הארץ

1.20 ש"ח יום ו' א' באלול תשמ"ו, 5 בספטמבר 1986 VOL. 68/20475 SEPTEMBER 5 1986

קפיטליזם מפוקפק

במדינתנו נהוגים גופים שונים למכור לציבור מניות, שאינן נותנות זכויות הצבעה שוות. בדרך כזאת, נוצר מצב אבסורדי: מצד אחד, בעלים — מייסדים, הממשיכים לשלוט בחברות, גם שברשותם חלק קטן בלבד מתוך המניות; ולעומתם בעלי מניות מקרב הציבור הרחב, שאינם נהנים מיכולת השפעה הבריה, גם כשבידיהם רוב ההון.

השוואת זכויות ההצבעה של שני סוגי המניות הללו, עולה בקנה אחד עם העיקרון לפיו צריך הבוחר לקבל תמורה מלאה עבור כספו.

מהוים, שדווקא מזכיר ההסתדרות מתנגד לכך ומגן על סוג מפוקפק של קפיטליזם, שכנראה קיים בבנק הפועלים.

שינוי מפלגת המרכז

אפשר שהפסגה תצטמצם לשיחה ב"פרופיל נמוך" אם תסרב ירדן להודעה המשותפת

שגרירות מצרים בתל־אביב: הפסגה אינה מוטלת בספק וחרף הקשיים ייפגש הנשיא מובארק עם פרס ביום רביעי

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

פסגת פרס־מובארק אינה מוטלת בספק — כך הבהירה אתמול שגרירות מצרים בתל אביב ללשכת ראש הממשלה בירושלים. בהודעה נאמר כי חרף הקשיים שהתעוררו סביב שטר הבוררות, אין בכך כדי לשנות את החלטתו של הנשיא מובארק להיפגש ביום רביעי עם שמעון פרס.

היום ישוב השליח מרפי לישראל וידווח לראש הממשלה על מגעיו עם המצרים לסילוק הקשיים לקראת הפסגה וכן ידווח על הסיבות לדחיות החוזרות בתחילת הסריקות אחר שרידי הצוללת דקר.

מקורות מדיניים סברו כי בשל עיסוק בבעיית טאבה נאלץ מרפי לזנוח מעט את העיסוק בהודעה המשותפת שתוצג בתום הפסגה. בפגישתו האחרונה עם המלך חוסיין נתקל מרפי בהתנגדות למהלך מדיני של ירדן, ישראל ומצרים ללא השתתפות אש"ף. בימים הקרובים ייעשה מאמץ לנסח הודעה משותפת שתפסח על נקודות המחלוקת. בהעדר הסכמה ירדנית לתמוך בהודעה המשותפת, אפשר שמובארק יחליט לצמצם את הפסגה לפגישה קצרה אתו ב"פרופיל נמוך".

ישראל תציע שיטה חדשה

בשיחות שקיימו אתמול השליח האמריקאי ריצ'רד מרפי והמנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי עם ראשי השלטון במצרים לא הושגה התקדמות במחלוקת על סימון השטח בטאבה ובנושא מינוי הבוררים. נודע כי ארה"ב עומדת מאחורי ישראל בסירובה לסמן ולצלם מחדש את ארבע נקודות הגבול בטאבה, אשר סומנו כבר באמצעות מצלמים ולהצת על הנשיא מובארק להורות כי הסימון נעשה כשורה. (ראה המדור מקורות מדיניים).

אתמול חידשו משלחות המדינות את סימון נקודות הגבול באיזור ראס אל נקב, לאחר שבשבוע שעבר הפסיקו המודדים המצריים את עבודתם עקב דרישה לסמן מחדש את הנקודות בטאבה במעמד ש השיטה שבה סומנו אינה מקובלת עליהם. מקור בכיר בירושלים מסר כי אם לא תרשם עד תחילת השבוע הבא התקדמות בנושא הבוררים, תציע ישראל שיטה חדשה שתאפשר להחיש את תהליך קביעת זהותם של שלושת הבוררים הבינלאומיים.

במהלך ביקורו בארה"ב ישוחח פרס עם הנשיא רייגן ובעיקר עם מזכיר המדינה שולץ על רעיונות לקידום יוזמת השלום. פרס יבקש מהאמריקאים להגביר את מעורבותם, אולם נוכח הקשיים שבהם נתקל מרפי נשללה אתמול כמעט סופית האפשרות ששולץ יגיע בקרוב למסע דילוגים.

אישים מרכזיים באיזור

מקורות בירושלים הצביעו אתמול על ריבוי הביקורים של אישים מרכזיים באיזור. המסע הראשון של נשיא בריה"מ ושני סגני שר החוץ מבקרים את לוב, תוניס, מצרים, עירק, סוריה וירדן. משקיפים אומרים כי מאז פגישת הלסינקי מבליטים הסובייטים את העניין שהם מגלים באיזור ומקפידים להסביר למנהיגי ערב כי לא חל שינוי במדיניותם במזרח התיכון לפיה יש לפתור את הבעיה רק באמצעות כינוס ועידה בינ"ל בהשתתפות חמש החברות הקבועות במועצת הבטחון.

לא הבוררים ולא אבני הגבול מעכבים פסגת פרס־מובארק

מאת זאב שיף

חילוקי הדעות המעכבים את קיום ועידת הפסגה בין נשיא מצרים חוסני מובארק וראש ממשלת ישראל שמעון פרס אינם קשורים כלל לשטר הבוררות על טאבה וקביעת הבוררים כפי שפורסם. אלא באי־הסכמה מהותית על הודעה משותפת שתסכם את ועידת הפסגה ושבה אמורים שני הצדדים לקבוע את הכללים על־פיהם יתנהלו המגעים הבאים ביניהם וגם עם צדדים אחרים לסכסוך.

בימים האחרונים רבו הפרסומים כי אבני הנגף לקיום ועידת הפסגה קשורים באי־הסכמות באשר לבחירת הבוררים בסכסוך טאבה וכן במיקומן של אבני הגבול. מסתבר כי חילוקי הדעות מקומם בעניין אחר לחלוטין — ההודעה המסכמת של שני הצדדים שאמורה להתפרסם בסיומה של ועידת הפסגה. בהודעה זו ייקבעו ההסכמות בין מצרים וישראל ומהם ניתן יהיה גם ללמוד מה יהיו הצעדים המעשיים הבאים במשא ומתן שבו מתכוונים לשלב גם את ירדן ונציגים פלשתינאים. בחילוקי הדעות מעורבים מצרים וישראל ובעקיפין גם הירדנים. כאשר האמריקאים מנסים לתווך בין כל הצדדים. זוהי גם הסיבה לבואו של ריצ'רד מרפי לאיזור.

מסר מוטעה למצרים

תוך כדי בירור חילוקי הדעות התברר בישראל כי הנשיא מובארק ויועציו האמינו לחשוב כי ראש ממשלת ישראל עתיד להביא עמו עמדה מתונה יותר בקשר לזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים. כאשר התברר הדבר בישראל הוזמן מיהפה הכח המצרי בסיתני לשיחות בלשכת ראש הממשלה והוא הועמד על הטעות. פרס ביקש להודיע כי אינו מקבל את הנוסחה כפי שהמצרים נסו משום מה להבין לדבריהם מנציגי ישראל. הדבר עודד חילוקי דעות בין משרד ראש הממשלה ומשרד החוץ וגם בתוך משרד ראש הממשלה.

בורג פורש אחרי 30 שנה בממשלה; המר היורש

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

ברוב של למעלה מ־200 קולות שהם יותר מ־60 אחוז מחברי ועידת המפד"ל, נבחר אמש ח"כ זבולון המר כיורש של ד"ר יוסף בורג כשר הדתות בממשלה. לפיכך על פי הבטחתו לוועידת השיקום של התנועה, יפרוש בורג בעוד ימים אחדים מהממשלה בה היה חבר יותר מ־30 שנה, ואילו המר ישוב אליה, לאחר שנתיים ששימש כמנכ"ל המפד"ל הוביל את התנועה לתהליך השיקום, ששיאו היה אתמול. במהלך המושב השני של ועידת המפד"ל אתמול נחלה סיעת למימבה תבוסה קשה, הנצחונו של המר סימל את המהפך שחל בחודשים האחרונים בתנועה.

המר נבחר לרשת את בורג רק בסיבוב ההצבעה השני, לאחר שבהצבעה הראשונה שהיתה בשעות הבוקר, התמודדו חמישה מועמדים. הוא מהם לא קיבל 50 אחוז תמיכה הנדרשת על פי חוקת המפד"ל. בסיבוב הבחירות השני זכה המר ב־573 קולות לעומת מתחרהו מנכ"ל משרד הדתות הרב משה סלומון שקיבל רק 369 קולות.

לאחר בחירתו אמר המר כי משרד הדתות בהנהגתו לא יהפוך למעגנון שליטה, והוא קרא לשותפיו להנהגת התנועה לשתף עמו פעולה ולא לעסוק באינטרסים צרים המפלגתיים נגד המפד"ל. המר הביע תקווה כי עתה יש להחזיר את המפד"ל למקומה המרכזי בזירה הדתית לאומית. בשיחה ל"הארץ" הדגיש כי היתה זו ועידה היסטורית למפד"ל, שתצליח להוביל את התנועה להישגים חדשים. השר המיועד הדגיש כי ינסה לשמור על מעמדו העצמאי בממשלת האחדות, ואשר ועדת השיקום ייגר הפריכה התנבוז נפרצות.

בוועידת המפד"ל הוכה אתמול כי ע. כוחו של האיש החזק בתנועה זבולון בן נתן, לאחר כל הצבעות הוועידה. נכשלו "מועמדי" סיעת למימבה ובן נתן במאבק הבכיר. אתר, אלא יתייחס לנושאים שיועלו לגופם.

אחרי שנתיים של תהליך שיקום יחזור המר לכהן כשר בממשלה (צילום: עודד קרן)

המשטרה סיימה לחקור ונותרה עם 2 הגירסאות הסותרות של שמיר ושלום

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

המשטרה סיימה את השלב העיקרי והממשי בחקירת פרשת השב"כ — כך אפשר להסיק מיציאתו שלשום לחופשה בת כמה ימים של מפכ"ל המשטרה רב ניצב דוד קראוס שעומד בראש צוות החקירה המשטרתית בעניין השב"כ. כל אנשי השב"כ ובעלי התפקידים האחרים הקשורים לפרשה כבר נחקרו. לפי הידוע מסרו מרביתם עדויות מפורטות ולא סירבו להשיב על שאלות החוקרים. עם זאת נראה שיידרשו השלמות מסוימות בחקירה ויתכן שמספר אישים וביניהם יצחק שמיר וראש השב"כ היוצא יתבקשו למסור הבהרות נוספות לעדויות שכבר מסרו.

ההחלטה אם לזמן את האישים האלה לחקירה נוספת תתקבל לאחר סיכום וגיבוש העדויות והממצאים שנאספו עד כה, ובהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה. צוות החקירה המשטרתית בראשות המפכ"ל שגבה עדויות גם ממ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר ומראש השב"כ היוצא אברהם שלום, עוסק עתה בליבוד סופי של חומר החקירה והסיכומים. נראה כי תיק החקירה יוגש ליועץ המשפטי לממשלה לכל המאוחר עד לאמצע השבוע הבא.

בשלב זה יש בידי חוקרי המשטרה גרסה מול גרסה. זו של שמיר מול זו של ראש השב"כ היוצא. גורמים הבקיאים בחקירה סבורים כי מאחר שאין עדים ואין מסמכים כתובים בקשר לשיחות שנוהלו בארבע עיניים בין שמיר לבין ראש השב"כ היוצא, יקשה על היועץ המשפטי לגבש עמדה ברורה של מי מהשניים נכונה. הוא יצטרך בלית ברירה לסגור את תיק החקירה מחוסר ראיות לאשמה.

לפי הידוע המשטרה אינה מתכוונת לצרף בסיכום תיק החקירה המלצות משלה בקשר לשאלה איזו גרסה אמינה יותר.

שריר — לפיליפינים

מאת עקיבא אלדר סופר המדיני של "הארץ"

שר התיירות והמשפטים אברהם שריר יבקר בסוף השבוע הבא בפיליפינים ויתקבל שם לפגישות עם שרי התיירות והמשפטים. יהיה זה הביקור הראשון של שר ישראלי במנילה. מאז תפסה קורזון אקינו את מקומו של פרדיננד מרקוס.

ייתכן ששריר יעביר לאקינו מסר מראש הממשלה שמעון פרס. שר התיירות והמשפטים יבקר גם בסינגפור כאורחו של שר החוץ שם וישתתף בוועידה של סוכני תיירות אמריקאיים. משרד החוץ עודד את שריר לצאת לפיליפינים לאחר שהתברר כי אלפי צליינים נוצרים יוצאים משם מדי שנה לבקר ברומא והוחלט לנסות לשלב את ישראל במפת התיירות שלהם. שריר ייעדר מהארץ כעשרה ימים.

זמיר ייצג בהתנדבות את משפחות קורבנות ראס־בורקה במו"מ על הפיצויים עם מצרים

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

היועץ המשפטי לשעבר פרופ' יצחק זמיר ייצג את משפחותיהם של קרבנות הרצח בראס בורקה במשא ומתן עם ממשלת מצרים. נציגי המשפחות פנו לזמיר בעקבות הסכמת מצרים לפתוח במו"מ על הפיצויים. זמיר ניאות לקבל על עצמו את הייצוג בהתנדבות והוא יקיים בקרוב פגישות עם פקידים מצריים בקאהיר ובירושלים. סופר "הארץ" מציין כי במשך חודשים ארוכים התנגדו מצרים לנהל מו"מ על הפיצויים, נושא שהיה כלול בהחלטות הקבינט בעניין הבוררות.

המצרים הציעו למשפחות לפנות לבית משפט. אך ממשלת ישראל עמדה מאחורי הדרישה שממשלת מצרים תנהל את המו"מ ותכיר בכך באחריותה לפיגוע הרצחני.

בתי החולים נערכים לקראת נטישת האחיות ביום ראשון בבוקר

מאת מיכאל גרטי ויהודית וינקלר
סופרי "הארץ"

מטה האחיות קבע את יום א' בשעה שבע בבוקר כמועד לנטישה מחלקות של בתי החולים — אלא אם עד אז תהיה התקדמות של ממש במו"מ עמן. המועד נקבע, בין היתר, כדי להשפיע באמצעות הנטישה שהממשלה תדון בכך בישיבתה השבועית.

האחיות מתכוונות שמפקחות מטעמן יוודאו ששום אחות לא תיראה בבתי החולים ושום אחות פרטית לא תיכנס לשם.

בתי החולים נערכים לקראת הנטישה האפשרית וקובעים איזה חולים ישולחו הביתה במקרה של נטישה.

לאחר סיום הישיבה אצל ראש האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד, אמר אמש ל"הארץ" מנכ"ל משרד הבריאות הפרופ' דן מיכאלי שנושא התקנים כמעט הוסכם. כאשר עמדת האוצר קרובה עתה מאוד לעמדת ההסתדרות, אלא שהאוצר רוצה לפרוס זאת על פני ארבע שנים.

בתשובה לשאלה האם לדעתו מספר התקנים שעליו הוסכם יספק גם את מנהיגות האחיות, אמר הפרופ' מיכאלי: "המספר מבוסס על פשרה, אך הוא רחוק מתביעת האחיות".

שר האוצר, מזכ"ל ההסתדרות ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי יעשו היום נסיון נוסף ליישב את הסכסוך. הברפלד קרא לאחיות לא לשבות בתחילת השבוע הבא והזכיר כי הוועד הפועל של ההסתדרות הסמיך את האיגוד המקצועי לנקוט בצעדים ארגוניים, אם וכאשר יתברר שמוצו הליכי ההידברות.

באופן בלתי רשמי נודע כי מצד משרד הבריאות יש נכונות לקצר את שעות העבודה של האחיות וגם לארגן את העבודה כך שהאחיות יעבדו ארבע משמרות במקום שלוש. אלא שלהנהלת זו אין כל עוד ללא הסכמת האוצר.

שרון תקף את ראש הממשלה במועדון הייצואנים "מיליון פלוס"

"פרס אמנם עסוק אבל אינני מקבל הסחבת בטיפול בהידרדרות הייצוא"

מאת צבי זרחיה

שר התעשיה והמסחר אריאל שרון תקף אמש בחריפות את ראש הממשלה שמעון פרס על "התעלמותו מהמצב הקיים בתחום הידרדרות הייצוא. פרס אמנם עסוק אבל אינני מקבל את השיטה של סחבת שנבקטת בנושא זה" אמר שר התעשיה.

בדברו בפגישה עם הייצואנים הגדולים של ישראל המאוגדים במסגרת "מועדון מיליון פלוס" אמר שר התעשיה "בשביל להזיז דברים צריך לקבל החלטות. לא מקובל עלי שכל אחד מושך לכיוון אחר. זה לא נעשה מתוך רוע אלא מתוך מבוכה או אמונה שבסחבת ייפתרו הדברים. לא יתכן ש־90% אחוז מהמשק שלנו יישחק במאבקים היום יומיים. לא יכול להיות שכל אחד יתערב בכל נושא".

"יש שר אוצר, והתפקיד צריך להיות לא לעסוק ללא הרף בדיונים ללא סיכומים, או בסיכומים ללא ביצוע. השיטה הנקוטה היום, לפיה כל דבר מובא לבדיקה מחודשת, הצריך בכל נושא לעיין עיון מעמיק, כאשר המגמה המסתמנת היא להרוויח זמן — אינה מקובלת עלי" ציין.

מטען צד רב עצמה שהונח לצד הדרך גרם למותם של 3 חיילים צרפתים מכח יוניפי"ל

ממשלת צרפת: מעשה פחדנות ● תובעת להעניק סמכויות יותר לחיילי כח האו"ם

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון
וסוכנויות הידיעות

שלושה חיילים צרפתים מכוח יוניפי"ל נהרגו ורביעי נפצע אתמול בדרום לבנון. החיילים הצרפתיים קיימו אתמול סיור כשגרתי בסמוך לכפר השיעי גוייה מזרחית לצור. מסלול הריצה הוא קבוע. מטען צד רב עצמה שהונח לצד הדרך הופעל מרחוק. שני חיילים נהרגו במקום, שלישי נפצע אנושות ומת מאוחר יותר בבית־החולים בעיירה נקורה. כמו כן נפצע חייל נוסף.

ממשלת צרפת גינתה את הפיגוע וכינתה את המעשה הזה "מעשה פחדנות". צרפת גם חזרה על דרישתה להעניק סמכויות יותר לחיילי כוח האו"ם המורכב מיחידות של תשע מדינות.

ארגון חדש המתקרא "הפרגניזציה המהפכנית לשחרור רצועת הגבול" הודיע כי הוא מעניק ארכה של חודש ימים ליוניפי"ל כדי שיבצע את החלטת מועצת הביטחון הקוראת לנסיגה מלאה של כל הכוחות הישראלים מדרום לבנון.

מעריכים כי בכך התנקמו השיעים על מותם של הלוחמים מאל־אמל מאש חיילי האו"ם לפני שלושה שבועות בתקרית מזוינת לצור. בימים הקרובים יגיעו לדרום לבנון תת־מזכיר האו"ם ויועץ מזכיר האו"ם לענייני המזרח התיכון ויגנס להביא לרגיעה. מאז התפרס חיל האו"ם בדרום־לבנון נהרגו 130 מחייליו, 21 מהם חיילים צרפתים.

שלמה שמיר סופר "הארץ" בניו־יורק מוסר: מועצת הביטחון תתכנס קרוב לחצות הבוקר כדי לדון בתקרית. הישיבה תתכנס לפי בקשת צרפת ומשקיפים במרכז האו"ם לא מוציאים מכלל אפשרות שהצרפתים יודיעו על רצונם לפרוש מכוח יוניפי"ל.

אם ימומשו הסכמי הסחר עם ארה"ב והשוק המשותף

הגרעון המסחרי עלול לגדול בתוך שנתיים וחצי ב־500—800 מיליון ד'

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מימוש הסכמי הסחר עם ארה"ב ועם מדינות השוק האירופי המשותף עלול לגרום הגדלת הגרעון המסחרי בסכום גדול של 500—800 מיליון דולר בתוך שנתיים וחצי. כתוצאה מביצוע הסכמים אלה יגדל היבוא מארה"ב ומארצות השוק המשותף בכ־10 אחוזים. גידול בשיעור כזה פירושו גידול של 25 אחוזים בגרעון המסחרי. כך נאמר בדו"ח כלכלי על ההתפתחויות בתחום מאזן התשלומים ועידוד הייצוא שגובש לאחרונה על ידי הרשות לתכנון כלכלי והוגש לשר הכלכלה והתכנון גד יעקבי.

כותבי הדו"ח סבורים כי המשך ביצוע הסכמי הסחר עם ארה"ב לא יביא לגידול משמעותי ישיר בייצוא. לפי הדו"ח, ההסכם עם ארה"ב, יביא להורדה בפועל של מכסים, עד שנת 1995, רק לגבי 3־2 אחוזים מתוצרי הייצוא הישראלי. אשר לייצוא למדינות השוק האירופי המשותף, נטען בדו"ח כי הורדת המכסים החלים על הייצוא הישראלי לשם הסתיימה בשנת 1980, ולא תחול כל הטבה נוספת.

מחלוקת עם שרי הליכוד בצוות הדרך בסיווג ערי הפיתוח

שחל ויעקבי מתנגדים להעניק סיוע מועדף ליישובים הנמצאים "חמש דקות מכפר־סבא"

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

צוות פקידים, שמונה מטעם ועדת השרים לעניין סיווג מחדש של ערי ואיזורי הפיתוח, יתכנס ביום א' לישיבה נוספת, בניסיון להתגבר על חילוקי הדעות שבין המשרדים בנושא הענקת סיוע לישובי הפיתוח.

בצוות, שבראשות הממונה על התקציבים באוצר, אהרון פוגל, חברים נציגי המשרדים כלכלה ותכנון, תעשיה, אנרגיה, עבודה ורווחה. הצוות כבר התכנס השבוע לישיבה אחת, שבה התבקשו נציגי המשרדים להגיש את הצעותיהם לסיווג איזורי הפיתוח. בישיבה התגלו חילוקי דעות ניכרים בין המשרדים השונים. עיקר המחלוקת היא בין נציגי המשרדים שבראשם שרים מהמערך לבין משרדים שבראשיהם שרים מהליכוד. נציגים של השרים גד יעקבי ומשה שחל מתנגדים להעניק סיוע מועדף לישובים ביהודה ושומרון ה"נמצאים חמש דקות מכפר סבא" כדברי יעקבי. שרים אלה מבקשים לעודד את ישובי הגליל, הגולן והנגב.

לעומת זאת, נציגי משרד העבודה ומשרד התעשיה, מבקשים לכלול את ישובי יהודה ושומרון בין הישובים שיזכו לעידוד הניתן לערי הפיתוח.

בשל חילוקי הדעות ייתכן והנושא יוחזר לממשלה.

ערפאת: אש"ף מכיר בהחלטת האו"ם 242

במסגרת קבלת כל ההחלטות האו"ם בנושא הפלשתיני

מאת סופר "הארץ" לענייני ערביים

סוכנות הידיעות הצרפתית ציטטה אמש את ערפאת בנאומו בוועידת המדינות הבלתי מזדהות בהרארה, כי אש"ף מכיר בהחלטה 242 במסגרת הסדר שיתבסס על קבלת כל החלטות האו"ם. לדברי הסוכנות זו הפעם הראשונה שערפאת מתייחס ישירות להכרה בהחלטת מועצת הבטחון 242.

סופר "הארץ" מעיד כי כמה פעמים בעבר התייחס ערפאת להחלטה 242 כחלק בלתי נפרד משאר החלטות האו"ם בנושא הפלשתיני לרבות החלטת החלוקה משנת 1947. ראשי אש"ף הסבירו כי אין לקבל את החלטה 242 בנפרד משאר החלטות או"ם משום שהיא מתייחסת לבעיה הפלשתינית כאל בעיית פליטים.

המלך חוסיין שיצא אתמול לביקורים פרטיים באירופה ובארה"ב שיגר איגרת לנשיא סוריה אסד, בה הודה לו על תוצאות המגעים עם מצרים ועם השליח האמריקאי מרפי.

הבית הלבן הודיע רשמית על פגישת פרס־רייגן ב־15 בספטמבר

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). דובר הבית הלבן הודיע אתמול רשמית כי הנשיא רייגן ייפגש לפגישת עבודה עם ראש הממשלה שמעון פרס ב־15 לספטמבר. ההודעה באה לאחר כשבועיים של עיכובים, התלבטויות, ואי בהירות, שחלקם נבע מכך שלשכת ראש הממשלה לא הודיעה מתי ראש הממשלה מוכן להגיע לוואשינגטון וחלקם משום שמטה הבית הלבן היה בפגרה ולכן "העניינים התנהלו לאטם" כדברי מקור ממשלתי. בלשכת ראש הממשלה התקבלה ההזמנה הרשמית באיגרת משר החוץ ג'ורג' שולץ.

יהיה זה ביקורו האחרון של שמעון פרס כראש ממשלה בקדנציה הנוכחית וכל שבוזר עתה יהיה הביקור טקסי בעיקרו כאשר נושאים כמו תהליך השלום, כלכלת ישראל, ויחסי ישראל מצרים ידונו אמנם בהרחבה אך לא בפירוט המקובל בפגישות עבודה. והתייחסות לראש הממשלה בביקור זה, אמרו מקורות בממשל, תהיה "לבבית ביותר אך ללא הבמה, משום שאין רוצים לפגוע במחליפו וכבר עתה לקבוע עמדה אבטנטיסית". על אף שלמעשה ידועות דעותיו של יצחק שמיר בממשל. מרגישים רבים ופקידים כי הם מצפים שמדיניותה של ממשלת פרס תמשיך לשרור גם לאחר הרוטציה.

שוק ההון

הדולר השחור ירד ל־1.5 ש'

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מחיר הדולר השחור בשוק ל' לגבלום המשיך להירדה, ואתמול הגיע למחיר של 1.5 שקל לדולר. סוחרי הדולר השחור מסבירים את ירידת השער הזה, בהמשך המכירות של דולרים על ידי הציבור, כשבמקביל אין ביקוש נגדי לדולר.

בשוק המניות בבורסה, היתה אתמול מגמת עליות שערים בכל אפיקי ההשקעה. גם בשוק אגרות החוב נטו השערים לעלות. בנק הפועלים גייס אתמול 15 מיליון שקל באגרות חוב צמודות בדיו.

ערכה את העמוד: אורית גלילי

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: ד"ר זרח ורהפטיג, מותיק המפד"ל
על: תוצאות הבחירות בוועידת המפד"ל
(עמ' 2)

★

פחות מ־50% השתתפו בתפילת גוש אמונים ביריחו
(עמ' 5)

★

אגד ודן יפעלו כדי להתמזג
(עמ' 5)

★

מנהלי משרדי הממשלה הונחו להנהיג זמני עבודה גמישים
(עמ' 5)

★

חשד: עירוי דם עם חיידק קטלני גרם למות אשה חולה סמוך ללידה
(עמ' 10)

★

הוגשה תביעה נגד מורה: כלאה תלמידת כתה א' וגרמה בכך לקפיצתה מהחלון
(עמ' 10)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). ירושלים 28–17, הגולן 30–16, נהריה 30–22, צפת 28–16, טבריה 35–22, עפולה 32–21, שומרון 30–18, תל אביב 29–23, לוד 30–21, יריחו 37–22, עזה 29–22, באר שבע 33–18, אילת 39–26.

מושלם יוקרתי וחסכוני
VIRO
מזגן רב מפוצל ששקט
טל. 052-451074

שערי הדולר

	שער הדולר בש"ח	שער השינוי
יציג	1.4856	+0.0010
נוסעים	1.7657	+0.0010
שחור	1.5000	−0.0200

שער הסל

יציג	1.4969	+0.0020

בגליון זה 28 עמודים בצירוף 48 עמודי מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

הפיס האמצעי — הארץ חדשות
מתפרסם היום בעמודים:
7א, 1ג, 2ג, 3ג, 4ג, 5ג, 6ג, 7ב, 8ב, 9ב, 10ב, 11ב, 12ב

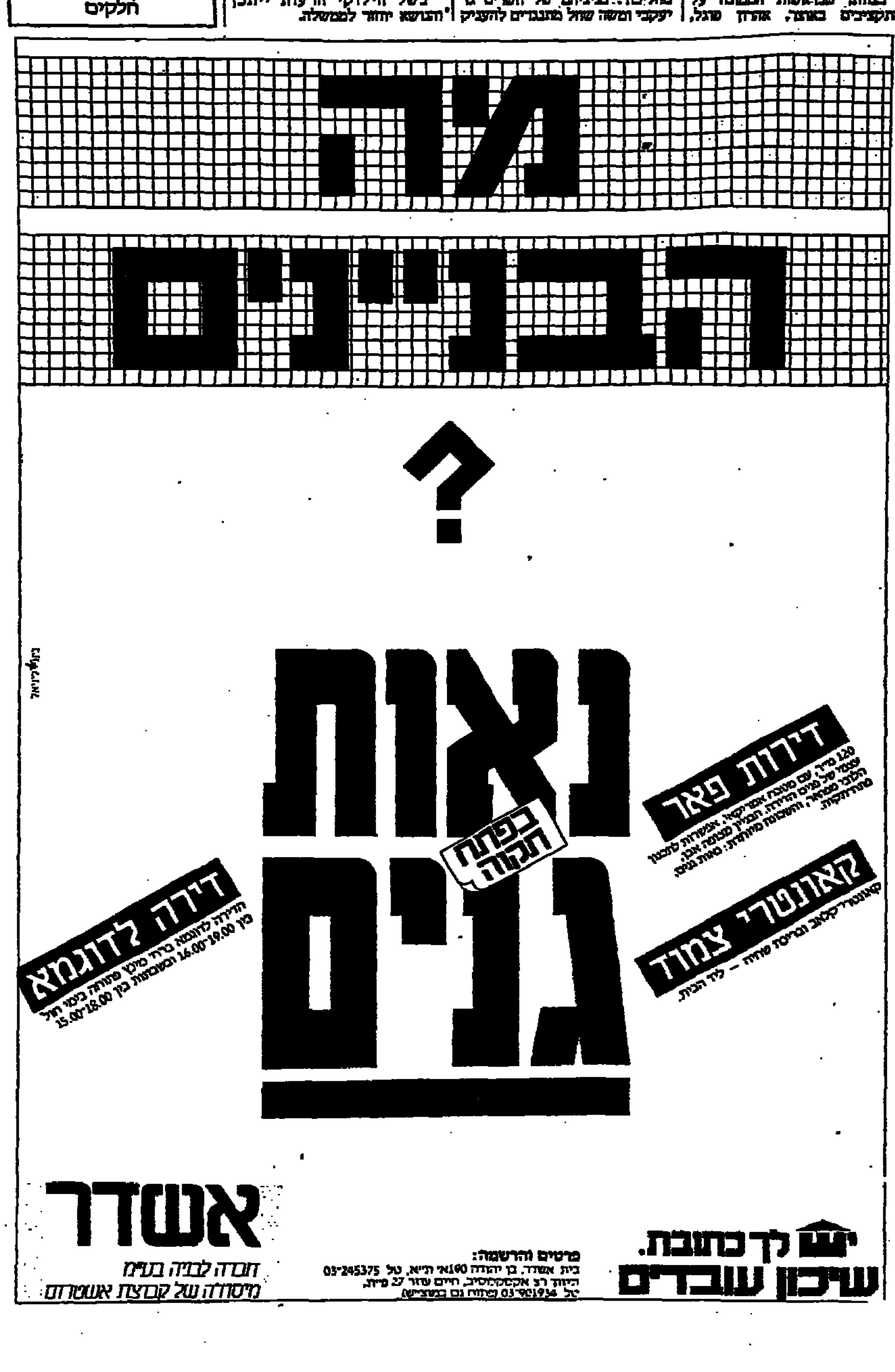

שיחת היום / גדעון אלון

עם: ד"ר זרח ורהפטיג, מוותיקי המפד"ל
על: תוצאות הבחירות בוועידת המפד"ל

עכשיו יתמסר בורג לתפקיד נשיא המזרחי

ועדת יגר לשיקום המפד"ל דיברה על המהפך בהרכבת הם חרש להנהגת המפלגה. למרות זאת, זבולון המר, שאירגן טכנה חדשות, גבר בהפרש של יותר מ־200 קולות על הרב משה סלומון, שלא נמצא בטבור על ההוראה הוותיקה.

אני העירכתי מראש שהמר יזכה בהתמודדות, כי הוא מוכר יותר ויש לו נסיון. לעומת זאת הרב סלומון הוא חדש ולכוכב חדש לוקח יותר זמן להתבלט ולהתפרסם.

ערב הוועידה דובר על ביטול הסיעות בתוך המפד"ל, אבל בהצבעה נוכח שהסיעתיות עדיין קיימת וסיעת "למשמר" בולטה בשלוש מאוד.

זה לא נכון. לדעתי תוצאות ההצבעה מוכיחות שהמשמעת הסיעתית נחלשה מאוד בתוך המפד"ל. התרשמתי שהרבה מאוד צירים הצביעו באופן אישי וללא שום חובת משמעת לסיעה מסויימת.

מתקבל הרושם שההנהגה הוותיקה, שאחראית למפלות שספגה המפד"ל בבחירות לכנסת, ממשיכה לשלוט. איפה דור הצעירים?

זה נכון שהמר הוא ותיק, אבל לעומת זאת המזכ"ל החדש יצחק לוי הוא חדש וגם המזכ"ל הקודם שאול יהלום מסיעת הצעירים.
הוא חדש.

בפוליטיקאי ותיק ועתיר נסיון, אתה מאמין שתוצאות ההצבעה יסייעו לשיקום המפד"ל?

אני בהחלט מאמין בכך. תבין, זה לא היה קל אחרי 14 שנה לקיים ועידה שתהיה מאורגנת בהרבה פנים חדשות, של צעירים בני תורה, אקדמאים ופועלים. הצטרפותם מעודדת ועשויה לרענן את התנועה. התרשמתי שההצבעה התנהלה באופן דמוקרטי, ללא לחצים, והנוכחים הציגו את עצמם וכל אחד מן הצירים הצביע לפי הבנתו.

איך אתה מסביר את כשלונו של "האיש החזק" של המפד"ל, רפאל בן־נתן, בהתמודדות על תפקיד המזכ"ל המרכזי?

הוא לא נכשל. הוא אמנם קיבל 13 קולות פחות מיהלום, האם אפשר לכנות זאת כשלון? אני מקווה שגם בעתיד הוא יוכל למלא תפקידים אחראיים בתנועה.

בעקבות בחירת המר, יאלץ עתה ד"ר בורג לפנות את מקומו בממשלה אחרי 37 שנים רצופות. איך הוא יתגבר על המשבר הזה?

ד"ר בורג מכהן כנשיא התנועה העולמית של המזרחי. עד היום הוא לא יכול היה להקדיש לתפקיד זה הרבה זמן בגלל תפקידו בממשלה. עכשיו יוכל ד"ר בורג, שהוא איש בעל כשרונות, להתמסר לרענון התנועה הציונית הדתית בעולם כולו. אתה יודע שהרב ברלין ז"ל, בעת שכיהן כנשיא התנועה העולמית של המזרחי לא רצה בשום אופן לקבל על עצמו שום תפקיד ייצוגי שהוצע לו.

מתי, להערכתך, יפנה ד"ר בורג את מקומו להמר ליד שולחן הממשלה. בשבוע הבא או רק אחרי הרוטציה?

אין שום חשיבות בעיני אם הוא יעשה זאת מחר או מחרתיים. אני משוכנע שד"ר בורג יבצע את החלטת הוועידה.

חיל האוויר של סוריה עשה תמרון באש חיה

מאת מוסר "הארץ" לעניינים ערביים

חיל האוויר הסורי ביצע אתמול תימרון אווירי באש חיה. מקור סורי רשמי ציין כי במהלך התימרון נכחו שר ההגנה, הגנרל טלאס, וקציני המטה הכללי הסורי. עוד ציין כי הטייסים שהשתתפו בתימרון הצליחו להגשים את המטרות שהוצבו להם, לרבות תרגילי אימונים ותנאים הדומים לתנאי קרב אמיתיים. הטייסים, הוסיף המקור, גילו שליטה והצליחו לפגוע בדייקנות במטרות שתקפו.

הסתיים תרגיל גדול של צה"ל

מאת דן סגיר, מוסר "הארץ"

עוצבת שריון של צה"ל סיימה אתמול תרגיל רחב ממדים בבקעת הירדן. התרגיל כלל הפעלת כל מרכיבי הקרב היבשתי המשולב, שריון, ארטילריה, הנדסה וחיל רגלים. כמו כן השתתפו בו מטוסי חיל האוויר.

התרגיל כלל ירי באש חיה על מטרות נייחות ונעות.

איש מג"ב נפצע קל בפיגוע בעזה

(עו). איש משמר הגבול נפצע אמש קל בעת שמטען תבלה הושלך אל רכב סיור שנסע ברחובות עזה. הוא קיבל טיפול רפואי ופונה למרפאה צבאית.

היו"ר המתפטר של חבר הנאמנים של מכון וייצמן:

ראשי מכון וייצמן ביקשו ללוות כספים תוך שיעבוד קרנות בארה"ב

מאת שלמה שמיר

ניו־יורק, (מיוחד ל"הארץ") מרדים ליונסון, שהתפטר מתפקידו יו"ר חבר הנאמנים במכון ויצמן, אישר באוזני סופר "הארץ" בניו־יורק, כי יו"ר הוועד הפועל של המכון משה פורת ונשיא המכון אריה דבורצקי פנו אליו ואל חברי הוועד האמריקאי וביקשו ללוות כספים באמצעות שיעבוד כספי קרנות המופקדים בבנקים בניו־יורק. ליונסון דחה בתוקף את הכחשת פורת ודבורצקי, שפורסמה ב"הארץ". לדבריו, לא נעשה ניסיון לקבל בניו־יורק הלוואות בדרך זו. ליונסון אמר לסופר "הארץ" כי בינואר השנה נעשתה פנייה לוועד האמריקאי ללוות כספים באמריקה, תוך שיעבוד הקרנות שכספיהן נתרמו למטרות מוגדרות ומסויימות. יש לציין, כי פעולה כזאת מנוגדת לנהלים המקובלים לפיהם פועלים מוסדות לאיסוף כספים באמריקה. ליונסון הוסיף, כי חברי הוועד האמריקאי והוא עצמו דחו את פניית הנהלת המכון ברחובות.

בדו"ח הוגשר על ניהול כספי המכון באמריקה שנערך עבור הוועד האמריקאי על־ידי חברת רואי־חשבון בניו־יורק, צויין כי בספרי החשבונות לא נעשתה הפרדה בין תרומות רגילות לבין אלה המושקעות בקרנות מיוחדות וכי אין הסברים המגדירים בבירור קרנות אלה. הדו"ח גם מדגיש, כי נעשו העברות כספים לישראל בלי שצויינו מטרתם ויעדם. הדו"ח כולל המלצה לבדיקה מחודשת של הטיפול בקרנות אלה.

גור חתם על עצומת שריד אך הלל פסל את חתימתו

"שר לא יכול ליזום הצעה לסדר היום"

מאת סופרו הפרלמנטרי של "הארץ"

שר הבריאות, מרדכי גור, נמנה עם 21 הח"כים שחתמו על עצומה של ח"כ יוסי שריד (ר"צ) לכנס את הכנסת בשבוע הבא לדון בפיטורי אנשי השב"כ שקיבלו חנינה אך טרם התפטרו. שריד מבקש להורות על פיטוריהם.

חתימתו של גור בוטלה בידי יו"ר הכנסת שלמה הלל בהסבירו כי שר אינו יכול ליזום העלאת הצעה לסדר היום. אך גם בלעדיו יש לשריד 20 חתימות, והכנסת רבות של אנשי המערך.

הכתבים הכלכליים ליפקין ודישון יעצו בשכר לבלאס

מאת צבי זראל, מוסר "הארץ"

הכתבים הכלכליים דוד ליפקין ("מעריב") ואברהם דישון ("ידיעות אחרונות") נתנו בעבר ייעוץ כלכלי בשכר לאיש העסקים רוד בלאס.

ליפקין נתן לבלאס ייעוץ כלכלי בשנת 1984 וקיבל סכום כולל של 8500 דולר. הייעוץ היה בשני נושאים: האחד בקשר לבעיות כספיות שהתעוררו בשעתו בעיתון הכלכלי "גלובס", והאחר — חוות דעת בקשר למבנה של שתי חברות.

בתשובה על שאלה אם סיקר בעיתונו את פעילותו של בלאס אמר ליפקין כי פעם אחת כתב על קורות חייו כאשר נחשף בציבור, ופעם כתב על ההסדר שהגיע בלאס עם הבנקים. ליפקין הוסיף כי כאשר כתב על בלאס בעיתונו, באותן שתי הזדמנויות, זה היה לאחר שכבר ניתק איתו כל קשר. עוד אמר כי על השכר שקיבל שילם מס כחוק ובמסגרת הסכם העבודה עם עיתונו היה מותר לו לעשות עבודות צדדיות.

אברהם דישון קיבל סכום כסף קטן בהרבה. דישון אמר כי אינו זוכר בדיוק מה הסכום. דישון ביקש להדגיש שהייעוץ שנתן לבלאס ב־1983 אינו קשור לעבודתו השוטפת בעיתונו. עוד אמר כי קיבל אישור לכך ממעיתונו והצהיר על כך כחוק למס הכנסה.

באשר לסיקור עסקיו של בלאס בעיתונו אמר כי פעם אחת כתב עליו "סיפור צבע", כשנחשף בלאס לציבור. סיפור זה כלל לא נגע לצד הכלכלי־עיסקי של בלאס.

פקידים מישראל מפקחים על שיפוץ השגרירות בוורשה

וארשה (עי"ת). פקידים ישראלים, ובהם אחד בעל מעמד דיפלומטי, הגיעו אתמול לפולין, כדי לפקח על פתיחתו מחדש של הבניין ששימש בעבר את שגרירות ישראל. העומד ריק מאז ניתוק היחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות ב־1967.

הבניין ישמש עתה משרד להענקת היתרי כניסה לישראל. האולם דיפלומט ישראלי, שביקש להישאר בעילום שם, אמר לסופר רויטר בוורשה כי טרם נקבע מועד לפתיחת הבניין.

ברזיל: לא נחתם הסכם עם ישראל לאימוץ תינוקות

ברזיליה (ע"צ). משרד החוץ הברזילאי הכחיש אתמול כי נחתם הסכם בין ברזיל לישראל בדבר אימוץ תינוקות ברזילאים בידי משפחות ישראליות.

"הסכם כזה אינו קיים", חזר והדגיש דובר משרד החוץ, ראאי גוטיירה.

סגן שר החוץ הישראלי, רוני מילוא, הצהיר שלשום בירושלים, בשובו מביקור בברזיל, כי שתי המדינות הגיעו לידי הסכם אשר יאפשר למשפחות ישראליות לאמץ כחוק תינוקות ברזילאים.

הדובר הברזילאי הבהיר כי סגן השר מילוא נתקבל ב־22 באוגוסט לשיחה של שעה עם שר החוץ הברזילאי, סאולו סארטו פלאצה דה ליסה. הוא הדגיש כי שאלת אימוצם של תינוקות ברזילאים הועלתה בדקות האחרונות של השיחה.

מת זאב ביסטריצקי

(ע). זאב ביסטריצקי, מ"מ ראש עיריית לוד ונשיא כבוד של התאחדות המורים, מת אתמול בבוקר בלוד. בן 65 היה.

אלפים ליוו אותו למנוחות בבית העלמין בלוד.

ביסטריצקי עלה לישראל בשנת 1950 מרומניה. ניהל את בית הספר המקיף רמלה־לוד והפך אותו למוסד יוקרתי.

היה ראש סיעת המערך במועצת עיריית לוד, ובעבר היה יו"ר הסתדרות המורים העל־יסודיים.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 36/86 שהתקיימה ביום 4/09/86 זכו הכרטיסים הבאים: בסך 170,000.00 ש"ח זכה המספר 277455

הפרס המצטבר בסך 180,000.00 ש"ח עובר לשבוע הבא. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 440,000.00 ש"ח (כולל צבירה).

בסך 11,000.00 ש"ח זכה המספר 025497.

בסך 5,000.00 ש"ח זכו המספרים: 012997; 203072.

בסך 275.00 ש"ח זכו המספרים: 079801; 089791; 098434; 114472; 125108; 142970; 163102; 191264; 204195; 226969; 273770; 294722; 311209; 352286; 364629; 379754; 407376; 410597; 467470; 473775; 512152; 539097; 599866; 599946; 610745; 670846; 706542; 735186; 738840; 770224; 818145; 830124.

בסך 130.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 2737; 6122.

בסך 20.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 816; 961.

בסך 15.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 095; 234; 686.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 3 זכו בסך של 2.20 ש"ח.

בסך 4.40 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 014; 015; 024; 156; 210; 263; 275; 278; 296; 303; 304; 318; 345; 425; 444; 520; 593; 643; 650; 652; 694; 775; 893; 932; 935; 966.

בסך 2.20 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 01; 02; 04; 13; 17; 28; 31; 32; 41; 42; 47; 50; 56; 59; 61; 63; 65; 66; 70; 82; 94; 95; 97; 98; 99.

ראיתי שמעתי

דירקטוריון כ"ל נזוף על הדלפה

יו"ר דירקטוריון החברה לכי מיקלים רפי איתן (מרשת שלאדה), נזף אתמול בחברי הדירקטוריון. איתן הלין על כך שפרטי מאזן החברה הודלפו ל"הארץ" עוד לפני שהתקיים דיון בדירקטוריון. דוברת כ"ל, אלה בר אור, אמרה לאיתן כי הוא, כאיש מוסד, חייב לדעת מי האיש שהדליף. איתן לא ענה. אולי הוא מתבונן משווה לגורמיו.

יהודית שרוני

יצחק ארצי מציע תוכנית חיסכון ל"פת"מ בלטה"

חבר הכנסת יצחק ארצי (ל"ע מערך), הציע לשר האוצר לשקול פתיחת תוכנית חיסכון חדשה עד לסכום של 5,000 דולר. מקור כספי החיסכון יהיה כספי "פת"מ בלטה" שנצברו בתקופה שלפני ממשלת האחדות הלאומית. לדבריו, הדולרים השחורים הללו מסתובבים עדיין במשק ולוחצים עליו, ולכן צריך למצוא להם אפיק חסכון חיובי. עוד אומר ארצי שהריבית שתיקבע צריכה לשמש תמריץ להחזקת הכספים בתוכנית החסכון.

מעניין איזה תמריץ יציע ח"כ ארצי להעברת כספי "פת"מ בלטה" שצברו האוצרים בתקופת ממשלת האחדות הלאומית, עם תום הקדנציה שלה. - ערנה אירודר

סרט על ב.ג. בטלוויזיה הבריטית

ביום רביעי הקרין ערוץ 4 של הטלוויזיה הבריטית את סרטו של הבימאי והשחקן הוולשי קנת גריפית על דוד בן גוריון. המדובר בסרט שאורכו יותר משעתיים וחצי, במהלכו משחק גריפית את תפקידיהם של ב.ג. ואחרים, ואינו מסתיר את אהדתו לעניין הישראלי באומרו "אני גוי ציוני".

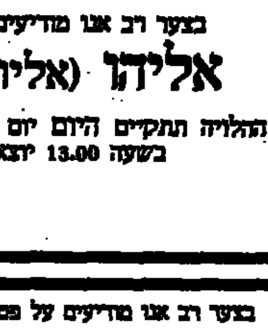

דוד בן גוריון

הבימאי־שחקן השלים את סרטו כבר לפני יותר משנתיים וחיק ענה הסכמת הטלוויזיה להקרנה. ערוץ 4 טוען שהסיבה היא מספרם הרב של הסרטים הממתינים לשידור, אולם גריפית סבור כי העובדות המוצגות בסרטו לא ערבו לחיכם של רבים, למרות שאת הערוץ מנהל בדמי אייזקס היהודי.

לגודן

שאול צדקא

רלף ליפשיץ מצליח בארה"ב

רלף לורן, בן ה־46, הוכתר על ידי השבועון "טיים" כקיסר האופנה האמריקאית. לורן, יליד ברונקס, הצליח להגיע השנה למחזור העסקים השני בגודלו בעסקי אופנה מבין המעצבים והמובילים של ארצות הברית. עלייתו מודגשת בעיקר לאור העובדה שבתחילת שנות ה־שבעים הגיעו עסקי חברת האופנה שלו לפשיטת רגל. כיום נאמד רכושו האישי בשלוש מאות מיליון דולר ומכירות החברה, הנקראת "פולו" — רלף לורן, הגיעו השנה למיליארד ושלוש מאות מיליון דולר. במקום ראשון לפניו צועדים עסקיה של המעצבת ליז קלייבורן, ואחריו בשורה קלווין קליין וביל בלאס. רלף לורן מעצב ומייצר בגדים מעודנים לנשים, גברים וילדים וכן בשמים, אבזרים, רהיטים, געליים, כלי מיטה ועוד.

אגב, שמו המקורי של רלף לורן, שהוא מקור גאוותה של אמריקה בטוב טעמו האירופי, הוא רלף ליפשיץ.

שולמית קיסרי

תצוגה בינלאומית של סוסים ערביים

כמאה סוסים מגזע ערבי טהור ישתתפו בתצוגה הבינלאומית לסוסים ערביים, שתיערך היום באמפיתיאטרון החדש של ראשון לציון. במסגרת התצוגה תערכנה תחרויות של תקיעת רמחים, כרכרות "נוסח ברדוס" וכן מרוצי סוסים רגילים. במסגרת התצוגה תיבחר גם "מלכת היופי של הסוסים" לשנת 1986.

יודעי דבר אומרים כי את התצוגה יגנבו ככל הנראה מהסוסים (והסוסות) דווקא בני הארץ. בתצוגה ישתתפו כל מיטובי בוחי החברה הישראלית וכבוד הובטח נוכחותם ביציע הקהל של שלושה שרים: שר המשטרה חיים (רוכב הסוסים המושבע) בר־לב, שר החקלאות אריק נחמקין ושר התיירות והמספטים אברהם שריר.

התצוגה בחסות "שלגת". הכניסה חופשית.

אברים צגר

בעריכת עירית רוזנבלום

בחצות מסתיים שעון הקיץ

(עשת). בחצות הלילה מסתיים הנהגת שעון קיץ בישראל ומחוגי השעון יוזזו בשעה אחת לאחור.

שר הפנים, הרב יצחק פרץ, מינה ועדת מעקב, אשר תבדוק את ההשלכות והמחקרים השונים שנעשו, הקשורים בהפעלת שעון קיץ השנה. בראש הוועדה יעמוד פרופ' זאב לב, מהאוניברסיטה העברית בירושלים, וחברים בה פרופ' יוסף באשי, המדען הראשי של משרד החינוך והתרבות, פרופ' דוד דנון, המדען הראשי של משרד הבריאות, מר יהושע הראל, מנהל האגף לתכנון ולמחקר במשרד העבודה והרווחה, ודוד כץ, מנהל הרשות לתכנון כוח אדם במשרד האוצר.

הוועדה נתבקשה להגיש דו"ח מסכם לשר הפנים עד 1 בינואר 87'.

זוהר בלומקרנץ סופר "הארץ" מוסר: חברות התעופה האירופיות דרשו ממשלת ישראל להתחשב להבא בעת הנהגת שעון קיץ בישראל, במועדי הנהגתו באירופה ולהתאים את התאריכים בהם הוא מתחיל ומסתיים בארץ לאלה של היבשת. נודע, כי התביעה הועלתה בפגישה שקיימו מנכ"לי מספר חברות התעופה הזרות הפועלות בישראל עם שר התחבורה חיים קורפו. שעון הקיץ באירופה הונהג השנה לפני שהונהג בישראל. אירופה תחזור לשעון החורף בעוד שלושה שבועות.

אמש בתיאטרון / מיכאל הנדלזלץ

לא נוגע

"ספירה לאחור" מאת יהושע סובול. בימוי ועיצוב: עירנה סובול. תאורה: חני הדרי. משתתפים: מאיר רושוילד ויוסי יבלונקה.

עלמה ואלכס, גיבורי "ספירה לאחור" הם זוג נשוי, אינטליגנטי למדי, המוצא עצמו ערב אחד בעיצומה של משמעות היחסים ביניהם. שניהם בורחים מרגשות אל מילים, שניהם יודעים שאולי חייהם זה לא מה שחשבו שזה צריך להיות. שניהם מגיעים אל עימותים קטנים וגדולים יותר כדי להישאר באותו מקום. בבאלי, מוכר לכל אחד. אלה יכולים להיות החיים של המחזאי כמו שאלה יכולים להיות החיים שלי. אולי צריך לשמוח שהתיאטרון הישראלי מתחיל לעסוק באנשים חיים ולא בפוליטיקה בפרוטה.

יהושע סובול מצטיין בדרך כלל בכתיבת תיאטרון מורכב על החברה הישראלית, בה הוא מסביר לה (בלשון גוף שלישי, רבים) מה היא צריכה לחשוב ולהרגיש. הוא זוכה להכרה על כך בישראל ובעולם. כשהוא מתחיל לעסוק באנשים כפרטים, מתברר פתאום שיש לו מעט מאוד להגיד עליהם. ולהם אין מה להגיד על עצמם. גם אם נכון שהחיים (שלי ושל האחרים) הם בנאליים, צריך אמן גדול כדי להפוך את הבנאליה הזו למציאות אמינה על הבימה, ולבנאל אותה מהשיעמום שמתחיל מהר מאוד להיות מנת חלקה.

לגיטימי לכתוב מחזה על זוג אנשים הבורחים מרגשות אל המילים. לגיטימי גם לצפות ממחזאי מנוסה שלא יברח אל המילים ספק מפורזות, ויכתוב דמויות שמעניקות לחיים מימד נוסף מעבר לבנאליה והשעמום. ב"ספירה לאחור" יש לכל היותר גנוני פתיחה למחזה.

הבימאית עירנה סובול יצרה מסגרת סגורה לסרי של תנועה בימתית, אך לא נראה כי עזרה בעשייתה החדשה מבימאי של מחזה מקורי, בבחירת נקודות העימות ומהלך סביר מרגע הפתיחה לרגע הסיום. ההצגה נשארת בגבולות האמירה ש"כאלה הם החיים", ודווקא כדי לומר אמת פשוטה כזאת צריך אמן גדול, רגיש ומעמיק.

מאיר רושילד ויוסי יבלונקה עושים, כך נראה, את המיטב מן הדמויות השטוחות הללו, כשלכל אחד מהם יש רגעים טובים יותר, אך בסיכומו של דבר זה מחזה המתבצע כאילו הוא נוגע בחיים האמיתיים, אך דבר אפילו אינו מתקרב עליהם, ואורכו (כשעה וחצי) הוא הרבה מעל המעבר לתוכנו ומטענו הרגשי.

פסיכיאטר יבדוק את חווה יערי רק לאחר שתעיד

מאת צבי זראל, מוסר "הארץ"

נשיאת בית המשפט המחוזי בתל־אביב חנה אבנור קיבלה אתמול את התנגדותם של פרקליטי חוה יערי, שביקשו שהנאשמת תיבדק על־ידי פסיכיאטר מטעם התביעה, רק לאחר שתעיד בבית המשפט.

התובעת עו"ד פנינה דבורין, ביקשה לשלוח את יערי לבדיקה פסיכיאטרית עוד לפני עדותה במשפט תוך שהיא מסתמכת על חוות־דעת פסיכיאטרית, שהוגשה מטעם ההגנה הטוענת לתלותה של הנאשמת והצורך לבדוק אותה בדיקה פסיכיאטרית.

בנימוקי התנגדותם טענו הסניגורים, עורכי הדין דוד מקרין וד"ר עדנה קפלן, שלא יתכן שהפסיכיאטר ישמע את תוכן דבריה של הנאשמת לפני מתן עדותה בבית המשפט.

יקי נוני אדק

ליעל ולחיים שהם
במראך שהם
שמחת חיים
איש מארץ שבה
אדם לאדם
הוא אדם
נפש שנושאת
בניגוני נעוריה
אהבה ופשטות
לחייכם יעל
וחיים שהם.

רישום: אורי ליפשיץ

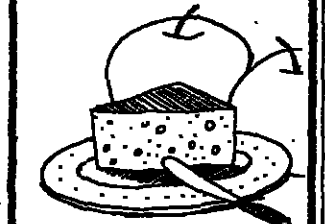

ראש השנה ב־84 ש'

לאורח בחדר זוגי בחצי פנסיון, לשלושה לילות, כולל כל המיסים.

בפלזה תל־אביב החגיגה נמשכת: עוגת דבש אמיתית - לך ולבני משפחתך.

ארוחה חגיגית של ערב ראש השנה ביום שישי - (3 באוקט' 86) כ"ט אלול, תשמ"ו

ארוחת ערב של א' דראש השנה בשבת - (4 באוקט' 86) א' בתשרי, תשמ"ז

נשמח לצרף אף אותך לחגיגה ב־

פלזה תל־אביב
רחוב הירקון 155
טל' 299555

המעלות של אל על

	מכס' מינימום	מכס' מכס'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	10	17	מ"ח	6	16
אתונה	22	29	מ"ח	22	32
בוקרשט	14	26	מימטרים	—	—
בריסל	11	17	מ"ח	8	20
וינה	12	17	מעונן	12	21
ז'נבה	10	18	בהיר	7	26
לונדון	10	20	מ"ח	8	19
ליסבון	18	25	מ"ח	19	33
מדריד	18	34	מ"ח	18	31
ניו־יורק	16	22	ממטרים	17	24
פאריס	10	20	בהיר	10	18
פרנקפורט	11	17	מ"ח	11	19
ציריך	10	18	בהיר	—	—
קהיר	22	34	בהיר	22	32
קופנהאגן	12	17	ממטרים	10	16
רומא	19	27	מ"ח	11	30
שטוקהולם	8	15	ממטרים	8	14-

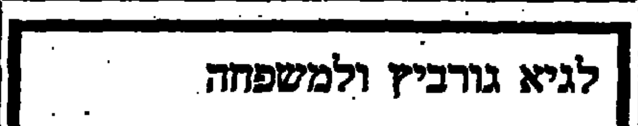

ב.ר.ט. - מכון לגראפולוגיה

בהנהלת יעקב ברט, גראפולוג מוסמך
חבר האגודה הישראלית לגרפול' מדעית

לימודי התיאוריה של הגראפולוגיה — הכנה למבחנים של גראפולוג מקצועי

מחזור 1986 של הקורס יפתח בנובמבר 1986
הקורס מיועד לעוסקים במדעי ההתנהגות, התקשורת ומקצועות קרובים.
מסגרת הלימוד מוגבלת עד ל־12 איש בלבד
הקורס מוכר ע"י קרן ההשתלמות להשתלמויות
פרטים וקביעת ראיון להרשמה — טלפ' 03-475371

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של חברנו

אליהו (אלישה) גורביץ,

הלויה תתקיים היום יום ששי א' אלול תשמ"ו 5.9.86 בשעה 13.00 יוצאים מהמרכז התרבותי

המשפחה
וקבוץ אפיקים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי אבינו וסבנו היקר

יהושע שטרייט

הלוויה תתקיים היום, יום ששי א' אלול תשמ"ו 5.9.86 בשעה 11.00 לפנה"צ בבית העלמין בסגולה פתח־תקוה

אבלים:
אשתו: פרידה שטרייט
בנו: שאול ושפרירה שטרייט
בנו: אלחנן ושילה שטרייט
בתו: שלומית ויאיר בעמן
הנכדים: נועם, ערן, יעל, עמי, אסף, רועי ומיכאל

אנו מודיעים בצער רב על
מות יקירנו

אליהו (אלושה) גורביץ

ממייסדי קיבוץ אפיקים

אשתו: דבורה גורביץ (סובל)
בתו: דבורה ועוזי בן־שלום
בנו: גיא וארנונה גורביץ
נכדיו: שמגר וליאורה, נעמן וליאורה, ענר, אסף, חגן, עירן, ניצן, נעמי
נינה: יהל ואיה

לגיא גורביץ ולמשפחה

תנחומים בהלקח מכם האב

אליהו

מפעלי ים־המלח
ההנהלה והעובדים

שערי מטבע חוץ
4.9.86

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.45	1.52	1.4768	1.4952	1.45	1.52	1.4768	1.4952	1.45	1.52	1.4753	1.4939	1.4856	-0.0008
1 לישט"ש	2.17	2.28	2.2189	2.2465	2.18	2.29	2.2206	2.2484	2.18	2.28	2.2173	2.2452	2.2324	0.0110
1 מארק גרמני	0.72	0.75	0.7293	0.7384	0.72	0.75	0.7293	0.7385	0.71	0.75	0.7285	0.7377	0.7331	0.0032
1 פרנק צרפתי	0.22	0.23	0.2225	0.2253	0.22	0.23	0.2221	0.2249	0.21	0.23	0.2222	0.2250	0.2236	0.0009
1 גולדן הולנדי	0.63	0.67	0.6463	0.6544	0.63	0.66	0.6455	0.6535	0.63	0.66	0.6447	0.6529	0.6498	0.0026
1 פרנק שוויצרי	0.89	0.93	0.9030	0.9142	0.89	0.93	0.9021	0.9134	0.88	0.93	0.9020	0.9133	0.9074	0.0045
1 כתר שוודי	0.21	0.22	0.2152	0.2179	0.21	0.22	0.2153	0.2180	0.21	0.22	0.2149	0.2176	0.2164	-0.0021
1 כתר נורבגי	0.20	0.21	0.2030	0.2055	0.20	0.21	0.2030	0.2055	0.19	0.21	0.2028	0.2053	0.2042	0.0006
1 כתר דני	0.19	0.20	0.1927	0.1951	0.19	0.20	0.1927	0.1951	0.18	0.20	0.1923	0.1947	0.1931	0.0002
1 מרק פיני	0.30	0.31	0.3027	0.3065	0.29	0.31	0.3030	0.3068	0.29	0.31	0.3022	0.3060	0.3045	0.0003
1 דולר קנדי	1.04	1.10	1.0640	1.0772	1.05	1.10	1.0645	1.0778	1.04	1.09	1.0629	1.0763	1.0709	-0.0010
1 דולר אוסטרלי	0.85	0.94	0.9082	0.9195	0.88	0.94	0.9089	0.9202	0.88	0.94	0.9874	0.9188	0.9142	0.0050
1 ראנד דרא"פ	0.41	0.49	0.6239	0.6317	0.37	0.63	0.6247	0.6325	0.39	0.54	0.6240	0.6318	0.6265	-0.0048
10 פרנק בלגיים	—	—	0.3522	0.3566	—	—	0.3518	0.3562	—	—	0.3517	0.3561	0.3541	0.0016
10 שילינג אוסטריים	1.02	1.07	1.0356	1.0485	1.02	1.07	1.0351	1.0480	1.01	1.07	1.0352	1.0483	1.0411	0.0047
1000 לירות איטלקיות	1.03	1.09	1.0564	1.0695	1.04	1.10	1.0571	1.0703	1.03	1.10	1.0556	1.0689	1.0621	0.0042
100 ינים יפאניים	0.94	0.98	0.9555	0.9675	0.94	0.98	0.9543	0.9662	0.93	0.98	0.9524	0.9643	0.9598	0.0021

ברצוננו להביע את תודתנו מקרב לב
לכל ידידינו מהם קיבלנו
הודעות רבות על השתתפותם באבלנו
הכבד לאחר פטירת יקירתנו

אליס גיטר ז"ל

המשפחה

חדש
אזורים
חברת הבניה של קבוצת כלל
שמחה להודיע על פתיחת המשרד החדש
בחיפה ברחוב הרצליה 28
טלפון 04-528211

פחות מחמישים השתתפו בתפילת גוש אמונים ביריחו — שעברה בשקט

אבי פרחן: כוונה להתפלל במוצ"ש סליחות בשלושה בתי כנסת עתיקים בגדה וברצועה

מאת אורי ניר,
סופר "הארץ" בשטחים

ראשי גוש אמונים הכריזו אתמול, כי בכוונתם להמשיך במאמציהם להתנחל בעיר יריחו. פעילי התנועה, ובראשם מזכירת "הגוש", דניאלה וייס והרב משה לוינגר, אירגנו אתמול תפילה הפגנתית בבית הכנסת העתיק ביריחו.

בניגוד להודעותיהם ולציפיותיהם, באו למקום רק כמה עשרות מאנשי ה"גוש", ביניהם חברי "גרעין יריחו", וכמה מתומכי תנועת "כך". חברי כנסת ואישי ציבור בולטים לא נכחו באירוע, שהתנהל על פי מגבלות שלטונות הביטחון. שלטונות הביטחון התרו מראש במארגני האירוע, כי לא יותרו קיום אסיפה או עצרת במקום. המתכנסים הסתפקו בתפילה ובדברי הסבר על אתר בית הכנסת העתיק מפיו של מדריך תיירים.

בסיום התפילה ביקרו הנוכחים, שמספרם לא עלה על חמישים, בבית הכנסת העתיק בנעמה שבקרבת יריחו. קומץ חיילים ואנשי משטרה איבטחו את האירוע. בניגוד לנסיון התפילה האחרון של גוש אמונים במקום, לפני כחודש, לא הוצבו אתמול מחסומים בדרכי הגישה לעיר יריחו, ולא נרשמו כל תקריות יוצאות דופן.

"נאמני יש"ע" נגד שנלר

קבוצה אנונימית של "מתיישבים נאמני יש"ע" פירסמה אתמול כרוז ובו ביקורת נוקבת בראש מועצת יש"ע, עתניאל שנלר. הקבוצה, שמחבריה או הגופים העומדים מאחוריה לא הוזהו, מאשימה את שנלר ברדיפת פירסום ובכביעות. הכרוז מוקיע את שנלר על שגינה את רעיון ההתנחלות ביריחו.

עתניאל שנלר אמר אמש, כי לפי המידע שבידיו הודפס הכרוז בקריית־ארבע, בידי איש תנועת כך. בתגובה להאשמות המועלות בכרוז, אמר שנלר כי כל העניין הוא כירוזו, ואינו ראוי להתייחסות רצינית.

פרחן: תפילות במוצ"ש

איתן רבין סופר "הארץ" מוסר: מתיישבים יהודיים מתכוונים לערוך במוצאי שבת תפילות וסליחות בשלושה בתי כנסת עתיקים בעזה, בשכם וביריחו.

אבי פרחן, מראשי המתיישבים היהודיים ברצועת עזה ומארגני התפילות אמר בתשובה לשאלה אם קיבלו אישור כוחות הביטחון, כי אין הם סבורים שיש צורך באישור להתפלל בבתי כנסת.

בשנה שעברה נעשו כמה נסיונות של מתיישבים להתפלל בבית הכנסת העתיק בעזה אך כוחות הביטחון ושר הביטחון סירבו לאשרם.

משרד החינוך דוחה טענות רשות השידור; מאשים הטלוויזיה כי לא גילתה עירנות

פורת: הודעת יועץ שר החינוך — "גיבוב מילים המעיד על חוסר הכרת הנושא"

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

יועץ שר החינוך והתרבות לענייני שידור, ישראל כהן, דוחה אתמול בתוקף את טענות אנשים מחברי הנהלת רשות השידור ועובדיה, כאילו השר יצחק נבון מפלה לרעה את הטלוויזיה הישראלית ומעדיף על פניה את הטלוויזיה החינוכית.

היועץ מסר, כי בדיונים שקיימה ועדת השרים על הקמת ערוץ טלוויזיה שני בישראל, דאג שר החינוך להבטיח את תפקודה הנאות והתפתחותה של הטלוויזיה הישראלית. לדבריו, הדבר בא לידי ביטוי בהחלטת השרים לאפשר, במסגרת החוק, לטלוויזיה הישראלית לשדר משדרי חסות ותשדירי שירות (דבר שאינו מעוגן כיום בחוק) וכן נקבע כי הטלוויזיה הכללית תקבל פיצוי כספי מהרשת השניה אם יזכו הכנסותיה מתשדירי חסות ושירות לירידה בעקבות הנהגת הערוץ השני. "החלטות אלה מבטיחות לדעתנו את עתידה הכלכלי של הטלוויזיה הישראלית", הדגיש היועץ.

אשר לחוק הטלוויזיה בכבלים, הוסיף יועץ השר, כי את הטענה מדוע לא שולבה הטלוויזיה הישראלית בדרך כלשהי בחוק זה חייבים אנשי רשות השידור להפנות אל עצמם. "אילו היו אנשי רשות השידור מגלים עירנות ולא היו מתערבים בתפקידים היו יכולים לדאוג לאינטרסים של הרשות במסגרת הדיונים שהתקיימו בכנסת בנושא זה", טען כהן.

יועץ שר החינוך לענייני שידור הוסיף, כי הדרך שבה נוקטים ראשי רשות השידור בעניין השתלבותם בהתפתחות התקשורת האלקטרונית בישראל — על־ידי הטחת האשמות בזולת במקום לבדוק את עצמם — אינה מתאימה לאנשים מבוגרים.

פורת: גיבוב מילים

מנכ"ל רשות השידור, אורי פורת, אמר בתגובה להודעת כהן: "אין לי כל עניין לנהל ויכוח בעיתונים עם יועץ השר לענייני שידור. גיבוב המלים שפורסם בהודעה הרשמית, מעיד על חוסר הכרת הנושא. הנימה העויינת שבה נקט תוך הטחת האשמות בהנהלת רשות השידור מדברת בעד עצמה".

נציגים ממצרים וממרוקו יבואו לכנס צפרים באילת

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

נציגים ממצרים וממרוקו ישתתפו בכנס בינלאומי של מומחי צפרות, שייערך בתחילת החודש הבא באילת.

נציגים מ־17 ארצות, בהן יפן, ספרד, ארה"ב, קנדה, שוודיה, אנגליה, דנמרק והולנד יבואו לכנס, שיוקדש לזיהוי ציפורים. הכנס יימשך 12 יום (מה־1 לנובמבר). השבוע הראשון יוקדש לדיונים עיוניים והשני לסיורים בדרום הארץ. הדיונים העיוניים יוקלטו וישמשו בסיס לסדרה של כ־30 מאמרים מקצועיים בנושא צפרות.

אלף תיירים במרכז הצפרות

כאלף תיירים ביקרו בעונת האביב והקיץ האחרונים במרכז הצפרות באילת.

שלשום נלכדה באחד ממתקני הרשת של המרכז חסידה, שעל רגלה נימצאה טבעת מגדנסק שבפולין.

במארס 87 מתוכנן באילת "הפנינג" של שלושת אלפים חובבי ציפורים מכל רחבי העולם.

מכתב איום להורי החייל משה תמם שנרצח ע"י מחבלים

מאת נורית אמיתי,
סופרת "הארץ" בשרון

"נכבם נהרג בקרב עם חיילינו הגיבורים ועוד ייתלו רבים מחיילים הציונים", נכתב במכתב שנשלח לאלי תמם, אביו של החייל משה תמם, אשר נרצח על ידי מחבלים לפני כשנה.

אבי המשפחה התלונן במשטרת נתניה וזו פתחה בחקירה.

המכתב הגיע ללא כתובת השולח וללא חתימה.

עוד נאמר במכתב האיום, כי מחבלים יתקפו את בית המשפחה בקרוב, בתגובה להריסת בתי מחבלים.

בשבוע הבא — דיון ראשון ברפורמה בשוק ההון

מאת צבי זרהיה

ועדת השרים לענייני כלכלה תתכנס בראשית השבוע לדיון בביצוע רפורמה בשוק ההון.

נציגי האוצר יציעו לצמצם את מעורבותה של הממשלה בשוק ההון ולהתיר לו לפעול על פי היצע וביקוש. לדעת האוצר יש לשכלל את המערכת המוסדית, החוקית והמפקחת על הפעילות הפיננסית בשוק ההון. עם זאת יודיע האוצר כי ימשיך במדיניות שתרוך מקנות שוק ההון לסקטור הפרטי, אולם הדבר צריך להעשות במקביל לקיצוץ בתקציב המדינה.

פרס לסטודנטים מפגינים מול ביתו: נבדוק נושא הפיקדון

מאת נורית אמיתי,
סופרת "הארץ"

"נבדוק את זה" הבטיח ראש הממשלה שמעון פרס לסטודנטים חברי ההסתדרות הלאומית, אשר הפגינו מול ביתו, אתמול בבקר, במחאה על הפיקדון החדש האמור להיות מוטל על הסטודנטים בשנת הלימודים תשמ"ז.

אתמול בבקר הציבו הסטודנטים משמרת מחאה מול בית ראש הממשלה והמשתתפים בשביגש אליהם בדרכו לעבודתו.

דני ויינמן שוחרר בערבות

מאת נורית אמיתי,

דני ויינמן, החשוד בעבירות מרמה וזיופים בקשר להקמת הישוב "צופים", בשומרון, שוחרר אתמול בערבות של עשרים וחמש אלף שקלים חדשים. ויינמן נעצר ביום ראשון בערב.

המשטרה ביקשה, כזכור, לעצור לחמישה עשר יום אולם שופטת בית משפט השלום בפתח תקווה, שרה פריש, הסכימה לעצרו לארבעים ושמונה שעות בלבד. אתמול הסכימו נציגי היחידה, רב פקד אבי רוזנצוויג, משנה אלכס איש שלום לשחרר את ויינמן בערבות, בתנאי שלא יעזוב את מקום מגוריו בשבעת הימים הקרובים, לא ייצור קשר עם אנשים המעורבים בחקירה ויתייצב במשטרה בכל עת שידרש.

כנס חירום של מנהלי מוסדות תרבות: להחזיר ההקצבה לתרבות לרמת 1979

דורשים הפרדת מנהל תקציבי התרבות והחינוך כדי שהתרבות לא תהיה בת ערובה בעת קיצוץ תקציב החינוך

מאת סופר "הארץ"
לענייני תרבות

כנס חירום של מנהלי מוסדות תרבות יצא בדרישה להחזיר את רמת הקצבת התרבות לזו של שנת 1979, שפירושו הוספת 5 מיליון דולר לתקציבי התרבות בישראל. כן יצא הפורום בקריאה להפרדה מינהלית בין תקציבי התרבות ותקציבי החינוך, כדי למנוע הפיכת התרבות לבת ערובה בכל פעם שנערך דיון על קיצוצים בתקציב משרד החינוך.

הכנס, בהשתתפות כ־50 מנהלי מוסדות תרבות ונציגי אגודות האמנים השונות בארץ, נערך באכסדרת התיאטרון הקאמרי. נבחר ועד פעולה שיזום פגישות עם ראש הממשלה ושר החינוך כדי להעמידם על חומרת מצב התרבות והישגיה למרות זאת.

אורי עופר, מנכ"ל האופרה הישראלית החדשה, שפתח את הכנס, הציג נתונים לפיהם נשחקה ההקצבה הציבורית לתרבות בכ־5 מיליון דולר, שהם כ־27 אחוז. עופר התריע על כך ששחיקה נוספת בהקצבה הציבורית תכריח את המוסדות להעלות את ההכנסה העצמית, דבר יהיה מכריח להיות על חשבון האיכות. עופר הציע גם שהפורום יתמוך את ידי שר החינוך והתרבות במאבקו למען תקציבי התרבות.

כל הדוברים בכנס הציגו את מצב מוסדותיהם, כשחלקם מתריע על כך שהמשכורות הנמוכות של מגורים שנים גורמות לירידת מוסיקאים ורקדנים מהארץ. גישה זו עודדה התארגנות נציגי מוסדות אחרים.

רוב הדוברים דרשו להפריד את מינהל תקציבי התרבות ממינהל תקציבי החינוך, ואחד הדוברים, שלפי מינויו לתפקיד ניהולי בי"ד בן צבי עבר במשרד האוצר אף העיד, כי גישת אנשי האוצר תהיה בהכרח שונה אם תקציב התרבות יהיה יחידת ספר נפרדת בתקציב משרד החינוך. בכנס השמעו אף דעות הדורשות סגירה הפגנתית של מוסדות התרבות כדי לעורר את הציבור לחומרת מצבם.

רנר: איגוד העובדים הליברלים לא יצטרף לאיחוד הליכוד עד הסדרת זכויות חבריו

(ע.) "אם יקום איחוד הליכוד, אנו לא נצטרף אליו עד שלא יובטח מצבו של הציבור שלנו", אמר אתמול יו"ר איגוד העובדים הליברלים צבי רנר במסיבת עיתונאים בבית־סוקולוב בתל־אביב. לדבריו, האיגוד מייצג 20 אחוז במפלגה הליברלית. הוא גם אמר, כי האיגוד שהוא עומד בראשו, לא יצטרף למרכז הליברלי.

המסיבה הוקדשה בעיקר לפילוג בין איגוד העובדים הליברלים לבין סיעת תכלת־לבן־ליכוד בהסתדרות.

רנר, שהוא יו"ר הסיעה בהסתדרות, אמר, כי לאחר שרשות השיפוט הארצית בהסתדרות אישרה את הפילוג בסיעת הליכוד בהסתדרות והקמת הסיעה של איגוד העובדים הליברלים, הוחלה הסיעה להתארגן. לסיעה 8 אחוז מחברי הוועד הפועל.

השתלבות במוסדות ההסתדרות

מרכז הסיעה בהסתדרות, ויקטור שרבני, אמר, כי האיגוד ידרוש להשתלב במוסדות ההסתדרות כמו מרכז קופ"ח, נעמ"ת, הוועדה המרכזית וחברת העובדים.

שרבני אמר, כי לאיגוד אין כל סיכסוך בספיקס סיעת תכלת־לבן בהסתדרות. האיגוד שילם את חלקו בהוצאות הבחירות האחרונות להסתדרות ואפילו למעלה מהצפוי.

רנר אמר, כי האיגוד יהווה אופוזיציה קונסטרוקטיבית בהסתדרות.

נפטר הסופר ג. קרסל

(ע.) הסופר והביבליוגרף ג. קרסל נפטר אתמול, לאחר מחלה בביתו. בן 75 היה במותו.

גצל קרסל נולד בגליציה ועלה ארצה ב־1930. היה פועל חקלאי עד 1938 וחבר מערכת "דבר" בין השנים 1945־1951. יסד עם הסופר אשר ברש את המוסד הביבליוגרפי "גנזים" וניהל אותו.

כתב למעלה מ־100 ספרים וביניהם הם הלכסיקון הספרות העברית בדורות האחרונים, מדעי החברה בעברית, א"י ותולדותיה, קורות הקק"ל, מדע המקרא, ספרים על משה הס, הברון רוטשילד ושלום עליכם, תולדות העיתונות העברית בא"י.

היה עורך ראשי של המדור ציונות באינציקלופדיה יודאיקה. כן כתב מונוגרפיות והוציא לאור כתבים נבחרים של הרב קלישר, ר' יהודה אלקלעי, נחום סוקולוב, י. מ. פינס, י.ר. פרומקין ור.מ. סלומון.

פירסם כ־300 מחקרים, מסות, מאמרים וערכים באינציקלופדיות ורשימו ביותר מ־120 עתונים וכתבי עת.

חתן פרסי ראש הממשלה, פרס ביאליק, פרס בן צבי, פרס אוסישקין ופרס כבוד של עיריית חולון.

הניח אשה, איזבלה פרליס, סופרת, ובן, עידו מתנרס אידינאטי.

הלווייתו תצא היום ב־10:45, בבית העלמין בחולון.

מת דב זכין

(ע.) דב זכין, חבר התנועה הציונית, חבר הכנסת השביעית, השר מינית העשירית מטעם מפ"ם ומי שהיה מזכירה המדיני של המפלגה, מת אור לאתמול בתל־אביב, באורח פתאומי. בן 64 היה במותו.

אתמול בבוקר היה אמור להיפגש עם יו"ר הנהלת הסוכנות אריה דולצין. משלא הגיע לפגישה, הוחלו מכריו לחפש אחריו ובתוך כך הגיעו לדירתו בתל־אביב, שם מצאוהו מת, כנראה מהתקף לב.

זכין, נכנס רק לאחרונה לתפקיד בהנהלה הציונית.

נולד ב־1923 ועלה לישראל ב־1936, במסגרת עליית הנוער. התחנך במוסד החינוכי בן־שמן והיה ממייסדי קיבוץ להבות־הבשן בגליל־העליון, שם חי עם משפחתו עד יום מותו.

היה בוגר האוניברסיטה העברית במדעי המדינה והכלכלה. מילא שליחויות לארה"ב וקנדה מטעם השומר הצעיר בשנים 1950־1952 וב־1961־1963.

כתב מחקר שהופיע בספר, על השאלה הערבית ופתרונה.

הלווייתו תתקיים ביום ראשון בשעה 3 אחה"צ בקיבוץ להבות־הבשן.

טעות שלנו

בכותרת הידיעה על דברי מנכ"ל רשות השידור, אורי פורת ("הארץ" אתמול) נפלה טעות. פורת לא תקף בדבריו את השר נבון על שוחד מסך.

עורך את העמוד: אור גנדר

יומן ועידת המפד"ל / אילן שחורי

תבוסת האיש החזק

רפאל בן נתן כשל אתמול במאבק על תפקיד המזכיר המדיני של המפד"ל

לאחר שנים רבות, הוכרז אתמול במושב השני של ועידת המפד"ל, כי דור חדש עומד להנהיג את התנועה. הוכח מעל לכל ספק, כי חלפה תקופת שליטתו של מי שכונה האיש החזק במפלגה, רפאל בן נתן. בן נתן נחל תבוסה אישית, ולא נבחר לתפקיד המזכ"ל המדיני של התנועה.

אלף צירי המפד"ל התכנסו אתמול במרכז הקונגרסים, בבנייני התערוכה בתל אביב, להשלים את בחירת הנהגת התנועה. בצד בחירת יורשו של ד"ר בורג בממשלה, התבקשו הצירים להכריע מי יהיה המזכיר המדיני ומזכיר הפועל המזרחי. יחד עם מזכ"ל העל, הרב יוסף לוי, שנבחר לפני כחודשיים, השרים וחברי הכנסת יהוו הנבחרים אתמול את הנהגת התנועה.

לא פחות מחמישה מתמודדים הציגו מועמדותם לתפקיד שר הדתות, במקומו של ד"ר בורג.

לחברי הכנסת זבולון המר ופרופ' אבנר שאקי, הצטרפו גם מנכ"ל משרד הדתות, הרב סלומון, כמועמד סיעת למפנה, לאחר שגבר במפתיע בסיעתו על הח"כ לשעבר אברהם מלמד, הרב יוסף בארגר, המנהל החינוכי של ישיבת נחלים, ואיש מצ"ד, ממייסדי הישוב אפרת משה מושקוביץ. סיעת מצ"ד החליטה להציב מועמד משלה לתפקיד, בעיקר כדי להקשות על בחירתו של המר, לטענתה — כדי לסלק לחלוטין את ההנהגה הישנה והכושלת.

דקות ספורות לפני ההצבעה, עוד ניסו לקשור עסקות בין הסיעות והפלגים השונים. הצעירים, בראשות המר, ניסו להגיע להסדר עם גורמים בסיעת למפנה, ואילו מצ"ד עשתה נפשות לנציגה בעל הדעות הניציות, כדי להרחיק בוחרים מזבולון המר.

אולם משנתקבלו התוצאות, התברר, כי המר זכה לפחות בשלב הראשון ליתרון של מאה קולות על פני הרב משה סלומון ושניהם עברו לסיבוב בחירה נוסף, מאחר ואיש מהם לא השיג את 50 אחוזי התמיכה הנדרשים. איש מבין שני המובילים לא העז להתנבא בשעות לפני הצהריים לתוצאות הצפויות בערב. סלומון רק אמר כי ציפה לאחוז תמיכה גבוה יותר.

המר טען לעומת זאת כי יתרון של 100 קולות, בשעה שמתמודדים 5 איש, מהווה עבורו עידוד לקראת הבאות.

הישג לשאקי

הפתעת סיבוב הצבעה זה, היה ההישג האישי שרשם לזכותו ח"כ אבנר שאקי, שלמרות כל התחזיות הפסימיות לגביו, הצליח ללכד סביבו מעל 200 קולות, ולאחר הבחירה היווה יעד ראשי לחיזורים מצד המר והרב סלומון. יו"ר הועדה המתמדת, יהודה בן מאיר, שהכריז במליאה על תוצאות הסיבוב הראשון מסר כי המר קיבל 349 קולות מכלל אלף הצירים, הרב משה סלומון קיבל 259 קולות, פרופ' שאקי 223, משה מושקוביץ 147 והרב יוסף בארגר 6 קולות בלבד.

ההפסד הצורב של בן נתן

הסיפור האמיתי בחלקו הראשון של המושב אתמול היה הפסדו הצורב של רפאל בן נתן בבחירות לתפקיד המזכ"ל המדיני של התנועה. בן נתן נחשב משך שנים לאישיות החזקה במפד"ל, והיה בראש המואשמים בהידרדרות התנועה, על פי ממצאי ועדת ינאי, שנבחרה להביא לשיקום המפלגה.

המאבק על תפקיד המזכ"ל המדיני היה אמור להתקיים במושב הראשון של הועידה. אולם בן נתן, לאחר שהפסיד במאבק על תפקיד מזכ"ל העל של התנועה, חשש מהשתלטות מצ"ד והצעירים על יתר התפקידים, ובניסיונות שונים ביקש לדחות את ההצבעה למושב הנוכחי.

הועדה המתמדת, וראשי ועדת השיקום נעתרו לבקשתו, בתנאי שבן נתן עצמו לא יתמודד. בתום חודשיים החליט בן נתן להפר את הבטחתו, ולהתמודד על התפקיד.

בימים האחרונים סירב לקבל הצעות פשרה למינויו לתפקידים אחרים. מולו התייצב שאול יהלום, נציג סיעת הצעירים, נץ בהשקפותיו המדיניות. בזכות תמיכתה של סיעת מצ"ד, שנמלה על תמיכת הצעירים במושב הראשון, בעת בחירת מזכ"ל העל, קיבל יהלום 489 קולות, 13 יותר מבן נתן.

"אין תנועה ואין מפלגה"

משנודעו תוצאות ההצבעה מיהר בן נתן להבהיר, כי אם 48 אחוז שתמכו בו, מוצאים עצמם בחוץ, אזי אין תנועה ואין מפלגה. "אני בימי חיי לא ביקשתי לעצמי שום תפקיד, ושום שררה, שרתתי במסגרת גדולה את התנועה, עשיתי כל הזמן עבודה אפורה, אם לא רוצים בי אלך הביתה. כל השיטה הזאת של ועדת השיקום, הביאה כי גרמה נזק גדול לתנועה. במקום מפד"ל חזקה יש לנו מפד"ל חלשה ואת זאת לא רציתי", אמר האיש החזק שהובס.

המזכ"ל המדיני הנבחר, שאול יהלום, הודה לרמוז על תוכניותיו הקרובות, ועל השקפותיו המדיניות: "המפד"ל חייבת וצריכה לגבש לעצמה תוכנית רעיונית יהודית משלה, שתהיה נאמנה לקו הדתי לאומי. בשום פנים ואופן אסור לנו להיגרר אחר מפלגות אחרות או אישים אחרים, עלינו לפעול בקו שלנו. מבחינה אישית יש לי עמדה ברורה לגבי השטחים בגולן, ביהודה שומרון ועזה. אלה שטחים שלנו, שייכים לארץ ישראל ואסור להחזירם בשום הסדר. יש להרחיב בשטחים אלו את ההתנחלויות ולממש את זכותנו במקומות אלה", דברי המזכיר המדיני החדש של המפד"ל.

מגיע משלוח אחרון
של דגמי פיאט 1986
במחירי מרץ

מחירי מבצע +
אשראי ארוך
עד־30 חודשים:

רגאטה 70 — 1300 אוטומטית · 21,733 ש"ח
רגאטה 85S — 1500 אוטומטית · 27,535 ש"ח
רגאטה 100S — 1600 5 הילוכים · 27,787 ש"ח
רגאטה סטיישן — 1600 5 הילוכים · 28,023 ש"ח

וכן מספר מצומצם של דגמי "אונו" 1100 סמ"ק.
המחירים כוללים מע"מ — ללא הפקדה.

כמות מצומצמת!
הקודם זוכה!

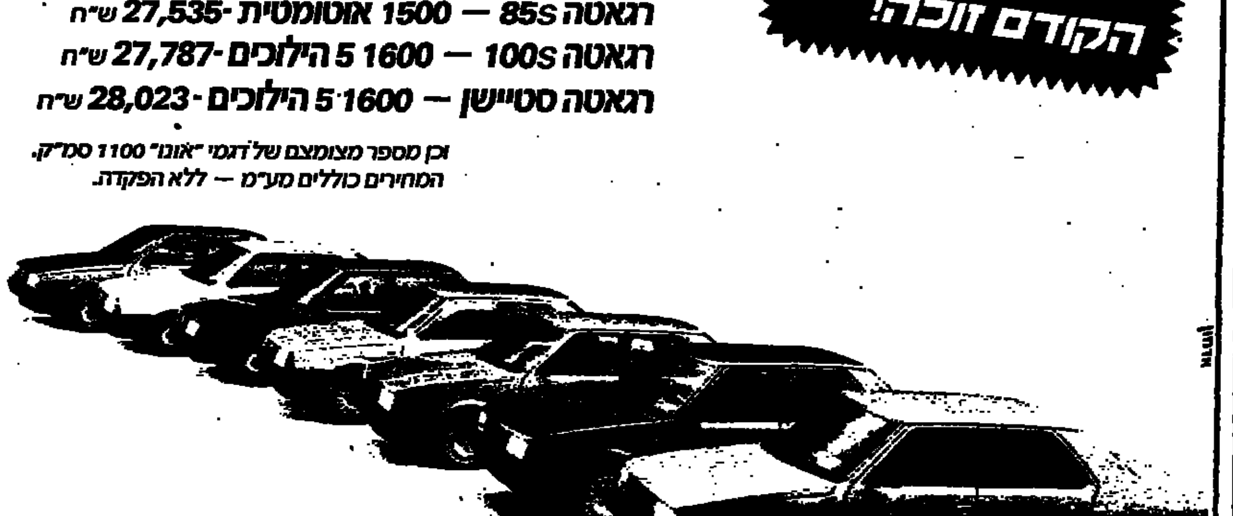

Regata FIAT פיאט. טכנולוגיה בתאוצה

בספטמבר - 35 ש"ח לסעודה
ובאוקטובר -
אוירה של חו"ל
במחיר מיוחד של 40 ש'

לאדם בחדר זוגי כולל לינה, ארוחת בוקר וכל המיסים.
אוירה בינלאומית בשילוב הנאה אמיתית במלון של 5 כוכבים בניהול רשת אינטרקונטיננטל.

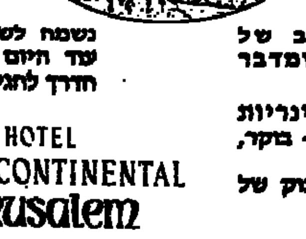

נוף מרהיב של ירושלים ומדבר יהודה.
חוויות קולינריות בינלאומיות - בוקר, צהרים וערב.
וחדרך - פינוק של ממש.
נשמח לשמוע ממך עוד היום להבטחת חדרך לחגים.

HOTEL
INTER·CONTINENTAL
Jerusalem

הר הזיתים ת.ד. 19585
ירושלים, טל' 02-282551.

אני מעדיף חופשה בישראל צ'ג

מדוע יותר ויותר אנשים עוברים לצפון החדש?
כשתשמע גם אתה מאנשי המכירות, את הפרטים המלאים על שכונת אזורי־חן, תבין בדיוק.

בואו לאתר ... המכירות
... שכונת אזורי־חן
בימים א'־ה' בין השעות 10.00-21.00
יום ו' בין השעות 10.00-14.00
ביום שבת בין השעות 10.00-16.00

אזורי חן
הצפון החדש של תל אביב
באתר אזורי־חן טל'. 03-425370
משרד המכירות ברחי דרויאנוב 5, תל־אביב.
טלפון: 03-204705, 03-295222, קו פנימי 413.

מגורים זה ענין של אזורים | אזורים | שי | מגורים

من الأصل

מכנז من الاجل

שערי המניות 4.9.86

שם המניה		השער אמש	המחזור שלו ע"נ באלפים	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש עזו ע"נ
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אגוד ש	ענ	16350				
הכשרת 0.1	תב	1160	4464	+90	+8.4	+13980
הכשרת א 0.5	תב	798	6144	+45	+6	+9751
הכשרת אפ 2	תב	876	6718	+107	+13.9	+11873
כללי לא בהסדר		23000	9	+249	+1.1	+7
בנק צפאדי 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאדי 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאדי אפו			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05		3585	1548			−695
טפחות 0.5		4005	1585	+70	+1.8	+4782
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה						
אידיבי רג 100.0		77421	352	+1		+130
אידיבי ב 100.0		77750				
אידיבי בב א	ענ	475800				
אמפי 0.1		57740	80	+180	+0.3	+7
דיסקונט ב		98650	1	−100	−0.1	−2
דיסקונט א		98800	135	+180	+0.2	+145
דיסקונט שה ב		11550	1			−1
המזרחי ש		31950	498	+100	+0.3	+691
המזרחי ב		31800	2	−50	−0.2	−2
המזרחי שה 9	ענ	14580				
הפועלים מבכ		110000	1	+1360	+1.3	.9
הפועלים ש		52671	801			−48
הפועלים ם		52675	229	+315	+0.6	+434
כללי א 1.0		134600	13			−13
כללי שה 5		102500	6	−1000	−1	−6
כללי שה 7		6480	2	−60	−0.9	−2
כלל 0.1		33500	1186	+50	+0.2	+469
כלל שה 11		12695	150	+15	+0.1	+119
מימון המזר 1.0	ענ	44770				
מימון המזר 5.0		23240	5	+40	+0.2	+5
בנקים למשכנתאות						
ארנים 0.1		14900	51			+3
לאומימשכ ש		5300	144	+150	+2.9	+365
לאומימשכ ם		5530	39	+220	+4.3	+235
כרמל ש	תב	4284	180	+224	+5.5	+450
כרמל שה 1		3139				
בנין ב' 5.0		6900	17	−50	−0.7	−64.2
פת משכ ש		1840	2326	+60	+3.4	+3614
משכן ב ש		2220	330	+31	+1.4	+268
עצמאות 0.1		8590	135	+100	+1.2	+140
טפחות מבכ ש	ענ	14000				
טפחות רג ש		13000	53	+577	+4.6	+182
טפחות שה 1	ענ	8050				
טפחות שה 2		4031		+5	+0.1	+250
יעבוד 1.0		2099	941			−465
יעבוד 5.0		977	1137			−806
מירב 1.0		5770	187	+129	+2.5	+351
מוסדות מימון						
שלמון אש		398	7897	+17	+4.5	+12076
החקלאות מבכ א	לכ	58428				
החקלאות מבכ ג	לכ	155000				
לאומי תעש' א ש		6370	60	+70	+1.1	+208
מתוח תעש' מבכ	לכ	64600				
פת תעש' בב ג	לכ	359500				
פת תעש' בב גג	לכ	222500				
פת תעש' בב גגג	לכ	217000				
פת תעש' בב ד	לכ	237000				
פת תעש' בב דד	לכ	71038				
מרכז קבלנים 5.0		482	500			
תיירות בב	לכ	162400				
כלל ליסינג 0.1א	תב	21200	172	+1285	+6	+120
כלל ליסינג 0.5ב		14751	24			−7
כלל ליסינג אפו		11990	126	+308	+2.6	+85
ביטוח						
אוון		229	13925			−2042
אררט 0.1		960	80	+1	+0.1	+30
אררט 0.5.א	תב	484	3812	+36	+8	+2132
כנות משנה 0.1	תב	519	549	+39	+8.1	+3367
כנות משנה 0.5		168	6524	+7	+4.4	+4444
הדר 1.0		345	2880	+18	+5	+2905
הדר 5.0		192	6755	+6	+3.2	+6653
הסנה ש		526	21830	+13	+2.5	+25739
המניקס 0.1		718	600	+28	+4.1	+180
המניקס 0.5		416	2510			−1760
המסנה-הראל 1.0	ענ	6480				
המסנה-הראל 5.0		3254	350	+154	+5	+248
מנורה 1.0		2290	78	+80	+3.6	+258
מנורה 5.0		870	114			
סהר ג 1.0		4350	200	−35	−0.8	−26
סקוריטס 0.1		2655	250	+110	+4.5	+107
צור ש		325	4862			−2708
ציון השקעות 1.0		9120		−30	−0.3	−38
ציון השקעות 5.0		2100	66			
מסחר						
איגוד באנמ 1 ש		6850	40	+200	+3	+38
איגוד באנמ 5 ש		1323	1180			−169
מגדל עזרא 1.0	קב	5030		+240	+5	+3421
מגדל עזרא אפ 1	תב	4679	1871	+479	+11.4	+2764
כלל סחר		1608	4672	+15	+1	+1281
קריסטל 1.0	תב	10420	288	+700	+7.2	+448
רמק 0.1		32000	1	−1000	−3	−1
רמק 0.5	תב	10670	90	+970	+10	+108
שופרסל א 2.0		5680	1540	+200	+3.7	+908
שופרסל ב 10.0		4000	1638	+100	+2.6	+2185
שירותים						
דלק ג ש		3215	2324	+75	+2.4	+5410
הראל 1.0		2820	7	−80	−2.8	−11
הראל 5.0		1292	65	+50	+4	+363
סנונית הספקה 0.1	תב	16363	85	+1488	+10	+175
סנונית הספקה 0.5		4139	32			
קרור 0.1	תב	2180	160	+180	+9	+831
קרור 1.0		325	10253			−58
חברת החשמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מוטי עוזרה 0.1	תב	4900	275	+367	+8.1	+288
מוטי עוזרה 0.5	תב	1780	1549	+95	+5.6	+1596
קומפורטים 0.1		2495	195			−15
קומפורטים 0.5		1640	310	+50	+3.1	+208
מלונות ושירותי תיירות						
קופל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קופל אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0	תב	8370	56.1	−930	−10	−104.8
גלי זהר 5.0		4570	18.9	−10	−0.2	−11.1
מלונות דן 1.0		4296	531	+94	+2.2	+381
מלונות דן 5.0		3000	240			−156
חוף המלנצג 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כנס מר 1 ש		2699	232.1	−100	−5.6	−110.7
מלונות הירדן			—	הפסקת	מסחר	—
מלונות יהלום 1			—	הפסקת	מסחר	—
מחשבים ושירותי מחשבים						
אינות מחשבים		990	1595	+11	+1.1	+2974
דטה מימון 1.0		4400	110	−92	−2.1	−122
הג.ל.ג 1.0		16570	15	−30	−0.2	−12
יקנא 1.0		4299	176	+29	+0.7	+5
כלל מחשבים 1.0		10900	127	+100	+0.9	+100
מ.ל.ל. 1.0		18000	25	+100	+0.6	+3
מ.ל.ל. 5.0		5929	170	+249	+4.4	+381
משוב מחשבים 1.0	תב	2730	130	−280	−9.3	−280
ניקוב מחשבים 1		8780	151			−151
ניקוב מחשי 5		6500	1			−1
תים מחשבים 1.0		1700	421	−35	−2	−397
תים מחשי אפו	ענ	17700				
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אבוהם בינוי ופ			—	הפסקת	מסחר	—
אבוהם בינוי פ5			—	הפסקת	מסחר	—
אורן 1.0	תב	853	1519	+78	+10.1	+3002
אורן 5.0		363	700	+11	+3.1	+297
אזורים 1.0		675	5580	+20	+3.1	+4984
אזורים אפ		390	3483	+10	+2.6	+10111
אזורים אפו		94.5	9041	−0.5	−0.5	−2673
אילון 1.0		515	9207	+15	+3	+6394
אל-רוב 1.0	תב	1010	1181	+60	+5.2	+3286
אמבנים 1.0		4000	456	−123	−5	−493
אפריקה 0.1		37500	127			−59
אפריקה 1.0		27500	147			−120
ארזים		2100	541			−84
אשלון 0.1		3220	791			−929
אשלון 0.5		1570	1319			−469
בן-יקר גת 1.0	תב	4100	246	+280	+7.5	+189
ברמנרין 1.0		4286	1244			−304
ברמנרין 5.0		2661	1594	+100	+3.9	+510
דנקנר 1.0		4350	211			+1
דרוקר 1.0	תב	626	1719	+180	+36.5	+11566
דרוקר 5.0		520	3642	+25	+5.1	+1190
דרוקר אפ 1		235	21311	−14	−5.6	−25940

שם המניה		השער אמש	המחזור שלו ע"נ באלפים	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש עזו ע"נ
דיזנג 0.1		6450	80	+151	+2.4	+59
דיזנג 0.5		3999	66			−50
המשלול 1.0		1468	262			−203
המשלול 5.0		875	1430	+34	+4	+852
תלב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
תלב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין		2768	2028	+50	+1.9	+1479
בבית 0.1		4340	457	+145	+3.5	+560
בבית 0.5		3030	1437	+108	+3.4	+2311
הכשרת הישוב ש		53600	106			−1
ישפרו 0.1		3675	1359	+25	+0.7	+1252
ישראלום 1.0	תב	2266	2398	+206	+10	+911
ישרם 10.0		25004	495	+200	+0.8	+468
כנן פתוח 1.0		7305	35	+7	+0.1	+15
כלל נדל 7		379	8098	+11	+3	+5203
לוסיר 1.0	תב	4200	8	+239	+6	+50
לוסיר 5.0		1578	479	+75	+5	+1080
מתנ.ב 1.0	תב	480	13481	+30	+6.7	+27722
מאפרי בניה 1.0		605	2348	+15	+2.5	+3649
מאפרי בניה אפו		468	4184	+6	+1.3	+2286
מהול בנין			—	הפסקת	מסחר	—
מישאל 5.0		279	4506	+10	+3.7	+3487
מרב 5.0	תב	865	2295	+55	+6.8	+4646
מירלן 1.0		484	1129			−1115
ליבנשטין 1.0		392	1182	−18	−4.4	−1182
ליבנשטין 5.0		113	5980			
ליפשיץ 1.0	תב	1545	1140	+140	+10	+1015
ליפשיץ 5.0	תב	771	3714	+70	+10	+10756
נאות אביב 0.5		3780	104			−159
נכסי אזורים			—	הפסקת	מסחר	—
סהר השקעות 1.0		13550	51	−300	−2.2	−51
סהר השקעות 5.0		9850	61			−169
סקי 1.0		6750	45			−27
סקי 5.0	תב	5802	5	+292	+8.3	+665
עמר והלע כר 1 ש	תב	839	1685	−60	−6.7	−2157
עוד 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
קימריה 0.1		1785	371			−395
קימריה 0.5		995	626	+30	+3.1	+778
רמובנין 1.0		3581	1283			+233
רמובנין 5.0		2646	1114			−827
רסקו מבול		11000	115	+400	+3.8	+105
רסקו רג		10750	373	+100	+0.9	+317
חקלאות						
מטעי הדר 0.1		2580	150	+40	+1.6	+329
מטעי הדר 0.5		2005	129	+28	+1.4	+74
כהדרין 0.1		7220	102			
נכסי הדרים 1.0		1080	800	+20	+1.9	+345
פרי אור 0.5		3080	448			−616
עבודי 5.0		15100	506			−32

דחפון
שרות הודעות מלבני של דחפון
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

שם המניה		השער אמש	המחזור שלו ע"נ באלפים	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש עזו ע"נ
מזון וטבק						
אסמא		1420	181	+58	+4.3	+231
טלדפרסט 1.0	תב	3614	417	+329	+10	+702
טלדפרסט 5.0		1748	1002			−356
טלדפרסט אפ 1		1599	142	+9	+0.6	+29
דובק מב ש		3565	688			−243
דובק מב ם		3565	740	−60	−1.7	−740
צבכל 1.0	תב	770	3284	+70	+10	+5457
צבכל 5.0		560	2192			−895
פרי-הו 1.0		1545	860	−5	−0.2	−146
פרי-הו 5.0		1218	385	+45	+3.8	+507
טמפו בירה 1.0		17500	174	+251	+1.5	+24
טמפו בירה 5.0		11250	30	+500	+4.7	+15
יטבד 1.0		1599	495	+19	+1.2	+457
יטבד א 5.0		841	250			+109
מן 1.0	ענ	9199				
מן 5.0		4600	10	+150	+3	+70
מבנפרסט 1.0		8580	158			−43
עלית		15200	48			−28
עסיס ב 0.5		31112	25			
אבגל שקל 1		3500	919	−154	−4.2	−608
שמן מבכ א		3800	381.5	+100	+2.7	+1239.2
טכסטיל והלבשה						
אתגר מר 1 ש	תב	1175	7770	+70	+6.3	+12310
אופים 1.0		1236	680	+43	+3.6	+1677
אופנת בוק 1.0		3001	395	+101	+3.5	+184
אופנת בוק 5.0		2200	131	+100	+4.8	+275
אמנן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אמנן אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש		14785	68			−23
דלתא-גליל 1.0		2885	1792	+90	+3.5	+1510
דלתא-גליל א 3.0		1750	916	+20	+1.2	+452
מטויות כאמור 1		1770	49			
מטויות כאמור 5	תב	968	550	+88	+10	+475.4
ויטלגו 1.0	קב	1576		+75	+5	+8003
ויטלגו 5.0	תב	1020	3702	+95	+10	+4225
חדירון 1.0	תב	5500	772	+407	+8	+1178
דקית 1.0		1442	1167	+42	+3	+2223
דקית 5.0	תב	970	2679	+88	+10	+7862
לודזיה 0.1		2580	260	−20	−0.8	−22.9
לודזיה 0.4		1190	2502	+10	+0.9	+1662
ליגת 1.0	תב	845	5322	+50	+6.5	+7208
מיס גליקי		950	990	−50	−5	−740
מקסי 0.1		26491	27			−25
מקסי 0.5		13200	74	+400	+3.1	+71
עיט 1.0		12700	50	+200	+1.6	+5
עיט 5.0		6250	80	+80	+1.5	+79
עסק פרינה 1 ש'		1995	1031	+45	+2.3	+275
פולגת א 0.1		3660	1511	+40	+1.1	+848
פולגת ב 0.4		2480	2247	+60	+2.5	+551
פוליגון א 0.5		9280	182	+300	+3.3	+126
פרגוד		2600	1083	+110	+4.4	+1229
גיבור סבירינה		14080	42	−166	−1.2	−36
תעש וזגנון 1.0		2760	921	+120	+4.6	+2586
מתכת ומוצריה						
איקסמן 5.0		3300	464			−516
אודין 0.1		7800	97	+150	+2	+66
אודין 0.5		6460	46	+80	+1.3	+215
תעשיות שונות						
אלוסית 1.0		5510	129			−29
אלוסית 5.0		3625	200	−5	−0.1	−10
כבלים ש		14544	30			+6
התוכף 1.0		6900	61	+50	+0.7	+116
התוכף 5.0		3450	28	+50	+1.5	+199
התוכף אפ		3079	200			−202
זיקה 1.0	תב	5045		+445	+8.2	+844
זיקה 5.0	תב	2453	138.5	+223	+10	+2094.7
קוסמטו מה 1.0		1910	1821	+40	+2.1	+1529
קוסמטו מה 5.0	תב	1560	524	+80	+5.4	+860
מתכת מרום 1.0		2205	329			−259
כבלי ציון 1.0		2421	663	+61	+2.6	+1205
כבלי ציון 5.0		1127	1404	+47	+4.4	+2323
כבלי ציון אפ		660	501	+10	+1.5	+349
מודן 1.0	תב	700	1004	−58	−7.7	−628
מודן אפ א	תב	502	1217	−45	−8.2	−617
קרטוני 1.0	תב	968	580	+63	+7	+1427
קרטוני 5.0	תב	545	680	+30	+5.8	+600
נחושתן 0.1		19000	53			−5
נחושתן 0.5		7980	38			−6
סקי פלדה 1.0		11961	442	+360	+3.1	+121
קינג 1.0		1336	891	+10	+0.8	+1139
קינג 5.0		685	6810			−4034
קליל 1.0		4860	766	+140	+3	+772
קליל 5.0		2900	786	+95	+3.4	+1250
שלוות 5.0		2500	158			
תעשיות לכיש 1.0		1200	248	+55	+4.8	+518
תעשיות לכיש 5.0		570	1589	+28	+5.2	+1849
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 3.0		354000	18	+200	+0.1	+5
אלקו 0.1		7700	41	+275	+3.7	+57
אלקו 0.25 ש		3050	257	+50	+1.7	+99
אלקו 0.25 ם		3090	43			−19
אלקטרה 0.1		17050	51	+449	+2.7	+36
אלקטרה א 0.5		9100	116	+146	+1.6	+714
אלרון 3.0		287000	3			−4
אורית 1.0		27200	43	+1200	+4.6	+56
כלל תעש אלק'		1797	1036	+85	+5	+1415
ספקטרוניקס 1.0		1990	1846	+45	+2.3	+796
ספקטרוניקס 5.0		1376	1302	+41	+3.3	+1307
פיטכטנר 1.0		481	4191			
פיטכטנר 5.0		290	8473			
ציקלון 1.0		2443	43	+70	+3	+302
ציקלון 5.0		1150	1130	+25	+2.2	+1199

שם המניה		השער אמש	המחזור שלו ע"נ באלפים	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש עזו ע"נ
קבמבטן אלד 1	תב	3110	195	+260	+5.4	+439
קבמבטן אלד 5		3101		+101	+3.4	+35
ת.א.ת 1.0	תב	3200	340	+200	+6.7	+474
ת.א.ת 5.0		1300	1085			−995
ת.א.ת אפ 1		10800		−100	−1	−4
תדאה	ענ	6000				
מוצרי בניה						
אי.ב. תעשיות 1		835	1237	+3	+0.4	+1333
אי.ב. אפ		426	8822	+16	+3.9	+8494
אי.ב. אפו		94.5	47217	+0.5	+0.5	+112783
אלקל 5.0	קב	12244		+583	+5	+1411
אקרשטיין 1.0		2000	875	+60	+3.1	+254
אקרשטיין 5.0	תב	1450	532	+85	+6.2	+818
בטון תדיר 1.0		10800				
בטון תדיר 5.0		5050	47	−50	−1	−4.7
בי-טון 1.0		1140	130	+40	+3.6	+138
בי-טון 5.0		374	400	+4	+1.1	+120
מוזאאיקה 1.0		8000	32	+200	+2.6	+19
מוזאאיקה 5.0	תב	2455	438	+239	+10	+1042
מ.ל.ב 1.0			—	הפסקת	מסחר	
מ.ל.ב 5.0			—	הפסקת	מסחר	
מהול השק במעשי 5000			50			−55
מפעלי לפטון 1	לכ	14296				
מפעלי לפטון 5		12800				
כימיה, גומי ופלסטיק						
אמן 5.0		18990	81	−18	−0.1	−110
אליאנס ב	קב	2625		+125	+5	+498
גל תעשיות 1.0		12599	36			−56
גל תעשיות 5.0		6600	192			+8
דקסטר 1.0		3400	56	+40	+1.2	+72
דשנים 0.1	ענ	5050				
דשנים 0.5		1065	880	+20	+1.9	+520
חיפה כימי 10.0		595	38340	+12	+2.1	+34271
טבע ש		60100	188	+100	+0.2	+51
ליפסקי 1.0		1895	453	+11	+0.6	+353
ים המלח		4800	2203	+63	+1.5	+1660
מכתשים 10.0		654	8702	+30	+4.8	+51522
מקסימה 1.0		6600	38	+200	+3.1	+12
מקסימה 5.0		2765	235	+30	+1.1	+16
מקה כביקל 1.0		3410	16	+109	+3.3	+66
סנו 1.0		13500	481	+510	+3.9	+572
סנו 5.0		9730	406	+400	+4.3	+285
קרם כימיקל 1.0		6470	21	−250	−3.7	−26
ת.ג.ל. 1.0	קב	6766		+322	+5	+676
ת.ג.ל. 5.0	יק	5900		+281	+5	+622
תיא 5.0		9380	122	+380	+4.2	+292
פרוטאורס 10.0		14111	111			+17
תרז א 5.0	תב	7373	289	+400	+5.7	+540
עץ, נייר ודפוס						
דפרון 1.0		6900	18	+155	+2.5	+122
דפרון 5.0	תב	4583	264	+250	+5.9	+166
ת.ע.ב 1.0		15500	220	+450	+3	+56
יאה 1.0		4150	100	+50	+1.2	+56
לבידי אשקלון 1		458	2540	+14	+3.2	+2056
לבידאשקלון אפו		709	110	+34	+5	+410
מלט ב 0.5		27000	19	−800	−2.9	−14
מפעלי נייר 10.0		220400	40	+3400	+1.6	+80
סקאניה 1.0		3020	174	−14	−0.5	−560
רים 0.1		5020	319			−12
רים 0.4		2699	335	−11	−0.4	−971
תעל ב 0.2		15250	416	+450	+5	+792
אבירן 1.0	תב	3922	382	+357	+10	+290
אבירן 5.0	תב	1779	373	+100	+6	+1757
המישה יהד		9100	234	+400	+4.6	+400
הגמלק 1.0		6950	20	+110	+1.6	+5
הגמלק 5.0		4250	2			−1
השקעות בתעשיה						
מרכזת ב 0.1		6440	308	+60	+0.8	+272
כור מכ ש		5086000				
כלל תעש' 1.0		1280	5981	+36	+3.1	+15676
מאמרי טכנולוגיה		480	3398			
חברות השקעה						
אמיקו ש		4580	123	+100	+2.2	+366
אידיבי פתוח 2.0		3801	2286	+59	+1.6	+2865
אמפאה 0.1		1700	876			−514
אמפאה 0.5		810	2496			−2131
אלגר ש		8800	101	+280	+3.5	+68
אלגר ם		8730	47	+290	+3.2	+63
אלרן ש		3860	1819			−1979
אלרן ם		8213	53	+65	+2	+270
אמישר כב			—	הפסקת	מסחר	
אמיק 1.0	תב	307	18742	+15	+5.1	+28817
אמיק 5.0		210	11323			−7194
גולת 1.0		1330	100			
חברה לישראל 1.0		7797	197	+10	+0.1	+74
חברה לישראל 5.0		5030	210	+170	+3.5	+463
חלפסן 0.1		113000	14	−2500	−2	−1.4
חלפסן 1.0 ש		25410	156			−138
אמנא א 0.5	תב	14850	191	+1200	+8.8	+189
פועלים השק ש		5400	387	+140	+2.7	+584
כלל השק			—	הפסקת	מסחר	
דיסקונט השק ש		2080	1566	+30	+1.5	+1608
מזרחי השק ש		15250	12	+250	+1.7	+7
כור השקעות 1240	ענ	10051				
חירון 1.0		1965	500			−74
חירון 5.0		835	4453			−39
ישום והשקעות		236	10895	+5	+2.2	+13509
יצוא ש		9250	215			−169
ירדן א 0.1			—	הפסקת	מסחר	
כלל 10.0		825	6776	+36	+4.6	+10015
כלל 30.0	תב	635	9488	+35	+5.7	+11340
לבוקי 0.1		7060	13			−13
לבוקי 0.1		2538	341			−246
מבור 0.1	תב	705	2350	−39	−5.2	−1468
מבור א 0.5		428	7992			−7992
עוז השק ב 0.1		4080	83	−120	−2.9	−65
עוז השק ב 0.5		1955	491	+23	+1.2	+451
פז השק ש		6800	383	+300	+4.6	+283
פמה א 0.1		9080	12			
פמה 0.5		5960	339	+140	+2.4	+398
פריון ב 2.5		3410	465			−773
מחקר ופיתוח						
אמבעים מתוח'			—	הפסקת	מסחר	
גליל טכנולוגיות		399	3280			−255
חיפושי נפט						
דלק חיפושים 1.0		3049	339			
דלק חיפושים 5.0		1550	213	−58	−2.2	−340
דלק חיפ' אפ 2		980	1350	−15	−1.6	−1460
פז חיפושי גפט		14500	95	+300	+2.1	+105
בראשיל 1.0	תב	1800	337	−130	−6.7	−810
בראשיל 5.0		1211	140	−59	−4.7	−515
יואגל 5.0		1950	2201			−1497
מ.נ.ג. 1.0		2982	477	−60	−2	−495
מ.נ.ג. 5.0	תב	1425	2167	+85	+6.2	+8948
סראשיל ב 0.5		5250	183	+99	+1.9	+404
צפאורי-נפט 1.0	תב	318	10232	+16	+5.3	+9329
צפאורי-נפט 5.0	תב	208	8545	+12.5	+6.4	+10792
נפטא ש		1670000	1			−1
נסחרות במט"ח						
גוית ם			224			

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

התגברו הביקושים

שבוע מסחר הפכפך בבורסה הסתיים אתמול במגמה של ביקושים ועליות שערים בכל ענפי המסחר. ב־225 ניירות ערך נרשמו עליות שערים, אך ב־46 ניירות ערך נרשמו ירידות. השבוע הזה בטמפטוטי היצעים, אשר בהמשך הלכו וגברו. באמצע השבוע היה יום אחד של ירידות שערים חדות, שלאחריו התהפכה המגמה. הפעילות בשוק, ובראשן קרנות בנק הפועלים, הגיעו למסקנה כי אין ללכת נגד הזרם הנגדי הגובר של משקיעים המצטרפים לבורסה, ולכן גילו מעורבות רבה בעשאה, במיוחד בשני ימי המסחר האחרונים. מחזור המסחר במניות ומשקיעות הסתכם אתמול ב־4.5 מיליון דולר. מדד המניות הכללי ללא בנקים ירד בסיכום השבועי ב־0.97 אחוז.

תשואה שנתית ריאלית ב־%	
כל"ל 0.1	16.35
הפועלים ש	16.41
אי.די.בי. רג	16.48
דיסקונט א	16.49
המזרחי ש	16.32

הבבורות מתחילות לעלות

לאחר ימים אחדים של שחיקת שערי המניות הבבורות, חלה אתמול תפנית, ושערייהן החלו לעלות. מניות דלק, שופרסל, הסנה, דיסקונט השקעות, ים המלח, פטרוכימיים ואחרות, עלו עד 2 אחוז. היצעים במניות הבדרות שהופיעו, נוספו במהירות וללא שינוי שער.

	מדד	שינוי יומי - ב־%
מדד מניות כללי	115.11	+0.74
כללי ללא בנקים	146.38	+1.79
מדד אג"ח כללי	109.07	+0.23
אג"ח צמוד מדד	110.74	+0.21
אג"ח צמוד מט"ח	93.66	+0.10

דיסקונטרון כלל עדיין לא אישר דוחות כלל סחר

בתגובה לידיעה שפורסמה אתמול ב"הארץ", על פרסום דוחות כלל סחר, הודיעה כלל, כי הדוחות החצי־שנתיים הבלתי־מבוקרים של כלל סחר למחצית 86, עדיין לא אושרו, ולכן לא פורסמו אתמול. החברה אישרה את כוונת כלל סחר לגייס הון. יש לציין כי אתמול לא פורסמה תגובתו של קונצרן כלל, על ידיעה שפורסמה ב"הארץ", שלפיה מתר כבנת עסקה גדולה בזוגת כלל אלקטרוניקה. הדוחות החצי־שנתיים

יציבות בבנקאיות

שערי מניות הבנקים בהסדר, נסחרו אתמול ללא שינוי מהותי, במחזור של מיליון דולר.

של נכסי אזורים שפורסמו אתמול הצביעו על רווח של 185 אלף שקל, לעומת הפסד של 853 אלף שקל בשנה הקודמת.

פעילות יצואת הון

במספר ניירות ערך נערכה השבוע פעילות יצואת הון שלוותה בעליית שערים תלולות. פעילות זו מוסברת בחלקה בפירסום רווחות כספיים חיוביים, או בהתפתחויות עסקיות בחברות הנוגעות בדבר. כך היה למשל במניות ארגוגי, זכריה דרוקר, יעסוד, בנק הספנות, ואתמול גם במניות כאיר עזרא, שלהן נרשם שער קנים בלבד. הפעילות יצואת הרוזן במניות חברות הטכסטיל המוסברת בשיפור החד בתוצאות העסקיות של החברות, במשכה גם השבוע. לעומת זאת, בחברות שפירסמו דוחות שליליים, כמו מודכן ופרטואורס, נמשכו ירידות השערים.

עליה בפעילות במק"מ

היקף הפעילות במק"מ גדל במהלך השבוע, ואתמול הסתכם ב־3.3 מיליון דולר. בשוק אגרות החוב נמשך השבוע השערים לעלות. בגלל

קרנות הנאמנות
נטע, כתר וכרמל
(גמישה) (אגרה) (מניות)
מיטב
ניתנות לרכישה בכל סניפי הבנקים עד 09.30 לאותו יום
הנאמן: בנק איגוד
מקבוצת בל"ל
יש לך שאלה בנושא קרנות הנאמנות? מומחי מיטב ישמחו לעמוד לך: 03-290251, 727506, 731624

מגמת רכישות מתמשכת מצד גופים בנקאיים. אתמול הסתכם היקף הפעילות ב־5.2 מיליון דולר.

הנפקה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
926	5	99.77	1.41
936	12	99.45	1.41
946	19	99.13	1.41
1016	26	98.82	1.40
1026	33	98.50	1.40
1036	40	98.17	1.41
1046	47	97.85	1.42
1056	54	97.53	1.42
1146	82	96.21	11.44

הודעות בורסה

● ירדן השקעות הפסידה במחצית הראשונה של 86 מיליון שקל לעומת הפסד של 1.8 מיליון שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

● מלונות הירדן הרוויחה במחצית הראשונה של 86 441 אלף שקל, לעומת רווח של 20 אלף שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	היומי אחוזים
אב	3930.23	3914.36	47.28	1.22
אבוקה	33265.04	32936.36	342.13	1.05
אגוז	195.82	192.01	0.37	0.19
אגייד	1311.46	1285.35	4.92	0.38
אודם	1739.95	1705.86	20.70	1.23
אופיר	1571.26	1540.20	2.70	0.18
אור	381.84	376.66	0.40	0.11
אוריון	145.37	142.41	0.14	0.10
אורלי	210.31	208.78	0.57	0.27
אורן	609.97	598.00	3.76	0.63
אייל	3054.34	2995.41	18.95	0.64
איילת	3770.65	3694.48	47.96	1.32
איריס	3961.88	3874.81	17.61	0.46
איתן	576.11	564.19	2.61	0.46
אלון	493.93	483.65	0.80	0.17
אלמוג	582.46	571.06	2.13	0.37
ארז	694.79	681.37	11.68	1.74
אש	117.99	115.53	1.45	1.27
אשל	161.64	158.50	0.33	0.21
אתרוג	188.51	186.65	0.49	0.26
ברוש	1746.48	1712.30	17.41	1.03
ברוש	388.10	380.50	2.64	0.70
ברק	382.48	374.81	3.25	0.87
ברקת	721.82	718.20	1.06	0.15
בניש	1137.31	1114.88	5.05	0.46
גבע	849.28	836.65	3.32	0.40
גורן	583.12	571.67	2.82	0.50
גיא	7586.22	7473.71	33.42	0.45
גיל	2312.82	2267.99	19.88	0.88
גלית	498.56	492.37	1.15	0.23
הכרמן	290.94	288.12	3.41	1.20
הנקישת	534.25	523.72	3.41	0.66
דולב	187.64	183.65	0.37	−0.20
דורון	1207.68	1184.29	3.53	0.30
דוכן	212.24	208.13	0.63	0.30
דוכה	411.39	404.44	1.54	0.38
דרור	3472.05	3411.75	5.23	0.15
דקל	285.35	279.75	4.20	1.52
הדס	288.59	285.78	3.52	1.25

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	היומי אחוזים
ורד	405.50	398.29	1.60	0.40
זהבית	2510.24	2458.40	1.52	0.06
זוהר	15982.99	15746.06	53.58	0.34
זיו	15009.60	14787.00	50.36	0.34
זמיר	683.88	670.64	11.60	1.76
חוחית	125.60	122.83	0.84	0.69
חליפין	110.39	109.91	0.17	0.15
חלמיש	552.28	541.29	1.34	0.25
חן	110.17	109.73	0.38	0.35
טופז	1167.53	1140.56	2.50	0.22
טל	4273.39	4225.49	2.08	0.05
יובל	656.77	643.87	3.99	0.62
יהלום	1625.93	1594.02	10.69	0.68
יסמין	31318.57	30874.74	112.41	0.37
יערה	558.23	546.05	2.03	0.37
כוכב	815.74	800.05	13.41	1.70
כחל	113.15	110.92	0.51	0.46
כלנית	454.34	446.66	1.73	0.39
כספית	602.07	595.89	1.93	0.32
כרמל	115.72	113.46	0.43	0.38
כתר	907.66	890.39	3.73	0.42
להב	3484.10	[illegible]		
למשקיע	98536.02	[illegible]		
לפיד	11425.71	[illegible]		
לקט	1467.11	[illegible]		
לשם	797.85	[illegible]		
מבחר	970.33	[illegible]		
מגמה	2813.60	[illegible]		
מגן	188.37	[illegible]		
מגדן	2602.20	[illegible]		
מגל	617.92	[illegible]		
מור	1236.30	[illegible]		
מורן	681.27	[illegible]		
מטה	23666.04	[illegible]		
מיטר	727.75	[illegible]		
מעוף	3072.20	[illegible]		
מעיין	640.32	[illegible]		
מקשה	837.31	[illegible]		
מרגלית	989.59	[illegible]		
מרום	952.72	[illegible]		
נובה	20819.18	[illegible]		
נטיף	658.25	[illegible]		

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	היומי אחוזים
נטע	384.44	376.98	2.36	0.63
נילי	4177.71	4115.82	61.65	1.52
סביון	446.54	438.27	3.24	0.74
סגולה	117.56	115.22	0.31	0.27
סלע	824.35	807.74	2.08	0.26
סנונית	570.70	559.48	2.43	0.44
ספר	619.61	607.92	4.69	0.78
ספיר	488.17	488.17	1.32	0.27
עדיף	663.78	651.19	6.81	1.06
עדית	1682.38	1674.11	18.90	1.14
עידן	5801.63	5718.20	19.05	0.33
עובר	1107.51	1083.12	2.19	0.20
ענת	1990.53	1971.40	21.42	1.10
שפרוני	541.48	529.57	2.72	0.52
ערמון	135.78	133.10	0.17	0.13
פיא	1213.67	1189.61	5.61	0.47
צבר	497.69	487.73	1.25	0.26
צופית	513.54	503.44	3.31	0.66
צוק	99.58	99.20	0.36	0.36
צמיד	851.23	832.97	3.39	0.41
צמיחה	6265.64	6174.02	27.25	0.44
צמרת	1458.95	[illegible]		

שערי אגרות החוב

5% מלווה מדינה (הצמדה 100%)		
סדרה	שער	שינוי בנק'
3601	33616	−282
3602	30998	+17
3603	29887	+15
3604	26158	+12
3605	24147	+13
3606	22669	+12
3607	21076	+11
3608	19894	−6
3609	19065	+10
3610	17187	+58
3611	16603	+58
3612	16120	+38
3613	15106	+117
3614	14499	+114
3615	13385	+107
3616	12252	+98
3617	11770	+117
3618	11169	+114
3619	10277	+106
3620	9625	+5
3621	9142	+6
3622	8242	+4
3623	7753	+52
3624	7299	+50
3625	6629	+7
3626	6131	+7
3627	5685	+7
3628	5256	+55
3629	5027	+53
3630	4752	+51
3631	4355	+52
3632	4101	+50
3633	3874	+48
3634	3414	+43
3635	3228	+41
3636	3108	+39
3637	2928	+41
3638	2719	+39
3639	2489	+36
3640	2042	+1
3641	1806	+1
3642	1605	+1
3643	1391	+1
3644	1274	+33
3645	1149	+30
3701	882.4	−10
3702	684.9	+19.1
3703	599.8	+6.1
3704	513.3	+5.2

3751	275.7	+0.2
3752	106.5	−2.3
3753	102.2	−2.2
3754	95.7	+0.8
3755	92	+0.8
3756	88.7	+0.8
3757	86.9	+0.7
3826	96.7	+0.7
3827	94.8	+0.7
3828	91.4	+0.6
3829	89.6	+0.7
3901	97.9	+0.7
3902	96.6	−1
3903	97.3	+0.2
3904	95.6	+0.1
4.25% שגיא		
4101	117.7	+0.1
4103	113	+0.1
4104	109.2	— —
4201	101.7	+0.2
4204	94.3	+0.2
4205	92.4	+0.2
4206	90.6	+0.2
4207	90.2	+0.2
4301	107	— —
4302	109.5	+0.4
4303	106.1	+0.8
4304	104.4	+0.9
3112	242500	— —
3113	242000	+300
3114	233200	+300
3115	231300	+300
3116	222500	+200
3117	234300	+300
3118	224500	+100
4% ,6% ,7% פיתוח (הצמדה 80%)		
3201	192100	+300
3202	191800	+300
3203	192300	+200
3204	186200	+197
3205	184000	+897
3206	182303	+1
3210	177651	+1
3211	173300	— —
3212	169200	— —
3213	163702	— —
3214	160000	— —
3501	159000	+2200
3502	157000	+500
3503	143300	−100
3504	138200	— —

3505	137000	−700
3521	135700	+2400
3522	129500	+500
3523	121100	— —
3524	122000	+1800
3525	119200	+300
3526	118800	+400
3527	116000	+200
3528	113400	+600
3529	112900	+400
3530	110635	+62
3531	110322	+61
3532	107091	+59
3533	106908	+49
3534	100819	+46
3535	105948	+58
3539	99790	+54
3536	105623	+57
3537	105506	+58
3538	99307	+55
3540	99092	+54
3541	95747	+52
3542	95594	+52
3543	90931	+49
3544	90839	+49
3546	88575	+48
3547	88378	+49
3548	88279	+48
3550	85647	+46
3551	83321	+46
3545	88280	+48
3549	85366	+46
3552	76489	+42
3554	76315	+41
3555	76315	+41
3553	76155	+495
3571	65978	+469
3556	72636	+40
3558	72509	+40
3559	69945	+38
3560	66175	+37
3561	65989	+36
3557	73536	+587
3572	66836	+568
3573	65896	+124
3574	60764	+115
3577	60689	+117
3578	56065	+108
3575	60920	+606
3576	60751	+608
3579	56062	+571
3580	52395	+470
3581	49738	+446
3582	45864	+422
3583	42619	+403
3584	40343	+71

3587	[illegible]	+19
3591	31667	+17
3592	31632	+17
3593	31579	+17
3589	31560	+38
3594	30082	+37
3590	31458	+18
3595	29948	+16
5% מלווה פיתוח (בריבה כפולה)		
2001	127700	— —
2002	127400	— —
2003	123200	— —
2004	123200	— —
2005	115600	— —
2006	115501	— —
2007	113501	— —
2008	111750	— —
2009	114600	— —
2010	112900	+600
2011	110200	— —
2012	110700	— —
2013	111150	— —
2014	107500	— —
2015	108400	— —
2016	108700	— —
2017	108250	+354
2019	107957	+366
2020	104796	+356
2018	108557	−41
2021	105022	−54
2022	98965	+826
2023	102372	+1051
2024	95606	+52
2027	92172	+50
2031	85252	+47
2025	96141	+53
2026	95820	+55
2028	92833	+445
2030	88262	+436
2029	87718	+331
2033	80696	+324
2035	74049	+307
2032	85534	+47
2034	80769	+44
2036	74104	+41
2037	69891	+39
2052	58564	+32
2038	78356	+39
2040	67705	+38
2051	64016	+36
2039	67295	+37

2056	54409	+30
2058	50400	+23
2060	47522	+26
2055	43632	+24
2057	54438	+24
2059	51996	+28
2061	47243	+26
2062	33879	+18
2063	32293	+16
	31399	+927
רימון		
7001	224.5	−5.2
7002	217.6	−5
7003	206.1	−1.7
7004	189.6	−1.7
7005	181.2	+1.5
7006	166.8	+1.4
7007	155.5	+0.4
7008	152.8	+0.4
7009	148.2	+2.1
7010	138.7	— —
7011	131.4	— —
7012	126.7	— —
7013	119.8	+0.5
7014	104.4	+0.9
7015	86.6	— —
7016	88.6	— —
7017	87.7	— —
7018	87.5	−0.1
7019	87.9	— —
7020	87.7	— —
7021	86.9	— —
7201	84.5	−0.2
גלבוע		
6101	11789	−280
6102	6820	−56
6103	6184	+104
6104	5652	−65
6105	5355	−65
6106	5169	−4
6107	4975	−4
6108	3522	+17
6109	3547	+16
6110	3288	+17
6111	2775	+25
6112	2691	+24
6113	1837	+45
6151	737.2	+21.8
6152	705.5	+20.9
6153	689.2	+17.1
6154	598.3	+16.8
6155	381.4	−0.4
6156	304.7	+4.3

6159	173.3	[illegible]
6160	173.8	+3.7
6161	167.8	+3.6
6162	149.1	−0.2
6163	136.8	— —
6164	131.5	— —
6165	127.2	+3.6
6166	118.8	+0.5
6167	116.2	+0.5
6168	114.4	+0.4
6169	107.9	+0.7
6170	102.1	−0.1
6171	76.1	+1.8
6172	75	+1.8
6801	79.3	+0.1
ארמון		
2501	152.9	+0.2
2502	150.2	+0.2
2503	145.4	+0.2
2504	144.8	−0.1
2505	139.3	— —
2506	134.3	−0.3
2507	129.6	−0.3
2508	100.5	+0.1
100% מט"ח		
אל אפ	816	−1
אלביט	203.3	— —
אלתא	1210	— —
אלסינט	59.4	— —
מאיסקס	701	— —
תעד 84	93.6	+0.1
תעד 85	400	— —
זהב היש	190.5	— —
דיס הש	164.5	— —
כור	144.5	— —
כלל	435	— —
מ'צפ ד	238.8	— —
מ'צפ מ	322	— —
מ'צפ י	420	+2
רן	97.7	−1
סול בנ	165	— —
תישע	175.8	— —
מדד/מט"ח		
ב.לת.	113	+1.3
דיס הש	115.5	+0.5
כור	119.4	+1.6
כלל	143.3	— —
מב דיס	116.9	+2
משא מו	112.4	+1.4
משא מו	103.2	+0.5
משא מו	97.3	+0.4

ההמצאה הגדולה ביותר מאז הטלפון.
פלא-פון
טלפון מהפכני נייד בחיוג ישיר-מוטורולה תדיראן
קרמניצקי 16 תל־אביב, טל. 03-388307

אתמול, צהריים, 4.9.1986 באירופה

(ממוצע) ספירה מיידית

$ ארצות הברית	ל"נ שטרלינג	1.5020/1.5030
מרקים גרמניים	ל"נ ארה"ב	2.0250/2.0260
פלורינים הולנדיים	"	2.2870/2.2880
פרנקים שוויצריים	"	1.6355/1.6365
פרנקים בלגיים	"	41.94/41.98
פרנקים צרפתיים	"	6.6380/6.6410
לירטות איטלקיות	"	1397.50/1398.50
ינים יפאניים	"	154.80/154.90
$ ארצות הברית	לינק"ד	1.2048/1.2053

שער הזהב $ 404.00 ארה"ב אונקיה לנוזן מקסינג

ספירה מאוחרת (פורוארד)

	$/ל"ש	פ"ש/$	מ"ג/$
1 חד'	1.467/1.4980	1.6327/1.6341	2.0225/2.0238
3 חד'	1.4866/1.4881	1.6283/1.6298	2.0180/2.0195
6 חד'	1.4738/1.4755	1.6215/1.6231	2.0112/2.0129

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

מנהלי משרדי הממשלה הונחו להנהיג זמני עבודה גמישים

בתקופת ניסיון של שנה תחול הגמישות על השעות שבין 7 בבוקר ל־17 בערב

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

המנהלים הכללים של משרדי הממשלה השונים, הונחו אתמול על ידי נציבות שירות המדינה, ליישם את המלצות ועדת השרים לתיאום ומנהל, ולהנהיג שעות עבודה גמישות במשרדיהם. ועדת השרים ראתה בהנהגת שעות עבודה גמישות, אמצעי חשוב להגדלת הזמנים של הפעילות המשקית. הפעלת השעות הגמישות מותנית בקיומו של שעון אלקטרוני במקום העבודה.

על פי השיטה החדשה, רשאי העובד לבחור את שעת הגעתו לעבודה, בין השעות 7 בבוקר ל־17 בערב, ובלבד שישלים את מכסת השעות הכוללת. כלומר, הוא יוכל לבחור את מספר השעות שירצה לעבוד מדי יום, בתנאי שישלים 45 שעות עבודה בשבוע.

תוך חצי שנה

נציבות שירות המדינה מעריכה כי בתוך חצי שנה, תופעל לתקופת ניסיון של שנה, שיטת שעות העבודה הגמישה בכל משרדי הממשלה. אם היא תצליח, תופעל לפרק זמן נוסף.

יש לציין כי כבר כיום מופעל ענין שעות העבודה הגמישות בשש יחידות ממשלתיות, המעסיקים 1100 עובדים. המדובר בעובדי המכון הגיאולוגי, המרכז לטלוויזיה לימודית, המכון לפיריון העבודה והייצור, אגף המדידות, הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, והמעבדה הלאומית לפיסיקה במשרד המסחר. מבדיקות ראשוניות שנעשו הוברר כי הנהגת שיטת שעות העבודה הגמישות, תורמת לירידה במספר האיחורים לעבודה, שיפור באקלים העבודה, עליה בפריון, ולשיפור רמת השירות לקהל.

מנהלי משרדי הממשלה, יתבקשו לקיים דיון ראשוני בירון, ולהעביר את תוצאותיו לנציבות שירות המדינה.

נסים מתנה אישור "איזור פיתוח א" למפעל האתילן במפרץ חיפה

התנאים: יובטח מראש שהערך המוסף יהיה למעלה מ־50%, וכן שמרבית התוצרת תופנה לייצוא וכי המפעלים יעברו תוכנית התייעלות

מאת יהיה טל,
סופר "הארץ" בחיפה

שר האוצר, משה נסים, הודיע אתמול כי יאושר הענקת מעמד איזור פיתוח א' (או הטבה שוות־ערך לכך) למפעל האתילן במפרץ חיפה, המשותף לבתי־הזיקוק ולמפעלים הפטרוכימיים — שפירושו — השתתפות הממשלה בהשקעה בסכום של כ־40 מיליון דולר — בתנאי שיובטח מראש שהערך המוסף של המוצר יהיה למעלה מ־50%, וכן שמרבית התוצרת תופנה לייצוא וכי ה־מפעלים יעברו תוכנית התייעלות.

בדברו במסיבת עיתונאים ש־נערכה בבתי־הזיקוק בחיפה, בתום סיור מקיף שערך בתשלובת הפטרו־כימית במפרץ חיפה כאורח משרד האנרגיה, הדגיש שר האוצר כי ההחלטה בעניין זה, שטרם נפלה, תתבסס על שיקולים כלכליים טהורים. יחד עם זאת הבהיר, כי הוא מודע לתקוים שעלול להיווצר מההחלטה כזו, לגבי בקשות תמיכה מיזמים במרכז הארץ וההשלכות שעלולות להיות לכך לגבי עיירות הפיתוח והאיזורים מרוחקים. עם זאת ציין כי יש להתחשב בעובדה שמיקום התעשייה הפטרוכימית מוכתב למעשה ממיקום בתי־הזיקוק ואין להעביר את התעשייה הזו בשל כך.

משה נסים

שר האנרגיה מחייב השתתפות ממשלתית

שר האנרגיה, משה שחל, הודיע במעמד זה, כי הוא מחייב את השתתפות הממשלה בפרוייקט, אחרת "החזיר" התעשייה הפטרוכי־מית עלולה להיקלע לקיפאון ולמשבר.

השר שחל הוסיף כי תוכנית ההרחבה הכוללת של התעשייה הפטרוכימית במפרץ חיפה עד שנת 1990 מדברת על השקעה כוללת של 578 מיליון דולר.

כוח האדם בשירות המדינה קוצץ מאז אפריל 84 ב־10%

עד אפריל 87 יקוצצו 700 מישרות נוספות

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מחודש אפריל 84 ועד היום, קוצץ מספר העובדים בשירות המדינה ב־10 אחוזים, והוא מגיע כיום ל־47 אלף, כך מסר אתמול אברהם נתן נציב שירות המדינה, בפגישה עם חברי הכתבים לענייני כלכלה בתל־אביב. מספר זה אינו כולל את נותני משרות הבישחון.

נתן מסר כי קיימת כוונה לקצץ עד אפריל 87 700 משרות נוספות, ומתוך זה בוצע בפועל קיצוץ של 300 מישרות. לדבריו תהליך הפי־טורים עדיין לא הושלם, מכיוון שהסתדרות עובדי המדינה מתנגדת לפיטורי העובדים, ואף פנתה לבית המשפט.

שיטת ביטול משרות

ההצלה לצמצום המנגנון, לדעת נתן, היא בשל השיטה של ביטול המשרות, אפילו אם באותה עת מישרות אלה מאויישות. לדבריו, עובד העובד במישרה שבוטלה חש לא בנוח, ואז הוא נוטה לפרוש או לעבור לאגף אחר בו הוא נחוץ. הוא הבחיש את ההערכה, כי במקום העובדים הפורשים ממשרדי הממשלה, מועסקים קבלני הון אנשים.

ברבוד על הסכמי המסגרת במגזר הציבורי, מסר נתן כי עיכוב ההדגמה על פי ההסכמים יבוצע בין באר קטובר, ועד כה חתמו על הסכמים אלה שישה ארגוני עובדים. נתן הודיע כי אם יתר הארגונים, כמו המהנדסים, הטכנאים, עובדי המחקר, האחיות והמשפטנים, לא יחתמו על ההסכמים עד ה־21 בספטמבר, ערכוו הדרגות לא יחול לגביהם.

עוד מסר נתן, כי הוקמה ועדה בין משרדית לשיפור השירות לאזרח. לדבריו, מיליון אזרחים מקבלים מידי יום שירותים ממשרדי ממשלה שונים, וכל משרד ממשלתי, יתחייב לרדות על פי התקשי"ר על פעולות שונות שביצוע למען שיפור השירות לאזרח.

ההיפרמרקט של תנובה בנצרת מחרים שלא כחוק תוצרת מתחרה

תנובה: שיקולים מסחריים טהורים ★ שטראוס: החרמת מוצרינו נועדה למנוע תחרות בתנובה

מאת אברים צדר
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ההיפרמרקט החדש של נצרת שהוקימה תנובה בשיתוף עם קראופ' חיפה מחרים — בניגוד לחוק — את מוצרי החלב של מחלבות שטראוס, ואת מוצרי הבשר של זוגלובק מנהריה. כך עולה ממסמכים שהגיעו לידי "הארץ".

מנהלת קראופ' חיפה (שאינו קשור לקראופ' הריבוע הכחול — א.צ.) לא ניתן היה אתמול לקבל תגובה. מנהלת תנובה נמסר בת־שובה לשאלת "הארץ" כי אכן לא מוכרים בהיפרמרקט של נצרת מוצרים שונים של מחלבות שט־ראוס, ושל מפעלי הבשר של זוגב־לובק. "הסיבה לכך — לטענת תנובה — הם שיקולים מסחריים טהורים".

שטראוס: מרגעים תחרות

ראשי מחלבות שטראוס מכחישים טענה זו. לטענתם, ההחלטה להחרים את תוצרתם באה כדי למנוע מהם להתחרות בתוצרת של תנובה. "קר־אופ' חיפה פעל בעניין זה על פי תכתיבי תנובה, תגר טוכת הצרכנית, שהיא אמורה לשרת", טוענים ראשי מחלבות שטראוס. מנכ"ל מחלבות שטראוס, מיכאל שטראוס שיגר אף מכתב למזכיר מועצת פועלי חיפה, בו הוא מתלונן על החרם המסחרי שהוטל עליו.

הדברים בענף המזון מוערכים כי החלטת ההיפרמרקט של נצרת להחרים את תוצרתם של מפעלים המתחריים בתנובה, בא כהחרפת המאבק שתנובה מנהלת נגד רשת קראופ' הריבוע הכחול, המפעילה היפרמרקטים בכל רחבי הארץ.

רשת קראופ' הריבוע הכחול, שאינו קשור ואף מתחרה על תנומ־פעילות עם רשת קראופ' חיפה, הזל באחרונה לצמצם את רכישת מוצרי החלב מתנובה בתגובה ל־מדיניות תנובה להחזר גם לפעילות בתחום המסחר הקמעונאי. בתגובה לכך תנובה גייסה את תמיכת רשת קראופ' חיפה (המגמה להצר את צעדי קראופ' הריבוע הכחול) וב־היפרמרקט החדש — המשותף של שניהם — מחרימים את מוצריהם של מפעלי מזון התומכים בקראופ' הריבוע הכחול או מגלים סימנים של נאטורליות במאבק רשת זו נגד תנובה.

כפי שנודע, בבעיית החרם של ההיפרמרקט בנצרת התערב גם מזכיר מועצת הפועלים של נהריה משה אהרון, אשר שיגר מיכתב אלה מכתב תלונה למזכיר הס־תדרות ישראל קיסר. לטענת אהרון, החרמת תוצרתם של שט־ראוס ושל זוגלובק (ששניהם מפעלים מנהריה) מסכנת מפעלים אלה ואת פרנסתם של כ־900 העובדים המועסקים בהם.

המלונות יתאימו רכישותיהם להורדות המכס לציוד מ־1.1

מאת זוהר בלומנקרנץ

בתי המלון הונחו לבחון את תר־כניות הרכש שלהם ולהתאימן לשע־רים החדשים של הורדות המכס על ציוד למלונות, האמורים להיכנס לתוקף מה־1 לינואר 87.

לפי הנתונים שהעבירה אתמול המחלקה הכלכלית של התאחדות המלונות, יופחתו כ־60 אחוז מה־1 בינואר 87, שעורי המכס החלים על ציוד המיובא מארצות הקהילה האירופאית, בהתאם להסכם בין מדינת ישראל לארצות הקהילה: איטליה, אירלנד, בלגיה, מערב גרמניה, דנמרק, הולנד, יוון, לוק־סמבורג, הממלכה המאוחדת וצרפת. שעורי המכס של מוצרים רבים (ולא כל המוצרים) המיובאים מארה"ב יופחתו ב־40 אחוז מאותו תאריך.

להנהלת הפנימיות צורפה טבלה המפרטת את שעורי המכס הנוכחיים ואת שעורי המכס החדשים שיחולו על ציוד מיובא, המסור ממס קניה על פי פרט 820 לתעריף המכס. שעורי המכס בטבלה שנערכה, אינם כוללים את היטל שלום הגליל בשעור 2 אחוזים. כך לדוגמא שעורי המכס על ציוד מיזוג אוויר מאירופה ירדו מ־10 אחוז ל־4 אחוזים, ציוד קירור מאירופה מ־5. 12 אחוז ל־5 אחוזים, שואבי אבק מארה"ב מ־12.1 אחוז ל־7.6 אחוזים מכשירי טלוויזיה מאירופה מ־20 אחוז ל־8 אחוז.

חברת שחף הבטיחה להפעיל "מטוס חדיש וממוזג" — והעבירה נוסעיה לאחרים

מאת זוהר בלומנקרנץ

חברת התעופה שחף אינה עומדת, בשלב זה, בפרסומיה להסיע נוסעים לאילת ב"מטוס סילון חדיש וממוזג" אלא מסיעה את נוסעיה בטיסות סדירות של חברת התעופה ארקיע.

על פי מודעות פרסומת בעיתונות הכתובה, הציעה שחף את "הכרטיס הזול ביותר לאילת ב־99 ש"ח". במודעה נכתב, כי רק חברה זו "יכולה להציע כרטיס טיסה הלוך ושוב לאילת במחיר מפתה כל כך במטוס סילון חדיש וממוזג". במרכז המודעה הופיעה תמונה של מטוס סילון. כן הוצע במודעות הוברה מיבצע "חבילת נופש" באילת במחירים אטרקטיביים בחודש ספטמבר בלבד. נוסעים אשר נענו למודעת הפרסום הופתעו כאשר הוסבר לאילת בטיסות הסדירות של ארקיע והתלוננו שהחברה לא עמדה בהבטחותיה.

מנכ"ל החברה, יוסף הדרי, אמר כי התגלתה תקלה במטוס החברה מסוג אמבריירו אמ.בי. 110, ונעשו מאמצים גדולים להביא מחו"ל את החלק שניזוק.

יצוא הדרים מישראל ליפן עולה חרף הפלייתה לרעה

מאת אברים צדר
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ממשלת יפן מפלה לרעה בצורה בוטה את ישראל לעומת מדינות אחרות בכל הקשור ביצוא הדרים. הפליה זו היא מודעת ומעוגנת בת־קנות שאושרו על ידי ממשלת יפן. אולם למרות הפלייה זו ישראל ממשיכה ליצא הדרים ליפן ואף מגבירה להגדיל במידה קטנה יצוא זה.

על פי התקנות של משרד החקלאות היפנית, יבוא פירות הדר למדינה זו מותרת רק לאחר חיטוי נגד זבוב הים התיכון, זבוב זה, בני־גוד לשמו נפוץ לא רק באיזור הים התיכון אלא בכל רחבי העולם.

על פי התקנות היפניות, יצוא הדרים של ישראל בלבד חייב לעבור לפני המשלוח ליפן חיטוי כימי יקר מאד אשר גם פוגע בטיב הפירות. לעומת זה לפרדסנים מארה"ב, המתחרים בישראל מותר להטא את פירות ההדר שהם שולי־חים ליפן באמצעות קירור בלבד. ללא צורך בחיטוי כימי יקר שמשר להדר הפרי נעשים ממילא בקירור, פירות ההדר האמריקאים מגיעים ליפן מהר יותר, זול ובמ מבלי שנפגעו מהחיטוי הכימי היקר.

למרות זאת, פרדסני ישראל מתחרים בינתיים בהצלחה ביצואנים האמריקאיים. בעונת 85־86 האחד רונה הגיע יצוא ההדרים הישראלי ליפן ל־390 אלף תיבות, שהם למעלה מ־5.000 טונות.

עורך את המדור: חיים טל

חברה מארה"ב תמכור מים לישראל מקידוחי פיר בירושלים

(ע). נציבות המים חתמה על הסכם לרכישת כל כמות המים שתפיק חברה מארה"ב, בפיר שהיא קודחת בירושלים.

סגן שר החקלאות ח"כ א. כץ עוז שמסר על כך, ציין שהחברה קודחת פיר בעומק של 400 מטר וברוחב של 2 עד 2.25 מטר. בתחתית הפיר היא תחפור רשת תעלות אופקיות שאליהן יתנקזו המים הזורמים במעמקים אלה.

ההסכם הוא ל־15 שנה לפי 15־16 קוב מים, כפי שמאמינה החברה שאכן תוכל להפיק.

אגד ודן יפעלו כדי להתמזג

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הקואופרטיבים לתחבורה אגד ודן, יפעלו לביצוע האיחוד ביניהם, כך סוכם אתמול בישיבה שנערכה אצל מזכיר חברת העובדים דני רוזו־ליה, בהשתתפות שר הכלכלה והת־כנון גד יעקובי.

בישיבה הודגש הצורך הדוחף באיחוד, וזאת לשם יעיול מערכת התחבורה, ושיפור שרותיה ברחבי הארץ. בסיום הישיבה סוכם כי הקואופרטיבים יפעלו להסרת הע־כובים בביצוע האיחוד, המצויים בדרגים הממשלתיים.

מנכ"ל "אסטרוקו" נעצר בחשד שמעל בהיקף 130 אלף ד'

מאת סופר "הארץ"

אשר דהן (45) מנכ"ל חברת "אסטרוקו" של כורסאות נעצר אתמול בחשד כי מעל בכספי החברה בסכום של 130 אלף דולר. המשטרה ביקשה להאריך את מעצרו ל־10 ימים. השופט יצחק בראו"ן יתן הבוקר את החלטתו לאחר שיעיין בחומר החקירה הרב שמסרה לעיונו המשטרה.

דהן חשוד בעבירות של רישום כוזב במסמכי התברה, גניבה ועבירות מס"ח. נציג המשטרה רב פקד חגי דוד טען בבקשת המעצר כי חלק מהכספים הפקיד החשוד בחו"ל. סניגור של החשוד כפר בחשדות ואמר שד־חילה על המשטרה להוכיח שהעבירות בוצעו בישראל.

יוקם מרכז ספורט באיזור קייט בחיפה

מאת נורית בהנא
סופרת "הארץ" בחיפה

תוחל להקמת מרכז ספורט באיזור קייט הנופש בדרום חיפה בתום אתמול בלשכת ראש העיר. על פי החוזה תוכיר העירה לחברת "קר־יקס" חברה לניהול השקעות בע"מ, שטח של 26 דונם, בו יוקם המרכז החוצאי לספורט.

המרכז ייבנה בהשקעה של ל־מעלה משני מליון דולר, ויכלול בר־יכות שחיה, מגרשים רב תכליתיים לכדורסל, כדורעף וקטרגל, וכן מגרשי טניס, והמיניגולף.

הישגי המיכון החקלאי בארץ — ובעולם יקובצו באנציקלופדיה

תרגום והפצה בעולם

מאת א. קרן
סופר "הארץ"

אנציקלופדיה חדשה למיכון החקלאי המסכמת את הישגי המיכון החקלאי בישראל ובעולם תוצע, בשל יהודה, לתרגום לשפות זרות במסגרת יריד הספרים "אגריטך" בפרנקפורט. האנציקלופדיה "מכונות חקלאיות — עקרונות ושי־מושים" שבהוצאת מסדה, מסכמת את התפתחות המיכון החקלאי על כל היבטיו בארץ ובעולם. הוצגתו ביריד אגריטך מיועדת לעניין גור־מים זרים ברכישת זכויות התירגום לשפות זרות מאחר וער כמה שידוע מועט מספר הספרים מסוג זה בעולם המערבי.

יואב ברק, מנכ"ל מסדה הודיע כי ההוצאה מכינה עתה עותקי תרגמה שיוצגו ביריד הספרים הבינלאומי שייפתח בפרנקפורט בראשית אוקטובר. העורך הראשי והמדעי של הספר, ד"ר קוטיאל אלפר מסר כי בין כותבי הספר חלק מהמעקרים שותפו את התקלאות הישראלית לאחת מהמפותחות בעולם.

בין 13 הנושאים שבספר נסקרו פיתוחים יחודיים רבים בתחום האגרוטכניקה בישראל. כן כלולים בספר עקרונות בטיסים של המיכון החקלאי כרקע הנדסי ותיאור שי־מושים באמצעי הפעלת מיכון זה.

הננו מודיעים בצער רב
על מות יקירנו
יוחנן פוליג ז"ל
הלוויה תתקיים היום, יום ו', א' באלול תשמ"ו, 5.9.86 בשעה 12.00 בצהרים בבית העלמין בחולון
נפגשים ליד השער הראשי
המשפחה

אנו מודיעים בצער רב על פטירתה של
אמנו, סבתנו ודודתנו היקרה
הגב' דורה לצרוס ז"ל
שנפטרה ביום ד' כ"ט באב (3.9.86)
בשנה ה־95 לחייה, אחרי שנים של סבל קשה
הלויה התקיימה בחוג המשפחה בבית העלמין
בבית יצחק ביום ה' ל' באב תשמ"ו (4.9.86)
וולפגנג לצרוס
בשם המשפחה בחיפה, בית יצחק, אנגליה וארה"ב
נא להמנע מביקורי תנחומים.

לנשיאנו וולפגנג לצרוס
תנחומינו הכנים במות האם
הגב' דורה לצרוס ז"ל
לשכת הספנות הישראלית

בעלי אבינו וסבנו היקר
אברהם איזנברג
איננו
הלויה תצא היום, יום שישי, ב' ר"ח אלול תשמ"ו, 5.9.86 בשעה 10.00 לפנה"צ מבית הלוויות העירוני רח' דפנה 5 לבית העלמין הדרום גבול חולון בת־ים.
אבלים: אשתו: רחל
בנו: גדעון ובנימינה איזנברג
בתו: אורה ומיכה שטרנאו
נכדיו: הלה, מרית, איה ורועי

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו
ברטה טלר ז"ל
נעלה לקברה לגילוי מצבתה ביום א' 7.9.86
בשעה 17.00 בבית העלמין בנחלת יצחק
המשפחה

במלאת שלושים לפטירת
אימי, אחותי סבתנו היקרה
פרנקה בורקס
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ב' 8.9.86
נפגשים בבית העלמין בכפר סמיר, בחיפה בשעה 4.00 אחה"צ
אוטובוס יצא בשעה 3.30 מבית המנוחה ברחוב גאולה 26, חיפה
תודה לכל מנחמינו
המשפחה

במלאות שלושים לפטירתו בטרם עת
של יקירנו ואהובנו
ירון (רוני) מגדל ז"ל
בן גינה (גנסיה) ושבתי
נעלה לקברו לגילוי המצבה ביום שני ד' אלול תשמ"ו (8.9.86) בשעה 16.30, בבית העלמין כפר סמיר, חיפה
נפגשים ליד השער הראשי
תודה לכל מנחמינו
המשפחה האבלה

לחברנו גד לנדאו
אתך באבלך על מות
לילי ז"ל
אצילת הנפש
חברי חוג מימון

המשפחה העולמית
של המגבית המאוחדת לישראל
קרן היסוד
אבלים על פטירתו של
דב זכין
ראש המחלקה לפיתוח ושירותים קהילתיים בהסתדרות הציונית העולמית וחבר במועצת הנגידים של קרן היסוד
יהי זכרו ברוך

הנהלת ההסתדרות הציונית העולמית
הסוכנות היהודית לארץ ישראל
והמחלקה לפיתוח ושירותים קהילתיים
אבלים על פטירתו ללא עת של
דב זכין
חבר ההנהלה הציונית, ראש המחלקה לפיתוח ושירותים קהילתיים בהסתדרות הציונית ולשעבר חבר הכנסת השביעית, השמינית והעשירית. ציוני מגשים ורב פעלים
הלויה תתקיים ביום ראשון ג' באלול 7.9.86 בשעה 3 אחה"צ, בקיבוץ להבות הבשן
תנחומים כנים למשפחה
אריה ל. דולצין
יושב ראש ההנהלה

אמנו וסבתנו היקרה
שושנה לשם
איננה
הלוויה התקיימה יום חמישי ל' באב תשמ"ו 4.9.86
בניה: שלמה ושרלי לשם
נגה ואסתר לשם
נכדותיה: ליאורה ויעקב שטייף
רות ויעקב גוטגולד
תמר ושרון לשם
נכדיה: גיא ורועי

תעשייני ירושלים
אבלים על פטירתו של
יוסף גלברד ז"ל
מחלוצי התעשיה בירושלים
ומשתתפים בצער המשפחה
הנהלת התאחדות התעשיינים ירושלים

למוטי רונן
אתך באבלך במות אמך
טוני רייצין ז"ל
מנהלי המחלקות
אי.טי.אם. הרצליה

למנכ"ל חברתנו
ויו"ר מועצת המנהלים
מוטי רונן וב"ב
אתכם באבלכם הכבד במות האם
טוני רייצין ז"ל
אטמוס בע"מ
ההנהלה והעובדים

למנהלנו **מוטי רונן** וב"ב
משתתפים באבלכם במות האם
טוני רייצין ז"ל
נורית ואורי ציין
איזן — חברה להספקת מכונות בע"מ
ההנהלה והעובדים.

למוטי ונחמה רונן וב"ב
עמכם באבלכם הכבד במות האם
טוני רייצין ז"ל
לוטה ושמואל מילר
גליה ודני כץ

למנכ"ל חברתנו
ויו"ר מועצת המנהלים
מוטי רונן וב"ב
אתך אנו באבלך הכבד במות אמך
טוני רייצין ז"ל
אי.טי.אם. בע"מ
ההנהלה והעובדים

هكذا من الأصل

ספורט

בעריכת יהואל ארזי

שתי שבתות נותרו לפתיחת משחקי הליגות

העונה נפתחת במאבק על 100 אלף דולארים

ההתאחדות לכדורגל תעניק סכום זה לזוכה בגביע הטוטו • מחר 3 משחקים בזה אחר זה בבלומפילד

כדורגל

מאת משה הרינגעט
סופר "ספורט הארץ"

גם אם אין מייחסים לגביע הטוטו חשיבות מרובה, צריך להודות, כי ערכו עולה משנה לשנה בזכות פריזות מכובדות של ההתאחדות לכדורגל. תחילה הוחלט, כי מחזיק הגביע ייצג את ישראל בטורניר הקיץ האירופי של האינטרטוטו (אם יהורג בטבלת העונה שלאחר מכן לשוות במקום ה־8). בעונה הקרובה יוענק לזוכה בגביע הטוטו גם סכום כספי בלתי מבוטל, כ־100 אלף דולרים בחישוב מצטבר. למעשה כבר מהשלבים המוקדמים יוענקו למשתתפים סכומים נכבדים — עשרת אלפים ש"ח לניצחון, 4,500 ש"ח לתיקו, 3,500 ש"ח למנוצחים. הסכום הכולל עולה על מליון ש"ח. מהסף לעומת השנים הקודמות. גם העובדה שהמחזור הראשון יהיה כבר מחר תשנה את אופי משחקי ההכנה הנערכים לפני פתיחת העונה ותעניק להם מידה מסויימת של מתח, עניין ומוטיבציה.

ארבעת הגדולים של הכדורגל הישראלי — הפועל תל־אביב שזכה באליפות, מכבי חיפה שזכה בסגנות, מכבי תל־אביב שסיים שלישי ובית"ר ירושלים שסיים רביעי וזכה בגביע — שובצו אמנם לבתים שונים, אך העבר הקצר של גביע הטוטו הוכיח, כי אין להסיק מכך מסקנות מרחיקות לכת לגבי יכולת הזוכות והמועמדים לזכיה. נראה שמפעל זה, השלישי בחשיבותו אחרי אליפות הליגה וגביע המדינה, קורץ דווקא לקבוצות שאינן ניצבות על הצמרת ואינן רגילות לזכות בתארים. מכבי יבנה היה הראשון שזכה בגביע הטוטו אחרי שניצח בגמר את בית"ר ירושלים 2—1. אשתקד זכה בו הפועל פתח־תקוה שניצח בגמר 0—2 את הפועל באר־שבע.

ערב שריקת הפתיחה נראה שבית א' הוא המעניין ביותר. הוא כולל את האלוף הפועל תל־אביב ואת מחזיק הגביע הפועל פתח־תקוה. האחרון יתמודד מחר בחוץ עם מכבי נתניה שחזר מסדנת אימונים במערב גרמניה. הפועל תל־אביב יארח את בני־יהודה במשחק המרכזי של מחזור משולש שיהיה באצטדיון בלומפילד ביפו (17.30). במשחק הראשון (13.30) יארח שמשון תל־אביב את בית"ר נתניה אלוף הליגה הארצית, במסגרת בית ב'. במשחק השני יארח מכבי תל־אביב (15.30) את מכבי פתח־תקוה במסגרת בית ג'. בבית ב' נכללים גם מכבי חיפה, סגן האלוף, והפועל כפר־סבא שיתמודדו באצטדיון העירוני בקרית־אליעזר (13.00).

מכבי יבנה יארח במסגרת בית ג' את בית"ר תל־אביב שכב לליגה הלאומית. המשחק יהיה בקרית־גת. בבית ד' יארח בית"ר ירושלים באצטדיון רמת־גן, את הפועל באר־שבע, פיינאליסט אשתקד. מכבי יפו יארח בבית זה את העולה השלישי, הפועל לוד. השעה הראשית למשחקים 16.30.

לראשונה מ־1966: חצי גמר בלי שום אמריקאי בפלשינג מדו

השוודי אדברג הדיח ללא קושי את ווילקינסון

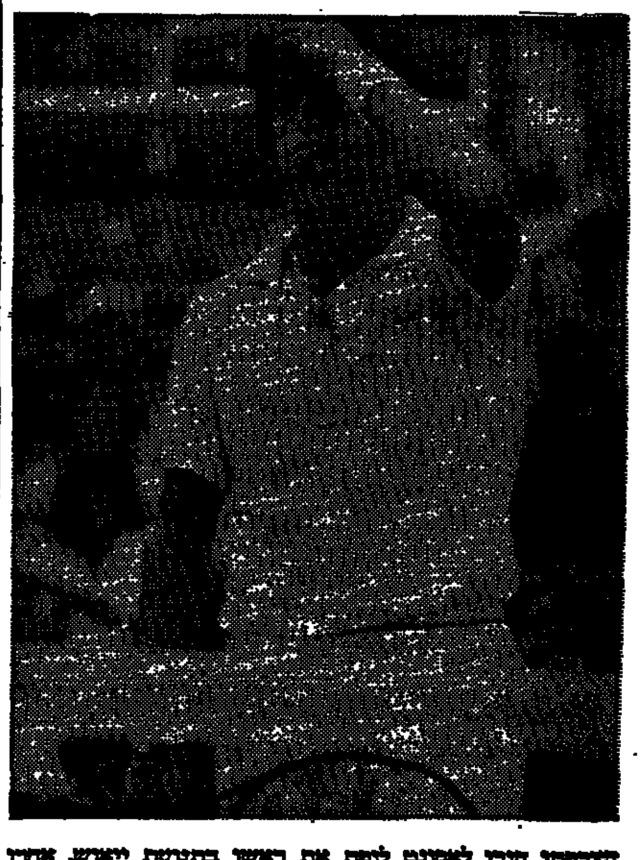

הטניסאי הצרפתי הנרי לאקונט לופת את ראשו בתנועת ייאוש, אחרי שאיבד עוד כדור במשחק בו הודח על ידי הצ'כי איוון לנדל מאליפות הטניס הפתוחה של ארה"ב בפלשינג מדו. (צילום ראויו אי־פי)

טניס

ניו יורק (ערייש). לראשונה מאז 1966 לא יהיה לארצות הברית נציג בשלב חצי הגמר של אליפות הטניס הפתוחה שלה בפלשינג מדו, לאחר שטים ווילקינסון נוצח אתמול על ידי סטפן אדברג השוודי, 3—6, 3—6, 3—6, בשלב רבע הגמר.

הקהל המקומי הרבה להריע לווילקינסון, בכל פעם שזינק כדי להחזיר כדורים, אולם אדברג לא התקשה להשתיק את הנוכחים, שהיו עדים לשליטה מוחלטת שלו במשחק. הוא החזיר כדורים רבים לרגליו של יריבו ומנע ממנו לתפוח בעוצמה. בשלב חצי הגמר ישחק השוודי, אלוף אוסטרליה, עם המדורג ראשון, איוון לנדל, שניצח שלשום את הנרי לקונט הצרפתי. לנדל זכה באליפות ארה"ב בשנה שעברה.

הלנה סוקובה הצ'כית "נקמה" בטוני טרנבול מאוסטרליה, על שהדיחה את בת ארצה, האנה מנדליקובה וניצחה אותה 4—6, 6—0, כדי להצטרף למרטינה נאברטילובה, כריס אוורט לויד ושטפי גראף, בשלב חצי הגמר. אוורט לויד מופיעה בשלב חצי הגמר בפעם ה־16 ברציפות.

במשחקי הזוגות לגברים, ניצחו אנדרס גומז (אקוודור) וסלובודאן ז'יבויינוביץ' (יוגוסלביה) את גארי מולר (דרום אפריקה) וטוד נלסון (ארה"ב), 6—4, 6—7, 6—2, 6—4.

מכבי רמת גן מחפש את קארל איימוס כדי להחזירו לארץ

כדורסל

מאת גיא צוקר
סופר "ספורט הארץ"

ראשי מכבי רמת גן מחפשים את קארל איימוס, הכדורסלן הזר ששיחק בעבר בקבוצה משך 4 עונות, כדי להציע לו לשוב לשחק בה. איימוס (2.06 מ'), שיחק בעונה האחרונה בשוויץ, לאחר שעזב את רמת גן בגלל חוב כספי שלא שולם לו. הוא תבע אז מן הקבוצה 44 אלף דולרים, אך נודע שבמגע הסכים להתפשר על החזרת 25,000 דולרים, תמורת ביטול התביעה. במקביל, ממשיכים אנשי רמת גן לחפש שחקנים זרים נוספים והם ישמו, כנראה, שחקן זה, עד ל־15 בספטמבר ויחליפו אותו, אם יהיה צורך.

• מטיב קפלן הודיע אתמול, כי לא יתפשר עם אנשי הפועל רמת גן על החוב שחייבים לו. הוא שוקל לתבוע מהנהלת פועלי רמת גן את הכסף שלא שולם לו, כ־25,000 דולרים. "הסכום שהם מציעים לי, 15,000 דולרים, אינו מכסה על ההפסדים ועל עוגמת הנפש שנגרמו לי על ידי אנשי הקבוצה," אמר אתמול קפלן. אם לא תושג פשרה, יחליט היום שופט בית המשפט המחוזי בתל אביב, יצחק ויטגרד, כי הדיון בבקשת הפירוק של קפלן יתקיים ב־20 בנובמבר.

• מכבי חיפה יוצא היום ליוון, שם ישתתף בטורניר ביקלאמי. שאר הקבוצות בטורניר הן שיבניק היוגוסלווית, פאנאתינאיקוס, מחזיקת הגביע היווני ופלניונס, מן הליגה היוונית הראשונה.

• בכפר המכביה יחנך הערב הטורניר המסורתי לזיכרו של יגאל אלון, בו ישתתפו ארבע קבוצות הפועל. העולה החדשה, איחוד/גבת תשחק עם תל אביב וגליל עליון תתמודד עם חולון. משחקי הדירוג יהיו מחר.

• תומר חנוך, רכזה בן ה־16 וחצי של חולון יעדר מפעילות בשבוע הקרוב בגלל נקע בקרסול.

הכדורגלן אל־הוזייל התעורר אחרי 56 ימים

מאת סופר "ספורט הארץ"

כדורגלן מכבי פתח תקוה, הבדואי שאפיק אל־הוזייל, שנפגע בתאונת דרכים קשה בנגב לפני כחודשיים, התעורר אתמול ממצב של חוסר הכרה, בו היה שרוי מעל 56 ימים. רופאיו במרכז הרפואי ע"ש סורוקה שם הוא מאושפז, אמרו כי יתכן שתוך שנה יוכל לחזור לפעילות ספורטיבית.

מכבי תל אביב התעניין בארה"ב במחליף לג'ונסון

לא התקבלה החלטה ואין כל מניעה שימשיך במכבי

מאת גיא צוקר
סופר "ספורט הארץ"

הבעיה הבריאותית של לי ג'ונסון מעוררת דאגה אצל ראשי קבוצת מכבי תל אביב, והם התעניינו, במהלך השבוע, בארצות הברית, במועמדים אפשריים להחליפו.

אחד ממקבלי ההחלטות בקבוצה לא שלל את האפשרות שמכבי תל אביב יאלץ להחליף את ג'ונסון. השב להדגיש, עם זאת, שלא התקבלה כל החלטה בנושא ואין מניעה שג'ונסון יישאר במכבי.

השחקן עצמו ישאר בישראל, לפחות עד יום ראשון הקרוב, בזמן שהקבוצה נמצאת בספרד. בתחילת השבוע מקווים אנשי מכבי תל אביב לקבל תמונה ברורה יותר לגבי מצבו הבריאותי.

בגביע הטוטו בארצית: משחקי בית לכל שלוש היורדות

מאת סופר "ספורט הארץ"

שלושת היורדים מהליגה הלאומית ישחקו במגרשים הביתיים במחזור הראשון של גביע הטוטו לקבוצות הליגה הארצית.

הפועל חיפה יארח את הפועל טבריה; הפועל ירושלים יארח את מחזיק גביע הטוטו בליגה הארצית, הפועל חדרה; מכבי שעריים יארח את מכבי רמת־עמידר.

לעומת זאת נקבעו מישחקי חוץ לשלושת העולים מליגה א': בית"ר נהריה ישחק עם הכח רמת־גן, הפועל דימונה תתארח אצל הפועל רמת־גן, הפועל בית־שאן יתמודד בחוץ עם בית"ר רמלה.

המישחקים האחרים: הפועל עכו (פיינאליסט אשתקד) — הפועל יהוד, הפועל חולון — הפועל מרמורק.

בונדסליגה

במוקד: באיירן מחכה להאמבורג

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). המישחק המרכזי במחזור החמישי בבונדסליגה יהיה מחר באצטדיון האולימפי, שם תארח האלופה באיירן מינכן את האמבורג. קבוצתו של דוד פינטר, פ.צ. קלן, תשחק במאנהיים נגד ואלדהוף.

יתר המישחקים: המבורג — דיסלדורף, לוורקוזן — נירנברג, פרנקפורט — קייזרסלאוטרן, בוכום — מנשנגלדבך, שטוטגרט — שאלקה, אירדינגן — דורטמונד, בלאו־וייס ברלין — ורדר ברמן.

ליגה אנגלית

יונייטד ללסטר סיטי: להשיג נקודה ראשונה

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). שני מישחקים שיערכו מחר בלונדון, יעמדו במוקד המחזור החמישי בליגה האנגלית — הדרבי של צפון לונדון בין ארסנל לטוטנהאם באצטדיון "הייבורי" והמפגש בין ווסטהאם יונייטד לליוורפול ב"אפטון פארק".

שתי קבוצות אחרות מעוררות סקרנות — העולה החדשה ווימבלדון, שהפתיעה כשעלתה באמצע השבוע לראש הטבלה ותשחק מחר בווטפורד ומנצ'סטר יונייטד, האחרונה בליגה, עדיין ללא נקודה, שתשחק על מגרשה של לסטר סיטי שניצחה ביום רביעי את ליברפול.

יתר המישחקים: אסטון וילה — אוקספורד, צ'רלטון — נוריץ', צ'לסי — לוטון, אברטון — קווינס פארק ריינג'רס, מנצ'סטר סיטי — קובנטרי, ניוקאסל — שפילד וונסדיי, סאותהמפטון — נוטינגהאם.

כדורגל

צפון קוריאה מול קנדה בגמר סינגפור

סינגפור (ערייש). נבחרת הכדורגל של צפון קוריאה ניצחה אתמול 2—0 (0—0), את נבחרת קנדה, ועלתה לגמר הטורניר הנערך כאן. בגמר ישחקו הצפון קוריאנים עם נבחרת סין, שניצחה במשחק חצי הגמר הראשון את הנבחרת המארחת. יד גוסלביה, אלופת הטורניר, לא הגנה השנה על תוארה.

• השרים משה נסים ויצחק נבון, אישרו סיוע מיוחד לאגודות הספורט, מתקציב מועצת ההימורים, כדי למנוע את התמוטטותן בגלל חובות מצטברים. בדיון שהיה בלשכת שר האוצר נמסר, כי קבוצות הכדורגל והכדורסל צברו חובות המוערכים בין 8 ל־12 מיליון דולאר, והיה חשש שאם לא יימצא הסדר שיבלום את המשך הצטברות החובות, עלול הספורט כולו להתמוטט. השרים נבון ונסים סיכמו כי הסיוע יבוא מתקציב מועצת ההימורים ולא מתקציב המדינה. השרים סיכמו כי הסיוע יינתן באמצעות מרכזי הספורט שיקבלו שלושה מיליון דולאר.

המראות ונחיתות

להלן ההמראות והנחיתות בנמל התעופה בן־גוריון בימים שישי ושבת 5־6.9.86:

יום שישי

המראות

ב־0600 אל־על (5351) לקלן/בון, ב־0630 אל־על (353) למינכן, ב־0640 אל־על (321) למרסיי, ב־0645 פאן אמריקן (119) לפאריס, ניו־יורק ומיאמי, ב־0700 אל־על (323) לפאריס, ב־0715 אל־על (557) לפרנקפורט, ב־0725 טי. וו. אי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0725 טי. וו. אי. (825) לפאריס, בוסטון ושיקאגו, ב־0745 אל־על (541) לאתונה, ב־0750 סוויסאייר (353) לציריך, ב־0805 אייר פראנס (139) לפאריס, ב־0820 אל־על (347) לציריך, ב־0825 סאבנה (246) לבריסל, ב־0850 ארקיע (481) למינכן והמבורג, ב־0840 בריטיש איר וייס (577) ללונדון, ב־0845 אל־על (581) לאיסטנבול, ב־0900 אל־על (585) לרומא, ב־0930 אל־על (363) לוינה, ב־0950 אולימפיק (302) לאתונה, ב־1005 אייר סיני (055) לקאהיר, ב־1130 אל־על (515) ללונדון, ב־1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1655 ק. ל. מ. (522) לאמסטרדאם, ב־1815 אליטליה (747) לרומא, ב־1855 איבריה (889) לברצלונה ומדריד.

נחיתות

ב־0500 בריטיש איר וייס (576) מלונדון, ב־0615 אל־על (004) מניו יורק, ב־0920 אייר סיני (054) מקאהיר, ב־1250 אל־על (542) מאתונה, ב־1415 אל־על (582) מאיסטנבול, ב־1435 אל־על (016) מניו־יורק ולונדון, ב־1500 ק. ל. מ. (521) מאמסטרדאם, ב־1510 אל־על (354) ממינכן, ב־1520 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1600 טי. וו. אי. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1600 טי. וו. אי. (812) משיקאגו, בוסטון ופאריס, ב־1605 אל־על (5352) מקלן/בון, ב־1610 אל־על (322) ממרסיי, ב־1630 ס. א. ס. (771) מקופנהאגן, ב־1705 אליטליה (746) מרומא, ב־1710 פאן אמריקן (134) ממיאמי, ניו־יורק ופאריס, ב־1715 אל־על (358) מפרנקפורט, ב־1730 אל־על (386) מרומא, ב־1735 אל־על (364) מוינה, ב־1740 איבריה (888) ממדריד וברצלונה, ב־1750 אל־על (348) מציריך, ב־1805 אל־על (324) מפאריס, ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב־1945 ארקיע (482) ממינכן והמבורג, ב־2110 אולימפיק (301) מאתונה, ב־2135 לופטהאנזה (606) ממינכן.

יום שבת

המראות

ב־0645 פאן אמריקן (155) לפאריס, ניו־יורק ומיאמי, ב־0650 ס. א. ס. (772) לקופנהאגן, ב־0720 לופטהאנזה (607) למינכן, ב־0725 טי. וו. אי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0725 טי. וו. אי. (825) לפאריס, בוסטון ושיקאגו, ב־0750 סוויסאייר (553) לציריך, ב־0830 ארקיע (441) למינכן, ב־0950 אולימפיק (302) לאתונה, ב־1110 ארקיע (431) לפרנקפורט, ב־1650 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1815 אליטליה (747) לרומא, ב־2100 אל־על (1555) לניירובי, ב־2325 אל־על (005) לאמסטרדאם, שיקאגו ולוס אנג'לס.

נחיתות

ב־1315 טי. וו. אי. (884) מניו יורק, ב־1520 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1705 אליטליה (746) מרומא, ב־1710 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1720 ארקיע (442) ממינכן, ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב־2000 אייר פראנס (136) מפאריס, ב־2055 ארקיע (432) מפרנקפורט, ב־2135 לופטהאנזה (606) ממינכן.

כל ההמראות והנחיתות הנ"ל אינן סופיות. את המועד הסופי יש לוודא כשעתיים לפני המועד הנקוב לעיל, בטלפון 381111־03.

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אבינו

מגר. משה וינרויב

(בדמיכאל)

ההלויה תתקיים היום, יום ו', א' אלול תשמ"ו 5.9.86 בשעה 11 לפנה"צ בבית העלמין בחולון

נפגשים ליד השער הראשי

ד"ר צבי וינראוב ומשפ'

אהובתנו

בלה גליקמן

איננה איתנו עוד

בעלה: אבישה גליקמן
בניה: צופיה ויוסף גבמול
יעקב ואן גליקמן
אחיה: פייבל ונחמה רודין
נכדיה: ענת ואלכס בילצקי
רוביק ורותי דניאלי
אייל דניאלי
יובל דניאלי
נינה: יעל מיכל ובן ישי

ההלויה תתקיים ביום ו' 5.9.86 בשעה 12.30 בבית הקברות ברמת השרון. יושבים שבעה ברח' המשנה 9 שכון בבלי ת"א בבית גב' דניאלי.

למשפחת קוכמן

תנחומינו בהלקח מכם

רונית קרטן ז"ל

ועד הבית
רחוב רקנאטי 12 תל־אביב

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו, סבנו ואחינו היקר באדם

ר' יוסף חיים שיף

בר' לוי יצחק ז"ל

ההלויה תצא היום, יום שישי א' באלול תשמ"ו (5.9.86) בשעה 12.00 מבית ההלויות העירוני בדרך רשנה לקרית שאול

השבעה בבית המנוח חובבי ציון 57 ת"א

המשפחה המתאבלת:
אשתו — חנה
בנותיו — שרה ויצחק רפפורט וב"ב
צילה ועמירם קובלינסקי וב"ב
בנו — ראובן ומיכאלה שיף וב"ב

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

מרדכי פינקספלד ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון ג' באלול תשמ"ו 7.9.86 בשעה 4.30 אחה"צ (לפי שעון חורף) בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים

נפגשים ליד השער הראשי

תודתנו נתונה לכל מנחמנו בכתב ובע"פ

המשפחה

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר מתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 61333־052
רחובות 451333־08
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 8.00־20.00 בימי ו' 8.00־15.00 טלפונים: 453500־03, 433500־03
"שקמ" — שרות רפואי לקהל
קופת ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 19־24 טל' 7549111־03 "שקמ" עד מנוי 222
שר"ן — עזרה ראשונה נפשית: 24 שעות ביממה:
ירושלים 669911
חיפה 672222/3־04
תל־אביב 261111־03
חיפה 672222/3־04
נתניה 35316
באר־שבע 48111־057
מרכז רפואי כפר יעקב 225958־03
מרכז סיוע לנפגעות אונס 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 245554־02
חיפה טל' 382611־04
מרכז מידע למכורי לחץ "סקמליה"
א' ה' 11.00־15.00
ב' ד' 16.00־18.00
רח' מאזה 13 תל־אביב
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב: בר כוכבא 49 טל: 284649־03 פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 285822־03
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה: רח' הנטק 26, קומה ב', טל' 523566־04. שעות הקבלה: כל יום 20.00־23.00
שר"ן — שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום — 660585, 669531־02
מוקד לילה שבת וחג — 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ל"ד
תל אביב, מוקד יום — 218820, 218898
מוקד לילה — 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ל"ד

תורנות בתי חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגיה)
ירושלים
שערי צדק — (כירורגיה)
הדסה ע"כ — (ילדים, פנימית, עיניים)
ביקור חולים — (נשים, א.א.ג)
הדסה הר"צ — (אורתופדיה)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
כצי דיזנגוף 174 222586
בריאות המלך ג'ורג' 28 285731
ירושלים
בריאות רוממה הפ"ג 28 523191
חיפה
נוה שאנן התיכון 37 235530
רמת־גן
רמת יהושע ירושלים 96 777506
חולון
המרכז כפר ויצמן 845736
בת ים
נבי בת ים הנביאים 5 5515671
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
נתניה
באות שקר מ. מטחרי אחרים 52484
הקריות
המרכז מסמת מודייעין ק. מוצקין 715136
חדרה
צליק בן הנשיא 22126
רחובות
כללית בני משה 452381

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושאי חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה. ימים ב' ג' ד' — 17.00־20.00. בגרינבאום 66 ת"א, טל. 281228־9. חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00 רח' הנמ"ס 14 טל. 81520.

יום שבת

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523155
תל־אביב 460111
חיפה 512253
גוש דן 781111
הרצליה 61333־052
נתניה 923335
רחובות 451333־08
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 221022־08
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 8.00־20.00 בימי ו' 8.00־15.00 טלפונים: 433500־03, 433500־03
שר"ן — עזרה ראשונה נפשית: 24 שעות ביממה:
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 672222/3־04
נתניה 35316
באר־שבע 48111־057
תורנות רופאים וטרינריים
ד"ר מאיר יחיאל יהושע בן נון 85, ת"א 451923, 473488
מרכז סיוע לנפגעות אונס — 24 שעות ביממה: תל־אביב טל' 234819 ירושלים — 245554 חיפה — טל' 82611־04
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 284649־03 פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00 שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 285822־03
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה. רח' הנטק 26, קומה ב', טל' 523566־04. שעות הקבלה: כל יום 20.00־23.00
שר"ן — שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום — 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג — 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ל"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגיה)
ירושלים
ביקור חולים — (ילדים,א.א.ג)
הדסה ע"כ — (פנימית,נשים, עיניים)
שערי צדק — (כירורגיה)
הדסה הר"צ — (אורתופדיה)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
שרה רב האמור 3 הבבלי ל' 428510
רימונה (פר) דיזן 16 נחלת יצחק 257678
מנ"ש, שרה רב האמור 3 הבבלי ל' 428510
רימונה (פר) דיזן 16 נחלת יצחק 257678
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287480
מנ"ש, ביהו"ח שערי צדק בית וגן 555502
חיפה
הרים הורב 55 252214
חולון
המרכז כפר ויצמן 845236
בת ים
מוזר תבינה רייך 20 585360
רמת־גן
מיבצי הינה ביון 45 782831
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
נתניה
באות שקר מ. מטחרי אחרים 52484
הקריות
המרכז מסמת מודייעין ק. מוצקין 715136
רחובות
מאורות בוסתן 23 457991
חדרה
צליק בן הנשיא 22126

מרכזי מידע — אנר
652777־03
549121־04
528231־2־02

מוגש כשירות לציבור על ידי
הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

יום שישי

פרק יומי
דניאל א־ב

משנה יומית
אהלות ט, ח־ט

דף יומי
חגי' טו

הלכה יומית
תפלה רג, רד

יום שבת

פרק יומי
דניאל ג־ד

משנה יומית
אהלות טו־טז, י־יא

דף יומי
חגי' טז

הלכה יומית
ברכת המזון רכה, רא

זמן הדלקת הנרות

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	6.22	7.35
תל אביב	6.40	7.37
חיפה	6.33	7.37
באר־שבע	6.39	7.35

אנו מתאבלים מרה על מותו של

אהרון יוסף רחמן ז"ל

ומשתתפים באבל הרעיה והמשפחה

שותפיו בעבודות בניה: אברהם ליבצ'יק ומשפחתו
דוד שטרן, יצחק רוזנפלד ומשפחותיהם
בשם "מרכז לעבודות בניה בע"מ"

במלאת שנה לפטירת יקירנו

רימר אברהם ז"ל

נתיחד עם זכרו ביום ראשון ג' אלול תשמ"ו 7.9.86 בשעה 16.00 בבית העלמין הדרום בגבול חולון בת־ים

המשפחה

לעודד פוליג

איתך בכאב על מות אביך

יוחנן פוליג ז"ל

מוקיריך
בעושפ' — טכנולוגיות בע"מ

הננו משתתפים בצערם של
משפחת גלברד
ושל חברת גילרד בע"מ

ר' יוסף גלברד ז"ל

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

חיים כהן ושות'
ההנהלה והעובדים

לטומי לייטרסדורף
יו"ר הדירקטוריון לשעבר

השתתפותנו באבלך במות אמך

פיני ז"ל

החברה לפיתוח חוף אילת
יצחק רגר — יו"ר

למוטי רונן
מנכ"ל אי.טי.אמ.

משתתפים בצערך על מות

אמך ז"ל

חברת מ. סימנטוב בע"מ

ליהודה רוה

משתתפים באבלך במות אביך

מנשה רוה ז"ל

חבריך בועד הפועל
אגודה לעזרת ילדים נכים
הנהלת בי"ח אלי"ן — ירושלים

יו"ר המועצה וחברי המועצה הארצית לתכנון ולבניה
מינהל התכנון במשרד הפנים

מתאבלים על מותו ללא עת של

פרופ' משה הייל ז"ל

מעמודי התווך של התכנון בישראל וממעצבי דרכו

ומביעים תנחומים למשפחה האבלה

לליה ווים ודליך,
נילי ואורי מוהליבר

כואבים את כאבכם
ומשתתפים באבלכם הכבד על מות של

יורם

צוות סינמטק ירושלים

ליוסף מנדל והמשפחה

השתתפותנו באבלכם על מותו של

משה מנדל ז"ל

חבריך במוזיאון תל־אביב

חברת אופנהיימר

למשפחת גלברד

משתתפים באבלכם הכבד במות

יוסף גלברד ז"ל

מייסד ומנהל מפעל גילרד

משפחת אופנהיימר
ואופנהיימר ממתקי ירושלים בע"מ

הארץ
חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הדרום הלוח הבטוח

הלוח הארצי
הארץ חדשות

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל. 03-371261.
המחיר למודעה 42 ש"ח
המחיר למילה 5.25 ש"ח
המחירים כוללים מע"מ

למפעל ביבנה
דרושה
מזכירה
מנוסה
לפנות לפרטים לטלפון:
08-436842-3-4
לבקש את דוד

לחברה מסחרית גדולה
בענף הרכב
דרוש:
טכנאי תביעות
★ בעל ידיעת השפה הצרפתית
★ רקע במכונאות רכב
למועמד המתאים ינתנו תנאים טובים
נא לפנות לטל: 779111-9

אגודת א.פ.א.י. בע"מ
מבקשת הצעות לתפקיד
מנהל בית ארייזה לקליפים
הכישורים הדרושים:
★ ידע וניסיון בענף ההדרים
★ כושר ניהול ארגון ונכונות למאמצים
★ כושר לקיים יחסי ציבור טובים
המועמדים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 2 חדרה.

מוסד ציבורי
המטפל בתחומי חברה ורווחה בירושלים
מחפש
עורך פרסומים בכיר
תאור התפקיד: אחריות להפקה ולניסוח פרסומי המוסד בשפה האנגלית. יצירת קשר ועבודה עם גורמי חוץ כגון גרפיקאים, בתי־דפוס, כתבים וכדומה.
הכישורים הנדרשים: השכלה אקדמית. שפת אם אנגלית וידיעת השפה העברית על בוריה. יכולת וניסיון בכתיבה מקצועית וניסוח טקסטים. כושר ארגון ומגע נאות עם קהל.
המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לחזרת המנגנון, ת"ד 1312 ירושלים 91012 לא יאוחר מיום 12.9.86

דרוש
רופא שיניים
למרפאה באשדוד
תנאים טובים למתאימים
להתקשר לטלפון:
055-34693

למסעדה מצליחה "גאלט כשר" במרכז ירושלים
דרוש משקיע/ שותף פעיל
נא כתבו למסעדה
ת.ד. 7195
ירושלים

לקיבוץ בצפון הארץ
דרוש
רופא שיניים
★ בוגר הדסה או אוניברסיטת ת"א בלבד.
לפנות בכתב
ת.ד 45501 חיפה
(עבור מרפאת שיניים)

• כתבנית עברית/אנגלית
• כתבנית עברית

עכשיו תזכי להרבה יותר־ במנפאואר.
★ תשתכרי יותר כסף.
★ שכרך ישולם פעמיים בחודש ויכלול את כל ההטבות הסוציאליות, כחוק.
★ תעבדי במקומות חשובים ומעניינים גם לתקופות ארוכות מאוד.
★ תקבלי כרטיס עובד מנפאואר המקנה לך שורה ארוכה של הטבות והנחות בחנויות ולמופעי בידור ותרבות במסגרת תכנית הרווחה הייחודית שלנו.
★ תוכלי גם ללמוד או להשתלם על חשבוננו, בקורס המקצועי ביותר בארץ, לעיבוד תמלילים. תרכשי מקצוע מבוקש ותגדילי את הכנסתך.
אם את באמת טובה במקצועך — כדאי להנות מהיתרונות של מנפאואר. כדאי לך.
פני אלינו בהקדם: א־ה' 08.00-14.00.
מנפאואר MANPOWER
תל אביב: בן יהודה 12, טל 03-298877
ירושלים • חיפה • באר שבע • רחובות
יותר טוב מנפאואר.

לחברה פיננסית בגוש־דן
דרוש
יועץ השקעות בניירות ערך
בעל ניסיון של שנתיים לפחות בתחום של שיווק השקעות
נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 50239 ת"א 61500 עבור יועץ השקעות.

לחברה תעשייתית גדולה באזור רחובות
דרוש/ה
חשב או חשבת שכר
ניסיון בחברות גדולות תנאי
תנאים טובים במיוחד
לאדם המתאים
נא להתקשר לטלפון: 03-221765

נציבות שירות המדינה
מודיעה כי למשרד הבריאות דרושים:
אחים/אחיות מוסמכים ומעשיים
כוחות עזר (עדיפות לגברים)
מרפאים בעיסוק מוסמכים
מורים ומדריכים למקצוע ואופנה
לעבודה בבית"ח יהודה אברבנאל - בת־ים
בדבר פרטים יש לפנות למנגנון ביה"ח טל: 03-864102/28 בשעות העבודה

▲ **לתשלובת טכסטיל גדולה**
דרוש/ה
מנהל/ת מתפרה מנוסה
עדיפות להנדסאי/ת או טכנאי/ת יצור, בעל ניסיון בנהול צוות עובדים בתעשיית הטכסטיל
★★★
מועמדים תושבי נתניה והסביבה הקרובה יפנו לת.ד. 84 נתניה 42100 עבור מחלקת כח אדם

U-MAN
עבור אחת מלקוחותינו, סוכנות ביטוח מובילה בגוש דן, דרושים
אסים
בעלי מרץ רב, התמדה ורצון לעבוד עם אנשים, לקריירה מעניינת ורווחית בתחום הביטוח. המתאימים יקבלו הדרכה מקצועית ועזרה עד להצלחתם.
רצוי: מעל גיל 25, רכב והשכלה תיכונית.
אם את/ה בעל/ת מרץ ומוכן/נה להשקיע כדי לקטוף הרבה פרי – התקשר/י לדיקה בטל. 03/370640.

ניתוב מערכות בע"מ
ת.ד. 3171 באר־שבע 84131
טל: 79404, 057-38468
החברה מבצעת פרוייקטים הנדסיים משולבים בתעשיה הכימית כולל סקרים, תכנון כללי, תכנון מפורט רב מקצועי, ארגון וניהול הביצוע.
לעבודה באזור הדרום דרושים
* **מהנדס פרויקט.** מנוסה באומדנים, מעקבים, רכש ולו"ז.
* **מהנדס כימיה בכיר.** מנוסה בתכנון תהליכים.
* **מהנדס צנרת בכיר.** מנוסה בתכנון מפורט.
* **מהנדס כימיה.** מנוסה בתפעול והרצת מתקנים.
* **מהנדס מכונות.** מנוסה בעבודות אחזקה בתעשיה.

לבאים מחוץ לאזור אפשרית עזרה בדיור.

שביב
עיצוב משרדים ביצוע ושיווק
דרוש/ה
★ **מעצב/ת פנים**
בעל/ת ניסיון עם חוש למכירות ופגישות עם לקוחות
★ **פקידה**
לניהול משרד עם ידע בהדפסה והנהח"ש בעלת חן אישי
★ **בחורים רציניים**
לעבודה, בעלי מקצוע עם ידע טכני לטפל בנושאים כחשמל, נגרות, שטיחים, תקרות וקירות גבס
★ **חשמלאי מוסמך**
עם ניסיון בעבודה
טלפון: 03-259386, 03-256745

דרושים
משרד החינוך והתרבות
אגף הנוער
עובדי נוער בכירים
לריכוז מרכזים מבצים (מרכזי למידה)
ברשויות כמפורט להלן:

הכישורים:	תאור התפקיד:
אקדמאי בעל תעודת הוראה עם ניסיון והכרה של המערכת הלא־פורמלית	ריכוז מערכת חינוכית להשלמת השכלה לנוער שאינו לומד.

הערה: העובדים שיבחרו יועסקו ע"י הרשויות המקומיות. חלק מן המשרות הן ב־1/2 משרה.
בפרטים נא לפנות ללשכות המחוזיות של אגף הנוער:
מחוז ירושלים - מר חגי אלון, טל. 02/238371-2 לבית שמש.
מחוז דרום - מר שמעון דוידוביץ, טל. 057/34141 לאופקים, שדרות קרית גת.
מחוז מרכז - מר אלי בן, טל. 03/831121 לרמלה, לוד, קרית עקרון, יבנה.
מחוז צפון - מר אפרים ניסן, טל. 065/55760 לקרית שמונה, טבריה, בית שאן, מגדל העמק, עכו.
בקשות בכתב בצירוף קורות חיים, יש לשלוח למר ש. חזן, משרד החינוך והתרבות, אגף הנוער, רח' שוקן 18 תל־אביב 66556

דרושים
משרד החינוך והתרבות
אגף הנוער
עובדי נוער וקהילה במושב

הכישורים	תיאור התפקיד
אקדמאי או בוגר סמינר עם נסיון בתחומי החינוך הלא פורמלי.	טיפול בנוער במושב מבחינה חברתית, שילוב בקהילה טיפות מנהיגות צעירה תוך התמקדות בבעיות יחודיות של הנוער בכל ישוב.

הערה: העובדים יועסקו ע"י המועצות האזוריות. והתפקיד מחייב יוזמה ונכונות לעבוד בשעות לא שיגרתיות.
בפרטים נא לפנות:

מחוז דרום	מחוז הצפון
מר ש. דוידוביץ, טל 057-34141 עבור מועצות: באר טוביה, חוף אשקלון, לכיש, אשכול, שפיר	מר א. ניסן, טל 065-55760 עבור המועצות: מבואות החרמון, מעלה יוסף, מגידו, מרום הגליל

בקשות בכתב בצירוף קורות חיים יש לשלוח למר שמעון הראל, משרד החינוך והתרבות, אגף הנוער, רח' שוקן 18, תל־אביב 66556

דרושים
מסגרים + רתכים
למפעל באשדוד
באזור התעשייה הצפוני
לפנות במשך השבוע
לטלפון: 055-32411, 055-32477

לדפוס ג'רוזלם פוסט
דרוש
מעמד בעל נסיון
לעימוד עמודי עתון ומודעות
העבודה במשמרות
טלפון 02-551643
בין השעות 8.00–13.00 לפנה"צ

לעיתון הארץ
דרושים
מחלקי עיתונים
לעבודה בשעות הבוקר המוקדמות באזור רמת־גן, בעלי קטנוע.
להתקשר לאיציק 7510088 או לפנות ל־א.ב. הפצות, הרצל 75 פסג' אואזיס.

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה למשפטים
תכנית הסיוע המשפטי
מכרז לעורך־דין
ליחידה הכוללת הסיוע המשפטי של הפקולטה למשפטים א
הדרכת סטודנטים שיפעלו במסגרת זו והופעה בבתי משפט לייצוג אנו המזקקים לסיוע משפטי
כישורים: נסיון של שנים אחדות בעריכת דין מיוחד בתחום האזרחי.
תנאי המשרה: זוהי משרה מיוחד לשנה החל מאוקטובר 1986 עם אפשרות של הארכה. העסקה מלאה בתשלום חודשי של כ־1,500 ש"ח. ניתן לקבל פרטים נוספים בטלפון: 03-219766, 02-225650.
בקשות יש להגיש ללשכת הדיקאן של הפקולטה למשפטים עד יום 19.9.86 ולציין על המעטפה "הצעה למכרז"
יש לצרף קורות חיים פרטים על נסיון במקצוע ושמות ממליצים
★ התחרות עם עורך הדין תעשה על־ידי הקרן לסיוע משפטים שליד המחלקה לסיוע משפטי במשרד המשפטים

מזכירה למודיעין טבע
ידע במסלולי טיולים, נסיון בעבודה עם קהל. ידע באנגלית. משרה חלקית: ימים א', ר'ד' 08⁰⁰-12⁰⁰; ב', ג', ה' 10⁰⁰-18⁰⁰. התחלה מיידית.
ראיונות במח' כח אדם, רח' השפלה 4 ת"א, יום א' 7.9.86 09⁰⁰-10⁰⁰.
מזכירה למחלקת טיולים
נסיון קודם בעבודת מזכירות, רקע בידיעת הארץ, ידיעת השפה האנגלית, משרה מלאה. התחלה מיידית.
פקידת רישום טיולים
רקע בידיעת הארץ, נסיון בעבודה עם קהל, ידיעת השפה האנגלית, נכונות לשעות עבודה גמישות.
ראיונות במח' כח אדם ביום ב' 8.9.86 10³⁰-12⁰⁰

החברה להגנת הטבע

לעיתון הארץ
דרושים
1. אחראי למכונת כריכה
העבודה במשרה חלקית, בשעות היום. רצוי ניסיון, ותנאים טובים.
2. עובדים
לעבודה חלקית לילה ויום.
ראיונות ייערכו ביום ראשון 7.9.86 בשעה 4.00 אחה"צ ברחוב שוקן 21 תל־אביב לפנות לרמי.

אסם
תעשיות מזון בע"מ
למפעלנו בבני־ברק דרושים:
מסגר אחזקה למכונות אחזקה
✱ בעל נסיון רב באחזקת מכונות אריזה
מסגר/מכונאי אחזקה
✱ בעל נסיון במסגרות ומכונאות תעשייתית
● מגורים ב־2 המשרות - באיזור גוש־דן
נא להתקשר טלפונית למחלקת כוח־אדם 03-782131.

ל'תנובה' סניף פתח־תקוה
דרושים
מפיצים
לחלב ותוצרת חלב
בפתח־תקוה וסביבתה
הכישורים הדרושים:
✱ רשיון נהיגה למשאית
✱ ידע בנושא שיווק מוצרי מזון
✱ כושר גופני טוב
✱ ידיעה טובה בחשבון
תינתן עדיפות למועמדים בעלי נסיון מעשי בחלוקת מוצרי מזון.
● התחלת העבודה משעה 3.00 בבוקר.
דיילות מדף
לתצוגת מוצרים
הכישורים הדרושים:
✱ השכלה של 10 שנים לפחות
✱ הופעה נאה
✱ היקף המשרה 6 שעות עבודה ליום
● תנאים נאותים למועמדות המתאימות
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית למחלקת המנגנון בסניף פתח־תקוה, רחוב חיה פינשטיין (לפני הפרשוק פתח־תקוה).
נא להתקשר טלפונית לתיאום פגישה: 03-906591.
– סודיות מובטחת –

כפר סילבר
בית ספר תיכון במגמה חקלאית ומכוונית
דרושים
1. מרכז ענף הלול
ניסיון 5 שנים, והכשרה מקצועית מוכחת, מגורים במקום. יכולת הדרכת תלמידים.
2. מורה ספרות־לשון
לחטיבת הביניים וכתות י' (עד משרה)
3. מורה לביולוגיה
חטיבה עליונה, שליש עד חצי משרה.
4. מורה למחשבים
6 שעות
בפרטים – כפר סילבר ד.נ. חוף אשקלון
מיקוד: 79295 טל: 051-25141

מקור
לחברה תעשייתית גדולה
דרוש
מנהל טכני
מהנדס מכונות מנוסה בניהול מערכי אחזקה גדולים, הצטיידות טכנית ופרוייקטים הנדסיים. יועדף בעל ניסיון בנושאי הקמה ותכנון מפעלים. התפקיד הינו תפקיד מטה במסגרת חברה ארצית ומחייב ניידות רבה.
נא להתקשר לטלפון:
03-248211
– סודיות מובטחת –
מודעותינו מיועדות לגברים ונשים כאחד
מקור שרותי מידע ישראליים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 19 תל־אביב טל. 228407
25 שנות נסיון בשיבוץ לתפקידי מפתח

פוספטים בנגב בע"מ
אתר צפיר
דרוש
מנהל ייצור, אורון
דרישות התפקיד:
• מהנדס כימאי/מכונות
• נסיון של חמש שנים לפחות בתעשיה הכימית
• בעל יוזמה ועצמאות
• כשר ניהול צוותי עובדים
פניות בכתב־יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם יש להפנות ל.מרכז הגיוס", ת"ד 435, דימונה 86100, ולפרט המשרה המבוקשת.
מגורים בדרום – חובה.
למועמדים מחוץ לאזור תינתן עזרה בדיור.
• סודיות מובטחת •
אנו מזיזים הרים

קופיו
אנחנו אוהבים להשקיע הרבה באנשים טובים
לרגל הרחבה דרושים לנו
אנשי מכירות
בעלי ניסיון (עדיפות לבעלי רכב)
לאזורים הבאים:
אשדוד, אשקלון, גדרה, יבנה, קרית־גת, קרית־מלאכי רחובות והסביבה
למתאימים שכר גבוה, תנאים טובים וקידום
טלפונים: 055-23361-25569

למפעל יציקות "ישקר"
דרוש
איש ביקורת טיב
בעל מיומנות שימוש במכשירי מדידה ורקע בעיבוד שבבי.
נא לפנות בכתב יד למנהל כח־אדם "ישקר" ת.ד. 34, נהריה.
ישקר
כלים טובים יותר
ישקר בע"מ ת"ד 34 נהריה 22100 טל 04 974742

هكذا من الأصل

שוטר מחיפה ו־2 אנשי מג"ב הואשמו באלימות שלא לצורך

היכו בקתות רובים שני ערבים, שהיו חשודים בהכשלת שוטר בעת מילוי תפקידו, וגרמו להם חבלות במקומות שונים בראש ובגפיים

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בפתח תקוה

שוטר ושני אנשי משמר הגבול הואשמו אתמול בבית־הדין המשמעתי של המשטרה בפתח תקוה בשימוש באלימות כלפי אדם שלא לצורך ובהתנהגות שלא כהלכה בשעת מילוי תפקיד.

מכתב האישום אשר הוגש אתמול נגד השלושה — רב שוטר אלברט אילוז מבית המעצר "קישון" בחיפה, ורס"ר אמיל [illegible] ממשמר הגבול — עולה כי היכו שני ערבים, שהיו חשודים בהכשלת שוטר בשעת מילוי תפקידו.

ב־9 במארס 1984 היו הנאשמים בסיור סמוך לכפר ג'ת. הודיעו להם כי שניים מתושבי הכפר תקפו שוטר מתחנת עירון והכשילוהו במילוי תפקידו. הם יצאו לאתר את החשודים ולאחר זמן מה אותרו [illegible].

כשהם עוברים בשדה, השוטר שטען כי התוקף זיהה אותם כתוקפיו. הם ירדו מרכבם לשדה והיכו את שני הערבים בכל חלקי גופם בקתות הרובים שבידיהם, וזאת, נאמר בכתב האישום, "ללא צורך". אחד הנאשמים אף דרך את הרובה וכיוונו לעבר המתלוננים. לאחר מכן הועלו המתלוננים אל הרכב המשטרתי ונלקחו למשטרה. גם בדרך נמשכו ההכאות.

לאחר מכן ציוו השוטרים על השניים לרחוץ פניהם וידיהם, כדי למחות את עקבות מעשיהם.

לשני האחים נגרמו חבלות במקומות שונים בראש ובגפיים ולסאמי הנר נגרם שבר באף.

הנאשמים לא הודו במעשים שיוחסו להם והדיון נדחה למועד מאוחר יותר.

בן חמש וחצי נהרג מפגיעת אוטובוס

יממה קודם לכן נפצע אחיו בתאונה

(ע). עידו בכור בן 5 וחצי, נהרג אמש מפגיעת אוטובוס ברמת־גן — יממה לאחר שאחיו נפצע בתאונת דרכים.

אחותו בת השמונה של הילד, שהיתה עדת ראייה לתאונה [illegible], סיפרה לאנשי הצוות הרפואי, שהמשפחה כולה שהתה בבית החולים תל־השומר, לצד אחיה שנפגע אף הוא יום קודם בתאונת דרכים.

הוגשה תביעה נגד מגן דוד אדום

חשד: עירוי דם עם חיידק קטלני גרם למות אשה וולדה סמוך ללידה

התובעים: מד"א, שמסר את הדם לביה"ח, לא בדק את הדם או לא הקפיד על הסטריליות שלו

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

תביעה נגד מגן דוד אדום הוגשה באחרונה על ידי משפחת אשה, שהיא וולדה נפטרו בבית־החולים בגלל חיידק קטלני, שלפי התביעה היה בתוך הדם שקיבלה בעירוי.

בכתב התביעה, שהוגש על ידי בא כוח המשפחה, עו"ד [illegible], נאמר, כי רות מורסה אושפזה בינואר השנה במחלקת יולדות א' בבית־החולים סורוקה בבאר־שבע לצורך מתן עירוי דם. המנוחה היתה בשבוע ה־32 של הריונה, סמוך למועד לידת ילדה הרביעי, ומצבה כללי טוב. תוך כדי העירוי חשה האשה ברע, העירוי הופסק והמנוחה טופלה בתרופות להקלת הבחילה. הדם נשלח לבנק הדם להצלבה ונמצא תקין. לאחר זאת התדרדר מצבה והוחלט על יילודה של העובר, שנולד מת. המוות יוחס להפרדה מוקדמת של השליה. מצבה של המנוחה המשיך להחמיר והיא נפטרה לאחר שאושפזה במשך ימים ביחידה לטיפול נשימתי נמרץ.

בתביעה נטען, כי בכל זמן האשפוז לא היתה אבחנה ברורה לסיבות שהביאו למותה של המנוחה ולפיכך נשלחו דוגמאות דם מתוך שקית הצינורית העירוי לבדיקה בקטריולוגית ויומיים לאחר מכן נתקבלה תשובה, ממנה התברר כי הדם שקיבלה בעירוי הכיל חיידק קטלני. לטענת התביעה, זו היתה סיבת המוות של האשה והוולד.

התובעים טוענים שמגן דוד אדום, אשר סיפק את הדם לבית־החולים, לא בדק את הדם או לא הקפיד על הסטריליות שלו. התובעים טוענים עוד כי הוערמו עליהם קשיים מרובים לאיתור החומר, כולל את תוצאות בדיקת הדם של בית־החולים סורוקה, והנתבעת סרבה להמציא לתובעים את החומר הרפואי הרלוונטי המצוי בידה.

התובעים ביקשו מבית־המשפט להעריך את סכום הנזק בתביעה זו. טרם הוגש כתב הגנה.

מנהל מחלקה כירורגית ב"שיבא" חשוד בהעלמות מס

קיבל כספים מחולים פרטיים עבור ניתוחם במחלקתו

מאת סופר "הארץ" [illegible]

פרופ' ארווין יעקב, מנהל מחלקה כירורגית בבית־החולים "שיבא", נעצר אתמול ושוחרר בערבות על ידי חוקרי מס־הכנסה, בחשד של קבלת כספים מחולים פרטיים, שביקשו להיות מנותחים על ידו במסגרת בית־החולים, ואי דיווח למס הכנסה.

חוקר מחלקת החקירות של מס הכנסה בתל־אביב אמר לשופט, יצחק בראון, בבית־משפט השלום בתל־אביב, כי מדובר באלפי דולרים שלא דווחו למס־הכנסה.

החוקר, אמיר לוין, אמר בבית־המשפט, כי פרופ' ארווין, הוא מנהל מחלקה כירורגית ב' בביה"ח "שיבא" בתל־השומר וכן בעל מרפאה פרטית בסביון. במרפאה זו הוא מקבל לקוחות בתחום התמחותו כמנתח.

החוקר מסר, כי על פי מידע שהצטבר במשך זמן רב במשרדי החקירות, נהג החשוד לגבות כספים מחולים המגיעים לניתוחים במחלקתו, בתמורה להבטחה לנתחם או להיות נוכח בעת הניתוח. עוד מסר, כי ב־15 ביולי נערכו חיפושים בביתו ובמרפאה הפרטית של החשוד וכן במשרדו בבית־החולים "שיבא" ונתפסו מסמכים.

בהסכמת החוקר, הורה השופט בראון על שחרורו של החשוד בערבות 15 אלף ש"ח.

הוגשה תביעה נגד מורה ומשרד החינוך הקובעת:

מורה כלאה תלמידת כתה א' וגרמה בכך לקפיצתה מהחלון

טרם הוגש כתב הגנה

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

הוריה של תלמידת כיתה א' באשדוד הגישו תביעה נגד מדינת ישראל, משרד החינוך ומורה, אשר כלאה את תלמידתה בכיתה ובעקבות זאת קפצה מחלון הכיתה ונפצעה.

לדברי התביעה שהגישו הוריה של מרגלית לו, באמצעות עו"ד ד. מאירוביץ, "ביום ה־84.6.10 בתום יום הלימודים נעלה הנתבעת, שהיא המורה, את דלת חדר הלימודים בבניין בית־הספר הממלכתי דתי מוריה באשדוד וכלאה בתוכה את התובעת, שהיתה אז בכיתה א'. הנתבעת שללה את חירותה של התובעת שלילה מוחלטת שלא כדין, באמצעים פיסיים, על ידי עצם נעילת הדלת וההופעה כפני הילדה כבעלת סמכות, ובכך ביצעה כלפיה עוולה בכליאת שווא. הילדה נתקפה [illegible], קפצה מן החלון ונפצעה באורח קשה", נאמר בתביעה.

ההורים טוענים כי המורה לא וידאה שכל הילדים עזבו את חדר הלימודים, נעלה את הדלת בניגוד להוראות ופעלה כפי שמורה מסוגה לא היה פועל בנסיבות העניין. עוד טוענת התביעה כי הנתבעת מספר שתיים, שהינה משרד החינוך והתרבות, אחראית באחריות שליחותית למעשיה של הנתבעת מספר אחת, שהיא המורה. התביעה טוענת כי לילדה נגרמו טראומה, נזק פיסי וכן נכות נפשית קשה ביותר.

טרם הוגש כתב הגנה.

יועץ השקעות ב"טוכלר־מוריץ" הורשע בהפליית כמה ממקורביו

שהחזיקו תיקי השקעות בחברה ★ הורשע בקבלת דבר בתחבולה, מרמה והפרת אמונים בתאגיד, קניה ומכירה של ניירות ערך לא במהלך המסחר הרגיל בבורסה והחזקת חשבונות לא על שמו

מאת צבי הראל
סופר "הארץ" בבית המשפט

דוד גרינפלד (37), יועץ השקעות בחברת מוריץ־טוכלר, הורשע אתמול בסדרה ארוכה של עבירות, שבאמצעותן היפלה לטובה כמה ממקורביו, שהחזיקו תיקי השקעות בחברה. מקורבים אלו היו, בין היתר, אביו וכן רופא מבית־החולים "איכילוב" ורואה חשבון, שהעניקו לנאשם שירותים ללא תשלום.

שופט בית־המשפט, אורי שטרוזמן, זיכה את גרינפלד מאשמת גניבה, אולם הרשיע אותו בעבירות: קבלת דבר בתחבולה, מרמה והפרת אמונים בתאגיד, קניה ומכירה של ניירות ערך שלא במהלך המסחר הרגיל בבורסה והחזקת חשבונות לא על שמו. יצויין, כי לפני כחצי שנה, זיכה השופט שטרוזמן את בעלי חברת מוריץ טוכלר [illegible] יצחק מוריץ, בשלב מוקדם של משפטם ופטר אותם מחובת השבה על האשמות נגדם.

הרשעתו של גרינפלד התבססה, בין היתר, על הודעה שמסר במשטרה, שבה הודה הנאשם כי ביצע פעולות רטרואקטיביות וניצל לטובה את חשבונות מקורביו. השופט שטרוזמן קבע בהכרעת הדין, כי בנוסף להודעותיו של הנאשם במשטרה היו בידי התביעה ראיות אחרות, ביניהן רישומים בספרי החברה.

הטיעונים לעונש יישמעו במועד מאוחר יותר. יצויין, כי בנוסף לגרינפלד הורשעו כבר שני יועצי השקעות נוספים שעבדו במוריץ־טוכלר. נגד נאשמים נוספים תלוי ועומד כתב אישום.

נבון אישר הקצבה של 50 אלף שקל להמשך קורסים לאסירים

80% מהאסירים הפליליים לא השלימו השכלתם היסודית

מאת נורית אמיתי
כתבת "הארץ"

שר החינוך והתרבות, יצחק נבון, אישר בראשית השבוע הקצבה של חמישים אלף שקלים חדשים, כדי לאפשר המשכת קורסים לאסירים וסוהרים. הקורסים, במסגרת פרוייקט "תהילה", מוקדשים להרחבת ההשכלה.

בפגישה שהתקיימה בין השר לבין נציב שרות בתי־הסוהר, רפי סויסה, התברר כי כשמונים אחוזים מהאסירים הפליליים לא השלימו את השכלתם היסודית. ד"ר אברהם ציביון, מנהל המחלקה לחינוך מבוגרים במשרד החינוך, ציין באותה פגישה, כי עד כה השתתפו במסגרת חינוכית זו גם חמש מאות סוהרים.

בימ"ש העליון אישר הרשעת אנג'ל וזיכוי אשתו לשעבר

שרה אנג'ל ישבה שנתיים וחודש בכלא עד שזוכתה מחמת הספק

(ע). בית־המשפט העליון אישר אתמול את הרשעתו של שמעיה אנג'ל ברצח מישל נחמיאס ושולמית שליץ, שנודע בשם "הרצח הכפול". בכך דחה בית־המשפט את ערעורו של אנג'ל על העונש שהוטל עליו והוא ישאר במאסר עולם. כן אישר בית־המשפט את זיכויה, מחמת הספק, של רעייתו לשעבר, שרה ("שמוליק") אנג'ל, ממעורבות ברצח הכפול. על זיכויה של שרה אנג'ל ערערה המדינה.

שני בני הזוג הגיבו ברגשות מעורבים על פסק הדין של השופטים, גבריאל בך, שושנה נתניהו ומנחם בן דרור. "אצלי לא נגמר הסיפור, לא רצחתי, אני יושב על לא עוול בכפי", צעק שמעיה אנג'ל. רעייתו לשעבר לא הסתירה את שמחתה. צעירה נפלה על צווארה במסדרון בית־המשפט, חיבקה ונישקה אותה ותוך כדי כך ניסתה להעביר לפיה של שרה אנג'ל חבילת סמים עטופה בנייר כסף. השוטרים שהקיפו אותם, הבחינו במעשה, הפרידו בין השתיים וחבילת הסמים נפלה ארצה. האישה נעצרה מייד.

אשר לעניינה של שרה אנג'ל, שישבה סמוך לשמעיה אנג'ל, כאשר שוטר מפריד ביניהם, אמר השופט בך כי "ערעור המדינה על זיכויה של שרה אנג'ל מעורר שאלות קשות ומורכבות. היא לא הואשמה בהשתתפות פעילה במעשי הרצח, אלא נטען נגדה שהיא הביאה לרציחתם של שולמית ומישל באמור".

השופט בך קבע, כי יש בעדויות פגמים חמורים, היורדים לשורשם של הדברים. יחד עם זאת קבע, כי טענות התביעה באשר לאשמתה של שרה אנג'ל, אינן משוללות יסוד. "גם בעיני קיים חשד כבד מאד ששרה אכן אשמה בעבירות שיוחסו לה בכתב־האישום", נקבע בהחלטה.

שרה אנג'ל ישבה במעצר שנתיים וחודש, עד שזיכה אותה בית־המשפט המחוזי בתל־אביב מאשמתה ברצח הכפול, והיא שוחררה.

שבעה חודשים לאחר שחרורה נעצרה שוב באשמת סחר בסמים ואחזקת נשק. היא נדונה לשלוש שנות מאסר.

חומרי חבלה נמצאו בדירת שני אחים חיילים בב"ש

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

כמות של חומרי חבלה ואמצעי חבלה שונים נתגלו שלשום בערב בדירה באיזור באר־שבע, בה מתגוררים שני אחים חיילים. מקורות משטרתיים מסרו, כי בחדריהם של שני החיילים נמצאו נפצים, רימון צה"לי, שני רימוני עשן, פצצת מרגמה, כדורי רובה מסוגים שונים ופריטים נוספים. בחיפוש בדירה נמצאו גם שבעה שטיחים גדולים החשודים כגנובים. המשטרה הגיעה לדירה, לאחר שהוצא צו חיפוש, בעקבות ידיעות מודיעיניות [illegible] את החיילים בגניבות.

בכירים במחוז המרכז הסבירו לשוטרים מפ"ת משמעות הבג"ץ המתיר לדתיים להפגין

נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בפתח תקוה

קציני משטרה בכירים במחוז המרכז נפגשו השבוע עם שוטרים ממשטרת פתח־תקוה, כדי להסביר להם את משמעות החלטת בית־הדין הגבוה לצדק, שהתירה לתושבים הדתיים בעיר להפגין בלילות שבת מול קולנוע "היכל".

הקצינים הסבירו לשוטרים, כי האישור מאפשר לחברי הוועד הציבורי לשמירת השבת להפגין כל שבת שלישית מול בית הקולנוע השני במחלוקת.

ערכה את העמוד: [illegible]

קאריירה בינלאומית

הרשם ללימודי תעודה
בבית הספר לניהול היצוא וסחר בינלאומי

העתיד שלך... ושל המדינה

התעשייה הישראלית משוועת לאנשי מקצוע בתחום היצוא. היצוא הוא העתיד של המדינה... וגם יכול להיות העתיד שלך. בית הספר לניהול היצוא וסחר בינלאומי הוקם כדי לענות על הצורך הקיים בשוק לאנשי מקצוע ברמה גבוהה. לא מדובר על עוד "סדנא", "קורס" או "השתלמות" אלא על לימודים מקיפים, יסודיים, מורכבים — שבסופם יוכל הבוגר לתחום להרחבת היצוא במפעל בו יועסק ואף להגות מקריירה בינלאומית ומסיפוק רב.

תוכנית לימודים בינלאומית ברשת חינוך ותיקה

רשת אורט, רשת החינוך המובילה בישראל, הקימה את בית הספר על פי המודל של מסגרות דומים בפינלנד ובאנגליה שזכו להצלחה רבה.

בין נושאי הלימוד: אמנות המכירה ויחסי לקוחות, ניהול פיננסי, שיווק, פרסום וקידום מכירות, הקמת מערך שיווק ויצור בחו"ל, חקר שווקים, מאגרי מידע עיסקי, תנבלה ודוקומנטציה, שפות זרות.

בין המרצים אנשי השטח, יזמי מנהלי מפעלים ומנהלי יצוא. בחודשי הקיץ תתבצע עבודה בפועל במפעלים.

בבית הספר יופעלו שיטות, עזרים ואמצעי לימוד מתקדמים, מחשבים וספריה מקצועית.

איך מתקבלים ללימודים?

הלימודים יתקיימו 5 ימים בשבוע. 6 שעות לימודי יום.
הלימודים מיועדים לבעלי בגרות מלאה ואקדמאים.
יערכו מבחנים פסיכוטכניים ומבחני כניסה באנגלית.
למסיימים תנתן תעודה בניהול היצוא וסחר בינלאומי.

30 מקומות בלבד — הרשם עכשיו!

ללימודים יתקבלו רק 30 מועמדים.
מועד תחילת הלימודים: נוב' 1986.
לקבלת פרטים וקביעת ראיון אישי נא לפנות למר ראובן לבני, מנהל בית הספר.
טלפונים: 234597, 234507־03.
נא להתקשר בימים א'־ה' משעה 14.00 ואילך.

אורט ישראל
המערכת ללימודי מבוגרים

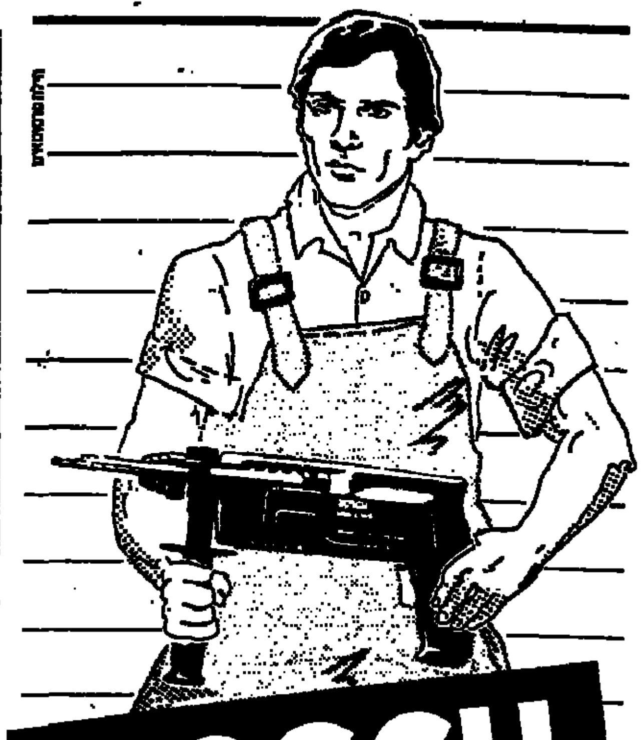

BOSCH
כלי עבודה אמינים

היבואן: לדיקו בע"מ

דרוש את הטוב־דרוש BOSCH

סטודנטים בת"א יחוייבו בדמי חניה באוניברסיטה

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

בנוסף לגזירות הכספיות האחרונות, שהוטלו באחרונה על הסטודנטים, הטילה אתמול אוניברסיטת תל אביב גזירה חדשה על הסטודנטים בתל־אביב. השימוש במגרשי החניה באוניברסיטה יהיה החל משנת הלימודים הקרובה כרוך בתשלום — מנוי חודשי בסך 20 שקלים או 1.5 שקלים עבור חניה יומית.

מגרשי החניה באוניברסיטה יופעלו על ידי חברת נתיבי איילון ועיריית תל־אביב. אלה מבטיחים כי ההכנסות מדמי החניה יופנו לשיפור תשתית התחבורה באיזור.

הגורמים האחראים על החנייה בתל־אביב מסבירים, כי אין שום סיבה שהסטודנטים ייהנו מחנייה חינם, כאשר הביקוש למקומות חנייה באזור בשיאו.

יצויין כי מגרשי החנייה בתוך האוניברסיטה ומחוצה לה יכולים לקלוט 5000 כלי רכב. אם ינסו הסטודנטים להתחכם ולהחנות את רכבם בשכונות המגורים הסמוכות, לפרנסי העירייה יש תשובה: תושבי הסביבה יקבלו תווי חנייה מיוחדים וסטודנט שיחנה ללא כרטיס חניה ייקנס.

הפעם, מטיילים בחו"ל עם החברה להגנת הטבע

אם כבר נסעת לטייל עם החברה להגנת הטבע בוודאי תרד ישר לתחתית המודעה (שם רשום הטלפון שלנו). אם לא, אנו מציעים לך הפעם לטייל בחו"ל בסגנון שונה: טיול עם מדריכים מעולים, ניצול זמן מירבי ומסלולים מעניינים ומגוונים. הדרכה בנושאי טבע, הסטוריה, פולקלור ואמנות.
הפעם אל תהסס. במחירים האלה אתה יכול להרשות לעצמך את הטיול המיוחד ביותר בחו"ל.

טלפן וקבל חוזר טיול לביתך 03-375063.
מחלקת טיולי חו"ל, השפלה 3 ת"א.

החברה להגנת הטבע

לגלות עולם נסתר עם מדריכי נאות הכיכר

טיולי סתיו — חגים '86

* מסלולים בלתי שגרתיים
* קהל מטיילים מובחר
* צוות מדריכים מעולה

נאות הכיכר
מועדון מטיילי מערב

25 שנה של טיולים בגישה מיוחדת
חצי יובל שנים לנאות הכיכר — ראה מוסף תיירות עמ' 38

מלונות דן מימון והשקעות 1985 בע"מ

הודעה

בענין סדרת אגרות חוב 1989 – 1996 רשומים על שם (סדרה 1) בסכום נקוב כולל של 7,500.000 ש"ח נושאות ריבית בשיעור משתנה שיקבע מראש בעד כל תקופה של 6 חודשים.

ניתנת בזה הודעה, כי הנאמנים לבעלי אגרות החוב (חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ וחברת נאמנות של בנק הפועלים בע"מ) קבעו כי שיעור הריבית שישאו אגרות החוב האמורים בגין תקופת הריבית המתחילה ביום 1.9.86 ומסתיימת ביום 28.2.87, יהיה 6.11/16% לשנה.

תשלום הריבית יבוצע ביום 1 במרס 1987.

מזכיר החברה

לחברה מסחרית
דרוש
מגרש
באזור תל אביב
בגודל 1/2 1–1 דונם
לבניית משרדים.
בפרטים נא לכתוב לת.ד. 4252 תל אביב עבור מגרש.
סודיות מובטחת

מטבחים
חדרי שינה, סלונים
[illegible]
תכנון אדריכלי ועיצוב פנים

דיור 2000
מול היכר כל החדש
[illegible]

בצלאל
אקדמיה לאמנות ולעיצוב ירושלים

מודיעה על **המשך ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז**
(בחינות כניסה בראשית אוקטובר 86)

במחלקה לעיצוב קרמי

בוגרי בתי־ספר מקצועיים רשאים להגיש מועמדותם למילגות לימודים.

פרטים והרשמה בימים א' – ה' בשעות 13.30 – 8.30
במזכירות האקדמית, רחוב בצלאל 1, ירושלים
טלפון 02-222974, 02-247828
ובמזכירות האקדמית שבהר־הצופים בימים א' – ה'
בשעות 16.00 – 8.30 טלפון 02-822181

מלון "מצפה הימים"

דיאטות יופי והרזיה

התאריך הקרוב 2.10.86 – 28.9.86

בפיקוח רפואי צמוד

קוסמטיקה אמבטיות צמחים, מסג' רפלקסולוגיה, ג'קוזי, סאונה, פדיקור, מניקור התעמלות, חדר כושר

פרטים: טלפון: 4–37013–069
מלון "מצפה הימים" בכביש ראש־פינה צפת

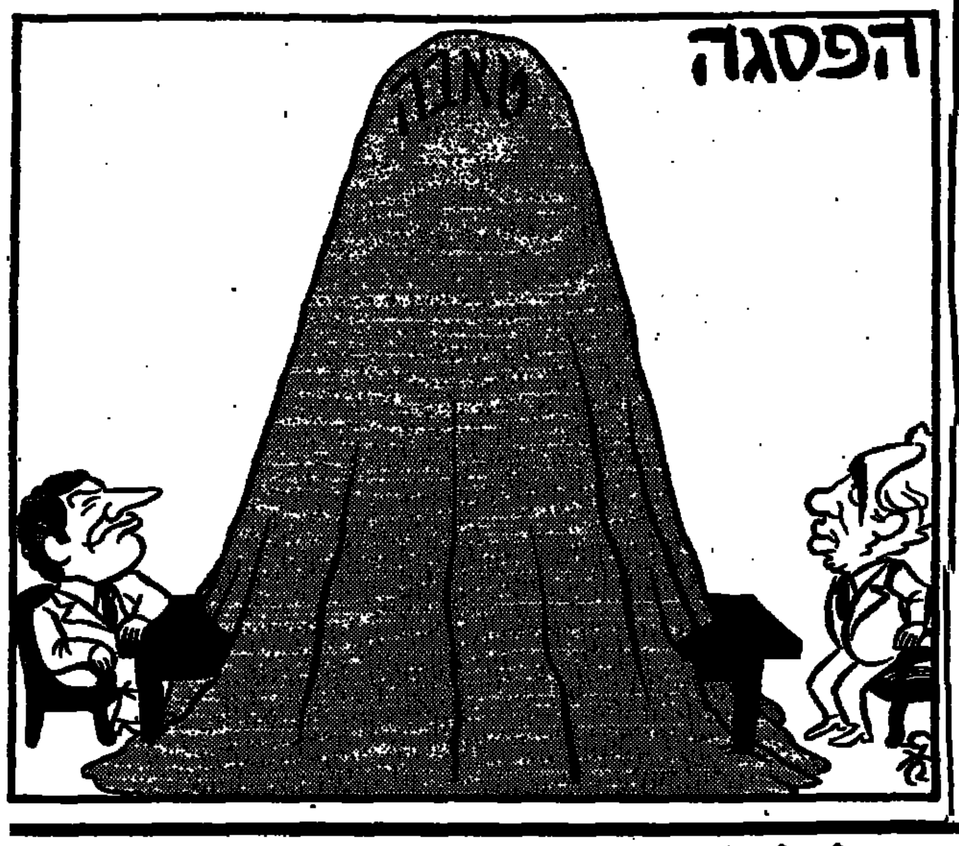

חלל בתווך (ב')

הליכוד־חרות מזכיר חיה אגרית בעלת פה ושיניים גדולים, אך חסרת מערכת עיכול

מאת א. שוייצר

הליכוד מורכב משתי מפלגות רוח ראשיות: לבוטינסקאים קלא־סיים, בניני העשירונים התחתונים, ואוסף החבורות המכונה ליברלים. הז'בוטינסקאים — מי שעד להקמת המדינה היו מוכרים כרוויזיוניסטים — הם אנשי המעמד הבינוני והבינוני הנמוך: עורכי־דין, קבלני בניין, סוחרים, חקלאים עצמאיים וכו'. הם סיפחו אליהם את היסוד האחר, עולים חדשים ברובם, שקיפוחם האמיתי או המדומה בפרנסה, דיור ומעמד חברתי, עזר להפוך אותם לאנטי־ממסדיים. הודות לכשרונו הבלתי רגיל של מנחם בגין, במה שמרעני מדינה מכנים בניית קואליציות, התמזגו שני יסודות אלה והפכו למפלגה גדולה, אך רופפת בארגונה.

הזיווג בין שני מרכיבים כליל־שונים זה מזה — שהניגודים החברתיים מפרידים ביניהם יותר משהם מאחדים אותם — יכול היה לעלות יפה בשל הקנאות הלאומית שהיתה משותפת להם. שורשי הקנאות נבדלו ביניהם: אצל הרוויזיוניסטים הם צמחו ממסורות הפוליטית של ארצות מוצאם (אירופה המזרחית), ואילו לבני האחרים, קובעה השאיפה הסמכית של בעלי תודעת נחיתות לעליונות על זרים. מה שנותר מן המפלגה הליברלית נאבד לגופה של תנועת חרות, בהיעדרו של מסר עצמאי וציבור בוחרים, כמפלגה מלבד שמה, אין היא תורמת הרבה לליכוד.

קואליציה עם פתרונות

הגם שמר מנחם בגין הצליח, מעבר למצופה, לכנס את יסודותיה של הקואליציה שיצר, תחת גג מפלגתי אחד, להפעילה ביעילות ולכבוש, אחרי ניסיונות חוזרים, את השלטון, התפרים בין מרכיבי הליכוד נראים בעליל. הועידה האחרונה שהתפוצצה ברעש אדיר הבליטה מראות שהמכיהו קטסה בבית־חרות, היתה לזירה של מאבק כוח בין שני היסודות שהזכרתי. בתנועת חרות מעדיפים לדבר על מאבק בין קבוצות הטוענות להנהגה — במחשבה, כאילו לא השתייכויות סוציאליות או אינטרסים כלכליים מובהקים, שימשו סיבה לעימות האדמת רויזי למשתתפים בו. הסתלקותו של מר בגין מן ההנהגה לא רק שיחררה יצרים: היא גם עוררה את שאלת תקפותם הנמשכת של כללי המשחק, שעל פיהם הוחלקו הפרסים הפוליטיים והחברתיים בין שותפי הקואליציה.

כאמור, הדבק שחיבר בין יסודות הקואליציה הליכודית, היא הקנאות הלאומית, שביטויה המובהק הוא הטענה כזכות הבעלות על ארץ ישראל כולה. מאבר בעלות, להבדיל מריבונות: מטעמים של מדינאות מעשית, תלש מר בגין דף מספרו של משה דיין המנוח, שעליו כתוב המירשם של שליטה מפעל אבנר רתור — לצמיתות אצל דיין, לעת מצוא אצל מר בגין — על סיפוח פורמאלי של השטחים שנכבשו במלחמת ששת הימים. נוסחה זו מקובלת כיום בתנועה; משורש הגדרה הפורמאלי אין בו כדי לפגוע בתוקפו העיקרון המעשי. ההבקעות המשמעות בתנועת החרות להכרה בשליטה בארץ ישראל כולה — על בעייתיותה הדיפלומטית והמדינית־חיצונית — אינן עשויות מעור אחד. יש המצביעים על הכורח הביטחוני, אחרים על זכות היסטורית, לרבות צו אלוהי. אך האיל ובאופן מעשי, אין לעת עתה סתירה אופרטיבית למשתמע מהנמקות אלה, אין בשוני ביניהם כדי להפריע לקיום יחדיו בתוך התנועה של יסודות בעלי אופיין חברתי שונה.

פה ושיניים — וקיבה אין

הליכוד, כפי שעולה מן האמור, נטול אופיין חברתי־כלכלי: שתי התפיסות בתוך הגופים המרכיבים אותו מנע הזהות עם פרוגרמה, העונה לצורכי תנועת חרות. אילולא ירשה מן המערך משק מתפקד ומערכת שלטונית, המצליחה לגייס תמיכה חיצונית רשנה, ספק אם יכלה התנועה להרים את שני הדגלים — של עוצמה צבאית ומדיניות רווחה נדיבה. כנגד זה הקנאות הלאומית משמשת סימן היכר הדיושק המחזיק את החבילה ביחד, ולכן אין מנהיג או איש צמרת, שלא יורחה עימה, אם אפשר שלוש פעמים ביום. הואלם, כאשר מעמידים את ראשי התנועה — מן החברים לא נדרש לחשוב יותר מדי — מול השאלה, כיצד להגיע להשלמה עם הארצות השכנות על ריקע הסיסמה, כולה שלי, ועוד יותר, כיצד לנהוג במיליון וחצי ערבים בעלי תודעה לאומית החיים תחת שלטון ישראלי. אין להוציא מהם תשובה מוסכמת, שיש בה כדי להניח את הדעת. יש ביניהם כאלה, שבמרומז נוטים לפתרון של הרב כהנא ולאמור בכירכת יצחק לעשיה על הדרך תורה. אחרים מרמזים באופן סתמי על אוטונומיה, מבלי להגדיר את תוכנה ואת אחריותה ויש ביניהם אפילו מי שמשתעשעים בנוסחה הז'בוטינסקאית, שעל פיה זו ארצם של שני עמים החיים בשלווה תחת שלטון יהודי, כלומר, יש תפיסות אחרות בעלות מעשיות מפוקפקת, הסותרות זו את זו, אף שהקונסטלציה הבין־לאומית הנוכחית אינה מחייבת — בינתיים — לבחור ביניהן.

תנועת החרות מזכירה איפוא חיה אגרית, שיש לה פה גדול ושיניים מושחזות, הבולעת אדמות ואנשים, אך נטולה מערכת עיכול — שהרי אין לה תשובה לשאלה, מה לעשות במה שנבלע. ומי שסבור, כי זו שאלה אקדמית, מן הראוי להזכיר לו דוגמאות חיות ושותתות דם, של צפון אירלנד, לבנון וכו'. הדרב התורה לא תענה את הכל, והאי לא בטווחי זמן היסטוריים, בהם קובעים מספרי אוכלוסין, כושר הישרדות כלכלית וכדומה. הנוסחאות של חרות נושאות בתוכן בשורה של אי־שלום בגבולות ומלחמת אזרחים, בעלת שורשים סוציאליים ולאומיים כתוכם. ועובדה מדהימה היא, כי אנשים אינטליגנטיים הקוראים פה ושם ספר, עיתונים לרוב ועוקבים אחרי התקשורת האלקטרונית, מתי עלמים מן המסר העולה מהם.

* * *

במאמר קודם באמר, כי מפלגת העבודה, שייסדה בבניית המדינה ובציודה בכלים כלכליים וחברתיים, חסרה פרוגרמה משקית־סוציאלית תקפה לעשורים הבאים; ואילו מן האמור לעיל אנו למדים, כי ליריבתה, חרות, אין מענה לשאלה, שמעורר קיומה של אוכלוסיה נשלטת גדולה בתוך המדינה המורחבת, שבה היא רואה את יעדה הראשי. המסקנה העולה מכאן היא, כי הברירה הניצבת בפני הבוחר הישראלי היא בין שתי מפלגות נכות, שמנוון פוגע, אבל האוזן כמו אצל האחרת, במה שאמור לייחד אותן.

פתח לאנרכיה

הקרע בין הפרקליטות והשב"כ יוביל בהכרח לשיבוש הפעילות נגד הטרור

מאת זאב שיף

שני היועצים המשפטיים של שירות הביטחון הכללי, שנחנו על ידי נשיא המדינה בשל חלקם בבדוי ראיות בפני ועדות חקירה ובית משפט בראשותו של שופט מחוזי, חייבים לעזוב את תפקידם הנוכחי. אילו היו יועצים טובים לעצמם זה מה שהיו צריכים לעשות מיד אחרי שזכו בחנינה. התחפרות בתפקיד, שעיקרו הוא במגעים כלפי חוץ, גורמת להסתות אש חדשה על השב"כ. אין זה נבון מצדם להמתין עד שיופעל לחץ על ראש השב"כ החדש להחליפם. פרשה אחרת נובילית היא החרמתם, או הסירוב לשתף פעולה, מצד אנשי פרקליטות המדינה עם השב"כ, עליה נמסר בימים האחרונים. הדרך בה בחרו אנשי פרקליטות אלה היא מסוכנת ביותר ועלולה להוביל לאנרכיה.

נתאר לעצמנו מצב בו קצין בכיר בכוח על מעשה שיותר להגדיר כמעשה בלתי מוסרי בנוהג לעבירה משמעתית. מקרים כאלה אירעו. למבכיר האפשר לנקוב בשמות ובדוגמאות לרוב. הקצין נענש, אך ממשיך בתפקידו ואף עולה לדרגת אלוף. והנה קצינים מפקודיו, או מיחידות אחרות מחליטים על דעת עצמם, כי משום שאינם מכבדים את הקצין הנבוך בשל מעשהו, אין הם מוכנים לשתף פעולה עמו. הם אינם רוצים להכיר בו. בדרך זו אפשר לשתק את הצבא. פרשיות כאלה עלולות להתרחש לא רק בצבא. גם מנהלים ממפעלים פרטיים וציבוריים, פקידים עד שרים ואחרים, עלולים להיות חשופים להתרחשות כאלה. מי שתומך בעיקרון בגישה, כי בגלל יחס אישי מותר להחרים אנשים ממערכת שלמה, נותן יד למעשים מסוכנים העלולים לגלוש לאנרכיה.

פרקליטי המדינה כועסים על כך שראש הממשלה לא השכיל להביא סדר בשב"כ. לא נמנע מלהעלות בדרגה בעיצומה של החקירה אנשים המעורבים בה, ונרתע מלייעץ לאחרים לעבור לתפקיד אחר. בתגובה הם מבקשים עתה להעניש את כל השב"כ. מדוע שלא יחרימו את הממונה הישיר על השב"כ, את ראש הממשלה? מה שהם עושים אינו אלא ליבוי חוסר האמון בשירות הביטחון הכללי. במשמעותם הם נותנים לגיטימציה להעיכת השב"כ כולו לחבורה של רמאים רק משום שאירע מקרה חמור, שלא זכר באמת כמותו מאז קום המדינה. מי שבקי במה שמתרחש בשטח יודע כי יש סיבות לאהדה מורעלת. הדבר מתבטא אפילו בהערות של שופטים וגם בבדיחות (כמו משנ חיש שנולד במקום אל תשקור אל תשב"כ).

* * *

לאמיתו של דבר לא את השב"כ מענישים בהחרמות אלה. בשיבוש שיתוף הפעולה עם השב"כ פוגעים בביטחון המדינה ומענישים את כולנו. קרע בין מערכת הפרקליטות והשב"כ יוביל בהכרח לשיבוש הפעולות נגד הטרור הערבי ויהווה הגנה לאויבי המדינה. מבחינה מעשית, פירוש הדבר שחקירות קשות וגילויים שעלו במאמצים קשים ביותר תוך סיכון אישי ישמטו לאל. זה מה שמקומם במעשי ההחרמה. בוויכוח על פרשת השב"כ אמרו אנשי חוק ומשפט, בצדק, כי אסור שתהיה סתירה בין חוק וביטחון. אך למעשי ההחרמה מצד פרקליטים יש רק פירוש אחד — יקוב הדין את ההר ולעזאזל הביטחון!

מאז הסתבכה פרשת השב"כ אני מנסה לעקוב אחרי מה שקורה בארגון זה. אין זו מלאכה קלה משום שמדובר בארגון חשאי ביותר, סגור ומסוגר. משהו בדומה למסדר חשאי. המשמעת בשורותיו היא כמעט עיוורת. אין משתפים אנשים מבחוץ בבעיותיה של המשפחה. גם אלה מביניהם המודים בפה מלא כי ראשי השב"כ עשו טעות חמורה בכל הקשור לאוטובוס קו 300 ולבידוי הראיות, אינם מוכנים בשום פנים לסלוח על פריצת הגדר של ראובן חזק וחבריו. למטה, בין אנשי השטח והשורה, קיימת התמרמרות. מצד אחד יש חשיפות מרשימות של מעשי טרור, כפי שראינו באחרונה. מאידך יש תסכול ומעין תחושה של חוסר אונים. נראה כי הרקע לתסכול זה נובע משתי סיבות עיקריות. האחת, גם אנשי השטח בשב"כ הופתעו מהאירועים. הם גילו באמצעות העיתונים את הסיבות להתפטרות כמה מראשי המטה ואת מה שקרה בוועדות החקירה. מדי יום הביאו הכתבות חושפת אחרות על מה שנחשב תמיד כסמוי ופנימי ביותר. במקביל לכך התפתחה תחושה כי השב"כ מאבד למעשה את הגיבוי מהדרג המדיני והמערכת הפוליטית, שהיה תמיד מלא וללא כל סדקים.

באורח כללי אפשר לומר כי אנשי השטח בשב"כ מכירים בכך שבלא שיתוף פעולה הדוק עם פרקליטות המדינה ובתי המשפט עלולה כל עבודתם להשתבש. המשכו של הקרע בין השב"כ והמערכת המשפטית יגרום בהכרח לכך שהשב"כ יהפוך למשטרה שניה, המתייחסת לפעולותיה כאילו שהיא חוקרת בעבירות רכוש וזהו לא. אווירה זו יכולה להיווצר בקל על ידי החרמה מצד המערכת המשפטית ויחס מזלזל מצדה כלפי אנשי השב"כ.

* * *

אחת הדרכים להתגבר על כך היא חקירה מלאה באמת על ידי המשטרה וסיומה המהיר. כפי שניתן היה להעריך מראש יש לא מעט דליפות מחקירה זו. הדבר הוא כמעט בלתי נמנע. מכל מה שמגיע מחדר החקירות נראה כי גישת המשטרה היא רצינית ביותר, וכי בין החוקרים יש כמה מקצוענים. חלק ניכר מהחקירות מתבצעות כאשר המב"ל בעצמו נמצא לשם התייעצות, כאשר סמוך. ברור כי המשטרה רוצה להצליח בכל מחיר. היא רוצה להביא קצת יותר ממה שהעלו ועדות זורע ובלטמן. משום מה נראה לי כי החקירה מתמקדת לכן יותר במה שקרה בשטח, באר־סובם, בחקירת הטרוריסטים, הבאתם והמתתם. אבל, הכל מאוד שר קירה כזו אינה יכולה להקיף גם את המהומה העצומה שהיתה בשטח לפני ההסתערות על האוטובוס ושהיתה כולה באחריות צה"ל.

השאלה היא האם אותו מאמץ יוקדש בחקירה גם למה שאירע בין ראש השב"כ וראש הממשלה. בעוד שהנושא הראשון גלוי פחות או יותר לא כן התחום הזה. והכוונה לא רק למה שהיה בין ראש הממשלה שמיר וראש השב"כ שלום, אלא גם מה אמר סגן ראש השב"כ ראובן חזק (שמסר עדות קשה המפורטת לחוקרי המשטרה) ולמי, כאשר החליט לפנות לראש הממשלה או לממלא מקומו ולספר הכל. גם ועדת זיי"ב, שבדקה את הליכי העבודה של השב"כ עם הדרג המדיני, גילתה מערכת קונספירטיווית שבמשך הזמן התפתח קושי רב לפקח עליה ולעקוב אחרי החלטותיה. טיפול בכל הנושאים הללו וכן איחוי הקרע בין המערכת המשפטית והשב"כ הם תנאי למניעת ההידרדרות שאנו מצויים עדיין בעיצומה.

על מרגלים ודולרים

מאת אבי בנאור

ניו יורק

"דיקון אופטיקל", החברה שהאשימה את ישראל בניסיון ריגול מסחרית, לא מוכנה בשום אופן להשלים את הפרויקט שעליו התחייבה בהסכם כלפי משרד הביטחון. כך התברר אתמול בבית המשפט המחוזי בניו יורק, שם תבעה החברה לאסור על ישראל להפעיל את שטר הערבות שהפקידה למקרה שהעבודה תופסק.

בישיבה אתמול סירב השופט להאזין לנשיא החברה, שניסה לכלול בעדותו את האשמותיו על ריגול. השופט פסק כי אין קשר בין המקרים. בתחילת הדיון הבהיר נשיא החברה כי לשם השלמת הפרויקט הצטרך "דיקון" להשקיע עוד 70–80 מיליון דולר, על עסקה שערכה הכולל הוא 41 מיליון דולר.

הפחד מהממוצע הארצי

האם תל־אביב, המוצר העירוני המוצלח ביותר שעלה בידינו לברוא, היא רק תחנת־מעבר בדרך להיותה מעין בת־ים?

מאת גדעון סאמט

ערים היו אצלנו תמיד סמלים למצב הישראלי. מי שעוקב אחרי הייצור הזה של תרמיות עירוניות היה חייב לשים לב עד כמה בת־ים נעשתה במשך השנים סמל לממוצע ישראלי אפור, חסרון, אפילו מדאיג. תל־אביבים, המכורים שעירם היא פלא קוסמופוליטי, מדברים על בת־ים כעל איום תרבותי ממש. תל־אביב, בשנוי האוקשן שלה, מפתה אותנו להאמין שהיא מסמנת את הכיוון בעתיד של הציוויליזציה הישראלית. לא צריך להתפעל מזה במיוחד, אבל אפשר לשמוע באוזנוה דיבורים על החשש שהעיר העברית הראשונה, המוצר העירוני המוצלח ביותר שעלה בידינו לברוא, היא רק הישג זמני, תחנת מעבר בדרך להיות מעין בת־ים.

ציפורי־לילה מספרות זה זמן מה על רחישה במקומותיה ממתקפת הפריפריה על מרכז הבילוי והתרבות הישראלי. אפילו את רצח הנער מבת־ים בפתח מועדון־רוק תל־אביבי היה מי שפירש כאות מתוצאות פלישה המונית של אנשי בת־ים אל העיר ברזות השוכנה. הקורא אולי לא יתרשם במיוחד מהטענות האלה, אבל ראוי לו שיהרהר בהן לעומקן. מה אכפת לתושבי העיר שבאים אליה מן החוץ ומדוע הם יקראו לתנועה הזאת פלישה, כאילו היו אלה התיונים על נבהות של תיירים אמריקאיים הם היו מרבים כך?

* * *

הסיבה היא, כנראה, שיש משהו ב"בת־ימיות" של הפולשים שמעורר בתושבים מקומיים, הנחשפים אליהם, חרדה עמוקה. לתל־אביב יש יסוד לחשוש שהיא תהיה יום אחד בת־ים, והיא אינה מוכנה להשלים עם זה.

בת־ים ידועה כממוצע הסטאטיסטי של ישראל, התוצאה המשוקללת של כל המרכיבים אשר התערבבו אלה באלה במידות שוות לעשותה תמונה ישראלית אופיינית מאין כמוה. כאשר בניה נוהרים לתל־אביב זהו, בעצם, לא הפריפריה שמסתערת על המרכז, אלא כאילו דגם של ישראל בעתיד הבא לבחון את הנעשה שם בשוליים. הנוך סמית אמר פעם שהוא פונה לבת־ים כשהוא רוצה מדגם ישראלי מידי, החשש שאני מגלה אצל יותר ויותר תל־אביבים הוא שאם רק יתנו לזמן ולסטאטיסטיקה לעבוד, הכל בין חדרה לגדרה — מקום היימצאם של רוב הישראלים — יהיה בת־ים.

מציה שם הבנייה הישראלית בביצורה המוזכר ביותר. אין בה שום ייחוד מקומי. התקבצו אליה אנשי האמצע, עם שאיפות שנעצרו באמצע: חלקם עלו לשם מעיירות פיתוח בדרך התקדמותם, ואחרים נותרו במקום כי תל־אביב היתה למעלה מאפשרויותיהם. הסגנון סביבם אותה הייתם הוא התוצאה שכנראה מתחייבת מאליה במקום המגלם את הממוצע הארצי. בת־ים היא שיכון בגודל עיר, מרובעת, חסרת נוי הבנייה. בארץ שמעטות כמותה בעולם עם שיעור כה גבוה של תושבי ערים, היא נעשתה התגלמות אופיינית של חיים עירוניים בחזיים. בת־ים היא גם דוגמה לסיומו הלא־מוצלח של תהליך עירוני שימיו כימי המדינה: בשנים הראשונות נגמר פוטנציאל הפיתוח ב־8000 תושבי אמים שלה, הגיבוי העיקרי הוא שתישאר, עם 160,000 תושבים, מה שצמחה להיות בגבולותיה הצרים מאז מנתה רק 900 ב־1948.

האם אלה פניה הצפויים של ישראל מחר? תל אביב כיפרה על ביעורה בתוית של ביחוד הרבות, בהשתוללות אורבאנסית המגיעה לשיאה בקיץ מעולף־הושים לאורך טיילת מובילה, באירועי־עם המסוגלים לכנס יותר מחמישה ואולי יותר מכל מאה תושבי המדינה בלילה אחד בפארק הירקון. אבל מול פני בת־ים היא עשויה לראות את דמותה האמיתית כפי שאולי תהיה אם יותש כוחה, אם הכיוונים האיתנים של הקרבה הישראלית יביאו גם אותה בכוחו של דבר אל הממוצע הארצי.

פרופ' דן מירון כתב לפני כשנה ביומון "פוליטיקה" מאמר מעניין — וכפי שקורה אצלו לעתים, קיצוני עד הסוף במסקנותיו — על משמעות הגבול בין תל־אביב וירושלים. הוא טען שמרכז הכובד של "תרבות החיים" הישראלית עבר מאז '67, אך בעיקר מאז מראשית שלטון הליכוד, מתל־אביב לירושלים: מהעיר הרכה וההתרבותית שבעיניה העיקרי הוא מאבק על חיים טובים ללא יומרה לגבורות, אל עיר קשה, קיצונית, המבטאת בחריפות את כל הניגודים בחברה הישראלית: בין דתיים וחילונים, שמאל וימין, יהודים וערבים, אשכנזים וספרדים. ירושלים, לפי מירון, היא לבו מוקד האמת של ישראל שממנו נשקפים "פניה האמיתיים של ההווה שלנו ושל העתיד הנראה לעין".

* * *

זוהי ראייה פוליטית בעיקרה של "תרבות החיים" אצלנו. אבל במובן שהוא אולי מכריע וארוך־טווח יותר, המאבק האמיתי איננו בין ערים אלה. ייתכן שהוא מתנהל בין שתי ההוצריצויות העיקריות של אזור הגוש בקרב רוב אוכלוסי המדינה. תל־אביב ובת־ים הן, לכאורה, שתי גרסאות של אותו סגנון, ולעניינו של מירון הן ודאי היינו הך. לאמיתו של דבר, שמירת השוני ביניהן תהיה חשובה בעתיד לא פחות מאשר המאבק בין ירושלים ותל־אביב על השיקוף של תרבות חיי היומיום בישראל.

ההבדל בין תל־אביב ובת־ים (כן, כמובן, רק במובן סימלי; בשתי הערים הרי יש תושבים נחמדים להפליא) נוגע למהות העל־פוליטית, ולכן הבסיסית החשובה יותר, של חיינו בארץ. הוא שייך לאותה מידה של מקוריות, יצירתיות, שארדות, תנופה, פריצות של טעם טוב, עמידה כלשהי מול גלי הלבאנטיניות — כל אותם דברים אשר תל־אביב עדיין מצליחה להעניק ואילו בת־ים איננה מסוגלת. למשורר מאיר ויזלטיר יש "סימפאטיה לאמנות קונפורמטואלית בתל־אביב" כיוון שעיר זו, אשר מסמנה לפי וידויו הוא אינו מרחיק מעבר לנחל הירקון, יש למרות הכל הבטחה להתחדשות תמידית.

כמה זמן היא תחזיק מעמד? מתי יהפוך "שיר הצבעאלי" גם להימנונה שלה ואם תצליח לצבוע במשך השנים את הידרדרותה לחורת בדולה אחת של בלינים קלושרטית, רחובות ערבים משוחחים, חצות מלאים לבלוך, בשמנחוק, בנד קאזוזד לנת יורקות אש ומים, מתבשאים להם במה מגדל־דרדורי־דינגוף במוסיקה?

הממוצע הארצי המאיים מרים עליה. החגיגה התרבותית המתנהלת בה נשמעת לעיתים כשריקה באפילה בפני הלך ונדד. סליחה, בת־ים, שאת מתוארת כאן כחלום הרע של שכונתך הגדולה. את לא אשמה. אבל, כמי שאת כבר יודעת, רבים סביבך — לעתים גם בתוכך — רואים כך את בשורת הביעור, הבלתי־נמנע כביכול. הצטערי לי, זה.

هكذا من الأصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

פרס והוסיין בין הליכוד

"יחסים חזקים ביותר בין ישראל למצרים" – העיד ריצ'רד מרפי בפני ועדת החוץ של הקונגרס – "יכולים לדרבן את המאמצים להרחיב את תהליך השלום בין ישראל לערבים". מרפי סיכם פרק זה בדיווח על מסעו של סגן הנשיא האמריקאי, ג'ורג' בוש, לפני שלושה שבועות במשפט המפתח – "ההיפך הדברים נכון כנראה באותה מידה".

במחלקת המדינה בוואשינגטון, כמו במשרד ראש הממשלה בירושלים, מבקשים לנצל את הפיסגה (?) בין פרס למובארק, להכניס מחדש את ירדן למעגל ההידברות. זאת, כפי שנובע מדברי מרפי, בין השאר מתוך הדאגה לשלום הבודד מאד בין ישראל למצרים.

פרס מאמין, כי מובארק יתקשה לטפח יחסי ידידות עם ממשלת שמיר ללא שותפים ערביים נוספים לאסטרטגיית השלום שלו. מובארק אינו חרד, אמנם, כמו פרס לתוצאות הבחירות בארצו (שיתקיימו, ב־14 באוקטובר 1987, במלאת שנה לרוטאציה), אולם החזרת שגרירו לתל־אביב עלולה להחזיר את הנהגת אש"ף לחיק סוריה ולהפוך את המאבק עם פרס לדובי מאד. למנהיג המצרי חיוני להפיק מפסגת אלכסנדריה הישג מוחשי לענין הפלשתיני. פרס, שרצה להפיק תועלת פוליטית לעצמו ממסעו למזרח התיכון, הצליח להציג ברגע האחרון, לפני שהמריא הביתה מקהיר, מעין עקרונות חדשים למשא ומתן לשלום. סירובו של המלך הירדני – חרף כל מאמצי השבוע – להעניק ברכה פומבית לנאום סגן הנשיא, הותירה אותם מיותמים כלשהו.

מרפי הקפיד לפרסם באוזני חברי הקונגרס – 1. שלום אמת יושג רק באמצעות משא ומתן. 2. המו"מ יוליך להסכמי שלום, המבוססים על הכרה הדדית בזכות כל המדינות והעמים באיזור לחיי שלום וביטחון. 3. המו"מ יביא בחשבון את צרכי הביטחון של ישראל, שאר מדינות האיזור ושאיפותיו של העם הפלשתיני. 4. על המו"מ להוביל לפתרון הבעיה הפלשתינית על כל היבטיה. בהקשר ליחסים בין ירדן לגדה ולרצועה. יחסים אלה יש להגשים על בסיס החלטות מועצת הביטחון 242 ו־338. ארה"ב גורסת, כי החלטות אלה מבטאות את העקרון של גבולות בטוחים ומוכרים לכל מדינות האיזור ועקרון שטחים תמורת שלום. 5. ארה"ב מאמינה במו"מ ישיר המבוסס, כי הוא יכול לערב מסגרת של ועידה בינ"ל, באופן שיאפשר התקדמות, ולא להכתיב פתרון. 6. המו"מ צריך לאפשר שיחות בין משלחת ישראלית למשלחת ירדנית־פלשתינית. המשלחות (הערביות – ע.א) יכללו נציגים שוחרי שלום, המגנים בגלוי אלימות וטרור.

שש הנקודות של בוש נוסחו בקפידה על ידי אנשיו, בראשם ריצ'רד מרפי, בעת ביקור באיזור. המסמך הועבר לעיונם של המלך חוסיין ויאסר ערפאת. שנה התברר, כי המכשול הגבוה ביותר טמון בהחלטות 242 ו־338. ערפאת מיאן להכשיר תוכנית שאינה מבטיחה לו מדינה פלשתינית. הנשיא מובארק ביקש שהות נוספת לרכך את מנהיג אש"ף. המלך חוסיין הבהיר מצדו, כי יתנגד לכל נוסחה, המשאירה פתח למדינה פלשתינית.

זמן קצר לאחר שבוש נפרד באנזבת־מה מהאיזור, יצא מנכ"ל משרד רוה"מ, אברהם טמיר, לאלכסנדריה. הוא פגש שם את הנשיא מובארק בעיצומו של מאמץ לפייס בין חוסיין לערפאת. טמיר הציג נוסחה שתדלג על מכשול 242 ותוביל ללב הפתרון. ההצעה מפרשת את הנקודה

של הציבור. מרפי בילה שעות ארוכות במחיצת פרס ויועציו, במאמץ למצוא תהליך לביטוי "הגדרה עצמית", שהוא לורא לראש הממשלה. כאשר ימצא התהליך – וזה יקרה כנראה אחרי הפיסגה, אם בכלל – יהיה על האמריקאים והמצרים להטיל את כל כובד לחצם על חוסיין. הם מציעים לו לשלוח את פקידיו למפגש הכנה, בלווית נציגים פלשתינים־ירדניים, ולהשאיר סביב השולחן "כיסא אליהו הנביא" לנציג אש"ף. בדרך זו – כך הם מבקשים לשכנע את חוסיין – לא יוכל איש להאשים אותו בבגידות אש"ף.

באמצע השבוע היה יצחק שמיר רגוע מאד ברווחו על פגישתו עם מרפי. מסעו של מרפי יהיה קרוב לוודאי מסע הדילוגים האחרון מרס הרוטאציה. פרס נותר נאמן להסכמים ואילו המלך חוסיין מוסיף להתמהמה בתנועה, תוך דריכה במקום. השילוב הזה משאיר עבדי הירדן מבטיח לשמיר חודשים ארוכים ושקטים בלשכת ראש הממשלה.

מלחמת שין בשין

מקורבי שמיר אומרים, שהאיש הנוקשה הזה איבד משלוותו כאשר נודע לו תוכן עדותו של ראש השב"כ היוצא, אברהם שלום, במשטרה. לשמיר היתה סיבה טובה להאמין, ש"אברום" יניח לו לנפשו, לאחר שהחנינה חיסנה אותו מפגיעה. "מה ייצא לו מהפללתו?" הרגיעו היועצים את שמיר. והנה, דווקא החנינה, ששמיר כה תמך בה, עלולה להיות לו לרועץ.

אלמלא זכה שלום לחנינה, אפשר היה להניח, כי הוא מבקש להשליך מעצמו מקצת מהאחריות לעבר הדרג המדיני, על מנת להציל את עורו. אולם עתה, יקרא היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, את עדותו של שלום, הגורס כי שמיר ידע ואישר כמעט כל צעד בפרשה, ויצטרך לשאול עצמו: איזה מניע יש לשלום לשקר? מדוע פירט באוזני המפכ"ל שיחות עם שמיר, בהן קיבל, לטענתו, אישור למהלכיו הפליליים, אם אין בכך אמת? ואם לא ימצא חריש תשובות טובות לשאלות אלו האחרות, הוא לא יוכל להימנע מהעברתן לבית המשפט. כל זה יכול בהחלט לקרות לפני הרוטאציה, ואז יהא אולי על שמעון פרס למסור את ההנהגה לחשוד בפלילים. מרדכי גור יודע כנראה היטב מה הוא עושה.

המירוץ אל הפסגה

במגעים שקדמו להכרזה הפתאומית לישראל, הקפיד השליח ריצ'רד מרפי להבהיר ליועץ נמרוד נוביק, כי אינו רוצה לשמוע עוד על בודדים ואבני גבול. מרפי התייגע דיו בשיחות משעממות על קצב של יוד בשטר הבודדות, ואף עלה בידו להסיר אי אלו מכשולים. הפעם בא מרפי לאיזור, שעליו הוא מופקד בסטייט־דיפרטמנט, על מנת להפוך את פיסגת פרס־מובארק מנוף להרחבת מעגל השלום שהצטמצם, מאז שילח המלך חוסיין את יאסר ערפאת מעל פניו.

בשבוע שעבר – כאשר נדמה היה, שלא נותר אלא להאיץ ביועצים המשפטים והצבאים בין עשרות השמות של פרופסורים עלומי שם תוהים על קצקם – הסתגן להודי הליבנים בירושלים מבחוחרש – "שליגנות". יועצי ראש הממשלה הציגו ביום רביעי לרגעים את האנציקלופדיות, שם חיפשו הגדרות ל"קונפדרציה" וניסו להסביר לפרס, מה הם אותם פוליגונים, שבעטיים הסתלקו המודדים המצריים מטאבה, לפני שסיימו את עבודתם. מתברר, כי לאחר שסימנו 9 מבין 15 נקודות, לאורך הגבול מאילת לרפיח, הגיעו לאיזור ראס־אל־נקב. חזרו בהם אנשי הצבא המצרים מהסכמתם לסימון המיתאר של השטח בטאבה.

אנשי יחידת הקישור הישראלית טענו, כי שיטת הסימון המיוחדת של איזור המריבה מעוגנת היטב בהסדר הפשרה (שהשיג מרפי בשליחותו הקודמת), שעל־פיו יסומנו שתי הגירסאות הישראליות והמצריות בטאבה בפוליגונים־מצולעים שיתחמו שטחים (פחות מרבע דונם כל אחד) ולא בשתי נקודות בודדות.

כך סובבו היריבים בין משלחות ישראל למצרים – בעדים המתנדבים האמריקאים, והפגרה נכתב במשמר השטר שאושר בקביעה. אנשי הצבא המצרים לא שמעו על כך מאומה, הם הודיעו, כי נשלחו לסמן 15 נקודות בודדות על פי גירסאות שני הצדדים ומיאנו לשתף פעולה בסימון המצולעים. המחלוקת הגיעה עד מהרה לקהיר, שם עשו באותם ימים המנכ"ל, דוד קמחי, היועצים המשפטיים – רובי סייבל, נביל אל ערבי והיועץ האמריקאי אלן קרציקו. האחרון עמד איתן מאחורי התביעה הישראלית. ירושלים מיאנה לפתוח מחדש את הדיון בשיטת הסימון ולכן גם נשאר המנכ"ל, אברהם טמיר, בבית, בימים שבה המשלחת הישראלית הביתה והעבירה לראש הממשלה את דאגתה נוכח המכשול החדש. באותה שעה ריווח הנשיא מובארק על פרטי המחלוקת, והעיק אליו את מיופה־הכוח־שלו־בתל־אביב. כל יום שחלף בלא בודדים ובמסגרות מוסכמות – להתיחות על שטר הבודדות – הגביר את המתח בירושלים. בליכוד טענו, כי להיטותו של פרס להצטלם עם מובארק, הגבירה את תיאבונם של המצרים בטאבה, והם מכבים לסבול ויתורים של הרגע האחרון. במשרד החוץ אמרו, כי יועצי מובארק למדו, שמרפי לא השיג שם ויתור ישראלי משמעותי בנושא הפלשתיני ו"עשו תרגיל", שמא מוטב להשאיר את פרס בירושלים. מובארק אינו זקוק לפיסגה לצרכי פנים ואין בה כדי לקדם את האינטרסים שלו בעולם הערבי, אלא אם יוציא משם בשורה חדשה לפלשתינים. ודאי שחורות אמרו בסוף השבוע, כי מרפי ייצא מבודדים בלא בודדים, אם הוא הגיע לשם בלי דבר מה לפלשתינים. משקיפים זהירים יותר מבצעים, כי מובארק לא ידשה לעצמו לבייש את ישראל ולשלוח את מרפי ללא פיסגה. הוא יודע, שלאחריה מתוכננת לפרס פיסגה עם הנשיא רייגן ושיחות עם אישים בממשל ובקונגרס.

השנים, הרי בתוך המפלגה הליבראלית הוא נותן תמיכה פוליטית לאיגוד העובדים בראשותו של צבי רנר, שהחליט באחרונה, על דעת עצמו, לפרק את סיעת הליכוד בהסתדרות.

צעדו של רנר עורר כעס גדול בקרב ראשי הליבראלים, פרט למודעי. השרים ניסים, פת ושריר, יזמו להיום, בצהריים ישיבת נשיאות מיוחדת, כדי להפקיע מידיו של רנר את הסמכות לנקוט בצעדים אירגוניים, העלולים לסכן את האיחוד בין שתי התנועות.

המצב היום בליבראלים הוא שמודעי, כדי לשמור על הרוב במפלגה, החליט לשתף פעולה עם רנר ואיגוד העובדים, להם ייצוג של 20 אחוז במוסדות הליבראלים. יריביו של מודעי, כמו שריר ופת, עושים בימים האחרונים מאמצים כדי לנתק את איגוד העובדים ממודעי, ולהשאיר את שר האוצר לשעבר לבדו בשורה המערכה.

הכעס כלפי רנר בליבראלים הוא גם לאור השימוש לרעה, כך טוענים שרי התנועה, שהוא עושה בכספי המפלגה ובכספי איגוד העובדים. רנר מסרב להעביר לקופת המפלגה את התקציבה. הגדולה. מגיעה ליגה מכספי המס האחיד, וכביכול המפלגה הוא שולט גם בכספים המגיעים

אתמול במרכז הקונגרסים בתל אביב, היתה התמודדותו בסיעת "למפנה" וזכייתו של הרב משה סלומון, מנכ"ל משרד הדתות, במסגרת המאבק על מקומו של ד"ר יוסף בורג בממשלה.

בשעת כתיבת מילים אלה, עדיין לא נודעו תוצאות ההצבעה במועידת המפד"ל, אך אין ספק שהדרך בה בחר סלומון להיאבק על תפקיד השר קוממה רבים בסיעתו, יצרה עימות קשה בינו לבין הח"כ לשעבר אברהם מלמד, והעמידה נגדו חזית בראשותו של רפאל בן נתן, שעשה עבודה קשה כדי לשכנע את חבריו לבחור את מלמד לתפקיד.

סלומון הצטרף רשמית למירוץ ברגע האחרון, לאחר שבמשך כשלושה שבועות הצליח לפעול באורח חשאי, הרחק מעיניו של בן נתן, ולגבש סביבו מוקד כח רציני, שהיקנה לו בסופו של דבר 90 קולות, לעומת 87 קולות שתמכו בבחירתו של מלמד.

סלומון, אחיו של הרב הראשי בפתח תקווה, הצליח את מלחמת השבת, הוזכר פעמים אחדות בשנים האחרונות כמי שמסוגל, בבוא היום, לעמוד בראש התנועה. המפד"ל – לפני כמה שנים הוא ניסה אמנם, אבל נכשל, המאבק, בסיעתו, למקום ראלי ברשימת המפד"ל לכנסת, אך נכשל. אולם סלומון, בעל השקפות המרכזיות היוניות, התומך בשיטת החינוך העצמאי נוסח אגודת ישראל, החליט לחזור לזירה. הוא התקרב שנית לד"ר בורג ובעזרתו של רפאל בן נתן נתמנה כמנכ"ל משרד הדתות.

מסתבר כי סלומון הצליח להכות את יריבו ולזכות בבחירות המוקדמות בסיעה, גם באו בזכותו של בן נתן. אולם הפעם מתוך כך שהחליט לצאת נגד בן נתן ולהתבסס על ידידות [illegible]

סלומון: יר[illegible]

[illegible] חו"ל, חקר שווקים, [illegible]יסקי, תובלה והקונסנטציה, [illegible]פות זרות.
[illegible]ין המרצים אנשי השטח, יהיו [illegible] מנהלי מפעלים ומנהלי יצוא.
[illegible] בחודשי הקיץ תתבצע עבודה בפועל במפעלים.
[illegible] בבית הספר יופעלו שיטות, עזרים [illegible] ואמצעי לימוד מתקדמים, מחשבים וספריה מקצועית.
איך מתקבלים ללימודים?
הלימודים יתקיימו 5 ימים בשבוע, 6 שעות לימודי יום.
הלימודים מיועדים לבעלי בגרות מלאה ואקדמאים.
[illegible] ערכו מבחנים פסיכוטכניים [illegible]
[illegible] מב' 1986.
לקבלת פרטים וקביעת ראיון אישי נא לפנות למר ראובן לבבי, מנהל בית הספר.
טלפונים: 234597, 03-234507.
נא להתקשר בימים א'-ה' משעה 14.00 ואילך.

הטור השלישי / לילי גלילי

שמיר, צמח אכיל

במסגרת סבב הראיונות שערך בארץ, בא מאוחר עבד אל חי, סגן העורך של העיתון המצרי "אל מסוואר", להראיין גם את מ"מ ראש הממשלה, יצחק שמיר.

מטבע הדברים, פתח אל חי בשאלות הרגילות: קצת פוליטיקה, קצת שאלות בסיסיות על מבנה השלטון (כמה שרים בדיוק יש לכם בממשלה) וכו'.

אלא שלעבד אל חי היתה גם שאלה מפציעית יותר לשר החוץ שלנו: "תסלח לי", שאל את שמיר, "מה פשר שמך?" שמיר, שהופתע קמעה, הבהיר כי לשמו שני מובנים: שמיר הוא גם אבן קשה, וגם סוג של צמח. "איזה צמח?", תמה העורך, "אולי זה קוץ במקרה?" לא ברור מה הביא את העיתונאי המצרי לחשוב ששמיר הוא קוץ דווקא, ושמיר עצמו העדיף לא לברר את הסיבה. במקום זאת, הבהיר לאורח שלא זו בלבד שאין הוא "קוץ", אלא ששמיר הוא אפילו צמח המשמש למאכל. העיתונאי המשיך וחקר: "ובהתאם לפירוש השני, אתה באמת חזק כמו אבן?" "ללא ספק", השיב ממלא המקום בחיוך, "עם ביוגרפיה כמו שלי, אני מוכרח להיות אדם חזק".

יצחק שמיר: חזק

זמיר מייצג את נפגעי ראס־בורקה

היועץ המשפטי לשעבר, פרופ' יצחק זמיר, לא נשאר מובטל. לצד תפקיד נביא הזעם המתריע בשער, נטל זמיר על עצמו תפקיד קונסטרוקטיבי יותר: הוא מייצג את משפחות נפגעי ראס־בורקה בתביעותיהן מממשלת מצרים.

אין מדובר בתובענות משפטיות, אלא בייצוג המשפחות במשא ומתן עם ממשלת מצרים, על נכונותה העקרונית לפצות אותן. זמיר עושה מלאכתו זו בלי שכר טרחה. "המשפחות פנו אלי בבקשה לייצג אותן", אישר באוזני, "וקיבלתי על עצמי בשמחה. לא רק שאני רואה במשימה זו תפקיד ראוי, אלא שאני גם פנוי עתה לעשות אותו". בין אם בחרו המשפחות לפנות לזמיר דווקא משום כישוריו המשפטיים, או משום מעמדו הציבורי, לא נותר אלא לאחל לו, שהצלחתו להשפיע על ממשלת מצרים תעלה על הצלחתו להשפיע על ממשלת ישראל. בעוד כחודשיים מתכונן זמיר לצאת לשבתון מקוצר בלונדון, שם יעסוק במחקר ובכתיבה, ובעיקר "ימצא את עצמו", כדבריו, על אירועי התקופה האחרונה.

שעשועי רוטאציה

לאחר הכל, נראה כי יועץ התקשורת של שמיר, יוסי אחימאיר, ינטוש את תפקידו הנוכחי, ויתמנה למנהל לשכת העיתונות הממשלתית, במקומו של ד"ר ישראל פלג (בשני שכבר דיווחנו במדור זה לפני כחודש). ההחלטה סופית לא נפלה עדיין, אך הסיכויים נראים וראיים כמעט. אחימאיר עצמו, משנשאל על תפקידו העתידי, השיב: "הכל בידי שמיר", בניקה בה אומרים בדרך כלל: "הכל בידי שמיים". למען האמת, אין הבדל גדול בין שתי הגרסאות: שמיר שומר על שתיקה, ולבד משני התפקידים שאייש כבר – מנכ"ל משרד ראש הממשלה (יוסי בן אהרן) ומזכיר הממשלה (אלי רובינשטיין), לא גילה את צפונות ליבו גם למי שגורלם קשור בגורל הרוטאציוני.

גם הצוות עצמו בוחר לשתוק. למודי ניסיון ממקרה הנגבי, שציפה להיות מזכיר הממשלה, הם מעדיפים לא לעסוק עוד בשיבוצים אישיים. כל מה שידוע הנגבי עכשיו, הוא שעתידו לצד שמיר מובטח גם במשרד ראש הממשלה, אם כי לא ברור באיזה תפקיד.

אם אכן יעזוב אחימאיר את תפקידו הנוכחי, יתפנה תפקיד יועץ התקשורת. על פי ההצעה הנוכחית, שאותה גיבש רוני מילוא, המשותק תפקיד מבריע בעניין ומתכנן מיני מהצבות במשרד ראש הממשלה, לא יהיה עוד יועץ תקשורת בודד, אלא ועדת הסברה של 3–4, בראשותו של אבי שגר, שיעבור עם שמיר למשרד ראש הממשלה ויהיה דובר־על. אלא שגם שינוי מבני זה אינו סופי עדיין, האחד המועמדים המודבנים לתפקיד יועץ תקשורת הוא סילבן שלום, מי שהיה יועצו לתקשורת של שר האוצר ושר המשפטים, יצחק מודעי.

ובינתיים, עוסקים בעיקר בניחושים והתפעלות לחצים. מספרים כי לשכתו של יוסי בן אהרן הפכה למעין "לשכת עבודה" לאנשי חרות המחפשים עבודה, וכועסים על שמיר על שאייש שני תפקידים מרכזיים (מזכיר ממשלה ומנכ"ל) באנשים שאינם מן התנועה. "זה לא היה קורה בימיו של בגין", מלחשים בזעם. מקורביו של שמיר מאשרים, כי האמונות המפלגתית אכן אינה המפתח העיקרי לאיוש התפקידים. "אם כי איש לא יקופח". אחד התפקידים המבוקשים יותר הוא תפקיד היועץ הכלכלי. לתפקיד זה הציעו עצמם רבים וטובים, ביניהם סמי פרידריך, שהיה עוזר של מרידור בתקופת המבצאה הגדולה. על אף כישורים אלה, אומרים בלשכה כי קלושים סיכוייו לזכות במינוי.

דייוויד הרטמן יגיע לפסגה

שדר הטלוויזיה האמריקאי הנודע, דייוויד הרטמן, יגיע ביום ד' הקרוב לאלכסנדריה, לסקר את פסגת פרס־מובארק. על פי התוכנית, צפוי הרטמן (איי־בי־סי) לשדר משם בשידור ישיר את תוכניתו הפופולארית "גוד מורנינג, אמריקה", ולראיין בה את נשיא מצרים וראש ממשלת ישראל. ההיבט המפתיע של ביקורו של הרטמן במצרים, הוא דווקא העובדה שיהיה זה ביקורו הראשון בגופו של איש הטלוויזיה הנודע, ועל אף שזהרת עמוס בספרות על האזור, ועל אף העובדה שהיסטוריה התקשורתית שלו רצופה ראיונות עם אישים ישראלים (כמו דיין, בגין, פרס), שהודישו לו אף כמה מילים בנסיסיות בעברית, למרות ידידותו עם שגריר מצרים בארה"ב – נמנע הרטמן עד כה לבקר באיזור.

יציאתו הצפויה לסיקור הפסגה הביטה ללחץ של תחרות את רשת סי־בי־אס המתחרה. כוכב הרשת, דן רתר, הגיש כבר בקשה לראיין את פרס ומובארק. בכך חוזרת על עצמה ההיסטוריה התקשורתית, כשבעקבות הראיון המפורסם שערך וולטר קרונקייט (סי־בי־אס) עם סאדאת ובגין סימולטנית, הורדה כוכבת איי־בי־סי לאוור, על מנת לראיין את השניים באופן אישי.

דייוויד הרטמן: לאלכסנדריה

בעיה קטנה

זה דווקא טוב שיש שר חוץ, או ראש ממשלה (לעתיד), שאינו נתפס לפאניקה. אחד שלא רק שאינו רואה צל הרים כהרים, אלא בקושי רואה את ההרים עצמם. יצחק שמיר, למשל, לא מתרגש באופן מיוחד מיש שלום, האין שלום, ולא אוהב כשמגזימים בעניין זה. השבוע, נפגש שמיר עם ריצ'רד מרפי, שבא לדווח לו על מסע הדילוגים באזור. שמיר לא כל כך הבין בשביל מה זה טוב. מרפי ניסה להבהיר: אולי ועידה בין לאומית, ועידת הכנה להועידה בין לאומית, מגעים עם ירדן. שמיר עמד על שלו. "ירדן? אין לנו בעיות עם ירדן. יש אולי איזה בעיות קטנות של סימוני גבול איתם. אבל חוץ מזה – הכל בסדר". זה מה שנקרא "לחשוב באופן חיובי".

ציטוטים

★ האישור הצפוי בממשלה לחוק הערוץ השני, מביא להרלך גבוה את המירוץ על איוש תפקידי המפתח בערוץ החדש. עד כה, מוזכרים בהקשר זה שניים: איש הטלוויזיה בעבר, דן שילון, והכתב לענייני מפלגות של הטלוויזיה, דן רביב.

★ יו"ר כנסת ישראל נותן דוגמה אישית חיובית לא נגד טוטו־לוטו. אך זכה ב־3000 דולר בפרס יצחק שדה לספרות צבאית, על ספרו "רוח קדים". לא בדיוק סכום הראוי לכתוב עליו הביתה, אבל במדינתנו העניה אין מזלזלים בקטנות. "מה תעשה עם הכסף", שאלנו את היו"ר ברוח פרובינציאלית. "אין בעיה", השיב. "ראשי האוניברסיטאות פתרו לי את הבעיה בכך שמתחיל החודש לימודי משפטים הנה, הלך הפרס".

★ פתיחת שנת הלימודים היא עונה קבועה לנוסטאלגיה. אבל הר"ב אברהם שפירא, גם לנוסטאלגיה יש ריח של כסף. שפירא סיפר השבוע, כי את עקרונות "הביזנס" למד עוד בבית הספר העממי בחדרה. בראשית השנה היה קונה בשוק מחברות ועפרונות בזול, ומוכר אותם לחבריו לכיתה במחיר גבוה יותר. על הפרינציפ הזה הוא שומר עד היום.

★ השרים החברים בועדה להפעלת הערוץ השני, פתרו כבר כמעט את כל המחלוקות. רק שאלת הפיצוי לעיתונות הכתובה, מאובדן הכנסות מפרסומת, נותרה עדיין פתוחה. על העיקרון שצריך לפצות, הסכימו כמעט כולם – להוציא שר אחד: לא, בכלל לא מי שאתם חושבים. דווקא משה ארנס גורס, כי העיתונות אינה ראויה לשום פיצוי.

פגוש את מאו בכפר שמריהו
אילו מאו הגיע לישראל והיה מתגעגע לטעמי הבית,
היה ודאי נלקח לערב בטייסט אוף סצואן בכפר שמריהו.
מהכף הראשונה של הוון־טון, דרך נתחי הבשר ברוטב
שום סצואני עם צילי סצואני, אתה מרגיש כמו במסע
קולינארי ברמה של 5 כוכבים אל סין האוטנטית.
סין הספוגה בטעמים הסצואנים העשירים והמטובלים היטב.
יש לא מעט מסעדות סיניות בארץ, אך ספק אם יש
עוד אחת הלוקחת אותך לסין כפי שלוקחים את מלך
סין בכבודו ובעצמו.
פקין – כפר שמריהו תוך 24 שעות
אם מארחיו של מאו היו מתקשרים לטייסט אוף סצואן
24 שעות קודם, היו יכולים להתענג על "פקין דאק" –
ארוחה שלמה כולה על טהרת הברווז.
...ומה שטוב למאו טוב גם בשבילך.
מרכז מסחרי כפר שמריהו טל': 052-70448
הזמן מקומות מראש
יש המון סינים אבל רק טייסט אוף סצואן אחד!

מחיר כבד של כסף קל

מאת רומן פריסטר

האוצר גילה את טעמו המתוק של הכסף שמקורו בהגרלות במשחקי מזל

בשבוע כך פשטה המשטרה על קאזינו לארוקי בראשון לציון ועצרה לחקירה 38 גברים ונשים, רובם אנשי החברה המהוגנת. נוכח המלון נאי חיים שיף בילדותו. "בישיבה בה למדתי אנחנו התלמידים להמר בעזרת סביבון ואיש לא ראה בכך עבירה", אמר.

שנים לאחר מכן ניסה לשכנע שלושה ראשי ממשלה, את בן-גוריון, את אשכול ואת בגין, שיתירו לו להקים קאזינו בישראל. "איש לא התייחס להצעתי ומעולם לא נתקיים כל דיון רציני על הבעד והנגד של הימורים חוקיים ובלתי חוקיים. שוחחתי בשעתו עם שר הפנים חיים משה שפירא, והתחייבתי בפניו לסגור את הקאזינו בשבתות ובמועדי ישראל. היו מתנגדים שנפגעו בקדושה של הארץ. למיטב ידיעתי אין כל איסור הלכתי למשחקי מזל. מה רע בכך שהתיירים ישימו פתק בין אבני הכותל ויבקשו מהקדוש-ברוך-הוא סייעתא (?) מול בהימורים", שואל חיים שיף. לדעתו, הדבר אקטואלי כיום כפי שהיה בעבר ופתיחת קאזינו לתיירים זרים, ולצדו מלון גדול ומפואר בגליל, בראשפינה או במטולה, היתה תורמת תרומה אדירה לפיתוח האזור כולו. "אין כל קושי לגייס את ההון הדרוש, בלי כל סיבסוד ממשלתי. אם יקיים פיקוח ציבורי על פעילות המוסד, אך הרווחים יחולקו שווה בשווה בין המשקיעים לבין אוצר המדינה", מסכם המלונאי.

הרעיון להקים קאזינו מתגלגל בארץ הקודש יותר משלושים שנה. בשנות החמישים הקדיש לו אלתרמן שיר לגלגלי בטור השביעי שלו. פלאטו-שרון ביקש רשיון הפעלה לקאזינו שיקים על סיפונה של אניית הפאר "פראנס", אשר תירכש מבעליה הצרפתים ותעגון באילת. יוזמתו עוררה ויכוח בכנסת. ההצעה נפלה אך נתנה למספר אישים הזדמנות להביע את דעתם. שר התיירות תמך עקרונית בהקמת הקאזינו. שלמה להט הבריז כי "גם תל-אביב זקוקה לקאזינו". ראש עיריית אילת דאז, גד כץ, הפליג בתיאור השפע שיביאו ההימורים החוקיים לעירו. אפילו קיבוץ עין גב השתעשע במחשבה למשוך לקוחות במשחקי-מזל על ספינותיו, העורכות שייט-תיירים על הכינרת.

השבוע הצטרף למקהלת התומכים גם קולו של ח"כ גדעון גרות, המשמש יו"ר הדירקטוריון של מפעל הפיס. עוד ב-1981, מיד עם קבלת התפקיד, שיגר גרות מכתב רשמי לעמיתו במפלגת חרות ושר האוצר יורם ארידור, והציע לאפשר לו לטפל בהקמת קאזינו. ח"כ גרות גילה את הפוטנציאל הכלכלי הגלום בעסקי ההגרלות והמשחקי המזל זמן קצר אחרי קבלת התפקיד. הוא ניער את מפעל הפיס מתרדמה בת-שנים ובעזרת מסעות-פרסום מתוחכמים ובשיטות שיווק חדישות ואגרסיביות הוא העלה את מחזורו מ-41.4 מיליון דולר ב-1980 ל-98.4 מיליון דולר בשנת הכספים האחרונה. הוא אומר כי אילו חפצו בכך, היו מעלים ללא כל קושי את היקף המכירות שבועיים, ורק "תחושת האחריות הלאומית מונעת בעדנו לעשות זאת".

ח"כ גרות: "גם היום אני בדעה שיש מקום לקאזינו בישראל, ואכן שמוטב להשאיר את העניין ליזמים פרטיים ולהסתפק בפיקוח ממלכתי הדוק. בכל העולם פועלים בתי קאזינו ונחשבים למוסדות מכובדים מאוד, ומנוהלים ברמה גבוהה. הקאזינו מרוויח בדרך כלל 15 אחוז מהמחזור והשאלה המוסרית היחידה היא מה עושים ברווח. האם הוא הולך לכיס פרטי או לצרכי הציבור. אינני רואה בהפעלתו תכונה קלקול מידות העם ואין כל סתירה בינו לבין חוקי הדת. בשעתו אסר הרב עובדיה יוסף על המאמינים לקנות כרטיסי פיס. בדקנו במחשב "שאלות ותשובות" של אוניברסיטת בר-אילן ולא מצאנו כל בסיס לאיסור. נתברר לנו כי גם משחקי-מזל כדוגמת באקארה מותרים על-פי ההלכה".

במקום תקציב המדינה

האוצר טעם את טעמו המתוק של הממון שמקורו במפעל הפיס. 41 אחוז מהכנסותיו מופנים לקידום החינוך והבריאות. השנה מימן מפעל הפיס בנייה של קרוב לאלף כיתות בבתי הספר השונים. אילולא קנה עם ישראל בהמוניו את כרטיסי הפיס, היה על האוצר ועל משרד החינוך להוציא מיליונים כבדים למטרה זו. במקום להקציב סכומי עתק למען דור ארוך או להועד למען החייל אישר האוצר לשני המוסדות הללו מכירת אמיסיה של 15 מיליון כרטיסי הגרלה. 13 מיליון דולר שהעביר אשתקד הטוטו, לקידום מוסדות הספורט, הציוד אף הם עומס (?) לא מוטל על קופת המדינה. ומבינון שהתיאבון גדל עם האכילה, ייתכן כי בטוטו-שלידבר תאשר גם הפעלת בתי הקאזינו.

עם ישראל אוהב להמר בלי להתאפק, הוציא 100 מיליוני דולרים תמורת כרטיסי מפעל הפיס ו-37 מיליון לטוטו

עם ישראל אוהב להמר בלי להתאפק. באין בדיקה [illegible] רק ההגרלות ומשחקי מזל אסורים על-פי החוק. המשטרה אומדת את מספר מועדוני ההימורים בגוש דן בלבד בכ-200. עשרות מועדונים כאלה קמו בשנים האחרונות בירושלים ובסביבתה. איש אינו יודע כמה כסף מתגלגל בהם, אך מחזור לילי של 100 אלף דולר במועדון-קאזינו לא-חוקי אינו תופעה יוצאת דופן. להלק מהמועדונים רשיון הפעלה כחוק. ביום משחקים בהם רמי או ברידג', המעידים "החמה" מתחילה בחצות.

לעתים שכנים המהמרים מקרבת הוזרים באחד מבתי המלון הגדולים, והשבים אותם לקאזינו של יממה אחת. המשטרה אינה נוהגת לפשוט על מקומות כאלה. משחקי-מזל מושכים בין היתר רשויות בלשות בעולם התחתון ומועדוני ההימורים משמשים לה מקום נוח למעקב ממושך. מרבית הפשיטות נערכות כתוצאה של הלשנת נשים, שבעליהן הפסידו בספים רבים, או בעקבות תלונות של שכנים, שהפעילות הלא-חוקית מפריעה את מנוחתם.

חברות ספנות וחברות המפעילים אניות באגן הים התיכון ניסו למשוך נוסעים-מהמרים במודעות על משחקי רולטה המתקיימים מחוץ למים הטריטוריאליים של מדינת ישראל. שייט של אניית הנוסעים "אוריון", שהקיפה את חצי האי סיני דרך תעלת סואץ, הוכרז בפרסום כשייט שמבורכים שעשועי קאזינו. אלא שלמשחק על סיפון אניה מתפתים רק דגי-רקק בלבד. המהמרים הגדולים מעדיפים לפעול הרחק מעינו הפקוחה של מס הכנסה. אפשר לפגוש אותם בקאזינו "דייר" בלונדון, בבאדן-באדן שבגרמניה וגם בבולגריה או ביוגוסלביה. המדינות הקומוניסטיות למדו כיצד ליהנות מ"התרבות הקפיטליסטית". יוצאי צפון אפריקה נוסעים בדרך כלל לבתי הקאזינו בצרפת.

הקוביוסטוס היהודי

אלוהים ציווה לחלק את הארץ בין שבטי ישראל בעזרת הגורל. שהרי כתוב כי "על-פי הגורל תחלק נחלתו בין רב למעט" (במדבר, כ"ו). זה כנראה איזכור הגורל המוקדם בהיסטוריה הכתובה, ורבים מפרשים אותו כהיתר לעסוק בהגרלות ובמשחקי מזל. חפירות ארכיאולוגיות במזרח הרחוק ובמצרים מוכיחות כי בתרבויות העתיקות היו הימורים תופעה שכיחה כבר לפני 3000 שנה. בקוראן מצוי איסור מפורש לעסוק בהימורים. גדולי התורה היו חלוקים בדעותיהם משך הדורות ולכל איסור ניתן למצוא את ההיתר שלו. אחרי הכיבושים הרומים והיוונים פשט בעם נגע משחקי הקוביה והרבנים הגינו בגידוי המהמרים. נאסר עליהם לעלות לתורה והמשנה פוסלת אותם כעדים. אך מצד שני ראו במהמר אדם חולה, שאינו מסוגל לשלוט ביצריו, וב"שלטי גיבורים" מצויים פסוקים המגלים להתייחס אליו במידת הבנה ורחמים. בתי כנסת שנקלעו למצוקה חומרית ערכו ללא כל הפרעה הגרלות. [illegible] הראשונות ובעבור שלוש שנים — גם בתי הקאזינו. "בכל שבילו הכנסות האוצר מהמסים המוטלים על עסקי ההימורים כך הרבה הממשל הבריטי להעניק להם לגליזציה חוקית ומוסרית", כותב [illegible] בריטניה.

הראשון בנושא ההימורים (3000 ל"י קנס). חקיקה מקיפה הושלמה רק בשנת 1970. כתגובה ישירה לפעולות הארגוניות של חברות פרטיות קטנות, שעסקו בניחוש התוצאות במגרשי כדורגל באנגליה ובארץ. התחרות הגוברת מצאה את ביטויה, בין היתר, בעשרות פניות לבג"ץ נגד מוסדות הספורט ונגד המועצה להסדר ההימורים בספורט, שקמה לבסוף כגוף מונופוליסטי בשוק. אך גם אחרי הקמת המועצה בסוף 1967 המשיכה להפעיל את הטוטו חברה פרטית, "גשר", ששותפים בה בעלי עיתון "ידיעות אחרונות" וכמה אנשים שעסקו בעבר בהימורי ספורט פרטיים. מפעילי הימורי ספורט שלא השתלבו ב"גשר" ולא נהנו ישירות מגביית הזהב פתחו על ידי קולת וזכיונות כסוכנים אחוריים של הטוטו.

המהמר הבריטי

סקרים שערך מפעל הפיס מעידים, לדברי ח"כ גדעון גרות, כי המהמרים הכפייתיים המסוכנים להמר על האגורה האחרונה מהווים רק שני אחוזים מלקוחות מפעל הפיס. חוקרים ממשיכי דרכו של זיגמונד פרויד רואים בהם טיפוסים מאוד רגישים ובעלי נטיות וקוסים לעונש של הפסד, ולא לזכיה. ד"ר אדמונד ברגלר מהאסכולה הפסיכואנליטית כותב כמה, שלמהמר האמיתי יש צורך נפשי להפסיד, כחלק מתגרות בגורל וכתוצאה ישירה של תחושת אשם הנובעת מתסביך אדיפוס". ד"ר ריצ'רד קרונהמר, רופא נפש ישראלי, מרגיש כי לא במקרה רואים עמים מסוימים ומאופקים כמו היפאנים והאנגלים מרבים במשחקי-מזל, "כדרך לגיטימית לתת פורקן ליצרים. אותם מרסנים הקודים ההכרתיים המחייבים את הסמוראי היפאני ואת הג'נטלמן הבריטי".

18 אחוז מכלל הכספים שהמשפחה היפאנית מוציאה לבידור, בילוי ונופש מופנים לקופות של בתי ההימורים. מחזור כבר 1.5 מיליארד דולר בשנה. באנגליה פועלים כיום 120 בתי קאזינו וכמה אלפים של סוכנויות, המאפשרות הימור על התערבויות בכל תחום. בתקופת ג'ורג' השלישי היה מפעל הפיס הממלכתי לשיטה אהודה "לגבות מסים בלי לעורר תרעומת". השלטון לא לחם בנגע ההתערבויות, בהן הפסידו רבים את כל רכושם. [illegible], מחבר "סוציולוגיה של ההימורים" (הוצאת פינגווין, 1976) מספר סיפור שממחיש את תשוקת ההימור הטמונה בנפש האנגלית: "יום אחד התמוטט מהמר לב אדם שעבר ליד שער הכניסה למועדון הג'נטלמנים "ווייט" בלונדון. השוער משך את האיש לאכסדרת המועדון ויצא להזעיק רופא. כאשר חזר כעבור רבע שעה, אסרו חברי המועדון על הרופא להגיש עזרה לקרובן. הם התערבו בינתיים על סכומים גדולים מתי ימות האיש, הבטוח סכינו. עם שהרופא עצר ביד הודיע כי [illegible] בהבטחת ההימור".

בלחץ הפוריטנים והסוציאליסטים (שראו בהימורים חלום פרשי המהמרים) [illegible] באנגליה משחקי מזל הגרלות — וקבע להנחיה במשנה [illegible] עשור מלחמת העולם השניה [illegible].

מושבים: דמדומי הסוציאליזם (ד')

הבוקר שלאחר ההילולה

מאת רן כסלו

החובות העצומים שצברו רוב מושבי בקעת הירדן נולדו ותפחו כתוצאה משבירת הכללים ורמת חיים לא סבירה, שהושגה לפעמים בדרכים בלתי כשרות

ב-8 במאי השנה, יצאו כל בני 35 המשפחות של המושב משואה, במרכז בקעת הירדן, לכביש הבקעה, העובר בשולי המושב, בהפגנה רעשנית. הם הוציאו לכביש את הטרקטורים שלהם, הבעירו צמיגים וחסמו לחמש שעות תמימות את עורק התחבורה העיקרי של הבקעה. לא הועילו ניסיונות השכנוע של קציני המשטרה, לפרוק את ההפגנה. המשטרה פינתה את הכביש בכוח ועצרה תוך כדי כך 28 איש מבין המפגינים, שנגררו לניידות המשטרה, והובלו למשטרת חושה ושוחררו למחרת היום.

ההפגנה קיבלה הדים נרחבים בעיתונות, ובעיקר — סוקרה סיקור דרמטי ברדיו ובטלוויזיה. מול המצלמות והמיקרופונים, העלו מתיישבי משואה טענות כבדות נגד המוסדות המיישבים והממשלה כולה, על שנטשו אותם לנפשם, אחרי שהושיבו אותם במקום זה. בגלל ההזנחה הזאת — טענו בכייני המפגינים — כורע המושב תחת עול החובות הכבדים: ארגון הקניות הפסיק את הספקת המצרכים למושב. המצב הגיע עד כדי מחסור במצרכים בסיסיים מן המכולת של המושב. המפגינים גם הודיעו שהם מייצגים את כל יישובי הבקעה, שמצבם זהה. הם יצטרפו למאבקם, אם הבעיות לא יבואו על פתרונן. בדברי המפגינים אף נשמע איום, שאם האחראים על ההתיישבות לא יוציאו אותם מן הבוץ, הם יקומו ויעזבו את המושב.

כבר ביום ההפגנה הודיע דוד לוי — שאמנם אין לו כל קשר מיניסטריאלי עם החקלאות, אך הוא רואה עצמו נציג "העשוקים" בכל מקום ובכל מגזר — כי למחרת היום יבקר במושב שהושבת. הוא ילמד את המצב, יעבור מיד תכנית להבראת המושב ויציגה בישיבת הממשלה ביום א' הקרוב. כך הודיעו "מקורבי השר" בהודעה שהופצה בין העיתונים.

לא ידוע מה היתה בדיוק תכניתו של דוד לוי, ובאיזו ישיבה מישיבות הממשלה הציג אותה. גם במשואה, שביקרתי בה לפני כשבועיים, לא ידעו דבר על תכניתו ועל ביצועה. מכל מקום, מאז ההפגנה ועד היום לא השתנה במושב דבר — לפחות, לא לטובה. ועוד דבר שאפשר ללמוד במשואה: המצב אכן חמור, אבל לא כל הרעה, ואף לא עיקרה, לא אירעה מפני ש"המוסדות המיישבים הזניחו" אותם. במשואה שמר חוץ לשאון ההפגנה, אין התמרמרות וזעם. יש ייאוש, אף יש ייאוש — כעין הרגשה של "הבוקר" בבוקר הקודר שלאחר ההילולה.

* * *

כדי להגיע למשואה, יש לעבור את פצאל. כדאי לעצור שם. לא רק מפני שפצאל שוכן על אם הדרך, בכביש המוביל מהשפלה, דרך כל השומרון, לשרשרת היישובים של בקעת הירדן, אלא גם מפני שבפצאל נמצא המפתח להבנת מצבם של יישובים אלה.

מבחינות רבות, פצאל הוא דגם ליישובי הבקעה: "בעיקר" ל-15 המושבים שבבקעה [illegible] בביטויו של יגאל אלון. ברעיונו עלה על הקרקע ב-1969 והפך למושב (בתנועת המושבים) בתחילת שנות השבעים. המתיישבים — צעירים-יוצאי [illegible] גילם היום בין 35 ל-40. היסוד הכלכלי של המושב הוא חקלאי בלבד, שדי קלים של אקלים חם, קרקע המים, מה שהגדיר במפה רענן וייץ כ"המגבה הגבעית של מדינת ישראל": ירקות, פרחים, כרמים, מטעים. החום הקשה רוב חודשי השנה והריחוק הניכר מן העורף של מרכזי האוכלוסיה הישראלית, משווה את הרגשת הבדידות, אף שבבקעה עצמה כבר יש שרשרת צפופה למדי של יישובים: 21 יישובים — שישה קיבוצים ו-15 מושבים.

בכך מסתיימת הזהות של פצאל עם כל יתר מושבי הבקעה, ולמעשה עם רוב רובם של מושבים אלה. פצאל איננו מושב במשבר. הוא, כעוד שני מושבים כמוהו, איננו עושה רגל ואף איננו עושה יד לעבר הקופה הציבורית. פצאל סיים את השנה החקלאית שלו לא רק בעודף תפעולי ניכר (1.6 מיליון שקל חדש — למעלה ממיליון דולר), אלא גם ב-60 אלף ש"ח עודף תקציבי — אחרי ניכוי הוצאות מחיה של חברי המושב, מסים ותשלום החובות.

כבר בשעות הבוקר, בתוך החום הלוהט וגם בתוך המכוניות הממוזגת, שבה אנו יושבים, לא קשה במיוחד. יושבים אתי שלושה מאנשי פצאל: מני כפיר, מרכז המשק, הנראה כמרים משקולות מקצועי, ושני חברי-המושב הוותיקים: יוסי אילה, שמחזר המשתנה (?), ויובל ידידיה, בינג'וי מלא התלהבות. בין יוסי ליובל מורגשים חילוקי-דעות רשמי-אקטואליים ויוסי מודה שיובל צדק אילו הוא. יוסי טען, כשטעם בעבר, שהוא וחבריו הם בעצם "הפראיירים של המדינה": עובדים כמו חמורים וחיים כמו חזירים, כאשר כולם מסביב מתעשרים ועושים חיים משוגעים. ליובל לא היו ספיקות אף פעם ואין לו ספיקות גם עכשיו. כשהוא אומר: "יש רק שתי אפשרויות — אפשרות של חמרה ואפשרות של פצאל; אין דרך באמצע".

חמרה הוא יישוב בבקעה, שכל המסגרות המושביות שלו נשברו תחת נטל המשבר הכלכלי (כשישה מיליוני דולר חובות, מתוכם שני שלישים חובות לזמן קצר) ל-30 משקים משפחתיים. חמרה עבר במוצהר להיות יישוב חקלאי, כדוגמת מושבה: כל אחד אחראי לעצמו בלבד, לגידוליו, לשיווקם ולחובותיו. פצאל הוא מושב מנוהל באדיקות קיבוצית, לפי כל כללי הספר הקלאסי. "חברי פצאל הם כשרים לעוטשה (?)", אומר מני כפיר.

את ספיקות העבר של יוסי אילה אפשר להבין על רקע מצבו החומרי. הוא גר עדיין בבית מקורי, כפי שבנתה הסוכנות, מרוהט בצניעות. יובל כבר הרחיב את ביתו המסודר המרוהט כווילה נאה. אך הבדלים האלה אינם חשובים: יוסי הוא אחד המעטים בפצאל שאין לו רקע חקלאי. הוא הגיע מבית-שמש להתיישבות בבקעה. יובל כמוהו בקב. חבר, פצאל, בני משקים חקלאיים. [illegible] רשמה את השפעותיה ועיצבה את הזהות של המושב. 20 המשפחות הראשונות עלו על הקרקע בדצמבר 1969. בארבע השנים הראשונות היסקר כ"מושב שבוי" — מושב [illegible] במתכונת קיבוצית. ב-74 הפכו למושב, והיום המושב הגדול ביותר בבקעה: 49

מושב פצאל: דגם משקים משפחתיים, 248 איש, בתוכם 150 ילדים.

האגודה חזקה מאוד, מנהלת שיתוף משותף ועוקבת בקפידה אחר מצבו של כל חבר. כל חבר מקבל דמי מחיה: 450-530 ש"ח בחודש, לפי גודל המשפחה. זה אינו כולל הוצאות שונות כרפואת שיניים, כי פוח רכב, תיקון מכשירים ביתיים. את המסים, החשמל וכו' משלמת האגודה, על חשבון החבר. בסך הכל, צורכת משפחה במושב בין 800 ל-1000 דולר בחודש. בסוף השנה החקלאית — ביוני, אחרי ההתחשבנות — כל חבר רשאי להוציא מקופת האגודה את העודף שנרשם לזכותו. השנה, אחרי התמוטטות ארגון הקניות ("ארגון מבואות ירושלים"), שסיים את הקריירה שלו ב-60 מיליון דולר חוב והפסקת האשראי המאורגן, רשאי החבר לממש את העודף שלו — מה שמעל ל-15 אלף הדולר הראשונים. 15 אלף דולר אלה יישמרו לו באגודה לצורכי הפעלת המשק בשנה השוטפת.

בפצאל קובע כרטיס-החשבון באגודה — זה גם כרטיס היוקרה של החבר וגם אמצעי לחץ. השיטה פועלת באכזריות אמיתית: מי שמסתבך בחוב, אינו מקבל [illegible]. מי שחובותיו עוברים את 20 אלף דולר, מוצא את דרכו החוצה. חמש פעמים החליטה האסיפה הכללית להיפרד מחברים מסיבה זו. הפעם הראשונה היתה ב-1979. הפעם האחרונה: השנה.

זוהי "דרך פצאל", שעליה מדבר יובל, לעומת "דרך חמרה". בין פצאל וחמרה נמצאים כמעט כל מושבי הבקעה, וביניהם משואה. על משואה מעדיף יובל שלא לדבר, יש לו בעיה של לויאליות. לפני כשבועיים קיבל את תפקיד המזכיר של מושב משואה, אחרי [illegible] שהיינו בסדר כל השנים, נשלם בעד אלה שחגגו, בנו בתים מפוארים, קנו מכוניות חדישות ביותר", אומר מני. "אנחנו עברנו במשואה, עד לפני שנתיים, נחשבה למושב המצליח ביותר בכל האיזור".

* * *

אמנם, עד לפני שנתיים-שלוש נחשב המושב משואה, במרכז הבקעה, קילומטרים ספורים מפצאל, להצלחה מסחררת. כך בגלל עושרם הבולט של חברי המושב: הווילות המפוארות שבנו לעצמם, מכוניות היוקרה החונות ליד כמעט כל בית, נסיעות הכבוש (?) לטיולים בכל קצוי התבל. יש לציין, שגם אנשי משואה חשבו את עצמם למצליחנים. לא חשו בשואה המתקרבת. רק כשהתפוצץ בלון האשליה נתגלתה לכל התמונה העגומה: החוב הכללי של משואה מסתכם ב-2.7 מיליון דולר, המנוכה חוב לזמן קצר — כ-1.5 מיליון דולר. כדי להמחיש את חומרת המצב יש לציין, כי המחזור של המושב בשנה החקלאית שהסתיימה ביוני השנה, עבר בקושי את 860 אלף דולר והעודף התפעולי לא הגיע אפילו ל-300 אלף דולר. אחרי ניכוי דמי מחיה — אך בלי לשלם אגורה אחת על חשבון החוב הריבית — הסתכם התקציב השנתי של משואה בגרעון של כ-100 אלף דולר.

זאת כמובן פשיטת רגל של המושב, שאינו מסוגל אפילו להחזיק את עצמו, שלא לדבר על החזר החובות. זוהי גם פשיטת רגל של רוב חברי המושב. מתוך 35 משפחות, המחזיקות משקים במשואה, 12 חייבות יותר מ-100 אלף דולר כל אחת (אחת מהן יותר מ-150 אלף דולר), 15 משפחות נוספות חייבות בין 30 ל-100 אלף דולר כל אחת. רק חמש משפחות במשואה "היו בסדר": הם סיימו את השנה החקלאית שלהם ללא חוב, אפילו בעודף הרשום בכרטיס שלהם. עודף רשום בלבד, כי הם אינם מסוגלים להוציא מחשבון האגודה אף אגורה אחת.

אני יושב בביתה של אחת מאותן חמש המשפחות ש"היו בסדר", והאווירה כמו בהלוויה. דוד ואלה (בגלל רגישות הנושא אני מסתפק בשמות בדויים) סיימו את שנת העבודה שלהם בזכות 48 אלף ש"ח — יותר מ-30 אלף דולר. הזכות רשומה בכרטיס במחשבון, אך בחשבון האישי של אלה בבנק רשומה משיכת יתר של 10 אלפים שקל. הם לא מסוגלים להוציא מחשבון באגודה אפילו את הסכום לכיסוי האובר-דראפט בבנק.

מה הביא את המשואה למצבה הכלכלי גם דוד ואלה מתחילים את מניין הסיבות בהאשמת המוסדות. התנועה המיישבת לא היתה בסדר (בבקעה חולקו נקודות ההתיישבות על-פי מפתח מפלגתי כלשהו: 15 המושבים, חמישה הוקמו על ידי תנועת המושבים, חמישה על ידי האיחוד החקלאי, שניים על ידי הפועל המזרחי, שניים על ידי בית"ר ואחד — משואה דווקא — על ידי העובד הציוני, השייך לליברלים עצמאיים). "לא בדקו את טיב הקרקע. לא נתנו מספיק אמצעי ייצור. מיון המועמדים לא נעשה כראוי" [illegible] ולמעשה כל מתיישבי משואה הם עירוניים, בלי רקע חקלאי. המושב מיועד לשמונים משקים חקלאיים, נבנו 50 יחידות דיור, אך במשואה היו רק 35 משפחות. בחמש השנים האחרונות לא נוספה למקום אפילו משפחה אחת.

כשמגדירים קצת מתברר, שלא כל הטענות מוצדקות. הקרקע אמנם גרועה מזו של פצאל, אך לא עד כדי כישלון. מבחינת אמצעי ייצור — המצב כמעט שווה לזה שבפצאל: אותם שטחי מטע וכרם, בתוספת פרדס. אותם השטחים לגידול ירקות ופרחים. אלא שחקלאי בפצאל יודע להוציא מדונם פלפלים, למשל, יבול בממוצע הגדול פי שניים מזה של משואה. בפצאל כמעט כולם מנצלים את הקרקע לשני מחזורי גידול בשנה, במשואה אף לא שמעו על כך.

ובכל זאת היו במשואה שנים שמנות, בהן כל אחד הצליח להיות ברמה גבוהה מזו שבפצאל. איך היו אלה שנים של מחירים גבוהים לירקות. אפילו מגדלים נמוכים, אפשר היה להרויח לא רע, ותושבי משואה ניצלו את המזל ההתיישבותי: 35 משפחות במקום 80 המתוכננות. כדי לגדל ירקות על ששים ושמונים דונם למשפחה, במקום כ-20 דונם המיועדים למטרה זו. וכאן גם מגיעים לשורש הכישלון.

בשנים המאושרות ההן, כך מספר דוד, התקבלה במושב החלטה עקרונית — לשווק חלק מהייצור דרך סוחרים פרטיים: מחוץ לארגון הקניות, מחוץ לאגודה ומחוץ לרישום בכרטיסים. דוד אינו מסתיר את המניע — הדבר נעשה כדי לברוח ממס הכנסה. ההחלטה אמרה, אמנם, שעל כל חבר להישמר מפני הסתבכות בחובות ולשמור על תוצאות אסם בכרטיס, אך גם על הכלל הזה לא שמרו. רוב התוצרת מצאה דרכה בדרכים שחורות לשווקים בארץ. משה התנגד להסדר הזה, אך גם הוא נאלץ למכור קצת מחוץ לאגודה "כדי שאחרים לא יאכלו אותנו, ולא יספרו שגלשיך", הוא טוען.

בסופו של דבר, היתה זאת חגיגה גדולה. כסף רב זרם לכיסי חברי משואה. אך הכסף שנכנס בקלות, גם יצא בקלות. לא היתה כמעט משפחה במושב, שלא יצאה לפחות פעם בשנה לטיול בחו"ל. הבית של משה ואלה, שבו אנחנו משוחחים, הוא וילה מפוארת, ששטחה 160 מטר מרובע. אך משה טוען, שביתו הוא מן הצנועים במושב. בינתיים הלכו ותפחו החובות בכרטיסי החברים, באגודה ובארגון.

לפני שנתיים החליטו להפסיק את העניין ולשווק את כל התוצרת דרך האגודה. שכרו אף את שירותיה של חברת חקירות, כדי שזו תבלוש אחרי החברים, שימשיכו למכור לסוחרים. אך הכל היה כבר מאוחר מדי. פתאום התברר שהחובות תפחו למימדים מפלצתיים. הכסף שהוצא למותרות היה כסף שרוף. גם הכסף שהושקע בבניית בתים שרוף [illegible] הבית המפואר ביותר במשואה שווה מעט מאוד, אם רוצים למכור. מי יבוא לגור בסוף העולם הלוהט הזה ומי מוכן לקחת על עצמו משק נכשל, ועוד לשלם בעבורו?

לפני כחצי שנה ניתק ארגון הקניות את הקשר עם המושב. "טענו שאנחנו מרמים, שמוכרים חלק מהתוצרת מחוץ לארגון. הסברנו להם, שאין לנו ברירה. מה שהולך לארגון נבלע על ידי החובות, ואנחנו צריכים כסף כדי לחיות, אבל לא קיבלו את הטענה שלנו", אומר דוד. לפני ארבעה חודשים התפרק הארגון ולפני כשלושה שבועות הוקם ועד ממונה. החלטתו הראשונה היתה — להוציא 12 משפחות מהמושב. הם נשארו בבתיהם המפוארים, ללא אמצעי ייצור, ללא עבודה וללא תקוה להשיגה במרחק מתקבל על הדעת. החגיגה נגמרה.

נופים — כשלון או הסתבכות בפלילים?

מאת אריה לביא

לגבי 200 המשפחות, שנמוג חלומן לשפר את איכות חייהן, ההבדל בין סוגי הכשלונות הוא בעל משמעות תיאורטית בלבד, לכל היותר עם טעם מתקתק של נקמה

"צריך לחזות את המהמנות ולא להנהר אחריהן" — אמר לפני שנים ותיים וזני וינמן, כאשר התברר שלא יוכל להריץ בעצמו את פרויקט נופים. באותה עת הוא ניהל מו"מ עם כמה גורמים, בניסיון למכור את חברת נופים או חלק ממנה. הוא היה בטוח, שגם מפרשת נופים יצליח להיחלץ בשלום ועסק בתיבנון עסקים חדשים.

השבוע, כאשר אישרה שופטת בית משפט השלום, שרה פריש, את המשך מעצרו של וינמן ל-48 שעות, היה וינמן, בעל כורחו, לחלק מתופעה שהשתרשה במשק הישראלי: אנשי עסקים מגיעים לבית משפט כשל תשרות בפלילים.

במעצרו של וינמן היה מן ההפתעה, שכן הוא בוצע כאשר רבים, בהם קורבנות-הרפתקאותיו כבר סברו, שזני וינמן הצליח להיחלץ מחשד לביצוע מעשים פליליים. מי שהיה קרוב לעסקיו של וינמן סיפר לפני כמה חודשים, ולא בלי קינאה: "זני גאון. איך שהצליח לצאת מהעניין בלי לשבת בבית-סוהר. מישהו אחר כבר היה יושב שם מזמן".

הפרשה [illegible]

פרשת נופים, שעשתה השבוע שוב כותרות, עם מעצרו של וינמן, ניפצה את חלומן של כ-200 משפחות, שקיוו להתגורר בווילה מפוארת בשומרון, במחיר של דירה בינונית מאוד בתל אביב. כל משפחה, ששילמה כ-40-50 אלף דולר — כדי להתקרב להגשמת חלומה — היא קורבן הפרשה.

בין אם יתברר, שוינמן ביצע עבירות פליליות, או שמדובר בכשלון עסקי בלבד, כפי שוינמן טוען, עצם פירסומה והתרחשותה יביא לשבירתו. בחודשים האחרונים הוא השתדל להתנהג, כאילו שפרשת נופים מאחוריו. אך מי שהכיר אותו, ראה בעיניו. וינמן מכר את ביתו בסביון, בו השקיע מאות אלפי דולר, בניסיון להיחלץ מקשייו. אשתו החלה לעבוד ביחסי ציבור של מוסד ציבורי, תחום בו יכול היה וינמן עצמו להיות מרצה מוצלח.

מה שבר את וינמן?

לא ברור מה מכל הדברים שבר את וינמן — החשש מחקירה משטרתית בעיניי החברה [illegible], או המסקנה שאולי הגיע אליה, כי אין ביכולתו להמריא לעסקים שמעבר לניהול סוכנות ביטוח.

וינמן, כמו רבים אחרים, אינו מוכן, כנראה, להסתפק בעשייה בתחום בו הוא טוב ומוכשר. זהו גם הרקע לאחד מחוקיו של [illegible]: מי שמצליח ממשיך לעלות, עד שהוא מגיע למקום, בו אינו יכול להמשיך הלאה. במקום זה הוא נכשל.

וינמן גילה תחילה את יכולתו למכור פוליסות ביטוח. מאוחר יותר גילה, שהוא יכול למכור רעיונות לאנשי עסקים מבולים (?). הוא הצליח לשכנע את איתן אבניאון, מי שעמד באותה עת בראש קבוצת הביטוח ההסתדרותית "הסנה", למכור לו [illegible] את חברת הביטוח "אשלי", שלא היתה פעילה. מבקר ההסתדרות גילה את הפרשה ובטל את העיסקה. גילוי העיסקה לא הוסיף "נקודות" לאבניאון ווינמן נאלץ לפרוש מחברת "[illegible]" שבראשה עמד. וינמן חזר למכור פוליסות ביטוח ודרך סוכנות הביטוח שהקים "אנשים", שהחלה במסע פירסום גרנדיוזי.

אך לא איש כוינמן יסתפק בניהול סוכנות ביטוח משגשגת לאורך זמן. הוא ראה את תנופת הבנייה בשטחים והגיע למסקנה, כי עליו לעשות הכסף מקבוצת לבניית ערים ולקבלנות. מאוחר יותר, כאשר נכשלה נופים, הוא ניסה לעסוק בשוק האפור. הוא אף ניסה את מזלו בעבירות השקעות בצורפים. אך מבריק היה בתחום אחד בלבד: מכירת ביטוח.

אשף ביחסי ציבור

וינמן הוא אשף ביחסי ציבור. הוא יודע למכור קרח לאסקימוסים — אומרים מי שמכירים אותו. אך יותר מכל הוא ידע מה עשוי להשפיע על הישראלי הממוצע, כאשר הוא קונה ביטוח או בית. באותה הדרך יכול היה למכור מכוניות או [illegible], או כמי שמכר פעם [illegible] בעיר הנוער.

וינמן ידע שהציבור יהסס זמן רב לפני שישאיר את כספו במשרד של קבלן אמור, בעל ייחוס ישן. משרדים מפוארים בבית אסיה משכנעים הרבה יותר, במיוחד כאשר המכירה מתרחשת כמעט כמו אירוע חברתי — במוצאי שבת, עם [illegible], הגבינה קשה ועוגה. עם תפאורה כזו, לא כל כך נוח לקונה להתווכח על המחיר.

כדי שיגיע הציבור למשרדים המפוארים, הוזל במסע פרסום, בו השקיע כמיליון דולר — מכספי המשתכנים, כמובן — שזכה באותות הצטיינות מקצועיים. מסע הפרסום הזה הביא אלפי ישראלים להגיע לגבעות השוממות בגוה, עליהן הציב שלטים בנוסח "כאן יבנה המרכז המסחרי" ו"כאן יבנה המרכז הקהילתי".

הישראלים, החולמים על שיפור איכות חייהם, מצאו בוינמן איש כלבבם. הוא לא הקפיד יותר מדי הקיבל "על החשבון", [illegible] תחילה. המטרה שלו היתה כמובן להכניס שמכר הרבה יחידות ולקבל לידיו כמה שיותר מזומנים. רק בשלב השני החל ללחוץ על הגדלת התשלומים בטענה, שבשמעה מאוד הגיונית: מודע הפרשי הצמדה, אם אפשר לגמור את העניין מהר. העבודה שבשטח נעשתה מעט מאוד בנופים, לא הפריעה לרוב הקונים. הם אהבו לבוא בשבתות ולהתבונן במקום, בו אמור להיבנות ביתם. רק כאשר הפסיקה חברת "עפר וסלע" — שאת שירותיה שכר וינמן לבניית הפרויקט — את הבנייה, הם החלו לחשוד שמשהו לא כשורה. אבל הם התעוררו כאשר היה כבר מאוחר מדי.

וינמן, ר"נופים": משחקים בגורל

משחק בגורל

וינמן שיחק בגורל. הוא ויתר על סיוע ממשלתי, אך טיפח קשרים עם מיכאל דקל, סגן שר החקלאות, כדי להתגבר מכשולים "שוליים", כמו אי השלמת הסדרים עם המינהל — אחד הנושאים הנחקרים עתה.

התברר, שוינמן היה זקוק מאוד לדקל. מינהל מקרקעי ישראל, הכפוף למשרד החקלאות, העביר את הקרקע לרשות חברתו, זמן רב לאחר שכבר מכר וינמן בתים להולכים על שטחה. רק מאוחר יותר גילה וינמן, שהוא הימר על הסוס הלא נכון. קריאת רחוב על שם דקל היתה מיותרת. מי ששלט במקבצים היה דווקא שר הבינוי והשיכון, דוד לוי. התבססות של וינמן על קשרים עם דקל לא סייעה לו במשרד הבינוי, כאשר בא לבקש עזרה ממשלתית. לימים אמר וינמן: במבט לאחור, אולי טעיתי. אולי הייתי צריך להקים גן ילדים על שם אימו של דוד לוי בנופים. וינמן התכוון לסיוע שזכה היישוב עמנואל, שנקרא על שם אימו של לוי. רק מאוחר יותר התברר, שגם עמנואל נכשלה.

מקורות מכמר של וינמן, פרשת נופים כבר איננה שלו. חברת "יאה יקיר", שבין בעליה אברהם שמאי, נטלה על עצמה את המשך הבנייה, אך מצב הבנייה אינו שונה מלפני שנתיים וחצי, כאשר הופסקה.

חוקרי הפרשה מנסים לבדוק, איזה שימוש נעשה בכספים שנגבו מהדיירים, ונראה שהספרים שנוהלו מקשים על הבדיקה. וינמן מכחיש, כמובן, הברחת כספים לחו"ל. לאן, בכל זאת, נעלמו הכספים? היתכן שהם ירדו לטמיון בשל ניהול בזבזני?

נראה, שמעבר לחקירתו של וינמן, יש לבדוק את כל הפרשיות שהמגמתם הקרקעות ביהודה ושומרון, שספק אם אנו מודעים עדיין לכולן.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

אמריקה מחדשת את הרומן עם בני משפחת קנדי

שירות **Newsweek**
מיוחד ל"הארץ"

בערב קיץ אחד הסתובבה במטה הבחירות השני של מארילנד אישה צעירה נמרצת, שהפגינה כושר טוב בבעלי התעמלות, בין בתי הבוארדן הכחול בפרבר ... וגייסה ללא ליאות תמיכה במערכת הבחירות המוקדמות שלה. "אני מאוד אשמח אם תוכל להצביע עבורי", פיזרה, כולה חיוכים בפתחו של בית אחד. ליד דלת של בית אחר קראה: "זה יהיה נהדר אם תצביע בשבילי!" הקול נוטה לציין, אך המיבטא הבוסטוני הקל והתנופה המובהקת של בני קנדי, מעוררים זכרונות לזוי עיניים. "אני חושב שאתם אנשים טובים", אומר בקול חנוק הגרי יאנג, מבוטאי בגימלאות, "המשפחה שלך עשתה עבודה מבססית".

מרחק 400 מילין צפונה, הרעיד המתחולה, רחב הכתפיים והכחול העיניים, על תפקיד המועמד הדמוקרטי במחוז הבחירה השמיני של הקונגרס במסאצ'וסטס, חיבוקים, נשיקות וחיוכים קורנים על דיירי בית אבות בקיימברידג'. לפני שעבר לנימה רצינית: "גדלתי במשפחה בה לימדו אותנו שאמריקה מייצגת דבר מה. אם תתנו לי את ההזדמנות אצא ואלחם בכל מה שיש בי בתוך חברי הקונגרס אמריקאי". במחיה יצא מהולל כששתא מותיר מאחוריו גל של נוסטלגיה חזיבה. "זוכרני בנשיקה וריקוד מהולל ג'ק ב-48'", באבוה מעיריבה קשישה, רות פאלמר. "ג'ק נראה טוב יותר אבל זה לא משנה. השם מספיק לי".

לא רק ג'ו וקתלין

הנה הם חוזרים שוב והנה אנחנו שוב באותו מצב. החודש מוקים בזה אחר זה למסלולי הבחירות המוקדמות קתלין קנדי טאונסאנד, בת 35, וג'וזף קנדי השני, בן 33, שני ילדיו הבכורים של הסנטור רוברט קנדי, האמריקה מחדשת את הרומן הפוליטי המסועף ביותר שלה שידע עליות ומורדות יותר מכל אחד אחר. לא רק ג'ו וקתלין מצלצלים בפעמוני דלתות. גם מרבית שמונת אחיהם ואחיותיהם ו-18 דודניהם יוצאים להשתדל למען נושאי הדגל האחרונים של המשפחה. מעלים את רוחות הרפאים של עברים של הקברים, מזכירים בוהרות את המורשה, שעל אף שהוכתמה ונפגעה במידה רצינית, עדיין מעוררת תחושות עמוקות בקרב אנשים בקלפיות. ג'ו קנדי, הלהוט לבסס את המוניטין הפוליטי שלו מגלה רגישות אופיינית כאשר מזכירים את המורשת. "זו החיכת שכות", הוא אומר. "אני לא מאמין שיש משהו כמו איצטלה שעוברת מדור לדור. יש נכסים מסוימים בהם אני יכול להשתמש למטרות חיוביות... אבל אני לא נושא אתי כל הזמן את כל המטען הזה".

ג'ו קנדי הוא המועמד המוביל המשאלים האחרונים מראים. עם זאת, שהפער בינו לבין האחרים מצטמק במחוז ששלח את דוד ג'ק לוואשינגטון לפני 40 שנה והיה מעוזו של דודו טד במשך חמש בחירות לסנאט. ג'ו אולי יכול להרשות לעצמו התרברבות. הצלחה בבחירות המוקדמות תבטיח לו למעשה את ההצלחה בבחירות לקונגרס בנובמבר. קתלין, לה אין עצם מתנגדים בבחירות המוקדמות למינוי המועמד הדמוקרטי, אך הניצבת בפירוש בעמדת נחיתות לעומת צירת בית הנבחרים הנוכחית מטעם המחוז, הרפובליקאית הלן בנטלי, מאבצת צביון יותר ממולח. "מעט". היא מודה בעליצות. "כאשר אתה מנסה להשיג קולות, אני לא מתכוונת לפשפש במבוכים, תן לי לומר לך... יש בוודאי מידה רבה של חיבה למשפחה שלי. אתה לא מצביע עבורי רק מפני שאני בת קנדי. אבל אני לא רוצה להעמיד פנים שאני לא שייכת למשפחה הזאת".

התמכרות לסמים ומעשים טובים

שני מסעי בחירות מוקדמות מסמנים את התגבורתו הפוליטית של דור חדש למשפחת קנדי. שער בה אסף כותרות יותר בגלל הצרות שגרם מאשר הודות להצלחות. רוברט קנדי הצעיר נעצר על החזקת הרואין. אחיו הצעיר דייוויד מת ממנת סם מופרזת ב-1984 וכריסטופר לאופורד, בנה של אחת מאחיותיו קנדי, סובל גם הוא מהתמכרות לסמים. אך הצעירים יותר גם ספגו את הנטייה של המשפחה לפעילות פוליטית ומעשים טובים. רובם שימשו כיועצים במחנה הקיץ למפגרים של קרן קנדי. אדוארד קנדי הצעיר, שרגלו נכרתה בגיל 12 בגלל מחלת הסרטן, עבר בתכניות שונות של הצרכים לנכים ומוגבלים. טים שרייוור, בוגר אוניברסיטת ייל, עבר כעוזר מנהל בכיר בין הייזון, וכריסטופר לאופורד עבר כיועץ לגמילה מסמים במרפאה לבריאות הנפש בבוסטון.

באורח בלתי נמנע קיימת סיבה מסויימת בקרב מצביעים כמו גם בקרב תשעת יריביו הדמוקרטים, על הפלישה הזו של השם קנדי. המעניקה מעמד כמעט אוטומטי של מוביל במירוץ ומנוף תקשורתי כמעט מלא לחדש שזה מקרוב בא.

נראה שהרודנים למשפחת קנדי, מבוגרים יותר כיום, ויש להניח יותר שקולים, מוכנים עכשיו לקצור את פירות הצד הזוהר יותר של המורשת. אמנת קתלין, המבוגרת ביותר מבין הורותים החושבת בדרך כלל למכשפת ביניהם: "הרעיון לשרת בהולם הטבע בכלנו... (הרעיון) שכל כך הרבה נתנה ארצנו, ושעלינו בהולם לתת דבר מה חזרה". נראה שגל התגבר על בעיותיו המוקדמות, כולל עליות ומורדות בהשגיו האקדמיים ותאונת נהיגה שזכתה לפרסום רב והותירה את אחת משוטת נוסעיו משותקת. קנדי, נשוי ואב לתאומים בני חמש, רכש מוניטין של איש עסקים קשוח אך בעל תחושת אחריות ציבורית במסגרת פעילותו בחברה סיטיזן אנרג'י קורפוריישן (סיאיסי) — חברת אנרגיה לא-רווחית, המיועדת להשתמש ברווחים ממכירות מוצרי נפט לאספקת דלק הסקה זול לקשישים ולעניים. החברה שהוקמה לפני שבע שנים, התפשטה גם לתחומי שימור אנרגיה הבריאות. תד כיוזתיה בשנה שעברה הסתכמו במיליארד דולר.

מיכה מפריעת בקרב הדריבים

לא במקרה היא גם שימשה קרש קפיצה לזינוקו של ג'ו לפוליטיקה. אך מבקרים תוהים באיזו מידה באמת עזרה החברה לאלה להם נועדה לעזור. "סיטיזן אנרג'י שימשה כלי רכב מצוין לשיגור קריירה פוליטית", אומר אחר. "היא עשתה עבור ג'ו יותר מאשר עבור כל אחד אחר". החברה אכן העניקה לגיטימיות לטיעונו של ג'ו כי הוא אינו רק אך ורק על סמך שם משפחתו. מאז הודיע בדצמבר האחרון על מועמדותו על המושב בו מחזיק יו"ר בית הנבחרים הפורש, תומאס "טיפ" או'ניל, הוא לא התייחס להצלחתו כאל מובנת מאליה. הוא חרש ביסודיות את שטחי הקמפוסים, שכונות הלבנים שמוצאם מארצות שונות ופרברי המעמד הבינוני המרכיבים את האזור. והיתה לו סיבה טובה לעשות זאת. מישאל שנערך לא מכבר מראה שקנדי מקדים רק ב-6% את יריבו העיקרי, חבר הסנאט של מדינת מרילאנד. ג'ורג' באכמן, ליברל מובהק שנחשב כמועמד העיקרי לפני כניסתו של קנדי לזירה.

קנדי עצמו לא תמיד הטיב לשרת את עניינו. אף כי הצליח בדרך כלל לרכז את מצעו הזה (במסע הבחירות לנשיאות של דודו טד ב-1980, הוא נקלע להתבתשות דחופה מביכה עם אחד מעוזריו של הסנטור, הצליח מראיין ברשת טלוויזיה בכבלים לגרום לו לאבד את קור רוחו. ואחד מיריביו הדמוקרטים ג'יימס רוזוולט, נכדו של פרנקלין רוזוולט, השיג יתרון פוליטי מסוים כאשר חזר והשמיע את מה שכונה מיד על ידי העיתון בוסטון הראלד "קלטת המזג החם" של ג'ו קנדי. ברור גם שג'ו אינו מחונן בכושר הדיבור של בני המשפחה. הוא נואם אפור ותשובותיו לשאלות מלאות לעיתים ביאה מתמשך. הגורם למאזין המנסה לעקוב אחר דבריו לאבד את הדכס. אומר עורך משאלי דעת הקהל תומאס קייל שהחברה שלו מייעצת לקנדי באורח בלתי רשמי: "הרושם שהוא יוצר הוא של אדם שאולי אינו רהוט דיבור אך יודע היטב מה הן אמונותיו".

עקשנות ומחויבות יותר מרטוריקה

ג'ו אכן מוכר עקשנות ומחויבות יותר אשר רטוריקה האמורה להלהיב. והוא משתדל להסביר את התוכן המתון על הליברליזם המסורתי של המשפחה. "הימים של מיסוי הזבאות, מיסוי ההוצאות חלפו", הבהיר כאשר הודיע על מועמדותו. ומאז הביע תמיכה בעונש מוות והמקרה הטוב ביותר הוא מצדד רק בלב ולב בזכות להפלות, אף כי הוא נגד האפרטהייד ונגד הקונטראס בניקראגואה באורח חד משמעי. מכל מקום, הוא טוען, לא הנושאים על הפרק הם שיכריעו במירוץ אלא "היכולת לבצע דברים". ובהקשר לכך, מסכימים מרבית המשקיפים. שמו של קנדי בוודאי לא יהיה מעמסה. "אף אחד לא חושב שג'ו ילך לבית הנבחרים ויהיה רק סתם חבר מתמנין מבין 435 חברי הקונגרס", אומר פוליטיקאי מקומי.

על אף רגישותו בנושא, לא היסס בעצם ג'ו להשתמש בקשרי משפחתו. כאשר הוא מדבר בזכות עונש מוות, הוא מעלה את הטרגדיה של רצח אביו. כאשר הנושא הוא סמים, הוא מזכיר למאזיניו שמשפחתו התנסתה בכאב הלב הכרוך בכך. ובפני קשישים הוא מדבר לעיתים קרובות על אם השבט של בני קנדי, רוז. פעם אחת אפילו נכשל בלשונו: "כאשר משפחתי החזיקה בשלטון..." התבטאות של נסיך יורש עצר שבוודאי לא היתה מקרבת אותו ללבבות של מצביעים פופוליסטיים. הוא גם לא היסס להשתמש בחמישה מאחיו כעובדי מסע בחירות ומגייסי כספים בתעסוקה מלאה. מבנים נראה שבני המשפחה שמחים לזנק לשדה המערכה. אומר האח מייקל, בוגר הארווארד ובית הספר למשפטים של אוניברסיטת וירג'יניה, העומד בראש פעולות גיוס הכספים: "כל כך הרבה אנשים באים ואומרים לנו שאבי או דודי גרמו להם להיות מעורבים בפוליטיקה. אין זה, אם כן, מפתיע שילדי קנדי הם בעצמם מעורבים.

כינוחה במחיצת נושאים פוליטיים

קתלין קנדי טאונסנד — שמה מופיע בדרך כלל בסדר הזה בפרסומי מסע הבחירות שלה — אינה מהססת להישען על טובת ההנאה והיתרונות של הקירבה המשפחתית. רשמית היא הודיעה על מועמדותה במאי האחרון, יום הולדתו של ג'ק קנדי, מוקפת באמה וכל השבט. אתל אמה באה לעיתים קרובות מהיקורי היל, הבית המשפחתי בנאוקלין שבווירג'יניה, כדי להשתתף במסע הבחירות של בתה, ולהקות של אחים, אחיות וקרובים מצטרפים לעיתים מזומנות לחוליה של ילדי בית הספר התיכון והחולוזים הפעילים למענה. אך היא נראית נינוחה יותר במחיצת נושאים פוליטיים מאשר ג'ו, בטוחה יותר בעצמה ובדעותיה. בוגרת הארוורד (שם פגשה את דייוויד טאונסנד), אם שלוש בנות, הנישאה לו) ובית הספר למשפטים של אוניברסיטת ניו מכסיקו, היא עבדה כמשפטנית למען שבטי הנוואהו האינדיאנים ולמען אסקימוסים, עבדה במשרד למשאבים אנושיים של מסאצ'וסטס שם כתבה מאמרים שקראו לחזרה לפעולות התנדבותיות, ועבדה כסגנית-ראש מסע הבחירות האחרון של דודה טד לסנאט.

היא גם נראית יותר כמרכיב של הודיה — צבע העור של בני הנדוך הקפיצי והמתח שלה, תווי הפנים והביטחון העצמי והבוטח של אתל, והרכבות זו מתודלקת על ידי התלהבות בהילוך גבוה שהניעה אותה לדפוק על יותר מ-10 אלפים דלתות מאז אפריל. גם האידיאולוגיה שלה היא תשלובת: הרגש של בובי קנדי על המימד המוסרי של הפוליטיקה, הפריטה של ג'ק קנדי על המיתר האלטרואיסטי, מהולה ומורכבת על ידי הדעות הניאו-ליברליות המשותפות לה ולידידה, צ'ארלס פיטרס, עורך "וואשינגטון מאנתלי". "היא משלבת את לבו של בובי את ראשו של ג'ק", אומר פיטרס. מבחינה מעשית פירוש הדבר שהיא תומכת במלגה לשכר הלימוד של סטודנטים בתמורה לעבודה ציבורית, בתכנית להכשרה מקצועית של נזקקי סעד, ותומכת ליברלית בנושאים של טיפול בילדים ויחסי ילדים והורים. זאת בעוד היא מתנגדת להתפשטות חוקית משמעותית. יותר מכל דבר אחר הנושא "זכר משפט הזהר" הוא נשמתו של מסע הבחירות והוא נשמע כהד ברור המקורא לרגל של דודה ג'ק כאשר היא מעמתת אותה: "השאלה איננה האם המצב שלכם טוב יותר, השאלה היא אם המצב של כולנו טוב יותר... השאלה איננה רק מה יכולות הנכביות הממשלה לעשות, אלא מה כל אחד מאתנו יכול לעשות במסגרת חייו".

"הנשיאה הראשונה" של ארה"ב

עם זאת, אף שמצמצים כי תנצח בבחירות המוקדמות נגד אופוזיציה סמלית, משקיפים מעטים מעניקים לה סיכויים רבים כנגד בנטלי הרפובליקאית שקיימה את הבטחתה להביא מקומות עבודה למחוז זה תומכת בתחיקת מכסי מגן לתעשיית הפלדה הגוועת של האזור. סביר יותר הוא שקתלין, המתגוררת באזור רק שנתיים ופגיעה כך להאשמות כי היא רק מנסה לנצל אותו, מכינה את עצמה למירוץ נוסף בעל סיכויים ב-1988. צ'ארלס פיטרס בהתלהבותו ממנה אינו רואה שום גבול לאפשרויותיה. הוא אומר שהיא יכולה להיות "הנשיאה הראשונה" של ארה"ב. על כך בוודאי אפשר להתווכח. אך מעבר לכל ספק הוא שכעת, כאשר ג'ו, קתלין ושות' משווים את שיכום הפוליטיות, נפתח פרק חדש ברומן המתמשך עם משפחת קנדי.

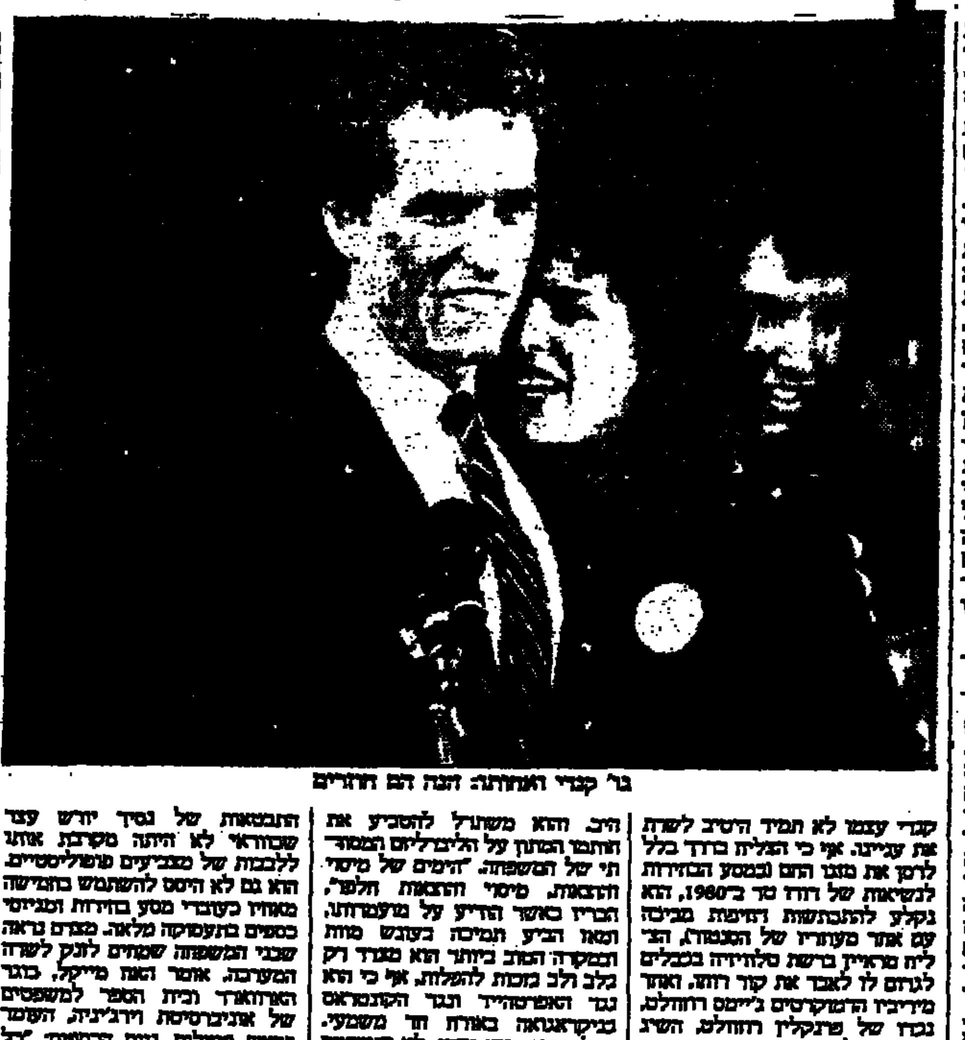
ג'ו קנדי ואשתו: הנה הם חוזרים

טכנודע-המוזיאון הלאומי למדע, תכנון וטכנולוגיה

טכנודע

התערוכה "לאונרדו דה וינצ'י — מחקריו במדע וטכנולוגיה"
תהיה פתוחה עד ה-24.10.86
לרגל העברת המוזיאון למשכן הקבע,
בבנין הטכניון ההיסטורי, בהדר חיפה.
**סגר המוזיאון בין התאריכים
25.10.86 — 24.11.86

THE HUBERT H. HUMPHREY PROGRAM
OFFERS FELLOWSHIPS

for one year of non-degree University study and work related experience to mid-career Israeli professionals who have exemplified leadership in public or private sectors in the areas of planning and management of resources (human, financial and natural); public administration and management; health and nutrition; and agriculture. Preference will be given to those candidates with broad based program objectives rather than narrowly defined research programs, between the ages of thirty and forty. Holders of dual Israeli-American citizenship are not eligible.

Qualifications: University degree
Fluency in English
Record of professional accomplishments
Leadership ability

Provisions: Tuition and fees, international travel, monthly maintenance stipend, beginning September, 1987

סוד הקסם של השמרנות

מאת אלריך גריינר
DIE ZEIT
מיוחד ל"הארץ"

שום אינטלקטואל, בעיקר לא אחד המתאר בעקביות אמנותיה, אוהב להודות בכך: גם ביסודן דעות והשקפות נעוצות באופנות. הן אינן משתנות בחופזות כה-רבה כמו אופנות אחרות, והמזהים שלהן מתאים עקומות בשלבים יותר. אבל בשוק של רוח הזמן יש צמתי כוח ונסיבות נחוזות המעודדות מגמות לא שונות מאשר בכל שוק אחר. הקונסרבטיזם של הישיבה הניאו-שמרנית בארצות הברית, למשל, איננה נובעת אך ורק מתחושות מאסיוניות בזמנים הגובדתי, אלא היא גם תוצאה של אופנה.

הניאו שמרנים שכמעט כולם היו בשנותיהם המוקדמות אנשי שמאל ואחר כך ליברלים, גילו את סוד הקסם של אורח המחשבה השמרני. תבניות הסעד והרווחה הממלכתיות של המפלגה הדמוקרטית לא השיגו את התוצאות המקוות, והתיאוריות הגובתיות של הגוים לליברלים איבדו את כוח משיכתן, ועכשיו נראה מקורי יותר ומתאים יותר לרוח התקופה להיות אנטי קומוניסט ולדבר בזכות אמריקה החזקה, התעשה מכף רגל ועד ראש. כמובן, הכינוי "אופנה אינטלקטואלית" אינו סימפטי ובה במידה אפשר היה לדבר על חילופי דגמים. אך פשוט לומר שדרך הישיבה מסויעת התיישנה מבחינה היסטורית. בכל זאת באמריקה — ולא רק בה — נותרה הישיבה הניאו-שמרנית מעמדת כוח.

"קומנטרי" הפך עורו

יש סימנים לכך שקונסרבטיזם זו כבר עברה את שיאה. אחד הסימנים הוא הקמת רבעון יהודי שמאלי הנושא את השם העברי "תיקון". העורך הראשי שלו ושמו העורך מייקל לרנר, כותב במאמר הראשי של העיתון באופטימיות שיצאה עתה: "העולם הכולל בדבר שינוי העולם ותיקונו, האמונה ששלום וצדק אינם מיועדים לשמיים אלא הם צריכים על פני האדמה הזאת, שלמענם יש ללחום, זו היא המסורת התרבותית והחזונית הספציפית של היהודים". לדעת המול, כך ממשיך לרנר וכותב, בעשור האחרון שינתו הוללו יהודים שמרנים, בטענה הבזבת שהם דוברי כל היהודים, את אמריקה העכשוית. כאילו היתה התגלמות של ימי המשיח. כתב העת היהודי "קומנטרי" שבמקורו היה שופר לדעות ליברליות ומתקדמות, הוא כיום כתב עת מוביל של הניאו-שמרנים. "באורח צפוי ומשעמם ממלא נורמן פודהורץ את משימתם של האינטלקטואלים היהודים כאישר בלהיותה לעט אחר יוקרה הוא משנה כל צעד שמימשל רייגן יכול בכלל להעלות על הדעת. כך שוכחים מנהיגי הארגונים היהודים את המשמעות האנטישמית העמוקה של ביקור הנשיא רייגן בביטבורג ושל דבריו כי חיילי האס-אס הם קרבנות כמו אלה שאותם רצחו, והם מגיחים לנשיא להשתמש בהם לרעה בתמיכה במסורות מדיניות החוץ שלו אותן דוחות מרבית האמריקאים".

האופנה של האינטלקטואלים בארה"ב עוברת תמורה: עכשיו מתאים יותר להיות אנטי קומוניסט ולדבר בזכות אמריקה חזקה

ברור מי הם יריביו של "תיקון" אבל [illegible] ההנהגה של המוסדות היהודיים [illegible] מרומה בין סוציאליזם ממלכתי ובין ליברליזם אמריקאי. בעיתון זה אין לדבר מביר, שכן הליברליזם הפך למטריאליזם בוטה. "התנובה התחרותית, הפילוסופיה של האינדיבידואליזם, המובנים הכלכליים המוקדמים את מלחמת הכל בכל — אלה הם עיוותים בלתי קבילים של האפשרויות האנושיות". פעם נוספת איפוא מחפש מישהו את הדרך השלישית, את שביל הזהב. הדרך עליה רוצה "תיקון" להצביע מבוססת על רוחות ומסורת יהודיות, "איננה מחויבת בשום פנים לברך על כל מה שהינו אמריקאי. "אנחנו נוטים להפנים להוץ מבחוץ ולכפות על עצמנו את הנורמות שלדעתנו קובעו בבן החוץ. הכורח הזה אינו פועל עם זאת על הדור החדש של יהודים שלא התנסו בטראומת השואה. עבורנו אמריקה היא בית, לא מארחת".

בארצות הברית חיים שישה מיליון יהודים, פי שניים ויותר מאשר בישראל. במשך זמן רב הם נהגו להצביע בהמוניהם — עד לשיעור של 90% — עבור מועמדים דמוקרטיים. בדיחה יהודית באידיש מספרת: "ליהודים יש שלושה עולמות: העולם הזה, די וועלט), העולם הבא (יענע וועלט) והרוואלט. בבחירות 1984 בכל התמודדו מונדייל נגד מנהיגו הבלתי מעורער מהמפלגה הרפובליקאית, הצביעו רק 65% מכל היהודים בעד המועמד הדמוקרטי. בכל זאת לצד השחורים ש-91% מהמצביעים בעד מונדייל ולצד האחוזים ממוצא דרום אמריקאי (69%), הם היו עדיין היהודים בקרבם נהל מונדייל הצלחה. רוב דמוקרטי זה שהצטמק אך עדיין הוא רוב בקרב המצביעים היהודים, שימש נושא למאמר של לוסי דווידוביץ' שהופיע בגליון פברואר 1985 של קומנטרי. דווידוביץ', יהודיה גם היא, התפלמסה עם רוב דמוקרטי זה. היא ציטטה את מארק טוויין שהעיר פעם כי היהודים שהשכילו להצטיין כל כך בתחומים אחרים, לא בלטו במיוחד בפוליטיקה. לדבריה הצבעה דמוקרטית זו היא לא פוליטית, שכן המצביעים עדיין חיים באמונה הנושנה המסורתית זה מכבר שעליהם להיות אסירי תודה במיוחד לשמאל ולליברלים. אמנם במאה ה-19 מאבק השמאל והליברלים למען דמוקרטיה וסובלנות סייע גם ליהודים. אבל לא היה זה מאבק למען זכויות היהודים. במוקדם או במאוחר מולכים היהודים תמיד שולל על ידי השמאל. דוגמא אחת מיני רבות: הסכם מולוטוב-ריבנטרופ.

שמאל הוא כל דבר שאינו ימין

בעוד שכיום האנטישמיות של הימין ממלאת רק תפקיד שולי, חייבים היהודים כיום לחשוש בעיקר מאנטישמיות בשמאל. מאמר זה אופייני לקומנטרי, אופייני כיוון שהוא פולמוסי לא "פתוח" מבפי שהוא מעורפל ולא ממוקד בפרשנות, שכן — לוסי דווידוביץ' משליכה לאותה קדירה אנטישמיות ואנטי ציוניות כאילו ביקורת (אולי בלתי מוצדקת) של ישראל, וזה לשנאה. ושמאל עבור מחברת המאמר הוא כל הדבר שאינו ימין. למשל, גם אנטישמיות בקרב שחורים. אליבא דדווידוביץ' צריכים היהודים ללמוד להכיר באינטרסים שלהם עצמם, ופירוש הדבר הוא שעליהם גם לעמוד לצד אמריקה חזקה, שכן רק היא יכולה לעזור לישראל. נגד מישואה פשטנית זו של אינטרסים יהודיים והפוליטיקה השלטת האמריקאית יוצא "תיקון". אבל כתב העת מנסה בבירור להימנע מהמשגה לתפוס שוב עמדות ישנות ואבודות. בגיליון הראשון מתפרסם מאמר של הפסיכולוג וההיסטוריון כריסטופר לאש תחת הכותרת "מה לא בסדר עם הימין" כמעט יותר מאשר על הימין מותח, עם זאת, לאש ביקורת על השמאל. הוא אמנם מדבר על "הביזיון האינטלקטואלי של השמרנות הנוכחית" אך הוא גם אומר: "השמאל אינו זהה יותר עם השכל הישר... הוא רואה אותו כמכשול בפני קדמה ונאורות".

ההוצאת הראשונה כוללת מאמרים על מלחמת וייטנאם (הרולד ג'ייקובס) על החימוש (ארתור ואסקוס) על "הרכשות בתלמוד" (ג'ייקוב נויינר) ועל הזהות היהודית (ארתור גרין). בין חברי המערכת של כתב העת באקלבר שבקליפורניה יש יהודים אמריקאים ידועים לאין ספור, ביניהם אלי ויזל, נורמן בירנבאום, אלי צ'צקי, לאורה גלד, רוברט הילברונר.

[illegible] דניאל כל שכתבו הסוציולוגים וביקורת התרבות שלו סיפקו לניאו שמרנים אי אילו סיקעיים בהם השתמשו אף שכריזתו אתם היתה רק חולפת, הביע כבר לפני שנתיים את הזושר שהדיון השמרני הזריף בזמנו גווע. בגיליון לכבוד 50 שנות קיומו של "פרטיזן ריוויו", בזמנו כתב עת

"זה היה מסתורי ואיום כל-כך"

מאת גסי קופר ורות מרשל
שירות **Newsweek**
מיוחד ל"הארץ"

ענן של גאז קטלני זינק מקרקעית אגם ניוס הקטן, השוכן במכתש וולקאני בצפון-מערב קאמרון, הגאזים הרעילים התפוצצו וכיסו כפרים במרחק של כחמישה ק"מ

פרבות, קאמרון

החולים נראו כנפגעי לוחמה כימית. למעלה מ-260 מהם הצטופפו בבית-החולים הזעיר, שאינו מצויד דיו, בוטה, עיירה קטנה הסמוכה לאגם ניוס בקאמרון. כמה חולים סבלו מצלקות בריאותיהם. אחרים — מאיבריהם משותקים. אשה אחת הפילה, אחות ילדה תינוק מת. "זהו לנו מקרה מוות אחד מדלקת הריאות, ואולי מבעקת הריאות, קשה לקבוע בבירור", אמר הד"ר כריסטופר פיסו, קצין הרפואה הראשי בעיר, "החולים עדיין זורמים לכאן".

שישה ימים, מיום שענן של גאז וולקאני קטלני כיסה את העמק מסביב לניוס, היו מאות ניצולים, מבוסי כוויות ואבעבועות, מצפים לעזרה. הם היו בני המזל: יותר מ-1700 אנשים נהרגו. כאשר התפזרו הגאזים, ועובדי ההצלה קברו את המתים, התחילו מדענים לבדוק איך קרה האסון.

כל מה שידוע בוודאות הוא שענן של גאז קטלני — דו-תחמוצת הפחמן, חד-תחמוצת הפחמן, מימן גפרתי, ציאניד, או תערובת כלשהי של הארבעה — זינק מקרקעית אגם ניוס הקטן, השוכן במכתש וולקאני בצפון-מערב קאמרון. הגאזים הרעילים התפוצצו מעל לאגם והרוח נשאה אותם לעמק, שם כיסו כפרים עד למרחק 4.8 ק"מ. האב פרדי טאבהרן, כומר הולנדי במיסיון הקאתולי בוטה, ביקר באזור הכפרים הנפגעים. "זה היה כאילו פצצת ניטרון פגעה בו", אמר. "גופות היו פזורות בכל מקום, אבל הבניינים עדיין עומדים".

תינוקי מת בידי

"כל מה שהאנשים שמעו היתה התפוצצות", אמר נשיא קאמרון, פול ביאה. "הם לא ידעו שגאז רעיל נפלט והוא הרג אותם בשנתם. פראנסיס טאנג, חקלאי בן 36 בכפר צה, היה במיטה כאשר התחולל האסון. "אשתי נפלה ארצה, מקיאה דם. הילדות נבוכו ונמותו. ראיתי שאשתי מתה. לקחתי את הילדות והתחלתי ללכת לבית-החולים. גוויות היו מוטלות בכל מקום בדרך. רבות כל-כך שדרכתי עליהן". הדניקה באמביה, בת 27, היתה אחת מחמישה שרדו האנשים. ששרדו בניוס — מאוכלוסייה של יותר מאלף. "זה היה מסתורי ואיום כל כך", אמרה. "כאשר התעוררתי בבוקר — חמשת ילדי היו מתים. התינוק שלי שכב מת בידי". כשאבעבועות על פניה וחזה, צולעת ומשתעלת, הלכה כמה קילומטרים עד לבית הוריה.

לאחר האסון, עמד רב-סרן ויקטור נגאגנאה בראש פעולות ההצלה של הצבא בסוכות, כפר שאיבד מוצעית מ-600 תושביו. צחנת הגוויות הנרקבות מילאה את הכפר. "אנחנו צריכים לסגור את הכפר לאנשים", אמר נגאגנאה. "עברי בעלי-החיים תרעילו את מקורות המים". בלונגי זוג עמד בפתח בית סמוך. הוא בא לסובנו מכפר שכן, שהגאזים הרעילים פסחו עליו, כדי לקבור את אחיו וגיסתו בקבר אחד, ואת שבעת ילדיהם בקבר אחר. "זה היה כל-כך פתאומי", אמר. "עכשיו כולם איננם".

פקידים בבירה יאונדה, לא ידעו מה היקף האסון עד אשר ביקר הנשיא ביאה באזור הפגוע, יומיים לאחר התפרצות הגאזים. לפקידים מקומיים נודע מיד על המוות ההמוני, אבל, אמר הכומר טאבהורן, "הם חיכו להוראות מהבירה". טאבהורן יצא לאיזור הפגוע בלווית כמה פקידים. "אבל כאשר הגענו לעמק, הם פחדו שימותו גם הם, ואני המשכתי לבדי. אפילו הציפורים רק עפרו הינם. זה היה 36 שעות לאחר הפיצוץ, ואף אחד עוד לא הגיע למקום".

לבסוף החלו לפעול הצוותים שלשלחה הממשלה, אך הם לא היו מצוידים להתמודדות עם האסון. ביאה שלח צוותים ממשרד ההגנה ומשרד הבריאות, אך לעובדי ההצלה רבים לא היו מסיכות גאז, והם חששו כי גאזים רעילים עדיין נשארו בעמק. השלטונות טענו כי גשם ורוח פיזרו את הגאזים. אך הגשם שיבש את הדרכים הלא-סלולות שמסביב לאגם ניוס, והפכן לביצה טובענית, שהאטה את בוא חיילים האספקה. מערכות הקשר הפרימיטיביות באיזור הכבידו הקשר עוד יותר על מאמצי ההצלה. "אנחנו זקוקים לסיוע בין-לאומי כדי להתמודד עם המצב", אמר ביאה. "אנחנו זקוקים לאוהלים, לשמיכות ולתרופות".

הרופאים הישראלים

יותר מתריסר מדינות נענו לקריאה. ראש ממשלת ישראל, שמעון פרס, שביקר באפריקה לציון חידוש היחסים הדיפלומטיים בין ארצו לקאמרון, הביא אתו 17 רופאים. הסוכנות האמריקאית לפיתוח בין-לאומי הודיעה כי ארצות-הברית תטיס 15 טונה של אספקת חירום, ובה אוהלים למשפחות עקורות. אך צבא קאמרון, שלרשותו מטוסי תובלה מעטים, התקשה לטפל בזרם האספקה.

בית-החולים בעיר חם סבל ממחסור חמור בתרופות וציוד. ארגון יוניצ"ף שלח נוזלים נגד התייבשות, אבל בית-החולים עדיין חסר אנטיביוטיקה, תחבושות, איספלניות לכיסוי עור שכוות, וחלב לעשרות ילדים שנותרו יתומים. "שמענו שהכל כאן מאורגן לגמרי", אמרה הד"ר לין קאנה מארגון הבריאות העולמי, "אבל למעשה, כמעט אין שום דבר (באיזור המבוקע)". רוב הניצולים לא היו במצב קריטי, אף כי הרופאים עדיין לא יכלו להעריך את תוצאותיו האפשריות של הרעל לטווח ארוך.

בסך הכל, העביר הצבא 3000 אנשים אל מחוץ לעמק. על 200 חיילים הוטלה המשימה לסגור את האיזור. כמה מאות ניצולים הובאו לבית-החולים בחום או ליחידה רפואית שהקים עובר-הצלה ישר-

למשרדים/
000
להשכרה

מכונית לכל עולה

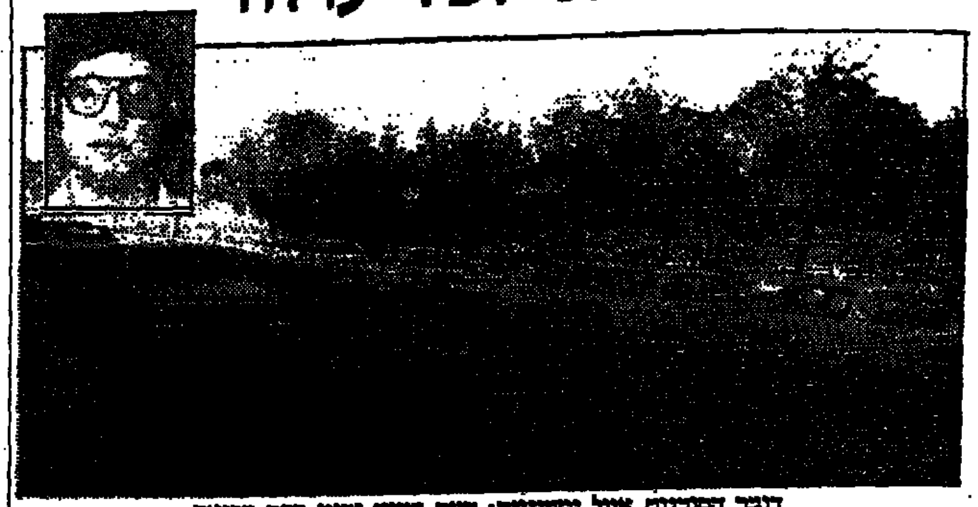

דובר הסוכנות אייל ומכוניתו: העם בציון יביט בכם בקנאה.

פעם הבטיחו "מכונית לכל פו־על". אחר כך הילקו "מכונית לכל עולה." עכשיו מחלקים אותן לפי קידי הסוכנות היהודית — "מכונית על כל עולה." באורח רשמי העיקרון הוא, שמחליפים ל"בוסים" את המכונית מדי שש שנים או 200 אלף קילומטרים, תלוי מה קורה קודם. אבל בפועל, חילוף השבה כמה עשרות מכוניות, ובסוכנות הי־הודית מתבוססים, כי מישהו מקבל רכב חדש כנגד כל עולה חדש, המגיע בשערי נמל התעופה בן גוריון.

על־פי גירסה אחת מדובר ב־35 מכוניות. דובר הסוכנות היהודית, צבי אייל מכחיש. המספר קטן יותר, אך אין רישום מדויק, שכן חלק מן המכוניות הן "לעבודה בשדה" של מחלקת ההתיישבות.

כדי לדעת מי קיבל, צריך לשמוע את האידיאולוגיה. יש קריטריונים, הוא אומר, ובכלל יש קרן מיוחדת ומוכרים את המכוניות הישנות. כך שבפועל קונים חדשה ב־22 אלף דולר ומוכרים משומשת ב־15 אלף דולרים, יופי של עסקים. מי שהולך שבי אחרי הסברי הדובר הנמרץ, עלול להגיע למסקנה, כי הסוכן היבואן שילם לסוכנות היהודית, על מנת שהבוסים הבכירים יסעו לרוב התם בסיטרואן 1600 סמ"ק.

נו, אז מי מקבל מכונית ד־ה—לוכסה? שרי העם היהודי והסוכ"ליה, הבנתי מהדובר. אלה הם שר האוצר הסו־כנותי, עקיבא לווינסקי. לדברי אייל, הספיק לווינסקי לנסוע בוולוו שלו 540,000 קילומטרים לפני שנפרד ממנה. "הנהג שלו קיבל צל"ש מחברת 'וולוו' על כך." גם אריה דולצ'ין קיבל מכונית חדשה. אבל הוא "ירד" למכונית צנועה מזו שהיתה לו." וכן ברשימת הנהנים מתי דרובלס, אורי גורדון, אלי תבין, חיים אהרון, משה השכל, דב ברגמן, שלמה שורצברג, יהודה דקל ושלמה גזית — כולם טובים וראויים, על חשבוננו.

רגע, הרשימה מונה רק 11 רכבים. היכן ה־12? "אה, נו כן," נזכר אייל, "גם אני קיבלתי מכונית חדשה, אחרי שהסובארו הקודמת היתה כל יומיים במוסך."

טעו, טעו הגבירים, לעם בציון יש סבלנות רבה, והוא רק יביט בכם בקנאה.

קרקור של ח"כ

מישהו מתל־אביב שלח לי ביד צוחקת קטע מחוברת הבריאות "איתנים" וזה כתבו המלאכ: "ח"כ מוזיפה, הסובל מעודף גזים ומ"קירקורים" בבטן — ניתן להקל עליך באמצעות דיאטה עשירת סיבין ותרופות נגד גזים, שירשמו לך על ידי רופא. כדאי גם שתיבדק על ידי הרופא."

זה לא נעים, יש ארבעה ח"כים מעין־הכרמל. מי שהוציא את תשומת לבי לקטע ב"איתנים" ציין, כי הוא משער במי מדובר, אולם ראוי היה לפרסם את שם המשורר, שהרי עתה כל הח"כים הנוספים חשודים בקרקורי בטן. והוא גם מציע כגולת כותרת לפרשה את הפסוק "מעי מעי אחילה."

פרשת השב"כ, נכון לעכשיו

נכון לעכשיו, אין שתי עדויות של אנשי שב"כ, המסבכות את יצחק שמיר בידיעת היותם. יש רק אחת כזאת, מאת אברהם שלום, והיא די מפוקפקת ולא עקבית. מי שמתבונן לרשום איכם בנושא הזה, אינו בקיא בתמונת־המצב. זהו תיקון של האשר מה מעורפלת מפי שלום, לעומת הכחשה חד־משמעית מאת שמיר. זה לא 1:1. חולשת עמדתו הנוכחית של שלום היא, שניסה תחילה להטיל את האשם על מישהו אחר, אמין מאד, שגם העיד במשטרה. הניסיון הישן ההוא מעיב על גירסתו הנוכחית, על־פיה דיווח לשמיר. אלא שיש קוץ באליה. מפני שאם שמיר ידע על ניסיון־הנפל של שלום, למצוא אשם נוח מיד, לאחר תקרית האוטובוס, צריך היה להתעורר אצלו זיק של חשד. ואם כן, מדוע לא התעניין מזכיר קצת את הפא־סיביות המשועממת שלו באירוע הקודם שנחקר, לאו?

נכון לעכשיו סבורים מומחים במשטרה ששמיר הבין, והליכוד טוענים, שגם שמעון פרס הבין, והכל משוכנעים, כי שניהם לא עשו לדעת. זה לא יפה, אבל זה מה שיש, ועם זה קשה להסיר חסינות פרלמנטרית וללכת נגדם לבית המשפט.

נכון לעכשיו, איש מבכירי השב"כ אינו טוען בחקירת המשטרה, כאילו שמע משמיר משהו מעיד, כי ידע על זיוף העדויות. ואם יש כזה — אז כמו הצדק של חיים נחמן ביאליק, שיופיע מיד. כי. אם אחרי השמדה של החקירה מתחת לרקיע הצדק יופיע — יתנגר נא כיסאו לעד. לא צריך אותו אלא כאן ועתה.

נכון לעכשיו מתחילים גם משפטנים בפרקליטות להבין, כי בפרשת השב"כ חזר יצחק זמיר על דפוס ההתנהגות שאיפיין אותו בפרשת אהרן אבוחצירה. התחלה טובה וסוף גרוע. הצעה מקורית סבירה, שהי־דרדרה לתבעיה כללית. בפעם הקודמת — חברתית, ועתה — לאו־מית, ועתה בשובו מצפון־אמריקה, מיהר לפתוח ביקורת על עמיתיו — היכן היו כל המשפטנים? כאילו שהם צריכים לעשות את רצונו, יותר מכפי שהם מחוייבים בפסקי הדין של מאיר שמגר ומרים בן פורת?

הנכון לעכשיו אפשר לומר, כי אם היה "פוטש", יש לחפש דווקא בפרקליטות המדינה שהניה אחריו וסיה. זו הפרקליטות המסרבת למלא את חובתה במערכות החוק, מפני שאינה מרוצה מהרכב הלשכה המשפטית של השב"כ. הטענה, כי הרכב מזיק או אינו מזיק — כפי שהעלתה ב"קול ישראל" — אינה רלוונטית לגודל עוות המצה. כאשר סקציית זמיר או היועץ המשפטי בכלל, אינה מרוצה מהרכב לשכה משפטית במוסד ממלכתי אחר, היא מחליטה לא לשתף איתה פעולה. מעניין על פי איזה חוק מתבצע החרם. כל זה מאנשים, שרוממות שלטון החוק בגרונם והדברים הרם הוא אותו ומיד. שקודם הגיש לבג"ץ את תשובת לקוחו, שמעון פרס, כנגד רפי מלכה, ורק אחר כך התפנה לשוחח עם ראש הממשלה.

הנכון לעכשיו, וחשוב מכל, שבעצם הימים האלה מתרחשת בשב"כ שערוריה חמורת תקדים. היא מזעזעת לא מנקודת ראותם של מי שתבעו ועזרו חקירה ממלכתית ומיצוי הדין והגישו בג"צים. היא מבעיתה דווקא מנקודת ראותם של מי שסברה, כי צריך להסתפק בפיטורי אברהם שלום וחבורתו, ולא להיגרר לחקירה פלילית, אלה שעירדו בהעברה־מתפקיד ולא בהגשת כתבי אישום נגד צמרת השב"כ. היא מקוממת דווקא מנקודת ראותם של מי שראו בחנינה של נשיא המדינה, חיים הרצוג, ובפסקי הדין של שמגר ובן־פורת ביטוי של תבונת הרע במיעוטו, של הכרעה־בל־יגונה שנעשתה על גבי תשתית אמיתית של מדינה־במצור ושל שגיאות המחודות מצד פוליטיקאים, שטעמו כאשר לא הניעו ל"אברום" להתפטר כבר בתחילה. הזעם וחולם הכיעורים והזעזוע והמיאוס הם ששלושה מן הנובעים המרכזיים עדיין משרתים בשב"כ ועימם שבעה נוספים.

כל אחד יודע, שזה עלול להסתיים באסון. כל אחד יודע, שהם מטיפים לפיקודיהם, כי מה שאירע אינו חורג אלא נורמה. כל אחד יודע, שהם יגרשו משם את הטובים ביותר, אם רק לא הודח עימם במאבקם ולא התגו להם על פטיציות קלקלות, שרק במזל נשארו במגירות, או השד יודע מה. הקושי שעלול לצמוח מכך הוא כפול: שחונך המעשה, שקיבל תפקיד חדש בדרגה שכבר היתה לו (באמת לא קידמו אותו, למורת הודעתו של יוסי שריד), יחיד נגד מות מורות אימים לשורות הרגיש התחשב והעיון והתקיף ביותר, הנשען על קיומה היום־יומי של מדינת ישראל.

אם הטיל את מוראו על פרס או שמיר, אם ראש השב"כ החדש פוחד מפניו — הוא יישאר בתפקיד זה עוד תקופה ארוכה, והולילה פוקרת יד־דעידבר השוטעים מפיו, כי בעיני עצמו הוא מועמד לקידום, לראש הפירמידה. אם אינם חוששים מפניו, אם אין בכוחו להביכם או להפלילם, אם אינו יודע עליהם דבר שעלול לסבכם, אם אינם חרדים, שמא הוא חסר מעצורים, שישלחו אותו לפנסיה מוקדמת, אותו ואת שני הפרקליטים של השב"כ, שזכו בחנינה וחלק מן השבעה שנוספו עליהם בגל ב'.

כמי שסבור, כי הצעתו המקורית של זמיר היתה הטובה שבכולן, לסלק אותם מן השב"כ ולא למצות עימם את הדין, נהיר לי, כי המשך שירותם של הנהנים הוא פשיטת רגל המוסרית מכל מה שאירע עד כאן. הצדק הגמור עם יוסי שריד, שהמשך כהונתם ושליטתם בשב"כ כמוהו כהוכחה להרוס ארגון זה עד היסוד. נשיא המדינה הרצוג ואישים שהיו פעילים בהשגת החנינה, ביניהם גם ח"כים מהליכוד, צריכים להבין עתה, כי הם נושאים באחריות מוסרית מיוחדת במינה, לסלק את רוב המעורבים מעמדותיהם בשב"כ.

ואם פרס ושמיר חוששים לעשות כן, ואם הם נמנעים מלהורות על כך לראש השב"כ החדש, שהוא אדם נקי כפיים — כי אז יש להורות למפכ"ל המשטרה, דוד קראוס, לחזור ולחקור את הדרג המדיני. את הוא שמלאכתנו לא נסתיימה.

כשהאיסור נסוג מפני ההיתר

במה שנראה כספקיספר ספק־הזכרת בדך הציקי הרב שלמה שטרנברג את חיבורו "היתר תרמ"ט". אותה שנה, 1889, אמורה היתה להיות שנת־שמיטה החלה על ארץ־ישראל. כל עוד עמדה בשממונה, לא התעוררה בעיה. אך בתרמ"ט היו כבר בארץ מושבות ראשונות, שהתקיימו על נדבתו של הבארון אדמונד רוטשילד, ובעיית השמיטה היתה גורלית לעתידן.

קיום השמיטה עלול היה להשמיט את הקרקע - בכל המובנים - מתחת רגליהן.

רוטשילד והרב מבין החלוצים הבינו שחייבים להמשיך לעבוד. אבל רבני היישוב הישן התנגדו. הם אינם צריכים בארץ ישראל את המתיישבים.

הדילמה היתה קשה ואיימה לפלג את היישוב המתעורר, ובעיקר התחבטו הרבנים, ששמרו אמונים להלכה, אבל פעלו במרץ במסגרת חובבי־ציון ליישוב הארץ.

שטרנברג כתב הקדמה קצרה למה שקרוי "פולמוס השמיטה", ובעיקר אסף קטעים מחיבורים ישנים. הוא התמקד בכמה פרקים מתוך ספרו של יהודה אפל "בתוך ראשית התחיה", ותיאר את התחבטות הרבנים הגדולים, שמואל מוהליבר ומרדכי עליאשברג ושמואל יוסף פין, והצדיק יצחק אלחנן.

זה היה אחד הרגעים היפים של רוב הרבנים, שלפתע תפשו והבינו את ההלכה לא רק כאות כתובה, אלא בהקשר לתהליך הגאולה, שגם הוא חלק מהמעשה האלוהי.

בסופו של דבר, העדיפו רוב הרבנים להיאחז בהיתר ולקיים את ישובם, ומי שסמכו על רבני היישוב הישן, שיפצו אותם על הפסד שבקיום השמיטה, נכזבו ונותרו ללא אמצעי מחיה.

זה גם היה דור אחר של רבנים, אנשים שהבינו את אחריותם מעבר לזעקת־השבר הבלתי פוסקת של העולם הישן ותפסו המרידוד, אמנם היו משכילים לאומיים ורבנים מהישוב הישן, שסברו כי היתר־העבודה בשנת השמיטה הוא ראשית הדרך להקמת חברה חילונית בארץ־ישראל. אולם על־פי הרב שטרנברג, אין זה נכון. ההלכה לא היתה מאובנת ולא דעת רבים מחכמי ישראל.

בקטעים שצולמו בספר זה מעיתונות התקופה ההיא, הצבי זה־הצלת ההליך, עולה פולמוס חריף, אך תרבותי ובעל מעודנות מעוררת קנאה, ביחוד שהוא מתבונן לא רק ל־1,889 אלא גם ללקח שאפשר להפיק מכך ב־1986.

אך מיהו המהדיר? הוא רב בארץ ובחו"ל, וכרמז הוסיף, כי הוא חבר באקדמיה האמריקאית למדעים ולאמנויות, ופרופסור יוכל באמן המכיר היטב אמר לי, כי מאחורי הצלומו של האיש חבוש הכובע המזוקן, מסתתר לא רק רב, אלא אחד מטובי החוקרים במדעים המדוייקים. הוא כתב כמה וכמה ספרי מתמטיקה, שזכו להוקרה בארצות רבות. אלא שבנושא זה הוא מבקש להיות רב בלבד.

מסלקה

כמזכ"ל מפלגת העבודה יודע עוזי ברעם כמה קל להפסיד ובו־רשאים וכמה קשה להחתים מצטרף חדש. לכן, כאשר קרא את מכתבה של אורה אחימאיר שהודיעה, כי עזבה את מפלגת העבודה בגלל פסילת בעלה, יעקב אחימאיר, לתפקיד עורך "מבט" משיקולים מפלגתיים, לא ויתר. כתב ברעם: "... כבר יותר מ־20 שנים שאין במפלגת העבודה שיקולים פוליטיים במינויים ממלכתיים. תקופת זמן רבה שאנו מכירים בחלק ניכר ממשגי העבר ומנסים לבנות מפלגת עבודה צעירה יותר, דמוקרטית יותר ואמיתית יותר. . . לתנועה פוליטית מערכת החלטות, מהן מוטעות ומהן נכונות. המהלך הקשה, על־פי המידע שבידך ליעקב, לא היה מהלך מפלגתי, אלא מהלך אישי, שנראה לי מאוד מוטעה." ברעם ביקש פגישה. בכל זאת נדמה לי, שאחימאיר נפרדת.

ברעם: אין שיקולים פוליטיים

פסטיוואל אדינבורו — רק 902 מופעים

ארבעים שנה לפסטיוואל ה"פרינג" באדינבורו, ולמרות הקיצוץ הקל במספר המופעים, זה עדיין פסטיוואל ענק ובו אלפי משתתפים

מאת שאול צדקא

אדינבורו

ואדי מקגוירדוגינגסו, המנהלת האדמיניסטרטיבית הנמרצת של פסטיוואל השוליים, "פרינג", בבירה הסקוטית, התנצלה לפני פתיחת האירוע התרבותי הגדול ביותר בעולם. היא אמרה כי השנה יקוצצו מעט כנפיו של היצור התרבותי עליו היא מופקדת: "רק" 902 מופעים, בביצועם של 479 להקות עם 6,000 שחקנים, יעמדו לרשותם של המבקרים העומדים להשתתף ב"פייסטה". "אולי לא הדרך הטובה ביותר לחגוג מלאת 40 שנה לפסטיוואל, אבל בשנה שעברה פשוט לא יכולנו להתמודד עם השפע", אמרה לי.

אשתקד עלתה ההשתתפות על גדותיה. 510 קבוצות תיאטרון היו אחראיות ללא פחות מאשר 1015 מופעים, והמארגנים עמדו חסרי אונים כנגד ההיצע הגדול, שלא הדביק את הביקוש. הקיצוץ התבקש מאליו, גם משום הרצון להעלות את רמתו של פסטיוואל השוליים. אבל גם הוא לא מנע אכזבות רבות. בעוד שאין חולק על כשרונם הדראמטי של רוב השחקנים, הרי שחלק ניכר מן המחזות, בעיקר המקוריים שבהם, לא מילא אחר ציפיות בעליהם וחיזק את טענתם של רבים כי הנהלת הפסטיוואל צריכה להפעיל יותר השפעה בבחירת הרפרטואר שלה.

אבל משימה זו היא בלתי אפשרית לחלוטין ולגמרי לא רצויה, שכן זה טיבו וטבעו של ה"פרינג", להעניק דרור לדמיון יוצריו, מה גם שבמקומות בהן נבחרו הצגות בקפדנות, התעוררה מחלוקת רבה באשר להוכמה המסתתרת מאחורי כל החלטה. "אולמות האסמבלי" היוקרתיים, למשל, שם נבחר הכל בקפדנות, העניקו תערובת של תיאטרון טוב וקאברטים טפלים שדמו ברמתם למסיבות סיום של בית־ספר, והציבו סימן שאלה לגבי עצם טיבו של ה"פרינג". אבל חמשת האולמות של מבנה נהדר זה היו גדושים בקהל, ולפחות התושבים המקומיים נהנו אחר הופעת היחיד של הקומיקאים והמתינו שעות ארוכות כדי להשיג כרטיסים להופעותיהם המיוחלות.

מי שהטביע את חותמו על פסטיוואל השוליים השנה היתה קבוצת התיאטרון של ה"האל כי ראוק". אשתקד היא עשתה חיל עם "שייקרס" ו"באונסרס", והשנה הביאה את "קראכפ" רוס, יזע ודמעות". מחזה זה, העוסק באובדן סיווית של צעיר, בן למשפחת פועלים, בפיתוח שרידיו, אגב קריעת צוהר אל עולמו של צעיר מתבגר בחברה האנגלית של ימינו, כבר מוצג עתה בלונדון וכמוהו גם מחזות אחרים אשר יתמודדו ללא קושי על חסרם של הנופשים והמבקרים, שלא שיחק מזלם לראות בפסטיוואל הימודים זה את המחזות הנבונים.

* * *

מתוך כל הערבוב התיאטרלי המציף את אדינבורו הגשומה אף באוגוסט, 109 מקבוצות התיאטרון הן סקוטיות, 145 עולות לעיר מלונדון ו־145 נוספות מגיעות מחלקים אחרים של האיים הבריטיים. 12 האחוז הנותרים שייכים לפולין, יוגוסלביה, יפן, דרום־אפריקה, שוודיה, ישראל (עם "המגרבית"), באבה, ארמניה ואפילו ארה"ב, ששחקניה שמו נפשם בכפם והגיעו לאירופה למרות איומי קדאפי. מספרו של ציבור המבקרים מחו"ל אינו עומד באותו יחס, מאחר וחלקו הולך וגדל מדי שנה בשנה. רובו של זה מעוניין אמנם יותר במסגרת הרשמית־הבינלאומית של המפעל, אך גם הוא מוצא עצמו להתפתות מרצה.

כך למשל אירע לי כאשר ראה חלק מ־8 ממחזותיו של סמואל בקט, לו מלאו באותה 80 שנה, כך היה מנת חלקי בכמה מן המחזות שהוקדשו לנושא הפופולארי ביותר, הלא הוא האיידס, ומן הסתם הוא נוגה להיקלע לקריאה מרתונית של התנ"ך או להתלוות לתיאטרון נע אשר הפגין את חוכמתו בתוך אוטובוס דו־קומתי אשר שוטט ברחובות מרכז העיר. גם זה היה השנה.

ללא ספק היתה זו הלהקה היפאנית "באגיונריוקי" עם "סונה" ("חול") שסיפקה את המוצר הטוב של השנה, לפחות ב"אסמבלי", כאשר שחקניה הפגינו משמעת פיזית מושלמת בהציגם תיאטרון ספקטאקולרי ורב מוסיקליים ויזואליים, למרות שמרכיבתם לא הובנו כהלכה על ידי הנופשים.

שני מחזות "יהודיים", "הסוחר", של ארנולד וסקר ומחזה של ארתור מילר על תמורות אושוויץ של פניה פנלון, לכדו אף הם את העין, כבר מחזה מאת אליהו וינר משל להקת "מקבוי", על חקירתו של אדולף אייכמן, על פי זכרונו של חוקרו האישי אבנר לס.

תיאטרון ה"טראוורס", אחד מכותלי־המסורת־של־אדינבורו־זה־כמה שנים, הפיק את "בעייקר" אחרי הוושיכול, על־שלוש נשותיו, מתבגרות המצפות לתינוק, ו"תיאטרון הכפר" העלה מחדש את "מסיבתה של אביגיל" מאת המחזאי מייק לי, שקנה לעצמו שם כאמן "תיאטרון המבוכה".

אבל ה"פרינג" הוא קאזינו בו יש יותר להמר על המחזות החדשים הלא מוכרים, עליהם אפילו לא נכתבה ביקורת בתוליך, מאשר "ללכת על בטוח" בהארציות חדשות על שקספיר או ברנארד שאו. אלה החוששים ליפול בפח, והם הרוב המפריע, מבטא קרקע בטוחה יותר בפסטיוואל הבין־לאומי, אשר הביא השנה כמה תוצרים כבדים, להם הוא העיד. אחרים משנים שלא תמיד הזכירו תיאטרון, ופעמים ספורות נראו כמי שמתחרים עם ה"פרינג" עצמו.

"ג'ון גבריאל בורקמן". מחזה של איבסן בבימויו של ברגמן — מההפקות הבולטות בפסטיוואל

אחד מאלה היה "החטא והעונש", שהיתה עונש ל־180 הצופים שהצטופפו לראותו באולם קטן של מרכז קהילתי נידח, שכל פשעם היה לראות כיצד מעבד אנדריי וידה את יצירתו המפורסמת של דוסטוייבסקי בעזרת התיאטרון של קראקוב. בגלל מימדיו הצרים של המקום לא התאפשר אלא למעטים בלבד לראות את המחזה. ואף כי הביקורת חלקה לו שבחים, הציבור שאינו מבין פולנית, גם זה המכיר היטב את הספר, התקשה למצוא את יתרונותיו של הביצוע. במאי מפורסם אף יותר, אינגמר ברגמן, העלה כאן את "העלמה יוליה" על ידי התיאטרון של שטוקהולם. זהו קטר הצלחה עצומה, רבה יותר ממחזה אחר שבים — "ג'ון גבריאל בורקמן" של איבסן, ותיאטרון באואיה הגרמני.

בחצר המרכית של אוניברסיטה עתיקה הציג ה"טוהו" מיפאן את "מדיאה", בגה שהחפז להיות לדעת מבקרים רבים הביצוע הטוב ביותר של מחזה יווני כלשהו מזה שנים. ה"טוהו" היה אשתקד לשיחות העיר עם "מקבט", וגם השנה היה לסנסציה, הרבה בשל בימויו של יוקיאו ניגאגה, ועוד יותר בשל המשחק. ה"טוהו" השכילו להעביר לצופה הן את העוצמה הלירית של אוריפידס והן את מטיב העם האגדי ביצירתו, ובטוקיו, באתונה וגם בבירה הסקוטית הצגה "מדיאה" תחת כיפת השמיים. היפאנים הפכו לכוכבים הבלתי רשמיים של אדינבורו גם בגלל תיאטרון הבובות של "סאד קוזה", אשר הוקם ב־1660 במדינה, בה המריונטות פעלות מזה 1200 שנה. על גודל התרומה היפאנית לאדינבורו ולתיאטרון המערבי בכלל אין חולק, ומסקרן יהיה עתה לראות כיצד יתקבלו על־ידם מחזות מערביים, כמו של תום סטופארד ודיוויד האר, המועלים עתה בטוקיו. ארנולד וסקר ("צ'יפס עם כל דבר") אמר לי ש"הטוהו" שלו העלה שם פעמים חבה להצלחה רבה.

הפסטיוואל היה שייך גם לפדריקו גארסיה לורקה, לא רק בזכות "ירמה" שהיה כבר בארץ, אלא בשל העובדה שמלאו 50 שנה להוצאתו להורג בידי כוחותיו של פראנקו, במלחמת האזרחים של ספרד. עבור נוריה אספרט היה זה אירוע, שבגללו הוא קראה כמה משיריו בהתרגשות רבה, ועבור הבמאי הזה לאיש נוגה היתה זו הזדמנות נוספת להעלות את "חתונת הדמים". אספרט עצמה מביימת בימים אלה את גלנדה ג'קסון ב"בית ברנרדה אלבה". וגם ה"פרינג" לא קיפח את חלקו של לורקה במחזותיו. כמה תיאטראות אירגנו ב־19 באוגוסט, יום השנה למותו, עצרת מיוחדת בה נאספו כסף עבור קרבנות האפרטהייד בדרום אפריקה, ולמענם של הסובלים בניקאראגואה. האנגלים "מגלים" רק עתה את לורקה למרות ש"ירמה" בגירסתה הנבוכית הוצגה בלונדון לפני 13 שנה, והם מתכוננים להעלות מחזות על חייו ועל יצירותיו.

גם נוכחותם של הרוסים היתה השנה בולטת, עם להקת האופרה "מאלי" מלנינגראד, שהציגה את "יבגני אונייגין" ו"מזי ספיאוגה", ולצידם רשמו הבאלט הפולני ב"היפיפיה הנרדמת" והגרוזיני ב"סינדרלה" השנים קופתיים לא מבוטלים.

אדינבורו אירחה גם פסטיוואל ג'אז ענק, אשר הציג כשלושים להקות נגנים מחו"ל, פסטיוואל לקולנוע, שאף הוא רשם 40 שנה לקיומו, והן הריסר תערוכות מיוחדות אשר הוקדשו בחוכן לסקוטלנד. באחד הלילות של שלהי הפסטיוואל, האירו זיקוקי דינור את המצודה המרהיבה, השוכנת במרכז העיר, והתזמורת הקאמרית של סקוטלנד ניגנה את "אורפאוס בשאול" של אופנבאך. האירוע הזה נערך בחסות חברת "גלנליווט", המייצרת ויסקי מאלט משובח בן 12 שנה, להזכירנו שללא תרומתן של מבשלות השיכר למיניהן, לא היה הפסטיוואל הזה מגיע למימדיו העצומים היום.

האם נתגלה ג'רוויס מחדש

צ'רלס ג'רוויס, המושל הבריטי של סיני, צד בחצי־האי, ב־1930 נמר שהוגדר אז כתת־מין חדש. זה עשרות שנים סברו כי נמר זה נכחד מהעולם. האומנם?

מאת אלי אלעד

בעקבות לכידתו של נמר צעיר במצפה רמון, הועלתה הסברה (ב"ה אייר" מן ה־21 באוגוסט) כי יתכן שפרט זה משתייך לתת־המין "ג'רוויס". מעט מאד ידוע על תת־מין זה בעולם המדעי. הנמר שסברו כי נכחד מהעולם מזה עשרות שנים — נתגלה מחדש בהר־הנגב. והפעמון מעוררת עניין רב בעולם המדעי.

צ'רלס ג'רוויס, שעל שמו קרוי אותו תת־מין נדיר של נמרים, היה קצין בריטי שבשנות העשרים כיהן כמושל הבריטי על איזור הדלתא של הנילוס, במצרים. ב־1929 מונה למושל הבריטי של חצי האי־סיני. מקום מושבו של ג'רוויס היה באל־עריש. ממנה היה יוצא, כמנהג הימים ההם, למסעות ציד ברחבי סיני. לזכותו ייאמר כי לבד ממסעות הציד, הרבה לצאת לתצפיות וארכיאולוגיות מפורסות, שאת תוצאותיהן לעתים בליוויות עורות החיות שצד, נהג להעביר בקביעות למוזיאון הבריטי בלונדון. ג'רוויס כתב ספרים אחדים על מסעותיו: "אתמול והיום בסיני", "דרך ארצות הפלישתים", "דלתא והנילוס". בספריו כלל פרטים רבים על תצפיותיו בחיות וכן בבני־אדם בעיקר הבדווים והפלאחים המצרים.

בשנת 1930 הצליח ג'רוויס לצוד נמר באיזור ההר הגבוה בדרום סיני. את עורו ואת גולגלתו של פרט זה, עם עור וגולגלת של נמר אחר, שמקורו לא צוין במדויק אולם הוא ניצוד בסיני, העביר ג'רוויס למוזיאון הבריטי.

הזואולוג הידוע פוקוק, שעסק במיון (טקסונומיה) של מיני היונקים במוזיאון הבריטי, תיאר על־פי שני העורות והגולגלות של נמרים אלה, תת־מין נמרים חדש וקרא על שם ג'רוויס, ובשמו המדעי המלא: "פנתרה פרדוס ג'רוויסי". כל הידוע לנו על תת־מין זה, הוא על־פי תיאורו של פוקוק מאותם ימים. המדובר בתת־מין גדול במידה ניכרת מתת־המין המדברי, שהיה ידוע אז בעיקר במדבריות המזרח התיכון. תת־המין המדברי תואר 100 שנים קודם לכן, ב־1833, על־ידי שני זואולוגים גרמנים, המפריך וארנברג. תקראו "פנתרה פרדוס נימר" (השם הערבי של הנמר).

אגב, בצפון הארץ, בכרמל ובגליל של היום חי אז — ואולי גם כיום — תת־מין שלישי, גדול מאד, הגדול בתת־מיני הנמרים, שנקרא "פנתרה פרדוס טוליאנה", שמרכז תפוצתו בטורקיה, סוריה ועד הקווקז. אלה שביקרו בגן־החיות התל־אביבי בשנות הארבעים והחמישים, זוכרים אולי את הנמר טרי, שנתפס בהיותו גור ליד צפת, לאחר שאמו נהרגה בידי סמל בריטי. טרי חי כבן 25 שנה. הוא היה גדול בגופו מכל יתר פרטי הנמרים בגן־החיות, בהם שהובאו מהודו ומאפריקה.

בעניין הנמר הנדיר מאד מתת־המין הקרוי על שם ג'רוויס, עולה בעייתיות כלשהי. הרי משני העורות ושתי הגולגלות, שעל פיהם הגדיר פוקוק את תת־המין, נתקבלו לאחר־מכן סימני זיהוי מתת־מין זה רק בשני מקרים נוספים. המקרה האחד אירע לפני כמאה שנים, כאשר הבוטנאי השוויצרי קיוור צד בסיני נמר נוסף של תת־מין זה. אירוע זה, שהתרחש למעשה עוד קודם שתת־מין זה תואר במדעית, הבריטי, נודע לעולם המדעי רק לפני כעשר שנים, כאשר איש החברה להגנת הטבע יוסי (ג'ו) שדור ביקר לצורכי מחקר בשוויץ ובדק את עיזבונו הכתוב ואת אוסף של קיור. הוא מצא שם גולגלת ועור של נמר פרדוס־מערב סיני, המשתייך בכל הנראה לתת־המין ג'רוויס. המקרה השני, שעליו ידוע כבר כמה עשרות שנים: עור נמרים מסיני נמצא במוזיאון הזואולוגי בקהיר וגם הוא מתאים לתיאור של תת־המין ג'רוויס.

אוכלוסית הנמרים המתקיימת במדבר יהודה זוכה לתהודה עולמית בעקבות מחקר השדה הרצוף המתמשך והנעשה כבר שמונה שנים באיזור. המחקר נעשה בניהולו של האקולוג רשות שמורות הטבע, גיורא אילני. הוא מתייחס לתת־המין פנתרה פארדוס נימר. במסגרת מחקר זה נמדדו עד היום 14 פרטים של נמרים אלה, שנלכדו ושוחררו חזרה לטבע. הם מהווים את אוכלוסיית הנמרים הנחקרת. הפרטים הגדולים ביותר שנמדדו במדבר יהודה מתת־המין נימר, משקלם מגיע ל־40 ק"ג הזכרים, ואילו הנקבה הגדולה ביותר הגיעה למשקל 33 ק"ג.

ג'רוויס: נמר כתעלומה

תמונת העור המיוחדת

באמורה, העלתה ההשערה — שכוח הנבוה — כי יתכן שג'רוויס נתגלה מחדש, זה היה בהקשר לנמר צעיר שהרבה לעדור בחודש האחרון לעיירה מצפה רמון ופגע בה בבעלי־חיים בפינת החי המקומית. בעקבות פעילותו המשוכת של הנמר, סטודרה חדרה במצפה רמון, הציבו שם אנשי הגנרים של רשות שמורות הטבע מלכודות, ובאחת כזו, לפני כשבועיים, נלכד הנמר וניתן לו השם רמון. הנמר הורדם, נשקל ונמדד עלידי צוות הרשות — גיורא אילני, והפקחים שלמה (מומו) קיאם, אריה בכר וחרוזן עקיבא. והנה היתה הפתעה גדולה.

הנמר המדובר בפרט נמרים צעיר, כבן שנתיים וחצי, שמשקלו 36 ק"ג. אולם פרט זה נתון עדיין בתהליך גידולו והוא רחוק ממשקלו המלא שכנראה יגיע ל־45 ק"ג. אילני קובע זאת על־סמך המוצאים הקיים אצל נמרים בין רוחב כפות הרגלים לבין המשקל המלא. אילני מעריך שיתכן כי משקלו של הנמר שנלכד — ושוחרר חזרה לטבע אחר שחובר אליו משדר — יגיע אף ליותר מ־45 ק"ג, הרבה יותר ממשקלם של הגדולים בנמרי מדבר יהודה. יש להוסיף לכך את תמונת עורו של הנמר שנצוד, השונה מנמרי מדבר יהודה: לא הופיע בצדי גופו ועל כתפיו צבע־הרקע החום־הצהבהב. אילני מדגיש כי דבריו נאמרים בכל ההסתייגויות האפשריות, אך הוא מעלה השערה: יתכן כי אוכלוסיית הנמרים בהר־הנגב היא־ ראלי שייכת לתת־המין שנעלם זה עשרות שנים: ג'רוויס. כדי לדעת אם אכן כך הדבר, יהיה צורך לקבל נתונים עוד על כעשרה פרטי נמרים לפחות מהר־הנגב, ולהוכיח כי הם שונים במובהק מנמרי מדבר יהודה. ולכך יידרשו עוד שנים של מחקר־שטח יסודי.

גם אילני עצמו מפקפק באפשרות שאכן המדובר בשני תת־מינים שונים של נמרים — ואולי אף בשתי אוכלוסיות שונות של נמרים — במרחב המצומצם־יחסית שבין צפון מדבר יהודה לבין נחל פארן בערבה, התחום מדרום את הר־הנגב. "אני מתרשם שבתוך תחום זה יש תנועה של נמרים מהר הנגב המגיעים למדבר יהודה ולהיפך. במצב כזה, לא תיתכן אפשרות של אוכלוסיות נבדלות, ובוודאי לא של תת־מינים נבדלים."

אולם מעבר לסימן־השאלה, עומדת העובדה שהפרט שנלכד במצפה רמון, גדול במובהק מפרטי הנמרים במדבר יהודה. המעקב של מחקר־השדה על נמר זה, שלצווארו הוצמד משדר המאפשר קיום מעקב אחריו, יספק בעתיד מידע נוסף שיבהיר אולי את התעלומה.

מעבד תמלילים
מחשב אישי
מדפסת
מקלדת
תוכנה
צג

רק ‎-.2050 ש"ח

מעבד התמלילים אמסטרד PCW 8256

אמסטרד

מעבד התמלילים אמסטרד PCW 8256 עושה כל מה שמכונת כתיבה מסוגלת לעשות ועוד הרבה יותר. אמסטרד PCW 8256 הוא גם מחשב אישי עם תוכנה להנה"ח, סלקס ועוד... בקונך אמסטרד PCW 8256 אתה מקבל קורס הדרכה בעיבוד תמלילים - חינם.

עולה פחות ממכונת כתיבה!

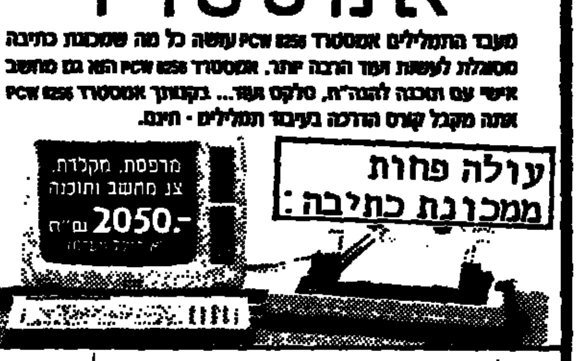

קומפסטריד מחשבים אישיים בע"מ
תל־אביב, בוגרשוב 19, טל: 03-292537/8/9
קרית המחשב
חיפה, צומת הצ'ק פוסט, שד' ההסתדרות 20, טל: 04-728976

הפועלים הנפקות בע"מ

הודעה
על תוצאות הנפקה
של אגרות חוב (סדרה 1)
בסכום נקוב כולל של 15,000,000 שקל חדש

עפ"י תשקיף החברה שפורסם ביום 28.8.86, הוצעו לציבור בדרך של מכרז, אגרות חוב רשומות על־שם 1992–1998 (סדרה 1), בסכום נקוב כולל של 15,000,000 שקל חדש, צמודות קרן וריבית למדד המחירים לצרכן.

רשימת החתימות נפתחה ביום 3 בספטמבר 1986 ונסגרה בו ביום בשל חתימת יתר.

נתקבלו 107 הזמנות לרכישת אגרות חוב מהסדרה הנ"ל בערך נקוב כולל של 18,618,100 שקל חדש.

הוחלט להקצות את אגרות החוב במחיר של 101.5% בשיעורים דלהלן:

להזמנות במחיר של 101.5% — 66.499295% מסכום ההזמנה.

להזמנות במחיר מעל 101.5% — את כל ההזמנה.

א' באלול תשמ"ו
5 בספטמבר 1986

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES

It is possible – it is honestly possible – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 978, Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

הסתדרות מדיצינית הדסה
היחידה ללימודי המשך בסיעוד
בית־הספר לסיעוד ע"ש ה. סאלד

מודיעים על פתיחת קורסים על־בסיסיים לאחים/יות מוסמכים במחצית דצמבר — 1986

★ **סיעוד בחדר ניתוח** משך הקורס 9 חודשים:
הקורס יתקיים בחדרי הניתוחים החדשים והמתקדמים של המרכז הרפואי האוניברסיטאי בע"כ ובהר־הצופים.

★ **סיעוד בטיפול נמרץ כללי**
משך הקורס כ־7 חודשים:

הקורסים מוכרים לתעודה ע"י אגף הסיעוד במשרד הבריאות.
למועמדים מתאימים, אשר ייבחרו לעבוד במוסדותינו, יינתנו מלגות וסיוע בדיור.

פתיחת הקורסים מותנית במספר הנרשמים.
ההרשמה במשרד ביה"ס לסיעוד בקריית־הדסה. נא לפנות לגב' רחל כהן שאולזון, ת"ד 12000, מיקוד 91120. טלפון 02-447148, עד 26.9.86.

תרבות וספרות

לורקה בעולמו של המיתוס

ירמה / פראמה טראגית בשלוש מערכות ושש תמונות
מאת פדריקו גרסיה לורקה
תרגמה מספרדית רנה ליטוין
הוצאת ׳עם עובד׳, 63 עמ׳

מאת יורם ברונובסקי

זה לא מכבר מלאו חמישים שנה להוצאתו להורג של לורקה בידי אנשי הפאלאנגות (19 באוגוסט 1936). אותו רצח, אותו "פשע שנעשה בגרנאדה" (כשם הקינה המהוללת על מות לורקה מאת המשורר אנטוניו מאצ׳אדו), היה לא רק למאורע הבודד המפורסם ביותר בתולדות מלחמת האזרחים בספרד, אלא קבע במידה רבה יותר מאשר בכל מקרה מותו של משורר אחר מאז ומעולם (אולי) את היחס אל לורקה. המוות הזה עיצב סופית את מה שאפשר לכנות מיתוס לורקה שאמנם הולך להיווצר עוד בחייו, וקבע לו נקודות־ראות שכ־מעט לא היו יכולים להתעלם גם המבקרים הטקסטו־אליים הארוקים ביותר. אלה המתנגדים לכל פלישה של אירועים חוץ־ספרותיים לתוך מסכת ההערכה ליצירה מסוימת. היו, אמנם מעטים, שנקודת־ראות זו על היצירה לאור (כלומר, חושך) של מות מחברה שימ־שה בפיהם לאישור סופי או נוסף של נחיתות ערכה של היצירה הזאת. לאלה שימש כדובר בורחס, שלא אהד מעולם את שירת לורקה. הוא שאמר, בפרובו־קאטיביות מרושעת: "הנסיבות של מותו היו לטובתו. כראוי לו למשורר שימות ככה. הלואי שגם אני אוצא להורג. יותר על כן, המוות הזה התיר לאנטוניו מאצ׳אדו, משורר טוב ממנו (כלומר, מלורקה י.ב.) בהרבה, לחבר שיר נהדר". דברים אלה, שיש להתייחס אליהם מתוך בחינת כמה וכמה הקשרים (ולא כאן המקום לכך), הריהם יותר תגובה על מיתוס לורקה — שירתו ומותו (במקום שלגבי יוצרים אחרים היה צריך להודרש למטבע "חייו ושירתו") — מאשר על היצירה עצמה. וצריך לציין שהמיתוס הזה נוצל עד קצה גבו־לות היכולת, לאו דווקא בידי אלה ששירה בכלל חשובה להם במיוחד. לורקה, כלומר מותו של לורקה, נעשה לאחד הסמלים של מאבק השמאל בימין, ולא רק במלחמת ספרד. הוא הוצג כמשורר סוציאליסטי, "אחיהם של העמלים" וכל יתר הקלישאות שבאוצר־תיה המוגבלים של התעמולה השמאלית. כמעט למותר לציין שאותה שמאלנות, קל וחומר סוציאליזם של לורקה, משורר אפוליטי לגמרי, היו יותר מפוקפקים, כשם שמותו כ"קורבן כוחות השחור" היה גם הוא, ככל הנראה, פרי של טעות מקרית נפשעת מאשר של תכנון פוליטי כלשהו. הנסיבות האמיתיות של המוות הזה ומה שהוביל אליו נחקרו מכל צדדיהם על־ידי השפאניסט אנגלי, איאן גיבסון, בספרו "מות לורקה" (מהדורה ספרדית 1971), עם שהוא מערער את כל התיאוריות האחרות על המוות הזה (כלומר, מלבד התיאוריה השמאלית הרווחת גם התיאוריה ההומוסקסו־אלית וכיו"ב), הצביע גיבסון על כך שללורקה היו לא רק ידידים אמיצים בין אנשי־הפאלאנגה, אלא שהוא נעצר למעשה בעת ששהה בבית ידיד, משורר גראנ־דיני שהיה מראשי הפאלאנגות בעיר. התבטאויותיו הפוליטיות הממשיות היו גם הן דו־משמעיות למדי, לגבי עצם העובדות של המאבק בספרד בימים שלפני פרוץ המלחמה. אמנם בדרך־כלל אהב להתבטא באותה הצורה הפיוטית הגבוהה־כוללנית שהקלה על אנשי השמאל לעשותו לגיבורם ולדוברם — אחרי מותו.

כל מה שנאמר ראוי לאזכור לא רק משום שזה מקרוב צוין התאריך החשוב של חמישים שנה לרצח המשורר — האפוליטי אולי יותר מכל משורר אחר שנהפך בתוקף אירוניה, שכולה בת המאה הזאת, לגיבור פוליטי מרכזי — אלא משום שלבחינת היצירה הלורקאית "מנקודת־הראות של המוות" יש משמעות מיוחדת כאשר המדובר ביחס ל"ירמה", המחזה וביחוד הצגתו, שמלכתחילה עמדו בסימן הקיטוב הפוליטי בספרד. הפוליטיקה ליוותה אותו בנאמנות עד עצם ימינו. למעשה, היה זה המחזה הזה, שחובר בשנת 1933 והוצג בשנת 1934, ששימש בידי ה"שמאלנים" היותר ספרותיים — ולמותר להזכיר שמלחמת האזרחים בספרד גייסה את מיטב הכוחות הרוחניים של אירופה ואמריקה לצדם של הרפובליקאים ("בני האור" לפי תיאורו של המשורר האנגלי דיי־לואיס) — להשמצת המשטר לצדם, במובהק ובעליל. גיבסון מספר, בספרו המוזכר, על הצגת הבכורה של "ירמה" בשלהי דצמבר 1934 שנהפכה למעין הפגנה פוליטית, כשהקהל מתגעש באולם ממש, אלה צועקים כנגד ממשלת אסאניה (הסוציאליסטית) ואלה מצעקים סיסמאות של השמאל ותובעים בביטול עשר ידות במחזה ובמחבר. העיתונות הקאתולית (הימנית, משמע) קטלה את המחזה (יותר מאשר את ההצגה) ויכולה היתה להישען על דברי כפירה ויסודות פאגאניים בולטים שבו וכיו"ב. ספק אם אלה עושים את המחזה ל"סוציאליסטי" במובן כלשהו, אבל עובדה היא שלאחר מות לורקה הועשתו לגיבור־השמאל, שימשה תמיד פראמה טראגית זו להעלאה כאות או אורות של העניין הרפובליקאי, גם בספרד של פראנקו. וכך בשנת 1960 העלתה "ירמה" במאדריד בהצגה שהיתה לה משמעות פוליטית ברורה ושיש הרואים בה כיום את הבקעת האור הראשונה מתוך המחשכים הפראנקיסטיים (אי־אפשר להימלט מלשון קלישאות השמאל כשרים בעניין זה). הצגה מפורסמת אחרת של המחזה נקרבה בפאריס שנת 1972, זו היתה הצגתה של נוריה אספרט שהוצגה גם בישראל זה לא כבר, ואשר למהדורת־הספר של המחזה בתרגום העברי החדש של רנה ליטוין נוסף דף עם שמות המשתתפים בהצגה שנערכה בשפת המקור גם בישראל, כשנוריה אספרט עצמה מופיעה בתפקיד ירמה, כמו באותה הצגת בכורה של שנת 1972. וגם אז (לפי גיבסון) היתה להצגה משמעות פוליטית לא־צפויה. הגורל רצה שההצגה הועלתה באותו בניין במאדריד שבו נוסדה בשנת 1933 הפאלאנגה של פראנקו מבין שהסמליות לא בעלמה לא מן השמאל ולא מן הימין, ושב "הבקיעו אלומות אור" בעיתונות בעלת נטיות אנטי־מימניות (ובשנים ההן היה משטרו של פראנקו רך וליבראלי להדהים אבל זה סיפור אחר) ואילו העיתון הקאתולי "יא" כתב מאמר מערכת דו־משמעי ביותר. אכן, בימים ההם היה כבר לורקה משורר כל־ספרדי מוכר על־ידי הממסד (שאם תרצו, בניגוד הם שרצוהו אי אז), ובכלל יחסי השמאל והי־מין היו לגמרי לא סכמאטיים בספרד של אז (ושל לפני כן). אלא שזה, כאמור, סיפור אחר. ומסובך במיוחד. נושא לעיון ארוך הוא יחס השלטונות הפראנקיסטים לזכרו של לורקה (ואפילו יחסו של הגנראליסימו עצמו). גיבסון מעיד על כך הערות אחרות, אבל דומני שספר מרתק יכול להתחבר רק על היבט זה של מיתוס לורקה. ואילו "ירמה" היא, כאמור, מיתוס בתוך מיתוס, מקרה פרטי בכיכול של המקרה הכללי של מותו ויצירתו של משורר שהיה אפוליטי ובעצם אנטי־פוליטי, ונהפך לאחד מגיבוריה המרכזיים של הפולי־טיקה (או התעמולה הפוליטית) במאה העשרים.

הנה כי כן, צריך יותר משבע עיניים, של יותר משבע בולשות של כל הצדדים הלוחמים, כדי למצוא פוליטיקה ב"ירמה", שכה רבים מצאו בה כה הרבה. זה, אולי אף יותר מן הטראגדיות האחרות, הפשוט שבמחזותיו והנסתם שבהם בעת ובעונה אחת. הוא כה פשוט, למראית עין, שמיד עם העלאתו הוחל לחפש בו שבעים פנים — במאה העשרים מסוכן להיות "פשוט" לא פחות מ"אפוליטי". הפרשנות הסוציאלית היתה המי־דית ביותר, ועליה עומדת אף דוחה רנה ליטוין במסת אחרית־הדבר המצוינת שלה לתרגומה. לנוכח הפירו־שים שהוחלו להעלות עוד בשנתה הראשונה של הטראגדיה, ביחוד עם ההצלחה העצומה שלה בבואנוס איירס, ראה לורקה לנכון להגיב בעצמו ולומר בראיון עיתונאי (אני מצטט כאן בעקבות אוסף התעודות על המחזה המובא במהדורת "ירמה" בהוצאת איימה, ברצ־לונה 1975) כדברים הבאים: "לירמה אין כלל מסר (Argumento). ירמה היא דמות המתפתחת במהלך שש תמונות, וכך כל תובנה של היצירה. כפי שראו לעשות בטראגדיה, הבאתי ב"ירמה" כמה מיני מקהלות המפרשות את המאורעות, או את נושא הטראגדיה, שהוא תמיד אחד ויחיד. אני שב ואומר: נושא. ואני חוזר ואומר של"ירמה" אין מסר. ברגעים רבים מכה הקהל שאמנם יש לו מסר כלשהו, אלא שזו תרמית קטנה... זה אל להם לשוקקים לדבר בטבעיות. מעל לכל לא בטבעיות. יש מי שיתקומם על כך. על כך אענה שאני הוא המתאר היחיד למחזה הזה".

ברור שלהצהרות של מחברים יש להתייחס בזהירות קבועה, ובוודאי שאין הן מחייבות בדרך־כלל. אבל דומה שלדבריו אלה של לורקה יש טעם רב, ונראה שתוקף הכל, או מעל לכל, "ירמה" הוא מחזה ללא מסר, מחזה פיוטי, מלאכותי, כמעט אנטי־טבעי. לורקה של

המחזה הזה, בעצם לורקה במיטבו, הוא לורקה הסור־אליסטי, ממילא הספרדי ביותר, שהיה תמיד לורקה במיטבו. הנה הפרשנות הבימתית המהוללת ביותר של המחזה הזה, פרשנותו של ויקטור גרסיה שהיתה זו שעמדה לראשות ההצגה של נוריה אספרט (הבמאי הארגנטינאי המנוח ביים את ההצגה המקורית בשנת 1972 ונוריה אספרט מודרכת על־ידי פרשנותו בכל השנים הארוכות שבהן היא מופיעה עם ההצגה ברחבי תבל), נשענת על דבריו של לורקה כדבר מחזה ללא מסר. זו הצגה סוריאליסטית במהותה, כבה הכל "מתרחש באוויר" (לפי ביטוי של ויקטור גרסיה המצוטט במהדורה המקורית המוזכרת לעיל). הפרשנות הסוציאלית, או אפילו הסוציליסטית, או ה"כפרית" של "ירמה" היא ודאי הפחות מספקת שבכולן, ורנה ליטוין רוחה אותה בצדק רוחייה גמורה.

בתוכניתו של לורקה היה לחבר טרילוגיה טראגית, לפי הדגם היווני־הקלאסי הצדוק ככל האפשר. הפרק הראשון של הטרילוגיה היה "חתונת הדמים" (שויק־טור גרסיה ביים אותה, כזכור, ב"הבימה", זמן לא רב לפני מותו), "ירמה" היה פרקה השני, ואילו המחזה

מעטותו, בשני המחזות הקיימים מן הטרילוגיה המתוכ־ננת הנשים — ושמא האשה — הן הגיבורות, ואילו הנושא (שלורקה לא הכריז כאמור את קיומו) ניתן להגדרה כ"במעקותה של אהבה" או, בלשון "ירמה" אולי "בחיותה של אהבה" (כשם שמעניקה רנה ליטוין למסתה). גם זה נושא טראגי קדום, יווני, וכשהוא מועבר למסגרת הכפר האנדלוסי אמינותו גבוהה. שורשי הטבעיות או הזהויות של הסביבה הזאת — והקשיחות הקדמונית שלה, המוסר הבסיסי שלה — מזכירות את הסביבה של המיתוס היווני בגילומו בטראגדיות. מב־חינות רבות היה ניסיונו של לורקה לעשות את הבלתי־אפשרי — להמשיך במאה העשרים את המסורת הטראגית היוונית — מן המוצלחים ביותר. משהו יווני בעליל, קרשון בסכמאטיות שלה, מצוי בשני המחזות הללו. וכמה אופיינית היא אי־יכולתנו להסכין עם הפשטות המיתית הטמונה הזאת, כמה אופייני הצורך שלנו להתפלפל ולחפש במחזה סימבול הרים ובני הרים, לקרוא לתוך הטקסט שלו הרמוניות והסורים ובשורות ופסיכולוגיות. אפשר לבנות פרשנות פסיכו־לוגית שהיא גם טקסטואלית מעולה ביותר ומשכנעת בתוך עצמה, זה הדבר שעושה רנה ליטוין ברוב מיו־מנות באחרית־הדבר שלה, וגם היא תהיה "נכונה". אך ייתכן, כאמור, שהצורך שלנו לבנות פרשנות כזאת, לדבר על "מסר" לעומת "אירוע" וכיו"ב, הוא בס־התו ביטוי לאי־יכולתנו להבין מיתוס מהו, ולשוב לתחושת העולם המיתית שבה בלבד (כפי שטען, כזכור, ניטשה) תיתכן טראגדיה במובן היווני. ובעצם הטראגדיה, הסופוקלאית או הלורקאינית, היא יצירה כה מהירה (כשהיא אמתית) משום שהיא מאפשרת לדבר עליה במונחים של פסיכולוגיה (או אפילו פמיניזם) בני המאה העשרים: הנשמה עצמית וכיו"ב.

לורקה — השנה החמישים להרצחו

האחרון בסדרה אמור היה להיקרא "זורבן סוזם" וככל הנראה לא הספיק להיכתב (או לפי גרסת הביב־ליוגראפיה של כתבי לורקה שאני מחזיק לפני הריהו "אבוד", כלומר: קיים ועשוי להימצא, כפי שכתבי־יד של מחזות אחרים של לורקה נמצאו לפני שנים

הכל נכון. המיתוס לעולם צודק, ואילו הצדק שלו נבחן ביכולתו להצדיק כל פירוש, ובלבד שיהיה אותנטי, בא מבפנים, עונה לצורך אמתי, פיוטי, ומעל לכל לא משעמם. ב"עלילה" של "ירמה" יש פשטות ומהירות

סוף בעמ׳ 7ב׳

פדריקו גרסיה לורקה

פדריקו גרסיה לורקה / הפואטיקה שלי

מה יש לי לומר על השירה? מה יש לי לומר על העננים האלה, על הרקיע הזה? להביט, להביט, להביט בהם, להביט בו, ולא יותר. תבין, שמשורר אינו יכול לומר דבר על השירה. את זה תשאיר למבקרים ולפרופסורים. אולם לא אתה ולא אני ולא שום משורר אחר, איננו יודעים שירה מהי.

הנה הכס. האש בידי. אני מבין אותה ומשתמש בה להפליא, אולם לא אוכל לדבר עליה ללא ספרות. אני מבין את כל הפואטיקות; הייתי יכול לדבר עליהן אלמלא השתנתה דעתי כל חמש דקות. איני יודע. אולי יום אחד תמצא חן בעיני מאוד השירה הגרועה, כדרך שהיום מוצאת חן בעיני (בעינינו) עד טירוף המוסיקה הגרועה. אני מעלה באש את הפרתנון בלילה, על־מנת להתחיל לבנות אותו מחדש עם בוקר, ולא אסיים לעולם.

בהרצאותי דיברתי לעתים על השירה, אולם הדבר האחד שלא אוכל לדבר עליו לעולם הוא השירה שלי. ולא מפני שאינני מודע למעשי; להיפך, אם אמת, כי משורר אני בחסדי האל — או השטן — אמת הדבר גם בחסדי הטכניקה והיגיעה ומלוא שימת־הלב והאחריות למה שהוא שיר.

תירגמה רנה ליטוין

פ.ג. לורקה

קסידה על הורד

הורד
לא בקש את השחר:
כמעט נצחי על ענפו,
היה מבקש אחרת.

הורד
לא בקש לא דעת לא חושך:
מתחם בבשר וחלום,
היה מבקש אחרת.

הורד
לא בקש את הורד.
אדיש מול שמים
היה מבקש אחרת.

מספרדית: רנה ליטוין

האהבה והמוות

מאת רוברט אוריחמן

פדריקו גרסיה לורקה נולד בכפר אנדלוסי בספרד בסוף המאה התשע־עשרה ואת קובץ שיריו הראשון פרסם בשנות העשרים של המאה העשרים.

בתקופה של חידושים פורמאליסטיים בכל תחומי האמנות, כאשר עיוות הצורה השתלט והסכים לנורמה אופנתית, מפרסם לורקה שירים, שהם כעין שירי מאמצע המאה התשע־עשרה, שירים על אהבה, ירח ופרחים. קיימת אצלו אידיאליזציה של אפוס רו־מאנטי, המסמג רגשות אישיים חזקים עם כמיהה לאהבה. זו אהבה שלעולם אינה מתגשמת בהווה, וב־מידה שהתממשה בעבר כל מה שנותר ממנה אינם אלא אכזבה, יאוש ובדידות. מכוחו המתגמת של המוות בשירה זו בצורתו הקונקרטית הסימבולית כאוהר, מוות, בחינת תחושה מוקדמת על סוף־פתאומי, לא צפוי, האורב לאדם בכל פינה, מעניק לה את הסממן הטראגי.

הזיווג של אהבה ומוות מושרש עמוק בתרבות הספרדית הנוצרית. בתור הזהב כתבו יוצרים כמו לופה דה וגה וקלדרון על אהבה בריאה, על אנשים אוהבים המוכנים לסכן את חייהם כדי להשיג את האהוב. הנגדים לאושר משום שהוא מושג. המוות נובע ביצירותיהם כאיום נתון, כמכשול, אך הוא חיצוני לאהבה ולתשוקה. לעומת זאת בשירת לורקה נובע המוות כחלק אינטגראלי של האהבה, כשזו יכולה להתקיים רק בצל איום המוות.

במחזותיו מגבש לורקה רעיון זה ובוחן מה קורה במפגש של כוחות אלה. במחזה "חתונת הדמים" הוא מוצא את הקשר בין אהבה ומוות במבוכי נפש האדם. במחזה זה אפשר לצפות בתהליך התפתחות התשוקה. הרצף נע על שני צירים מקבילים. ככל שמתגברים המכשולים כך גדלה התשוקה והיא מגיעה לשיא כאשר היא הופכת לבלתי אפשרית, שכן מחיר מימושה הוא מוות. המכשולים על דרך האהבה אינם מכשולים חיצוניים על־פי המסורת הרומאנטית, אלא נובעים מתוך הדיקוטומיה של הנפש למבחני האהבה האלה. כאשר מבחן האהבה העליון הוא מוות — הדיקרב בלתי נמנע בין מאהב בפוטנציה לבין חתן שעדיין לא מימש את נישואיו, אין כל אפשרות להגשים את האהבה. אשליה. האמתי של אהבה זו נחשף בתמונה האחרונה של המחזה. הכלה שזה עתה איבדה את בעלה ואהובה אינה מבכה אף לא אחד מהם, אלא מכריזה בגאווה שהיא עדיין בתולה. אין כאן לא צער ולא אהבה, זו שעד עתה נדמה היה כי אין חיים בלעדיה, אלא רק גאווה על הבתולין הבלתי־מחוללים. בשיריו כבא לורקה את השילוב של אהבה ומוות. כאן הוא הופך, שבא ואף לועג להתלהבות כלפי התשוקה, התלהבות שהיא ככל הנראה נחלת המין האנושי כולו. בעיני לורקה נוצרת התשוקה במפגש עם המוות. אפילו הירח משתתף במצוד ומקרב את שיא מאבק האהבה והמוות. אין תוקף לשילוב זה שכן, המוות, למרות היותו המבחן העליון לאהבה, הוא גם זה המשיל את המסך הרומאנטי מעל התשוקה. מותם של רומאו ויוליה של שייקספיר היא תוצאה של טעות טראגית שהכל מצטערים עליה. לא כך לגבי גיבוריו של לורקה, המחזרים אחר המוות. נראה, ששורשיו של צירוף זה טמונים ברעיון הנוצרי־פאוליני, הרואה בתשוקה הגופנית חטא מוות. האידיאל הפאוליני הוא האידיאל הנזירי של האהבה הרוחנית הטהורה. לורקה הפך על פיה את הלוגיקה של הסיעוף הדתי: לא התשוקה היא המולידה את המוות, אלא המוות הוא הורה של התשוקה. יש כאן אירוניה כמובן, כי אנשים מתים אינם יכולים לאהוב. המוות יוצר את האקסטזה של האהבה ולא את האהבה האמתית. זו המבטיחה חיים חושים. הכלה ב"חתונת הדמים" נשארת בתולה, אך היא אינה קדושה. במקום האיסורים הדתיים חושף לורקה מערכת של איסורים פסיכולוגיים על האהבה, וכמו אומר לקורא כי בתנאים אלה, בצל איום המוות, אכן מתעוררת האהבה. אך ראו מה נותר ממנה — בתולים עקרים.

עקרות היא הנושא של המחזה "ירמה", שם שפירושו אדמה שאינה מצמיחה דבר. נושאו המוצהר של המחזה הוא תשוקתה הגדולה של ירמה לילד משלה. ירמה היא אשה יפה וחכמה, בעלת אופי עצמאי וחזק. היא מודעת היטב לכוחה וליכולתה להתעלם מן הנורמות הרווחות בכפר לגבי התנהגותה של אשה. למרות האי־מור של בעלה ובני משפחתו היא מהלכת לבד ברחובות, מבקרת אצל דולורס המכשפה ולבסוף אף עדה למעין פולחן פאגאני ששיאו הרוונות בבהאניות, שהיא בוחרת שלא ליטול בה חלק. המעצור היחיד בפני בריחה מבעלה הוא ציות לחוקי הכבוד המשפחתי, שהיא בוחרת להיות נאמנה להם מתוך בחירתה החופשית.

היא מודעת לחרדות של בעלה מפני יופיה וחוזקה. היא יודעת לנצל את חולשתו של בעלה, מי שעל־פי המסופר בכפר, הגברים במשפחתו לא ניחנו בכוח גברא. האשמה לעקרותה מיוחסת באופן מוחלט לבעלה. מודעותה של ירמה לכוחה, יכולתה להתעלם מחוקי המוסר של הכפר ועליונותה המוחלטת על בעלה, הופכים אותה לאוטופיה־פמיניסטית. בעלה אומר לה: "את נועדת להרוס גברים חלשים". הבעיה היחידה של ירמה היא הזקקותה לגבר כדי ללדת. היא אינה מעוניינת בגבר כאדם בעל רגשות או כבעל אופי מסוים זה או אחר, אלא רק כאמצעי להגשמת תשוקתה לילד. בתנאים אלה אין לחואן בעלה כל סיכוי לתפקד כגבר, והדרישה להפכו למכשיר מסרסת אותו. מרגע שבו אין ירמה מקבלת את המעמד המסורתי של האשה ועולה בכוחה על הגבר פורצים כוחות הרס. ברור שירמה אינה מחפשת שוויון אלא עליונות. בדרכה לב־כורה היא חייבת להרוס את הגבר כדי לתפוס את מקומו, אך הרס זה בהכרח יביא להרס שלה כאשה. והתוצאה ההכרחית היא עקרותה. הטראגדיה של ירמה נעוצה בחוסר יכולתה לקבל על עצמה את התפקידים המסורתיים של האשה ולהציב במקומם תזה נשית חדשה. במפגש ליד הבאר באים לכלל עימות הרעיון המסורתי הנוצרי והרעיון הפאגאני. תשוקות חזקות ומוסר דתי מבטלים אחד את השני. ירמה חשה בכלולותיה אהבה ותשוקה כלפי בעלה, אך האיסור על העינוג מחייב אותה לבטל את בעלה ולהפכו למכשיר להולדת ילדים. מסיבה זו, כאשר מנסה בעלה בסוף המחזה לנ־הוג בה מנהג גבר באשה ולשכב עמה מתוך תשוקה אליה, היא הורגת אותו. במלים "הרגתי את בני", מו־דיעה ירמה שלא יהיו לה עוד ילדים, אך גם עד כמה איש זה היה יקר לה.

ההתרחקות של ירמה מבעלה — שורשיה אולי באי־סור הדתי על העינוג, המשכה — בהריסת דמותו כגבר, ותוצאתה — המודעות לכוחה היא. לורקה מעצב את ירמה כדמות שאינה כפופה לשום כוח או חוקים סוציאלים־דתיים לרצונה. לדעת לורקה, התכחשות לתפקידים המסורתיים הנשיים גוררת התכחשות להנאה המינית ובהכרח גם להרס הגבר. האשה הופכת לכוח הרסני ועקר. המעטת ההנאה המינית מבטלת גם את רעיון החיים ומולידה את המוות. חיים יכולים להימשך רק במפגש בין שני מינים שונים עם תפקידים מיניים שונים. וכאשר שואפת האשה להיות יצור על־מיני גורסים החיים.

הנרי מור: שתי דמויות יושבות. ברונזה. 1952/3

אחרון־הנפילים

הנרי מור, 1898 — 1986

מאת נסים מבורך

מלך ומלכה סקוטיים קדומים, יושבים על מעין ספסל המוצב על גבעה סלעית, שטופת־רוחות, ומשקי־פים על עדרי־הצאן הלוחכים את העשב של עמקי ממלכתם, ניצבים לעיניו של הנוסע בדרך כפרית אחת באזור ההיילנדס. זהו אחד מפסליו של הנרי מור, אשר הוצב בטבע תוך תקוה על השתלבות מושלמת עם הנוף, אך ללא הטמעות בתוכו עד־כדי אובדן הייחוד העצמי. העולה אל היצירה הזאת יכול להשקיף אל אותם נופים מזווית־הראייה של הזוג המלכותי הדומם, אך, לחילופין, יכול הוא לצפות עליהם דרך החללים המפולשים שחצב הפסל בתוך בכניתן של שתי הדמויות.

חללים מעין אלה הם סימני־ההיכר הבולטים של הנרי מור, אשר בתוך המאסות שלו, הגדולות והכבדות, היטיב ליצור משחק רוגע של אור־צל על־ידי מערכות־חללים כשם שבציורים מסוימים השטחים הריקים, הלבנים, שרים לא פחות מאשר החלקים המעובדים בהם באינטנסיביות.

הנרי מור, בן למשפחת־כורים מקסטלפורד, יור־קשייר, פרץ את הדרכים המעמדיים הנוקשים של החברה האנגלית המסורתית של המחצית הראשונה של מאה זו, הפילס לעצמו, בזכות כישרונו הרב, דרך אל פסגת עולמה של האמנות החזותית, וזה לאחר תקופה ממושכת שבמהלכה היתה תרומתה של אנגליה, בתחום זה, דלה למדי. האיש ניחן, כנראה, מחומרים עצ־מיים, אנרגטיים, שלו, כמעט ללא קשר עם המתרחש מעבר לתעלה ולאוקינוס. רק את עיקרון־ההפשטה קיבל, בעיקרון בלבד, מן החוץ, ובנה עליו את עולמו הפיסולי הייחודי.

פסליו של הנרי מור הם מופשטים בדרגות שונות. לעתים נקודת־המוצא שלהם מעוגנת בטבע, בדמות האדם, כמו במקרה של האשה השוכבת המוצבת במר־דשאה המרכזית של הקמפוס האוניברסיטאי בגבעת רם, וכן גם בפסליו שבמוזיאון־ישראל ובתל־אביב. הגוף האנושי משרת אותו לבניית מערכת ניפוחית, לעתים מורכבת מאוד, מבותרת על־ידי פירים ומיני־מבהרות, היוצרים עולם חזותי מרתק. לעתים מתלווה למכלול הצורני הזה גם משמעות אנושית, או אף לאומית, כבמקרה הזוג המלכותי הסקוטי הנזכר, הטוען מסר היסטורי נשגב. ייתכן, איפוא, כי גם האתרים המגאלי־תיים הפזורים ברחבי האיים הבריטיים, כמו זה של סטונהנג׳, השפיעו עליו מרחוק, באופן כללי בלבד, בעיקר במובן של הנוכחות העצומה המרשימה, הספוגה באווירת לאומיות ודתיות, וזה למרות שבניגוד למבנים הדרואידיים האלה, הזוויתיים והקודרים, מעוב־דים פסליו של מור, עשויי־האבן, העץ והברונזה באופן שמאפשר להם להקרין את עוצמתם הכבירה בלא להטיל אימה וקדרות.

מור יצר, כאמור, סגנון משלו. הוא מזוהה עם הפי־סול האנגלי כבולט שבבניו, ובתור שכזה דבקה בו, במידה ידועה, תווית של פסל לאומי. למעשה, לא כאלה הם פני־הדברים. הנרי מור הוא אחד החשובים שבפסלים המופשטים בני המאה הזאת במובן הבינ־לאומי, וזה לצידם של בראנקוזי, ארכיפנקו וזולתם. הסתלקותו, בגיל מופלג, מפנה קטע נוסף של הזירה לפעילות פיסולית מגומדת בערכיה, הפוחה, הובבניה, ותכופות בעלת־תכנים צעקניים, המתאמצים להופגת על הזירה החזותית.

הנרי מור, שנפטר לפני כשבוע, היה, איפוא, אחד מאחרוני־הנפילים.

אלני — טראגדיה יוונית בת־זמננו

אלני
מאת ניקולס גייג׳
תרגם יוסף אשכול
הוצאת ספריית "מעריב", 496 עמ׳

מאת אהרן אלמוג

"פאטריוטים אני אריס ולוחיוטיס, סגן אלוף בחיל התותחים. היום אני מניף את נס המרד בכוחות שכבשו את מולדתנו ואחתכת קומץ האנשים שאתם רואים לפניכם יהיה במהרה לצבא של אלפים".

קריאה פאתטית זו יצאה מפיו של אדם מוצק וקצר קומה שנעצר בראש יחידה של חמש־עשר גברים חמושים, כשבראשה הכובע הרגל יווני. היא נשמעה לראשונה ביוני 1942, בכפר גידה בצפון יוון, מפיו של מי שעתיד היה להיות לאגדה ברחבי יוון: אריס ולוחיוטיס, גיבור עממי שהלהיב את הכפריים לנטוש את עבודתם בשדות ולהילחם בפלשים הגרמנים. לוהט נעזו עד מהרה הרגיז את פטרונו במפלגה הקומוניס־טית בהתלהבותו העצמאית. סופו היה כסופם של פטריוטים קומוניסטים אחרים שסר חינם מלפני הקומיסארים הפוליטיים שלהם: הוצאה להורג.

התקוממות עממית זו של פאטריוטים יוונים בצבא הכיבוש הגרמני, כפי שמתאר אותה ניקולאס גייג׳ בספרו, לא גררה אחריה התקוממות עממית של אלפים, כמצופה, היא נתגלגלה חיש מהר במלחמת אזרחים עקובה מדם בין הפארטיזאנים הקומוניסטים לכוחות הממשלה נאמני המלך, כשהכפריים הפרימיטיביים התמימים משמשים להם חיילי־עץ על לוח שחמט מורכב של שאיפותיהם הפוליטיות. הרבה מן הלוחמים הקומוניסטיים עצמם שלחמו בקבוצות לשחרור מולדתם והאמינו בתמימותם ב"אביב העמים" שעשוי סטאלין להביא לעולם, לא העלו בדעתם שהם מבורים־ראש במשחק פוליטי ציני ומבוער של הקומוניזם הסטאליניסטי מן הימים ההם.

זהו רק פן אחד בספרו של ניקולאס גייג׳, המביא תיאור מפורט של האירועים שעברו על יוון מ־1939 ועד 1949, עשר שנים של כיבוש, שחרור ומלחמת אזרחים, שלא תישכחנה בהיסטוריה של יוון המודרנית. וישנו פן אחר, מרשים ומזעזע הרבה יותר, שמתרכז סביב ילדותו ודמות אמו של הכותב: אלני. הוא שנותן לספר הזה את איכותו המיוחדת.

אודה, שאלמלא רחשתי אהבה מיוחדת לעם הזה ולארץ הזאת, אפשר ולא הייתי כותב על הספר הזה. הייתי ביוון בתחילת שנות ה־60 והיתה זו הארץ הי־חידה בכל אירופה ששבתה את לבי בסוד קסמה המיוחד. אני זוכר כפר הררי קטן בדרך לחלום שבצפון

משפחת המחבר קודם בוא הרעה: האם במרכז ומימינה בנה, המחבר לעתיד, ומקיפות אותה בנותיה ואחותה.

יוון וכפרי זקן, הנושא חבילת עצים יבשים על גבו, נעצר בדרך והצדיע לי לשלום. הוא ראה בי שליח שנקלע למקום מכוכב אחר. שנים רבות לא משה מזיכרוני אותה דמות של כפרי זקן, כשאני תוהה, מה ראה לנכון להצדיע לי באותה דרך שוממה שבהרי יוון. עכשיו כשקראתי את הספר "אלני", דומה שהתחלתי להבין. כל ישותו הבוטה, כמו ביקשה להביע את רצונה בחופש. רצון שבא לידי ביטוי בהצדעה לאדם זר.

"אלני" הוא מסוג הספרים הדוקומנטאריים־היסטו־ריים שקשה להאמין שהדברים המסופרים בו אכן התרחשו במציאות, ודומה שאין הם אלא פרי דמיונו של המחבר. סיפור העלילה נסב על כפר קטן בהרי המורתאנה שבצפון יוון, סמוך לגבול האלבני, העובר את אימי מלחמת העולם השנייה כשהוא נכבש בידי הגרמנים. אך סבלם של התושבים במלחמה הוא כאין ואפס לעומת מה שמצפה להם לאחר מלחמת העולם השנייה, כאשר יוון נקלעת למלחמת אזרחים אכזרית בין המלוכנים לבין הפארטיזאנים הקומוניסטים הנאבקים על השלטון. כל מה שלא עשו הגרמנים לאנשי הכפר, עשו להם אחיהם היוונים עצמם ובשרם, שרצו להקים בכל מחיר את ממשלת יוון החופשית בהרי אפירוס. ליה, הכפר הקטן שבהרי יוון, הופך להיות סמל אנושי חי, שממחיש יותר מכל את יצר לבו הייחודי של האדם, המוכן לעשות את כל הרע שבאפשר בשמן של אידיאולוגיות. כפר קטן של איכרים דלים וקשי יום, אדוקים ברוחם, שכל חייהם חוסים בצל הבתולה הקדושה שבכנסיית הכפר, והקוראת את מאמיניה לאהוב, לרחם ולסלוח, הופך להיות מיקרו־קוסמוס לזירת התרחשויות נוראות ובלתי צפויות של שנאת אחים, שיוון נקלעת אליהם על כרחה. דומה שדווקא ארץ זו, שנתנה לעולם התרבות את ערכי הדמוס של דמוקראטיה, היא שהתקשתה בליבוך לעכל את החלל הריק, שנוצר עם אובדנם של ערכים אלה וזורקת עצמה, כמו בטראגדיה יוונית, אל כאוס מוחלט.

אלני, היא אמו של המחבר. עיתונאי אמריקאי, שב־גיל 9 הצליח, עם ארבע אחיותיו, להימלט מיוון. 30 שנה לאחר מות אמו, הוא חוזר אל כפר מולדתו כדי לתחקות מקרוב על האירועים שהביאו על אמו סוף מר כל־כך. הספר פותח בתיאורה של אלני ההולכת בדרכה האחרונה אל הגיא שבמעמד הכפר, כשהיא מלווה בפארטיזאנים החמושים שיוציאוה להורג. דמותה, אינה יכולה שלא להעלות בדמיון דמות אשה יוונית אחרת מלפני אלפי שנים, שהלכה גם היא אל מותה באותה ארץ, כשהיא נגררת בדמעות מאותם נופים, משום שסירבה בעקשנות לוותר על הערכים היקרים ללבה, ועשתה מעשים שהם בניגוד לפקודות השליטים, אנטי־גונה של סופוקלס.

יש משהו מזעזע בתיאור מותה של אלני גאצוייאניס, שכל פשעה היה שהבריחה את ילדיה מן הכפר אל מקום מבטחים, לאחר שנתברר לה שהפאר־טיזאנים מתכוננים לקחת את ילדי־הכפר ולשלחם לארצות הקומוניסטיות השכנות. מי היה מעלה בדעתו שילדים בכפרי יוון עברו באמצע המאה העשרים, אותה טראומה שעברו ילדים יהודיים בתחום המושב, כשנחטפו לצבא הצאר בימי הקאנטוניסטים. מסתבר, שגם ביוון נחטפו ילדים והוצאו בכוח מידי הוריהם כדי שיגדלו יהיה להשכם, הרחק מן הבית, ל"אזרחים מועי־לים למולדת". גם גורלן של הנערות בכפרים לא שפר עליהן. ילדות בנות ארבע־עשרה נלקחו בכוח ממשפ־חותיהן, הולבשו בבגדי גברים ואולצו להילחם, לאחר אימון־צבאי קצר, לצדם של הפארטיזאנים. זהו אחד הפרקים המזעזעים ביותר שבספר. שנים רבות לאחר שנסתיימה המלחמה תעו עדיין נשים וילדים שנעקרו מיוון מולדתם, ברחבי אלבניה, יוגוסלביה ופולין. דומה, שזו היתה תחילת הסוף של הקומוניזם ביוון. הקו־מיסארים הפוליטיים בכבו במוסר כשרק משועוע את האוצר העצום שנתן להם העם היווני, שבחובו אהד את המהפכה העממית בתחילת דרכה. הם הלכו נגד העם וכפו עליו דיקטטורה זרה לרוחו. תפיסתו הפו־ליטית של ניקוס זאכריאדיס מנהיג המפלגה הקומוניס־טית ביוון היתה דיקטטורית־סטאליניסטית במובנה הגרוע ביותר. לפיה, האדם הוא בורג חסר חשיבות במ־כונה האידיאולוגית המשומנת היטב של המפלגה, וברגע ששוב אין הוא מתפקד כהלכה, קרי: מציית בעיוורון, יש לסלקו. זאכריאדיס רצה להשתלט על צפון יוון ולהקים ממשלה זמנית שיוגוסלביה ואלבניה ישמ־שו לה עורף בטוח. שר צבאו מארקוס ופיאדס נאלץ לבצע את המשימה הזאת בחוסר התלהבות, כשהוא חולק כמעט בגלוי על האסטרטגיה של הקומיסר הפו־ליטי שלו. מרבית הכפרים שבחבל אפירוס אכן נכבשו ותושביהם, שלא הצליחו להימלט דרומה, נאלצו על כורחם ליטול חלק במהפכה העממית: לדאוג לצרכיהם של הלוחמים, לספק להם מזון, לבשם, עצים להסקה, וכאמור, לתת בידיהם את בניהם ובנותיהם ששימשו למעשה בני ערובה. עיקר שומם המהפכה נפל אפוא על הכפריים המסכנים, שחיו תחת איום של טרור בלתי פוסק. מי שנחשד בשמץ של בגידה, או השתמטות כלשהי, הועבר למשפט והוצא להורג.

ליה היה אחד מן הכפרים שחשו את מוראות המלחמה המהפכה שלאוריה בצורה האכזרית ביותר. עמל דורות שעמלו עובדי־אדמה ורועי־צאן, ירד לטמיון. דבר לא נותר ממנו פרט לבית־קברות שומם, זרוע גרוטאות שבחלקו אף לא הובאו אל קבר. מרי קוראי בספר, המקיף 500 עמודים, מוזהי לא אחת דמעה מזווית העין. קראתי בנשימה עצורה ובסיומו רציתי להכיר את הנפשות הפועלות בו. את אלבנה, קאצמה, גליקריה, פוטיני, לוודא שאכן ניצלו והגיעו אל חוף מבטחים הזו בראות וכנאשרות.

ניקולאס גייג׳, שהוברח בידי אמו מן הכפר בהיותו בן תשע שנים, חזר אליו כאמור אחרי שלושים שנה, כשהעימות הישיר עם האנשים למותה, מביאו לידי קאטארזיס, שמשחררו מהיצר הכפייתי לנקום ברוצחיה. הוא מבין ששם נקמה אינה אפשרית, ובדרך של סובי־לימאציה הוא מנציח את דמות אמו בצורה מעוררת כבוד. מן הראוי שדמות אלמותית של אשה קטנה זו מהרי יוון תזכיר לעולם את מה שהוא נוטה כה מהר לשכוח: למה עלולים להביא שכרון־הכוח והרצון לכפות אידיאולוגיה על הזולת שלא באורח דמוקראטי. ספר חובה לכל אוהב ישראלי.

העורך: אברהם רמון

שבוע של ספרים מאת בני ציפר

מקור

תפוחים מן המדבר, סיפורים
מאת סביון ליברכט
ספריית פועלים, 1986, 175 ע'

ב"תפוחים מן המדבר", ספר ראשון למחברתו, ניסתה סביון ליברכט לתפוס את האקטואליה הישראלית בגבה, באמצעות גלריה של טיפוסים ושל דראמות קטנות האופייניות לישראל של שנות השמונים, על מתחיהן בין חתים לחילוניים, בין ערבים ליהודים, בין נשים לגברים ובין זקנים לצעירים. לשקף מציאות קרובה בסיפורת היא משימה קשה, הנדונה לכישלון בדרך כלל. ליברכט, גם אם אינה נכשלת ממש, מרפרפת את בעיית חוסר הריחוק המספיק במנות גדושות של ארוטיות רטוחה והתכונות רומאנטיים עושים את מלאכתה קלה מדי. אך משגה היסוד אינו בגישה הרומאנטית, אלא ביומרה — שבה מתגלה מוטיווצה של ליברכט במידבה — "לייצג" בכל סיפור מגזר או פרובלמאטיקה כלשהם בחברה הישראלית על ידי "מקרה פרטי" כביכול, המלמד על הכלל.

גישת יסוד שבזאת עיתונאית יותר מדי בשביל מי שמבקש לכתוב ספרות טובה, והתוצאה ניכרת בסיפורים, שבהם נרמה תבוסות שהסופרת דוחפת את הגיבורים הנבונים המתאימים בכאולץ לחוויה מאולצת שתוצאותיה צפויות מראש. בסיפור "זוזו על הגג", למשל, מטפלת ליברכט בבעיה היהודית-ערבית דרך פאנטסיות כמוסות של אשה נשואה, המזמינה פועלים ערבים לשפץ את ביתה בשעה שבעלה עושה מילואים, וקושרת קשר עם אחד הפועלים, סטודנט לשעבר. ולאחר שזורזו לפרטיותה לא בלי הסכמתה, הם מכובדים את ציפיותיה. ליברכט מצליחה בהעברתה של פיסת-מציאות, על כל חיותה, ומציירת בחדות את תשוקתה, הנסתרת של האשה התל-אביבית לפראיות המגולמת בערבים, אך עושה זאת על חשבון סטראוטיפיזציה, גם של הערבים וגם של היהודיה.

סיפור שבו משוקים חסרונות כתיבתה של ליברכט לטובת העניין דווקא, הוא "יונים", המספר את סיפורה הנואש של אם, שבנה היה לבעל תשובה וקשרים ביתקים, עד לרגע שבו האמהות גוברת על הבדלי הדעות: הבן חולה בצהבת, האם נלחמת בגו הרבנים ותרופות האליל שלהם, ותובעת לבל יכריחוהו לצום בתשעה באב — ויוצאת וידה על העליונה. הסיפורים האחרים, יש בהם טובים יותר וטובים פחות.

תרגום

הקיץ של קטיה, רומאן
מאת טרוניאן
מאנגלית: דבנית דיצ'ק
הוצאת זמורה, ביתן 1986, 173 ע'

"הקיץ של קטיה" הוא מסוג הרומאנים שנתפרו להיות רב-מכר עד שמרוב קישוט חדלים לראות את הקישוט. ההתחזות לספרות טובה כמעט-מושלמת. טרוניאן, שכבודו של סופר השומר את ההתר בסוד גם זה מתבקש להצלחה מסחרית, שוזר ברייקנות אווירה של כפר צרפתי ביודו בפירנאים בימי מלחמת העולם הראשונה כרקע ורגע לרומאנסה תמימה בין רופא הכפר הצעיר לבת-אצילים פאריסאית שמשפחתה השתקעה זה מקרוב במקום מסיבות שאינן ברורות תחילה, והמתגברות הולכות, כבל שהקטאסטרופה הסופית מתקרבת: הנערה התמה, הלבושה לבן, מתגלה כרוצחת אכזרית המבקשת לנקום בכל גבר המבקש את קרבתה על אונס שבאמצעה בילדותה והשאיר בה רישום טראומאטי. טרוניאן שומר על המתח בטכניקה של ביסאי פרשים, ויש להודות על האמת: הספר אכן נבלע בשקיקה. טיפוסי המשנה התמהוניים בעלילה משורטטים בחיות שיק אגאתה כריסטי היתה מסוגלת לה.

שירה

נסיעה עירונית, שירים
מאת עמוס לויתן
ספריית פועלים, 1986, 63 ע'

המסר פשוט להפליא ומודרג בחוכמה בספרו של עמוס לויתן: עזיבת החיים הקרובים לטבע ולאדמה והליכה אל העיר שיותרה באסטיטיקציה שלה, המסומלת בעיקר באשפה, מוצר הלוואי של כלכלת הקאפיטאליזם: פחית משוכה, בדל סיגריה, כרטיס נסיעה עירונית. לויתן, עצור ברגש כסופר-אינוגטאר, מצייר אפוקאליפסה מייאשת של סוף תרבות הצריכה. האבק העירוני היום הוא רמז אפי מוקדם לגורלם של בנייני הבטון של נינוה המודרנית שהיא אולי תל-אביב — הכל יהיה אבק ביום מן הימים, כדרך שהזמן שחק לאבק את תפארתם של דורות ועידנים קודמים.

האידיאולוגיה אינה חדשה, אך הצגתה רעננה, בצורת תזה, אנטיתזה וסינתזה, המסומלים בהתאמה בחיי הטבע, בחיי העיר המנוגדים להם, ומגשרת על שניהם השירה, יצירה שאינה ייצור. הנערות להעניק עומק ל"זו-חו-מסרי" של החיים המודרניים: השירה, פרי עמלו של המשורר, שמוטל עליו לשחוק את האנטי-קאפיטאליסט, לעשות במלים פארודיה של ההונה שעושה איש-עסקים במלים. ההפכות ביריד לאחיזת-עיניים לצורך קידום מכירות, ובפשטות: לדוגמה. טובי שיריו של לויתן הם אלה המשחקים בסיסמאות מכירה ופרסומת ועושים מהן פלסתר ברוח משעשעת-מרירה, בלי לפחור כלל מפשטנות-יתר.

עיון

פרקים בשירה ההודית
מאת פרופ' דוד שולמן
הוצאת משרד הביטחון, ספריית האוניברסיטה המשודרת. 1986, 127 ע'

התייחסות למזרח הרחוק כאקזוטיקה מבוססת תכרפת על תמונת עולם שכזות. הראשה באירופה המערב את מרכז התרבות, ואת כל היתר כספיחים לא מחייבים, שכוחם בקישוטיותם ולא בתוכנם. ב"פרקים בשירה ההודית" מנסה שולמן לשבור את המיתוס הזה ולהציג את השירה ההודית באמצעות כליה של הביקורת המערבית לאחר השלת קליפות הקישוט, המליצה ההודית.

בעוד שירת המערב יוצרה בעמידתו של המשורר כיצור המבקש לשחרר את עצמו מכבליה של הלשון, וליצור לו לשון ביטוי פנימית משלו, מתייחדת השירה ההודית הקלאסית בהרמוניה הגמורה בין הלשון ללשון השירה. אם במקרא, ועל אחת וכמה בתרבויות המערב, נבראה הלשון בשביל האדם ועל-ידי האדם, אבל בהודו השפה אינה תוצר אנושי, אלא היתה קיימת לפני האדם ולא נועדה להגדיר את מצבו. תפקידו של האדם הוא לגלות את הלשון מתוכו, ולהוציאה מן הכוח אל הפועל. כלומר, השפה אינה מיוצרת אלא מתגלה. במובן המיסטי-ארוטי של המלה. לאלה המקדישים את חייהם לפיתוח עדינות מוחשבת, המשורר הוא מי שמקדיש את חייו לגילוי והקריב את חייו קורבן לתיקון העולם באמצעות הכתיבה.

שולמן סוקר בקווים כלליים את תולדות השירה העתיקה של הודו, החל מארבע הוודות, הם כתבי הקודש שחוברו לקראת אמצע האלף השני לפנה"ס, אלף שנים אחר כך, נוצר אפוס המהאבהארטה, המשקף את המשבר שעברה הציוויליזציה ההודית: ההרגשה הגמורה והרטוריקה המוהלים שהוסיפה להם שירת הוודות, התחלפה בניהיליזם, שרגל בפרישה מן העולם ובניסיון להתעלות בעל המצב הקיומי הקשה, ובשיעור אפוס המהאבהארטה דומה מבחינה זו הרבה יותר לדמות המשורר של המערב. לצד אפוס המהאבהארטה עוצר כהוד אפוס מקביל, הוא הראמאיאנה, גיבורו, ראמה, הוא דמות אידיאלית ומושלמת.

הפרקים הבאים בספר עוסקים בהגדרת היופי האמנותי בתרבות ההודית, השונה לחלוטין מההגדרה המערבית של יופי: יצירה אמנותית גדולתה אינה בכך שהיא מחקה היטב את החיים או מקשטת אותם, או מביעה נאמנה רגשות אנושיים — אלא בכך שהיא מאפשרת לשומע או לצופה בה לטעום, ולו לרגע, את הטעם הנצחי והמוחלט.

כתב עת

אגרא — אלמנך לספרות האמנות, מס' 2
בעריכת נתן זך ודן מירון
הוצאת כתר, 1985/6, 324 ע'

ב"אגרא" חברה יקרתם של העורכים יחד עם טובי טעמם. התיאור אינו יכול לאכזב בשום פנים, בין היתר מפני שאין למופיע ב"אגרא" קו אידיאולוגי או מלחמות ספרותיות לנהל על גביו. את האנרגיה התוקפנית שלו חוסך זך בשביל בימות אחרות שלו, וכאן כולו טלית שכולה תכלת. אנידוקסם נמוך. דן מירון מתוק במאמרו הארוך "מיתבדים תמנים לבני בליביית", על גלגולי העימות בין הסופר למסמר הציוני, ומנפיץ כמה מקובלות שקבו להן אחיזה מוטעית, כגון היחסים המיותרים-כביכול בין בן-גוריון לאלתרמן. מירון מוכיח את תר-ספריותם הטראגית של היחסים: בעוד אלתרמן העריץ את בן-גוריון הערצה של ממש, אין כל הוכחה שבן-גוריון אפילו הכיר את שירתו של אלתרמן על בוריה להוציא כמה משירי "הטור השביעי", ולעומת זאת ניצל את המשורר לקידום מטרות פוליטיות בזיניות שאי-אפשר לטעות בהן.

מאמרו של מירון הוא הנתח הראוי ביותר להמלצה באלמנך. בתוך מבחר השירה, הקולעים ביותר הם הלקין ופריל. האחרים נבחרו ברובם על-פי מידת ההתחכמות של אמירותיהם השיריות. גוריית ברין מביאה סיכום של מחקר שעשתה על השתנות הגוטה של העמידה הבוזירות מתקופת הפרינה ועד היום כסמן לערכים שהשתנו. מסיים את האלמנך צרור המחשבות של נתן זך ושמו "מסע בכחול", על השתנות עולם האידיליה האידיאל לעולם של מלחמה ותזוית, דרך מוטיב הצבע התכול ביצירות אמנות וספרות.

מועדים

מחזור לצעירים לראש-השנה וליום-כיפור
בעריכת חיים ויינרב
גראפיקה: דוד קים
הוצאת מאור קודמים, בסיוע משרד הדתות, 1986, 124 ע'

המחזור שלי לחגי תשרי — קטעי תפילה נבחרים לגיל הרך
נערך בייעוץ מול משאט-פניני
הוצאת מאור קודמים, 1986, 43 ע'

בבית-הכנסת, כמו באופרה, יוצאים מהכוח שהצופה מן השורה אינו חייב להבין במלואו את הטקסט המושר על הבימה, ויקום מי שאינו קונה בין הדראמות שהשר פיעו על התרוקותו מוזה, את העובדה שבילדותו, עמד בוהה מול הסידור שהוצב סבא מתחת לאפו, ניסה לנחש לאיזה עמוד כבר הגיע החזן בתפילה.

בעידן שבעלי-תשובה באים עולים כפרחים, אך טבעי היה שמו"ל זריז יבחון בביקוש לליטורגיה יהודית בלבוש צבעוני ומושך-עין, שיפתור את הבעיה הזאת לפחות בשביל ילדים. הוצאת "מורך" המסתתרת לצורך זה מאחורי השם "מאור קודמים", עולצה לעזרת הילד הצעיר העברי הנבוך, הרוצה להתפלל ואינו יודע, בשני מחזורים מקוצרים ומשובבי-עין. שני המחזורים נערכו בפיקוחם של בעלי-מסבא בטנגר הממלכתי-דתי. הספר "המחזור שלי" מתאים לגיל הרך — לגן ולכיתות הנמוכות של בית-הספר — וכולל את הברכות והתפילות הבסיסיות שנקשרו למחזור של חגי תשרי: ברכות "לשנה טובה תיכתב ותיחתם", הברכה על התפוח בדבש, הכפרות, התשליך והישיבה בסוכה.

המחזור השני נועד לבני הנעורים וכולל בו התפילות הבסיסיות של הימים הנוראים במלואן. הוראות העמידה, הישיבה וכו' מצוינות באות תכלת, ביחד עם הסברים קצרים על משמעות כל תפילה ותפילה.

קריקאטורה

בקו רענן, קריקאטורות
מאת רענן לוריא
הקדמה: שלום רוזנפלד
זמורה, ביתן, 1986, 128 ע'

רענן לוריא הוא קריקאטוריסט "קוסמופוליטי", כדברי שלום רוזנפלד בהקדמתו, המדגיש שאין הוא מצייר את הקוסמופוליטיות לשלילה. אך כלום אין פירושה של קוסמופוליטיות גם שורידגנפש לתחום בחלק זה או אחר של העולם, ואבובן מסוים של השנאה הבריאה הזיקת למשפט בכל אחד בעסוקיהם קאטוריסט כלפי הנבהג והרשות? קריקאטורה צריכה, בראש וראשונה, להוריד מנהיגים מפורסמים מכיסאם אל העם, ולהנמיך, הר חולק, את קומתם. לוריא עושה זאת במושכל ראשון: גדולי העולם מצוירים אצלו, בשיטיות, כעברים אידי-ראוש והעיזי-גוגת, המפורסמים בסופו של דבר לגלריה של דורסים-טקסטים חביבים, מבגין ועד יארוזלסקי, ומריינן עד צ'רנינקו, אנדרופוב ושות'.

לוריא מופיע, על-פי הכתוב בהקדמה, בספר השיאים של גינס, כבין, שאיר האויר, ולא רק ביריו של לוריא, עד זרא ועד כדי אנטי-פלורלאישיות. גם הוא הראוי שיופקם מקום בספר כבושיא בקריקאטורה. לוריא אינו חוסך בפחות של האיש האטומי הקוטן, הבוטש הדוקע ומוחץ את כדור-הארץ במשעות מטעמות שונות, עד שהוא נותר לבדו, בלי עולם, שבעדרנן על שמוטו את האבטישים מעל פני-האדמה. טיפול דומה מקבל חומייני, הנראה עומד ונושא דרשה בלהבת מול קהל אידיוטי של מבצת-קודרה. איני אוהב את לוריא, מפני שמעל הכל הוא אינו מבדיח, ושנית — אינו משאיר כמעט דבר לדמיון ולפרשנותו של המתבונן.

לורקה והמיתוס

המשך מעמ' 8ב'

שקעת קשה לבלע, ביחוד לפי שניגש אל המחזה עם כלי הביקורת המוחשת ריאליים או פסיכולוגיים. אם רק נבין שהעולם של "ירמה" הוא קרמון בעולמה של אלקטרה או אנטיגונה, לא נתקשה לקבל אפילו את דמותה של הגיבורה האוחזה באובססיה הטראגית האופיינית של עקרותה. "זהו מחזה על עקרות ולא על אשה עקרה" — הוא משפט אחר של לורקה שהוא נכון מהכליות, על אחרות מחוזו (מתוך קובץ התעודות הנ"ל). מיתוס הוא אמנם סוג של פסיכולוגיה ממש הרבה, אבל מיתוס ופסיכולוגיה (במובן הרוח, בן המאה העשרים) צוהבים זה לזה, הם במעט ניגוד.

רנה ליטוין, שבכבר הבליחה פעם בתרגומו של מחזה לורקאי, שיוותה ל"ירמה" לבוש עברי יפה להפליא, חריש ומחביר. רחוק מן המבלצות שבה מילא רפאל אליעזר את תרגומו. לורקה ביקש פעם מן המשוקים שעמם חוזר על איזה קטע של אחד ממחזותיו (על כך מספרת בספרה על לורקה, מרסל אוקלארג "רבותי, קצת פחות לורקיות, בבקשה". רפאל אליעזר לא נשמע לבקשת לורקה זו ומילא את תרגומו ב"לורקיות" שלעתים הוא סוריר ממש, מעתיק. הגיע הזמן לתת לקורא העברי לורקה חדש, פשוט ספונטאני. יותר מיתי. נראה שליטוין היא זו שנועדה למשימה לא-קלה זו. והיא יכולה לה, לפי שני תרגומיה שעד כה. תרגומה רב-תרוק ל"ירמה" הוא התוכנה הברורה ביותר ליכולת מרשימה זו.

מעולם הספרות והאמנות

לאקאן: "האפל" המודרני

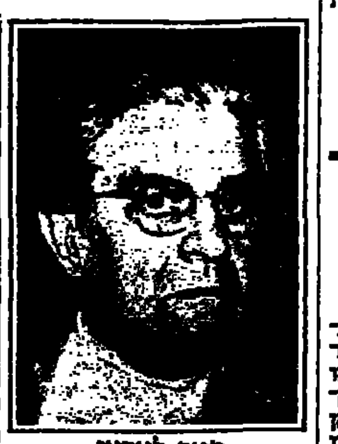
ז'אק לאקאן

באנגליה ראו באחרונה אור שני ספרים שכוונתם לפרש ולהבהיר את משנתו של הפסיכיאטר הצרפתי השנוי במחלוקת, ז'אק לאקאן. הבהרת משנתו של לאקאן היא משימה נועזת הנוגעת את רוחו ומהותו של הוגה זה. ספרה של אלי ראגלאנד-סאליבן הוא אבן פינה במחקר לאקאן, שכן הוא מרגים את הרלבנטיות של לאקאן למחלוקות מתמידות בפילוסופיה, כגון: היחסים הפסיכו-פיזיים, היחס בין ההכרה למציאות, הלשון להתייחסות, האני להכרה והכל מה שמתייחס לשאלת התת-מודע.

ראגלאנד-סאליבן מראה, כי לאקאן מעורר שאלות מתחום תורת ההכרה, ולא רק שאלות פסיכולוגיות. הסכמה המשולשת של לאקאן — הדמיוני, הסמלי והמציאותי — כמתבטאים את האני למן ינקותו, נוסחה באופן כזה שהיא לוקחת בחשבון את העובדה, שהטבע החומרי הוא הקרקע ממנו מגיחים הסובייקט והאובייקט כאחד. "המציאותי" של לאקאן מצביע על השפעות והוויות שאינן יכולות להיות מוצגות, בקטגוריות המה-מאליות של הלשון; זהו מושג שבאמצעותו מבדיל לאקאן קטע מסוים של הטבע (הגוף) מן המאטריה פרימה, כלומר: הקרקע של ההפרדה ההדדית בין גוף למשנה. ההפרדה מעל גוף האם יוצרת בדרך זו תבואה מציאותית בצורת הטראומה הבסיסית של האובדן, המהדהדת דרך כל החיים וגם בלשון ומערערת על תפיסות יציבות של זהות ומין. מאחר שהעולם הציבורי של הסדר הסמלי לעולם לא יוכל להלום את חוויית המציאות הפרטית, הרי שני עים תת-מודעים אלה הם אתגר לכל שיטה מאחדת, כולל השיטות הפילוסופיות.

ראגלאנד-סאליבן ניסתה להציג את הגותו של לאקאן כהתמר של מושגים מתפתחים, כשאותם מושגים עצמם מופיעים שוב ושוב בהקשרים שונים.

ביצ'ה בנבנוטו ורוג'ר קנדי לקחו על עצמם לתאר את הגותו של לאקאן בצורה קווית, וספרם "יצירותיו של ז'אק לאקאן" פותח במחקרו של לאקאן מ-1925 על פסיכוזה פאראנואידית ומסיים בסמינר שלו על מיניות נשית, שפורסם בשנות ה-70. פרקי הביניים מתארים היבטים עיקריים של הגותו ומשרטטים את התפצלותו הן מן התיאוריה של מלני קליין והן מזו של פרויד. דבר זה מורגם היטב בפרק על תסביך אדיפוס. אשר על-פי לאקאן, בניגוד לפרויד ולמלני קליין, מתרכב סביב ארבעה מושגים ולא שלושה. לדעתו, לא האב ולא האם יכולים להגדיר את הילד באופן שלם, כי הסובייקטיביות שלו תלויה בכניסה אל שיטת משמעות קיימת, הקודמת מראש את מקומו של האני בלשון ובתשוקה. המושג הרביעי בשיטה האדיפאלית של לאקאן — נוסף על אבא-אמא-ילד — הוא הפאלוס כמסמן שסביבו תגה תשוקת כולם, כולל זו של האב. מאחר שאין לאקאן מזהה פאלוס ופין, הרי הראשון הוא גם בעייתו של האב. לדעת לאקאן, הפאלוס מציין חסר באופן כללי, מאחר שאבל האם, התוכר שלו מרחם אותו לכדי מושא-תשוקה ביחס לכל בן אנוש, יהיה אשר יהיה מינו.

אחת ממעלות הספר הזה בכך שהוא מצליח להפוך את המחורות הכללית של התפיסות הפסיכואנאליטיות של לאקאן לברורות ומשבעות. החלק השאפתני ביותר של ספרם דן בתפיסת לאקאן את התשוקה המינית ויחסה למוות. (ט.ל.ס.)

Ellie Ragland – Sullivan: Jacques Lacan and the Philosophy of Psycoanalysis. Croom Helm 25.
Bice Benvenuto and Roger Kennedy: The Works of Jacques Lacan. Free Association Books. 7.95 (Paperback)

החור שבשמי-הנייר

שמה של מאריה מסינה נעדר מספרי הלימוד של הספרות. השכחה מכסה על עבודותיה כמו קיסוס, אומר בהקדמה, הסופר איש סיציליה לאונארדו שאשה.

מאריה מסינה נולדה בפלרמו, בסביבות 1866, תקופה שבה נמצאו מלכודת בגילן של נשים סופרות. בחייה צוינה על-ידי המבקרים הגדולים האיטלקים, שהשוו אותה, אולי לעתים קרובות מדי, לג'ובאני ורגה, אולי משום שברוב הרומאנים והסיפורים שלה היא מתארת את חייהם חסרי-התקווה של איכרי הדרום.

ספרה "הבית במבוי הסתום" ראה אור לא מכבר בצרפתית בלוויית הקדמה של לאונארדו שאשה. הבית שבשם הספר והמבוי הסתום שבו הוא ממוקם אינם נטועים בסיציליה העניה של האיכרים של הארגה, אף לא בזו האריסטוקראטית המגונדרת של "הברדלס". מדובר כאן בבית מרוגני הבאה בפלרמו, בית צבעוני ועצוב כגון אלה שתמצא ברומני של ויסקונטי. שתי אחיות, אנטונייטה וניקולינה, מגיעות אל הבית הזה בשמחה מכפר סמוך. מבטה של מאריה מסינה מתעכב, אם גם לא בהרחבה, על רהיטי הבית, חפצי-החן שלו ודיוקנאיו. עידונים כגון אלה הם זכותו הבלעדית של בעל-הבית, לושיה, סוחר בנכסי דלא-ניידי ומלווה בריבית קצוצה. הוא נושא לאשה את אנטונייטה, בת בעל-החוב שלו, משום שהיא שבירה וניתנת לדריסה, והוא תובע ממנה צייתנות גמורה. הוא משתלט גם על ניקולינה, המשרתת בביתו כמשרתת ללא משכורת. שתי הנשים היראות את אדונן משרתות אותו באמנות: הן מגלחות אותו, ומפפות את ראשו ומאכילות אותו. ובשעה שהוא מוצא לנכון, הוא תובע גם מגיסתו את שירותי המיטה. הן ניתנות לחיות יחדיו כמו "שני להבי מספריים בנרתיק אחד". הן חיות בניבתם.

הרומאן האיטלקי, כפי שמציין שאשה במבוא, מטפל לעתים רחוקות בסיפורו של זוג. התשוקה, כפי שהיא מופיעה בו, מתוארת על-פי רוב כשרפה פנימית, הרחק מן המושא האהוב. גם ברומאן הזה משולש של בודדים, שבו הגבר משליט את רצונו והנשים נכנעות. שאלת ההתמרדות אינה עולה. הכניעה היא חלק מגורלן. אשר לאהבה, אין היא קיימת אלא בחלומותיהן של שתי האחיות, קודם לנישואיה של אנטונייטה, או באריות שמזמזם לעצמו אלסיו, הבן, או בתקוות שבהן משתעשעות שתי הבנות, הגדלות כמו לטאות המגמגמות באבוב על קיר עתיק, רועדות לנוכח השמיים והעצי-הכוכבים, והבנות להמשיך בניסיון של אמן.

שאשה משתומם על-כך שהפמיניסטיות, המלקטות כל פיסת-עדות על מצבה של האשה, העלימו את מאריה מסינה. נשי סיציליה, כפי שהיא מתארת אותן, אינן שונות בהרבה מנשי ערב-הסעודית. ואולם, מסינה היודעת ללא ספק, שהספרות יונקת זהיה מן הנהורות ומנה בדי-יאות טובה, אינה תובעת מאומה ואינה מאשימה איש. הגיבורות שלה רמוסות מבלי שיהיה בכוחן להתלונן. חוק הגבר המונב אל תוכן במידה כזאת, עד שהן חשות אשמה על היותן אומללות. הן קובלות על אכזריות הגורל, בלא שיהיה להן האומץ להפנות אצבע מאשימה כלפי הגבר. ביקום זה התליינים הם הקורבנות.

הדמות המרתקת ביותר ברומאן, היא זו של הבן אלסיו, המבין את המתרחש, ומבקש לפצות את האמית. במבוי הסתום של הטראגדיה הוא מבקש להימלט מגורל דומה דרך הספרים שהוא קורא, שפת הים, האופרה. אבל הוא לא יתחמק, אלא דרך המוות.

הקולות החנוקים, העולים מתוך הרומאן הזה, יש בהם מצלילי קולם של גיבורי צ'כוב. יותר מזה, הם מעלים בזיכרון סיציליאני אחר — פיראנדלו. במותו, מתוארת גם מסינה בורגנות זעירה, המבקשת להיחשב יותר עשירה ויותר חשובה משהיא באמת מצד אחד, ולקיים את כל הטאבו של האיכרים מצד שני. בהסגר הכפול של האי ושל המשפחה אין לנשים של מסינה אפילו המוצא של הגיבור הפירנדלי, זה שבשאשה מכנה אותו — "החור שבשמי הנייר", כלומר: אפשרות הבריחה אל השיגעון. ("ל'אכספאדאס").

La Maison dans l'impasse par Maria Messina. Avant-Propo de Leonardo Sciascia. Actes Sud. 79F.

פוקו בסתיו

ראשית ספטמבר. הצרפתים חוזרים מהחופשה, הם משרטטים עתה את מפת הסתיו. בתחום הפילוסופיה יהיה הסתיו צייר למישל פוקו. מקץ שנתיים למותו של הפילוסוף-ההיסטוריון עדיין ניצבת הגותו והרפתקתו הסטרוקטוראליסטית במרכז העיון והחגיגה. הבולט בספרים העתידים לראות-אור הוא זה של ז'יל דלז, גם הוא כותב של הגות הפילוסופית, שספרו "פוקו" ייצא ב"אדיסיון דה מינוי".

בצמוד על כך יראו אור הספרים של דיהה גיליאם מקורד "פוקו או הניהליזם של ההתפלספות", של ג'ון רייכמן "מישל פוקו או חירות הידע", ושל ראסון בורון "על האידיאולוגיה". הבציע את פוקו בשורה אחת עם מארקס ואחרים.

בצמוד זה של מדעי האדם — ההיסטוריה והפילוסופיה — שבה אוהבים למקם את פוקו, יש גם כיום פוקוי הגיעה מופלאים, קבע "לא מוקר". בין אלה ספרו של ארנסט קאנטורוביץ' "שני גופיו של המלך" (גאר ליטאר), כן יופיע בתרגום צרפתי ספרו מעורר המחלוקות של מרטין היידגר "ההיסטוריה והזמן".

מה שיציין בבירור את השנה הבאה במו"לות הצרפתית בתחום זה, הינה ההוצאה-לאור המאסיבית של ספרים בעלי אופי מדעי, המכוונים לקהל רחב. כך למשל, תצא בהוצאת פאייארד אנציקלופדיה חדשה למדעים ולטכניקה.

Foucault de Gilles Deleuze Editions de Minuit

המלהב"ד: רות אלמוג

תערוכות

האדם שבחיה

תערוכה קבוצתית "אין חיות רעות" מטעם "אמנות לעם", המוזיאון שבפארק העירוני, רמת-גן.

מאת נסים מבורך

מרדכי מורה: גורילה, 1966, תחריט

"בעלי-חיים מהלך על שתיים, שאינו מצמיח נוצה", כך מגדיר אפלטון את האדם. ניתן ללמוד מכנה על גישה נפוצה של הבריות בעניין הזיקה שבין בעלי-החיים והאנושי לבין זולתו. האדם, כמסתבר, מתפש תכופות זיקה כזאת ולאו דווקא בתחומי-המישור ההגותי. הגשמת והמקורים קיצוניים הוא אף מייחס לבעלי-החיים תכונות אלוהיות. רוזמה שמתוך ארבעים וחמשה המשתתפים בתערוכה הנסקרת, שיקשו המבע מלהתייחס לכולם, רבים הם הנוטים לכיוונים כאלה במודע או בתת-מודע.

אצל מרדכי מורה, למשל, הגורילה, המבוצעת במיומנות הבמירה לא מבוטלת של הרזהת, הדבר הוא ברור למדי. ישיר עוד יותר הוא יהודה מורה, שמסלל "התתול" מתאר יצור בעל ראש-אדם, ניכרת אצלו הזדקקות למקורות פוסט-פאגאניים קדמים, ואולי גם למוטיבים אמריקאיים קדם-קולומביאניים, וכל זה תוך השגת רמה חשובה בתחום הגרזיות הגנשית, ותוך התמאסקיה והאצבעית המבריה בזה בכל הבריאה. הצייר עשה דבר דומה בטכניקה-הרישום, בציירו מעין אלוהיות בעלות ראשי-זוגים, אשר מקורן המצרי העתיק ניכר בהן.

ובהירכן, סימבוליזמים למיניהם מאפיינים רבות מן העבודות המוצגות. כמו למשל, בכבשים הבהנויות של מנשה קדישמן, במקרה של האריה, המשתלב בתוך ביכר-ציון הירושלמית של אינן שוהבל, הגמר שמצא את דרכו להר-אבול של ריב. כמרכן מעורר תשומת-לב בין השאר אדם בעל ראש של פרינסוס משל פרצהורת. גם איזו באשה-מושגית כבדה הגדושה מעבודתה של נאמן העוסקת בסממנויות כלשהן אשר נושקות מיוסי-נמוליך בין ציפור לבין נמר, וזה בציורו מלים וקטעי-משפטים מיותרים למיניהם, אינה מצליחה לפגום בערכיה הלאסתטיים הישים.

מציות בין העבודות גם כאלה שיזובן שאינן נטועות פילוסופי-בפרנסה. למשל, בשר-בדמה מסוגגן, כמעט-שפשוט של רינה קמחי מהווה הישג אמנותי חשוב. כמרכן ללא ספק נקיים מסמני-לה-לאזי איזורים בני המאה הקודמת לספריהם של נאטוראליסטים, ששמות מכביעיהם אינם נזכרים כלל. למשל, ציור של פנק (מעין שועל זעיר) עשוי להיחשב על-ידי חלק מן הבקים לאחד המוצגים היפים ביותר בתערוכה זו.

"כל אדם שצורתו שווה לצורת איש היה, בוודאי טבעה חקוק רושם בקירבו" ("ספר חכמת הפרצוף והדרל", הוצ' בוקאל, ירושלים, ללא שנתמחבר, עמ' ס"ח). באמירה סיפרותית פרימיטיבית ולא מקורית זו אולי מסתתרת אמת כלשהי. למשל, "ומי שדומה לצורת החזיר יהיה בעל-מריבה וכעסן ואכזר, אבל כשור הבועל כחמור" (שם, עמ' ס"ט). הכל, אפוא, שאנחנו התערוכה, יוצי אשר עשה מלאכה נאה לא כלל בתצוגה רפויות-אדם אנושיות, שהיו עשויות להצביע על שליותי-הגבולים בין בני-אדם לבין בעלי-חיים, אלא אם כן מקבלת עליו רעתו של מאסקאל בזירון קביעתו הגוכית למעלה של אפלטון והיא, שאם ינסו את נוצות התרנגול הוא לא יהיה לבני-אדם.

קסמי הנאיביות

"ציור הוולי", תערוכה קבוצתית, בית האמנים, רחוב שמואל הנגיד 12, ירושלים.

מאת ניצה מליניאק

בחללי התצוגה המרווחים של בית האמנים בירושלים כמו מהדהדת שאראה על אותו מקבץ העתיקות של טובע מושג הנאיביות באסתטיקה — פרידריך שילר — האומרה, כי נעוצה בה בנאיביות הסכנה להיעשות לחקיינית של "מציאות נאותה". וכל כך משום שעבודתם של חלק גדול מן המציגים בתערוכה זו (המתהדרת בכותרת בלתי נכונה ואף מטעה — "ציור הוולי") אופיינית לאלה שנהגו לכנותם "ציירי יום ראשון", על המגרעות המאפיינות לסוג ציור זה, כמו היעדר המיטות אמתית, המעמטות ושמירה על תוחשות ראשוניות. לכן, אי-אפשר לראות בתערוכה מיוצגת משתתפים זו, החוף מייצג ומצמה של האמנות הנאיבית בישראל נושא רב אפשרויות על אף הבידורות שלה, שכבר מוכל במידה זו אחרת מהעבדות שהבאיו להיכרות עם עבודתם של יוצרים בולטים כמו "יהוד דייגר מאכעוד" מקסת, או "מלך הפלאאל" מירושלים.

אף-על-פי-כן זו תערוכה משובבת-לב. זאת משום שלמרות המגרעות האמורות, ניתן לאתר בה עיקרים דקוראטיביים הנבדים מן האמנות העממית הרוסית (למשל בעבודותיה של מניה ליטנבק) או האמנות היהודית של מזרח-אירופה (ציוריו של מנחם מסינגר) או התבטאות מקורית, רבת-חן ופשטות דמויות בתחום הרקמה האמנותית, המתגלה בחלק ניכר מרקמותיו של אמנון מאריה. זאת ועוד, יש כאן שורת עבודות נדירות בעלות אופי סיפורי-ציבורי מפורש והנבון למיונגי ודראמאטי, הנובעים בתחום "הנאיביות האמתית", זו שהטיפוחר, והחלומות והחזיות המבוססים על מציאות הריאליסטית-דתית אישית ביותר, הם תמצית נשמתה, עבודות אלה מבוצעות בפיוסנות טכנית בלתי מאו-

אלברט אלמריק: נוף

מצת, הכוונה לציוריו של גבריאל כהן, דמות מוכרת בנוף האמנותי. ציור שהוצג פעמים אחדות בכבוד הראוי לעבודותיו בגלריה "דבל" ולאחרונה גם בגלריה "אלון".

הפתעה נעימה ביותר יש גם בציוריו של "נאיבי כהוה" אחר. אלברט אלמריק, העובר במעגן וכטכניקה שונים לחלוטין. התמסרות מרצית וחייקנית לפרטים דוגמת פרוריטה קטנטנים, עלעלים או מלאכים. כמן מבלית, ובמיוחד בתיאור מגבות מקראיות, מן הבפרצות ביותר בתיטושא האמנות העממית — להגיע להישגים ראויים לציון בנושאי השקיפות והטקסטורות. עד שרומה על המתבונן בציור "חלום יעקב" שמשבי-הרוח הקלים העוברים על פניו של יעקב המהייד בשנתו, נוצרים מגיף כנפי שורות שורות המלאכים המגיים השמנגנים והורדים-העולים שכבר יצאו מתוך דפי אלבומי "הפרסים" של ימי ילדותנו.

המרכז לקשרי תרבות, מרכז תיירות יפן-ישראל
רח' ז'בוטינסקי 105, תל-אביב טל': 03-440287, 03-5461529

יפן והמזרח הרחוק

בחודשים ספטמבר, אוקטובר ונובמבר מתקיימים במסגרת סיורים מודרכים ל-17-30 ימים לכל המזרח הרחוק (כולל: הודו, קשמיר, נפאל, ציילון, תאילנד, פיליפינים ועוד...) — במסלולים המקוריים המלאים ביותר המוצעים כיום בארץ.
הסיורים מלווים ע"י צוות מדריכים מנוסים ומומחים למזרח הרחוק (כולל הדרכתו של פרופ' יעקב רז כמלווה-מומחה מסע ביפן).
הסיורים כוללים בגמות מלונות ודלוקס, כסיוע מבורות ונוסים שונים.
מועדי יציאה: 16.9.86, 21.9.86, 3.10.86, 6.10.86, 10.10.86, 16.10.86, 21.10.86, 24.10.86
הערה: לסיורים המסומנים ב(*) — נותרו מספר מקומות בלבד.
סיורים נוספים: טיול לחובבי הקינוסים (כמבמבה), טיול לשווקי מסורת (נגב), טיול לנבים (נגב), טיול למרכבי הפולקלור והראות הטבע בציילון, הודו ונפאל (המנמבר).
יתכנו לשנות גם לפשטילים בטווח שמצטער (כולל טיול במאווזת בניתה להודו, ותבון וכו', טיול בטיסות מהלות ועוד...)
שירותי התיירות: ברשיון משרד התיירות מס' 354/5

האוניברסיטה הפתוחה
כנס בנושא
מורשת ההיסטוריוגראפיה היוונית
דברי פתיחה: מרכזת הקורס "יוון הקלאסית" של האוניברסיטה הפתוחה, **דבורה בהר"ל**
הקרנת הסרט: **"אתונה — תור הזהב"**
הרצאה: **"ההיסטוריוגרפיה" — פרופ' בנימין שימרון**
הכנסת יתקיים בשעה 16.30, ביום ה', ז' באלול תשמ"ז, 11 בספטמבר 1986, באולם הרב-תכליתי, האוניברסיטה הפתוחה, רח' קלאוזנר 16, רמת-אביב.
הציבור מוזמן להשתתף

משרד המשפטים
בשיתוף לשכת עורכי הדין, המרכז המשפטי של ירושלים, עיריית ירושלים
הבמה למשפט עברי
הציבור מוזמן לישיבת הפתיחה של "הבמה למשפט העברי" בנושא
הצלת חיי אדם — רשות או חובה?
בעקבות פסק דינו של בית המשפט העליון בענין הצלת חיי אדם בניגוד לרצונו
דברי פתיחה: **השופטת שושנה נתניהו**
בית המשפט העליון
המרצים: **הרב ד"ר מרדכי הלפרין**
האוניברסיטה העברית בירושלים
ראש מכון שלזינגר לרפואה והלכה
ד"ר דוד א' פרנקל
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
פרופ' נחום רקובר
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
הדיון יתקיים ביום רביעי, ו' באלול תשמ"ו (10.9.86)
בשעה 8.00 במרכז המשפטי של ירושלים, רח' שופן 1, ירושלים
*
הכניסה חופשית

המכון לחקר גרפולוגיה ישומית
בהנהלת צפורה להב
מודיע על פתיחת השתלמות
בנושא "הבנת הילד על פי ציוריו"
בדבר פרטים נא לפנות לטל' 201715, 204604

應物象形

חייג
03-490737
03-498327
ובוא לאסוף אותה מוכנה

שרות משלוחים הביתה
שרותי קייטרינג

דרך הרצליה 158
ת"א, דיזינגוף 265,
טל: 03-453423

1 מרק סיני ביתי
2 מרק תירס
4 מרק וון טון
6 מרק סצ'ואן
7 מרק חמוץ חריף
9 מרק סנפירי כריש
13 בנק מטולא
14 אורז
15 פרוסות תויר
16 נתחי עוף
17 סלט כליות
18 סלט סיני חי
19 צלעות בנוסח פקין
20 "יוו-טוך" מטוגן
25 פטריות סיניות
28 חציל
31 נבטי שעועית מטוגנים
34 צ'וף סוי ירקות
38 נתחי בקר
40 נתחי בקר עם סלרי
42 נתחי בקר חריפים
43 בשר בקר קון-פו
44 נתחי בקר ברוטב שעועית
46 נתחי בקר עם פטריות
47 נתחי בקר ברוטב צדפות
50 נתחי בקר עם שעועית
57 נתחי בשר חזיר בטעם דגים
58 קותלי-חזיר עם פלפל ירוק
60 נתחי בשר חזיר
62 כבד סיני מיוחד
66 בשר חזיר קון-פו
67 בשר חזיר ברוטב חמוץ-מתוק
68 בשר חזיר בנוסח סונג
76 נתחי עוף עם אגוזים
77 עוף חמוץ-מתוק
80 עוף בנוסח סצ'ואן (חריף)
83 עוף מטוגן בשומשום
85 נתחי עוף ברוטב קרי
86 נתחי עוף עם נבטי שעועית
89 נתחי עוף באננס
90 עוף בלימון
94 ברווז בנוסח ביתי (חריף)
95 נתחי ברווז עם פטריות סיניות ונבטי במבוק
96 שוקי ברווז מטוגנים
100 ברווז מעושן בעלי תה
105 שרימפס עם אגוזי קשיו
106 שרימפס קון פו
107 שרימפס מתובלים
109 שרימפס חמוץ-מתוק
110 שרימפס שומשום
111 שרימפס בזוק (חריף)
115 קלמרי מתובל
116 קלמרי בפלפל סיני
117 קלמרי חמוץ מתוק
122 דג מתובל בשום
123 דג ברוטב סויה

ילדים טובים — לשכת ראש הממשלה

אין לי אף מלה רעה לומר על הד"ר נמרוד נוביק, יועצו של ראש הממשלה לענייני ארה"ב. הד"ר נוביק, צעיר הנמרץ, בעל הופעה מרשימה ואהרודרייבוד רהוט ועניני, נראה ממש כבך דמותם של יועצים אמריקאים. צעירים, מלוטשים ומקצועיים עד לקצות אצבעותיהם. הוא כעין מודל מעודכן של יועץ, שרק לאחרונה נעשה כרבית במקומותינו, כאופנה חדשה ש' באה למדינה.

נעשי פרס שייכים לגוע חדש של יועצים המשתלבים בנוף, בלי להשאיר עקבות בחול. הם רציניים לעתים עד לאימה, שכלתנים, אינטליגנטיים, בעלי חוש הומור מדוד ושקול. הם מעורבים, יודעים את אשר לפניהם. בעיני הם גם דומים זה לזה עד שלעתים קשה לי להב־חין ביניהם. כילדי מבוסה שנר־צה לפי מתכון זהה. דמותם עשויה במידה, ללא הגזמות, ללא התפרצויות, גם ללא יצרים — אלא אם כן יש להם יצר שלטון.

אי־אפשר להאשימם באינ־דיוידואליזם בוטה. הם נשמעים כמו מאמר ראשי בעיתון, ללא סימן־היכר אישי. אולי אלה הביורוקרטים החדשים של ימי־נו, טכנוקרטים מצוחצחים ומגו־הצים, ללא סימן של חספוס, ללא אישיות בולטת משלהם — ילדים טובים של לשכת ראש הממשלה.

הד"ר נוביק אמר דברי טעם, שקולים ומדודים. הוא מספר כי גדל הפתעות רבות במעבר מן החיים האקדמאיים לזירה המדי־נית. אם האמין פעם, כרבים בשפלת־הזהב, כי החכמה נבלמת בשער הגיא, עכשיו בשאין הוא יושב עוד עם חכמי השפלה, הכל נראה אחרת. מבפנים, הפו־לוצים המוליכים קשים ומור־כבים. הד"ר נוביק מופיע ב"זה הזמן", מיד לאחר הקרנתו של פרק נוסף בסדרה "כן, אדוני ראש הממשלה". הוא נשאל כמובן על הדמיון בין מה שבי־פינו כן לבין המציאות. אמנם יש דמיון מסוים, הוא מודה, אבל הסדרה מציגה קריקטורות. אני תוהה אם יש גם דמיון בין היוע־צים בעולם: האם גם היועצים האנגלים איבדו את סימני האינ־דיוידואליות שציינו אותם. וב־כל זאת, הרי יש שוני בין הממנגן האמריקאי, המקובל אצלנו, לבין הממנגן האנגלי. אבל יועץ כמו האמפרי, אפילו הוא רמות קרי־קטוראלית מוגזמת, הרי הוא אב־ייאבות היועצים. אנו אפשר לצחוק.

ד"ר נמרוד נוביק: בלי התפרצויות, בלי יצרים

עודף של כישורים

אל"מ (מיל') יוסף שבו, אינו טיפוסי ל־1200 קציני צה"ל, בדרגת תא"ל וסגה, שהשתחררו באחרונה מצה"ל ואינם מוצאים לעצמם תעסוקה. לאחר שנות שירות ארוכות, הם חשים כי נעשה נכל על עצמם, על משפ־חותיהם ועל החברה הישראלית, שאינה משתדלת לקלוט אותם. אין ספק, שורש הבעיה — כפי שמבין רם עברון, שחזר אל עצמו במבוה — בגישה וביחס המשתנה לצה"ל בחברה הישר־אלית. אמנם יוסף שבו אומר כי לא נתקל ביחס לאראות; אבל אין זה היחס האוהד בעיתוד, שהיה בימים אחרים.

יוסף שבו, נמרץ, אינטליגנטי, בעל ביטחון עצמי שלא התער־ער במשך השנה שחיפש עבודה, ללא הצלחה. הוא מבהיר כי אנשים מעולים מחוכמים, מתב־זבזים, מתברר שלא חוסר־כישורים בעורכי אנשים אלה, אלא הבעיה שלרובם כישורים לניהול ברמה גבוהה: יש להם עודף כישורים.

יוסף שבו לא נואש, עד שמצא לו תפקיד תפור לפי מידותיו — נספח כלכלי בשגרירות ישראל במצרים. לשבו שיחק המזל — שלי גם בשל אישיותו ובישנו לחיים. רבים אחרים עדיין מתרפקים על דלתות סגורות ושוקעים בייאוש. זו בעיה של כמה אלפי איש, שאינם מבקשים צדקה — מהם בעלי כישורים גבוהים, ומהם שהחברה הישר־אלית אינה יכולה להרשות לעצמה להתעלם מהם. תמוה הדבר שאין מוצאים לבעיה זו פתרונות מתקבלים על הדעת. מוזר שאין מעניקים לקציני צה"ל המשתחררים עדיפות במ־קומות עבודה מסויימים — ולוא מתוך דאגה לצה"ל בעתיד. אם אפשר בכלל לדבר על חובה של החברה, הרי קציני צה"ל הם בעלי־חוב כאלה.

"קץ האימפריה" — התעללות

"קץ האימפריה", סדרה מ־עולה באמת, שנולה שבחים רבים ושודרה מבכר בטלוויזיה הירדנית, משודרת אצלנו מדי יום שלישי. ודווקא, כמו להכ־עיס, בשעה 18.32, שעת־צפייה גרועה במיוחד לאנשים עובדים. כך מומצים רבים את הסדרה.

נפלאים ודי התבונן בטלוויזיה. אם רכשו סקירסוף סדרת יוקרה בריטית זו — לאחר גבירות בטוי־האשפה של רשתות טלוויזיה זרות — מדוע אין משדרים אותה בשעה שמתפנים אנשים לצפות בטלוויזיה? מדוע לא בשעות שלאחר "מבט", שגן שעות־צפייה פופולאריות? האם ה־עיקרון הוא לפטם אותנו בסרי־רות זבל, בשעות־השיא ואת הסדרות המעולות לדחוק לקרן זווית, ואפילו לא להודיע עליהן ולא לפרסם אותן? האם המטרה היא להתעלל במשלמי האגרה? למתכננים פתרונים. אבל להם ־די לא איכפת.

גירוד סיוטי

מדי לילה אני נתקפת גירו־דים, חלחלות, פחדים וסיוטים. על האופק מופיע אותו רזה מאוד, בעל פרצוף מאורך, מב־היל ממש, בעל עיניים מטור־פות, הנכנס ללא התרע להוי־מריה והוא צורח, צועק, מתעוות, קופץ ומתפתל, מעוות את פרצופו המעוות — ולא תאמינו, והוא מגרד את הברכיים של מגן רוזי אדום.

עד היום איני מבינה מה הוא מגרד שם, ולמה. מה פירוש הגירוד היסטרי המידבק הזה בתוך הלילה ברור לי שהגירוש זקוק לטיפול מיידי ולעזרה ראשונה. שאם לא כן, הנופים, לא יעמוד בלחץ, הם שיזדקקו לטיפול נפשי. הצילה

מי נותן, ומי לוקח

במסגרת "מבט שני", לאחר שנסתיימה, תודה לאל, עונת השידורים החוזרים, מובאת כת־בה על האונס. האונס הוא נושא מדובר מאד. אין כל צורך להעניק לאירועים נופך דרמאטי מבוים, לעטרם בטקסט מפייס ולהבלם בבמה גדושה של הב־לות. הדרמה קיימת ממילא, והיא מלווה באימה, ובחוסר אונים — מקורה בהשקפת־עולם גברית.

ישנם המספרים, הסט־טיסטיקות, המחקרים העכ־שויים, התיזות המעורכבות. ד ישנם הקירבנות. ורובן ככולן אינן נבונות ואינן מסוגלות להיחשף. מי שנחשפת היא הכתבת, הרואה עצמה "כתבת" מרכזית בדראמה שביימה. וכך אנו זוכים לצפות בה — משווקת מראיינת — בכל מיני תנוחות.

הנושא המרכזי — שלושת מקרי האונס האכזריים שקרו בדרום הארץ; שניים מהם נס־תיימו ברצח. כך לפחות מתלווה לכתבת, בכבישי הדרום, העי־תונאי צבי אלוש, המכיר את זירות והתרחשויות ומדווח על מה שקרה בצורה עניינית מסו־דרת. לאחר שהוא נעלם, אנו מוטלים אל תחומי הפסיכולו־גיה־בפרוטה, אל נפתולי הפיוט והביטוי — והנושא הכתבה מתחמק לגמרי.

גם שמה של הכתבה מעיד עליה: "מטורפים אינם מתים". נאמר בסתרות. אבל לפי המור־קרים החושבים, ועם לדעת הקרימינולוגית המתראיינת בת־כנית, אנסים אינם חולי־נפש במובן המקובל של המלה. האנס יכול להיות השכן מן הבית הסמוך או האיש היושב אצלכם בסלון. אבל מה הטעם להזין במחקרים, אם אפשר לקשקש, לעסוק באוירה, ולפיוטו הנה הנערות בכבישים, הממשיכות לקחת טרמפים — והן "פרחים העלולים להיקטף בכל רגע". הנה "הנהג האריב" — כלומר הנהג־האנס של כבישי הדרום — והוא "נראה כאחד מאתנו". וכי מה חשבה הכתבת — שיש לו קרניים וזנב, והוא נושא על עצמו שלט "זהירות אנס"?

לפי הטקסט של המשדר, אונס הוא "מלה מקפיאה". מדוע איפוא לא הקפיאה מלה זו את העושים במלאכה? הרי הוא שי־משה להם דווקא השראה. ואם אין די בפספוס בעלמא, בא המלל הפסיכולוגי. כגון השיעור על הגברים שיודעים רק לקחת, ולא למוד לתת. אם זו בעייתם של האנסים, יתכן שרוב המין האנושי הם אנסים מועדים. ואני חשבתי שמקורו של האונס בהשקפת־עולם גברית ובהתייח־סות מעוותת למין הנשי ולגוף האשה. אבל הכתבת נישאת על כנפי הפיוט והביטוי שלה.

לפניכו קטע מבוים, ובו משחזר שוקן סיפורו של אנס שהשתחרר מן הכלא, ואינו מביע חרטה. הכתבת משחקת תפקיד של מראיינת שהמצלמות נחות ומתרפקות עליה ממש תיאטרון מן החיים. וזה מקנה לכתבה כשרתעודית זו דווקא ממד נוסף של חוסר אמינות ובלבול. חלק נכבד בכתבה מוקדש לביקורת קשה על המשטרה. אז חושפת את עצמה גילי, המאשימה את המשטרה ב"אשלות" חמורות; כמובן, על־סמך תחקיר רציני כאילו, על כל הנכמציה שבצרה.

אלא שהסיפור הארוך של גילי, — הנערה ברחובות העיר כגיבורה של סרט איטלקי — היה מבולבל לגמרי. מכל מקום אני לא הבנתי מה אשמת המשטרה, ומדוע צועקת נערה זו ללא־סוף.

בשבוע שעבר, ב"זה הזמן", הופיעה בתורה שבאנסה, והודתה מוסחית, היא עובדת כיום בהתנ־דבות, במרכז לנפגעות אונס. מוסר זה לא הוזכר בין שפע הנר־פים והנערות. אותה מתגוררת יצאה דווקא בזכות המשטרה ובטיפולה במקרי אונס. לדבריה, השתנה שם היחס לחולטין, וב־משטרה דבקה תרמית מוסעית. אבל מה אפשר לדרוש מכתבה מבולבלת, שהמוציצה נושא זה שב והפכה אותו לרכילות מפרסית, משעממת ומייגעת. התבנית הזאת, כמו הגברים שאינם נותנים אלא רק לוקחים. — אכן לקחה את זמננו היקר.

כדי שהילד שלך יצליח בלימודים
הוא זקוק היום ליותר מעפרון ומחברת

commodore 64/128

המחשב הנפוץ ביותר בבתי-הספר

תנו לילד שלכם הזדמנות טובה יותר להצליח בלימודים, תנו לו מחשב קומודור-המחשב שזכה באישור משרד החינוך. למחשב קומודור יותר לומדות מאשר לכל מחשב אחר. תוכנות למידה, תוכנות יצירתיות, חשיבה, העשרה ועוד: חשוב שלילד שלכם יהיה קומודור גם בבית. המחשב הנפוץ ביותר בבתי-הספר.

מבצע "חוזרים לבית-הספר" עד 24 תשלומים

את קומודור תוכלו לקנות לילדכם עד 24 תשלומים נוחים, תוכנת לימוד עצמי-"הצעד הראשון" תצורף לכל מחשב קומודור 128.

תדיראן מחשבים

באולמות התצוגה: רח' ה' באייר 44 תל-אביב טל': 03-217256/7/8 • רח' היוצק 6 מפרץ חיפה טל': 04-728763/4/5 • רח' עמק שרה 30 באר-שבע טל': 057-36561 • ברשתות השיווק: שקם • מה"מ • ובחנויות המחשבים המובחרות.

דיוקן

למה ברנר?

למה ברנר? שואל ירון לונדון. השאלה לגיטימית, אם כי במצב שבו הכל זוכים כמו במפעל הפיס, אפשר גם לשאול: למה לא ברנר?

ברנר הוא סופר נחשב מאוד, אם כי לא נקרא, כפי שמבהיר זאת לונדון. הוא מקרה ספרותי שיש בו חשש לפער בין תדמיתו של ברנר, לבין ברנר הסופר. ברנר נהפך למיתוס. ישראלים אינטלקטואלים, שהיהדות כי פיהם מציקים להם, נוטים להית־לות במקרקמאמין זה ותיוזים מהתלבטויותיו. הוא נקרע בין שני הקטבים, בין הספקנות לאמונה, ולא רק בהקשר למין האנושי, אלא בשאלות העם הי־הודי הציונות. מבחינה זו, ברנר הוא סופר מודרני מאד. אין כסופר זועם ומת להיות מושא להערצה. הרי אין הוא יכול להסביר מה חשב, למה התכוון; אין הוא יכול להפריך את דברי מעריציו.

מיתוס ברנר נסב יותר על אישיותו המרתקת והשנויה ב־מחלוקת, השאלה היא, אם כסופר היה יותר חשוב, מה מקומו בספרות העברית?

שלושה, שלא תמיד הסכימו זה עם זה: ההיסטוריונית אניטה שפירא; מבקר הספרות נסים קלדרון; הסופר והעיתונאי חיים באר. באר, אספן קודרזים שאף היה לצליין ספרותי, יצא בעי־קבות ברנר, להייצלפל שבלוב־דון, הגם נחל אכובה, רוחו של ברנר לא היתה שם. שלושת אלה, מעריצי ברנר, נאספו באולפן "סוף ציטוט". מסתבר שלכל אחד מהם ברנר משלו.

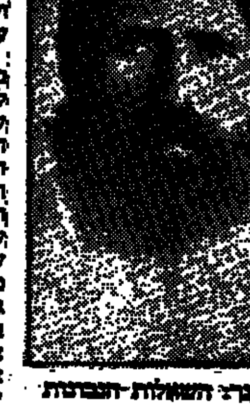
ברנר: השאלות הנצרבות

דומה שברנר של עגנון, ידידו הקרוב והקרוזותו, הוא ברנר המרתק מכולם. עגנון פגש בברנר בראשונה אבל שוממם לדבריו, ביקש "צורת סופר", הנה לנגד עיניו אחד מסורבל. עגנון אף כתב על ברנר, שהיה סופר חסר דמיון; כלומר, שייך אותו לקטיגוריה של מספרמך החיים. זה היה אחד מצירי הוד־כוח ב"סוף ציטוט".

חיים באר, מודהו עם עגנון, ואומר כי ברנר כתב על עצמו. נסים קלדרון, בלהט של מעריץ, אינו מסכים אתו, כלל. הוא רואה את ברנר כנתון בדיכאון תמידי, השתמש בכתיבתו לבחון מצ־בים ללא־הרף ואף לבדוק את עצמו. ברנר, כפי שהוא מצטייר בדיון, היה בעל־כשורים גדול, ולא רק אחרים יימר. עדותו על עצמו קשה מאד.

כאיש העלייה השנייה, היו בברנר קווי־אופי טיפוסיים לה לאנשיה. ליותה אותו תחושה של הויה טראגית. הוא אמר דברים קשים וחוקבים, הן על העם היהודי, והן על הציונות ועל דרך הגשמתה. אבל הוא גם היה בעל פרווילגיות. מאחר שדבריו היו טבועים בחותמה של אמת פנימית עמוקה — גם מתנגדיו העריצו אותו. מתברר גם שברנר פתר מבשים. לדברי באר, היתה לו משיכה לנערים צעירים ויפים, משיכה שבצורה אכובה ממש. אבל כל מאוכבו של ברנר, אם לרעיונות, ואם ליצור־אנוש, להתה תמיד באכ־זבה.

למה לקרוא בו היום? נשאלו המתדיינים. התשובה מפי ש־הוא שואל את השאלות הנכונות. ואכן, "סוף־ציטוט" נתנה הפעם את התשובה לשאלה "למה ברנר?" משתתפיה היו בקיאים ונלהבים לנושא הדיון, עורדו בנו סקרנות לחזור ולקרוא בכ־תביו. לאחר הדיון, ניגש מישהו אל ספרייתו, הוציא ממנה ספר של ברנר, להיווכח אם יגלה בהשראת המתדיינים מה שלא גילה בעבר זה קודם לכן, ואולי לבחון אם באמת יש פער שכזה בין המיתוס לסופר.

מכתבים למערכת הארץ

קשר נגד המסגדים — להד"ם

בכתבתה של חנה קלדרון ("הוד־שבה של בגין", "הארץ" 29.8) נכתב בין היתר: "ביום השלישי למלחמת ששת הימים חזר חיים קוליץ עייף ורצוץ ומצא שם (בביתו — א.ע.) שמונה אנשים, שאת רובם לא הכיר, ובראשם אליהו עמיקם. גם אחרי שאמר שלום, המשיכו בעניינים. כשעל ברכיהם פרושות מפות. הם היו עסוקים בחיפוש דרכים ומנה־רות, כדי להגיע מתחת להר הבית, במטרה לפוצץ את המסגדים שעליו. לקוליץ לא היתה סבלנות אליהם. 'הייתי עייף, או הלכתי לישון'."

במלים אחרות, קלדרון כותבת עלי, שהייתי ראש לשמונה קושרים נגד המסגדים של הר־הבית.

אמנם הייתי מבאי ביתו של משפחת קוליץ, ואני מבאי ביתה עד היום, אך מעולם לא השתתפתי בדיון מאיזה סוג שהוא על פיצוץ המסגדים או מבנה כלשהו על הר־הבית. מעולם לא ראיתי מפות של מנהרות או של דרכים תת־קרקעיות מתחת להר־הבית. מעולם לא שמע־תי אפילו את עצם הסיפור הזה, ואיני יכול להשוב על איש מידידי, שהייתי מעלה על דעתי, כי הוא השתתף ב"סימפוזיון" מסוג כזה.

ככל יהודי מאמין, אני מתפלל יומיום, שיבנה בית־המקדש במ־הרה בימינו. לכן אני מתנגד לכל פעולה, שעלולה מיטב הכוונות, לא תקרב את בנייתו, אלא תרחיק אותה.

אליהו עמיקם
תל־אביב

משני צדי המתרס

לעומת דעתו של פרופ' יובל נאמן במכתבו "יש ממשיכה לגב־רוש" ("הארץ" 28.8) בולטת דווקא ההיתנתקות של אראלה הבת מגברוש האב: הוא פעל ולוחם כל חיין כחלוץ וכמתנגד הנאמן לפרות הלאומית.

ואילו הבת הגרונה אותה בחצר אחד שכמבוא רפיח. אילו נשלח גברוש עם יחידתו לפעול ביימית — היה מוצא את בתו ואת יובל, מעבר השני של המיתרס.

ד"ר אלחנן אורן
תל אביב

בגין חד פעמי

במכתבו ("הארץ", 26.8) קובע מר הוגה, כי "לעבודה חסר הבגין שלה". כאילו "בגין" אינו תופעה חד־פעמית, שנוצרה בחברה, שיצר הרס גובר על יצר הקיום שלה.

לכן אם חסר "בגינים" אנו, עלינו להכשיר את הקרקע לבואם: לעבוד קשה, ליצור הרבה, לפתות עוד דור שלם, עד שיהיה מה להרוס. רק אז, אם חס וחלילה שוב ניתן דרור ליצר ההרס, נזכה לפגוש נוסף, ברמותו ובחלמו של "מלך ישראל".

צבי אבליעזר
ירושלים

המתחיל במצוות מע"מ

שמחתי לשמוע שעובדי מע"מ הורדו ואכפו את חוקי מע"מ בפשר פשוק, אפילו בשבת. ובכל זאת, פעולתם הברוכה מעוררת שאלות ותמיהות.

האם העובדים ימשיכו במצוות ויאכפו את חוקי מע"מ גם ברחובות לאתרוגים, שיקושו בסטריות לאחר הגשם בעוד שבועות מספר?

האם ינסו לאכוף את חוק מע"מ גם בשכונת מאה שערים?

ש.ב.
רמת־גן

נעולה במערכת חד־צדדית

תגובת הדה בושס ("הארץ", 29.8) לראיון של רם עברון ב"זה הזמן" בשבוע שעבר עם תמר גוז'נסקי, לרגל הופעת ספרה "התפתחות הקפיטליזם בפלשתינה", מדיפה ריח חריף של חוסר סבלנות רעיונית להופעת דעות בעלות השקפות קו־מוניסטיות על המרקע.

הדקות הספורות שהקדיש לראיון זה נראות להדה בושס יותר מדי, יוד־עית למען המוקדש לתפיסות הדי־מינטציות. היא קובלת על כך שבאותן דקות מעטות, לא ניתן מקום גם להיסטוריון שיגן על הציונות מפני העובדות המובאות על־ידי גוז'נסקי בספרה. כנראה בעיני בושס הציונות יוצאת מקו־פחת בכלי התקשורת, במערכת החינוך ובשאר המערכות האמצעים המעצבים את השקפות הבריות בארץ.

מצער לראות, שבושס נעולה בתוך מערכת חד־צדדית, עד שגישה מארקסיסטית לנושא כמו תולדות הארץ, נראית בעיניה כמשהו שלא מן העולם הזה.

בושס קובעת במסקנה, שהתמ־ונה המוצגת על־ידי גוז'נסקי היא "עיוות וסירוס ההיסטוריה". האם בדקה את העובדות ההיסטוריות המובאות בספרה של גוז'נסקי לגופו? האין בגישתה של בושס הסתמכות נווה על קלישאות והתע־מולה האנטי־סובייטית, מאשר נאמנות ליושר אינטלקטואלי ופתיחות מדעית?

בקיצון בויר
חולון

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל. 03-371261.
המחיר למודעה 42 ש"ח
המחיר למילה 5.25 ש"ח
המחירים כוללים מע"מ

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הדרום הלוח הבטוח

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות

● בקרית שמואל באיזור שקט 5 גדולה + מרפסות. אמבטיור. (3524) 668101

● מוכר דירה שים לב מעוניין לא לשלם דמי תווך ולקבל חזה ועו"ד חינם פרסם בתוך "שמאי". ג'ג'ג' 02-223342

ביקוש וילות

● דרושה וילה / בית 12 חדרים לתקופה להשכרה 521792 (3911) 525551

קבלנים מציעים

● בבגבלטון דירת מפר בת 5 חדרים 242854 222758

4 חדרים ויותר

וילות ובתים

1.5–1 חדרים

● מוכר דירה שים לב מעוניין לא לשלם דמי תווך ולקבל חזה ועו"ד חינם פרסם בתוך "שמאי". ג'ג'ג' 02-223342

● בגילה דירת חדר 44 מ"ר. קומת כניסה. (4152) 761574

דירות בשכ"ח

2–2.5 חדרים

3–3.5 חדרים

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

● 2 חדרים, ק"ק בניסה נפרדת, במרשבות או בבקעה למרפאה. 524941

דירות בדמ"פ

דירות להחלפה

מכוניות

ב.מ.וו.

אמריקאיות

אודי

ג'יפים

דייהטסו

הלבו

אמביאנקו

טלבוט

מורדים

לנציה

אוסטין

אופל

סובארו

אוטובוסים

אלפא

סוזוקי

● ב'ת סוזוקי 1984 ראשונה, 7,500 ק"מ 718209 ,867155 (3656)

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פורד

פוז'ו

פיאט

هكذا من الأصل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

ירושלים

המשך

רנו

מסחריות

ביקוש רכב

הצעות עבודה

שידוכים חיוניים

מנפאור

חבר

תיגבור

דנאל

או.אר.אס.

ביקוש עבודה

עסקים

השקעות

מציעים למכירה

תנויות

משרדים

מבני תעשייה

אולמות

מגרשים

מחסנים

חימום והסקה

כלי נגינה

בריאות

עורות ומספלות

קיט ונופש

קורסים

שידוכים

הברויות

צילום

לוח קיר

מקררים

תנורי אפייה

מחשבים

מערכת סטריאו

בעלי חיים

מכונות תפירה

רהיטים

הזדמנויות

מיוחדות

שונות

מדיחי כלים

טלוויזיות

מוצרי חשמל

הלוח הארצי — כאן הדרום — אזור הדרום

דירות

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3 — 3.5 חדרים

2 — 2.5 חדרים

שכ"ח

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אופל

אלפא רומיאו

אמריקאיות

דייהטסו

סובארו

סוסיתא

סיאט

סימקה קרייזלר

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיזו

רנו

מסחריות

מרקמורים

אופנועים

איתור רכב גנוב

הצעות עבודה

אחרות

נערים

נהגים

עורות ומספלות

פקידים/ות

ביקוש עבודה

עסקים

מחסנים

אולמות

חנויות

משקים

שידוכים

עבודת פרך

שיעורים

הברויות

מכירות

מחשבים

שעורים

בעלי חיים

ריפוי והרזיה

קיט ונופש

למשרד אדריכלים
בירושלים
דרוש
אדריכל דינמי
עם נסיון
טל' 819810

למרפאת שיניים
קהילתית בחדרה
דרושות:
1. סייעות
2. שיננויות
לקביעת ראיון 063-34987/6

לחטיבות הביניים ולבתי-הספר
העל-יסודיים העירוניים בתל-אביב-יפו
דרושים מורים
למתמטיקה, פיזיקה, אנגלית, ביטוח, ביולוגיה, גאוגרפיה
מדריך לטרגא למקצועות החשמל - מעל משרה
מורה למקצועות האלקטרוניקה
בעלי כישורים מתאימים יפנו למינהל החינוך
הנוער והתרבות, חדר 227, 08-13 טל' 438042

עובדים אחראיים — בחברה אמינה
דנאל
החברה לשירותי כח אדם בע"מ
לסניף ת"א דרושים/ות
★ ממס"ים/חממ"ים
יוצאי ח"א לעבודת משמרות
★ מלחימות/ מחווטות
לתקופה ממושכת, תנאים מצוינים למתאימות
★ כרסמים/חרטים
רגילים, CNC לתקופה ממושכת
★ שרטטי מכונות
ניסיון בשרטוט צנרת לתקופה ממושכת
★ מנהלי חשבונות
סוג 2 3 ניסיון במערכות ממוחשבות
★ מסגרים
קוראי שרטוט לבניית מכשירים
★ נגרים
יכולת קריאת שרטוט בתחום הרהיט
למתאימים שכר הולם כולל ארוחות
וכל התנאים הסוציאליים המלאים
יוחס אישיי.
ת"א גורדון 68, 245541, 03-222266
245531, 240878
12 שנות עבודה ונסיון לרשותך

הלוח הארצי הארץ חדשות

חינם !! חינם !! נשכיר דירתך - לדירשותיך - החוזה חינם !! - ב"מידע דירות" 03-246242

הלוח הארצי העיר צומת השרון תל אביב גוש דן והשרון

דירות

תיווך זוהר

בינה

חסוך אלפי דולארים!!!

* אל תקנה דירה בלי בדיקה של מכון ישראלי לביקורת בניה.
* דו"ח קביל בבית משפט, של מהנדס מומחה המפרט את הליקויים בדירתך וערכם הכספי.

מיל"ב 02-224388/9

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

דירות מרוהטות

ראשל"צ

חולון בתים

נתניה

שכ"ח

מכירה! השכרה! בחינם!!! תיווך קאוסמר (גבעתיים) 03-778824

גוש דן

הנגב 378572

אתה לא צריך מתווך "אירון" רשימות מחשב של דירות לשרותכם 03-242379 03-613393

נ.ר.נ. בע"מ 03-777330 767414

שאול ויינבך נכסים והשקעות

פטל תווך נכסים 450270 451319

ברמת-השרון מבחר קוטג'ים ודירות "יריד דירות" סוקולוב 24 .03-491231 שעות!

בצומת מרכז בת א' למכירה בניין 03-245458

קבלנים מציעים

וילות ובתים

בית חינם!!! לתיווך קאופמן עקיבא קוטג'ים בשכונות חדשות

ביתון 259314

חינם!!! "עוגן" 03-313261 נמכור נשכיר דירתך בר"ג גבעתיים והסביבה

פרוייקט אורנים חברה קבלנית לבנין 052-34441 03-471433

תל אביב

בנק טפחות מבצע משכנתא גם בלי זכאות

مكذا من الأصل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון
המשך

דירות בדמ"פ
[illegible]

חדרים מרוהטים
[illegible]

ביקוש דירות
[illegible]

שותף/שותפה
[illegible]

מכוניות

אמריקאיות
[illegible]

ב.מ.וו.
[illegible]

ג'יפים
[illegible]

דייהטסו
[illegible]

וולוו
[illegible]

אוסטין
[illegible]

אופל
[illegible]

אאודי
[illegible]

אוטוביאנקי
[illegible]

מלבום
[illegible]

מוריס
[illegible]

מיני מיינור
[illegible]

מרצדס
[illegible]

אינוצנטי
[illegible]

אלפא רומאו
[illegible]

סובארו
[illegible]

סימקה קרייזלר
[illegible]

פולקסוואגן
[illegible]

סוזוקי
[illegible]

סוסיתא
[illegible]

סיאט
[illegible]

סיטרואן
[illegible]

פיאט
[illegible]

פורד
[illegible]

פיז'ו
[illegible]

רנו
[illegible]

המנקז
זיפות ואיטום גגות
טל' 02/714786

קונים זהב
ויהלומים גדולים
יהודה הלוי 143 ת"א
טל' 03-235924
ZAMLER

מנועים
[illegible]

מסחריות
[illegible]

משאיות
[illegible]

קרוואנים
[illegible]

אופנועים
[illegible]

איתור רכב נגב
[illegible]

ביקוש רכב
[illegible]

חלפי רכב
[illegible]

הצעות עבודה
[illegible]

ל'קליניק' שירות
ניקיון לבית הלקוח
דרושים/ות
עובדים/ות
בתנאים מעולים
03-229779

בוא איתנו לקיבוץ
מתארגנת קבוצה של רווקים/ות, רצויים בעלי מקצועות
והשכלה בוגרי י"ב אחרי צבא עד גיל 32
03-216015, 03-262521

חיסול צמר
1 ש"ח
כל כדור!!!
לשבוע
בלבד!!!
צימריה
רמת-השרון
סוקולוב 66

חבר
המרכז הגדול
לכוח אדם מקצועי

★ דרושות כתבניות דיקטפון עברית לעבודה מקסימות בבית. השכלה תיכונית עיונית מלאה + מבחן השמלית או מעבד תמלילים
★ דרושות כתבניות עברית/אנגלית מנוסות לעבודה מיידית.
★ דרושות כתבניות למעבד תמלילים (ניסיון קודם של שנה לפחות). לעבודה מיידית + שכר גבוה.
★ [illegible]
★ [illegible]
★ [illegible]

בוא לפגוש 03-245127, 03-221214
04-663966, 02-225154

זיוה רוזן
גרפולוגית מוסמכת
עברית ולועזית
טלפון חדש:
03-5462991

קוד - קוד שרותי כח אדם בע"מ
דרושים
★ כתבניות עברית/אנגלית מפעילות מעבדי תמלילים.
★ פקידות (מסוף) בעלות ניסיון של שנה לפחות.
★ מנהלי חשבונות בעלי ניסיון, משרות מלאות תנאי שכר גבוהים.
★ סדרני סחורה לאזורים תל-אביב, רמת-גן, בת-ים וראשל"צ.
★ קופאים וקופאיות לאזורים תל-אביב, רמת-אביב, רמת-גן, בת-ים וראשל"צ.
רח' פרישמן 7, תל-אביב טל. 240207, 240208 03

הלוח הארצי

הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון
המשך

בית אבות "נווה־אילן"

* השגחה 24 שעות
* טיפול מסור ואישי !!!
* אוירה ביתית !!!

מספר מקומות מוגבל

רח' פנקס 17 רמת־גן. טל: 03"775908

מבצע 500 $ לחודש

פועלים/ות

פקידים/ות

סוכנים/ות

מכונאים / חרטאים

עובדי מתכת

מוסכים

יהלומים

עובדי סעד

עוזרות ומטפלות

גננים

נהגים

ספרים/ות

צבעים/ות

דפוס

הנהלת חשבונות

אחיות

גזירה ותפירה

חרטים/מסגרים

מזכירות

נצא לאכול

איטלקיות
● התפריט האיטלקי המשובח ביותר במסעדת ריביירה המשקיפה אל הים. רחוב הרברט סמואל 78.

בוכריות
● תרש יחיד "להדרושטה", במאכלים בוכריים קסקוני, פלוב, גושג'רה ועוד... המחירים סבירים. אפשר להזמין ולקחת הביתה רחוב תובל 15 מאחורי הבורסה ברמת־גן. טלפון 7515305.

בלקניות
● אקרופוליס מסעדות טובות באמת דגים ובשר בנוסח הבלקן. ת"א המסגר 46 טלפון 338403. יפו העתיקה בניין כליף טלפון 838397.

● אלדראויר, מסעדה מקסימה, ארוחה במגוון בלקני מזרחי, זמר בכל ערב שישי. נורדאו 5 הרצליה ב'. 052"78850.

גלידריות
● הבלון, רשת מסעדות הגלידה הישנה ביותר בארץ. בואו אל הבלון ותהנו מקרבעל של גלידות העשויות מחומרים טבעיים ועכשיו הבלון גם בבן יהודה 163, בהרצליה פיתוח ובמדרחוב בנתניה.

● מגוליסוס מבחר גלידות בטעם נפלא ומקורי מחומרים טבעיים. מגוליסוס ריבת חלב. באבן גבירול 19. פתוח תמיד.

דגים ומאכלי ים
● במסעדת אבו מוסא מבחר גדול של דגים ובשר על האש סלטים ביתיים. הירקון 11 רמת־גן 7518785.

● ארוחה נהדרת על שפת הכנרת. במסעדת הדגים המפורסמת. קיבוץ עין־גב. מסעדת עין־גב לשירותכם עד שש בערב, בימי ו' עד שלוש.

חלביות צמחוניות
● בלנצ'י – רשת מסעדות הבלנצ'ס הטובות בארץ. מבחר מרהים של בלנצ'ס, סלטים, מרקים, גלידות, עוגות וקוקטלים בלנצ'י – צהלה דרך הרצליה 158, טל: 491747

● בלנצ'י סנטר – דיזנגוף סנטר ע"י קולנוע לב. טל: 203310

● צמלי בלינצ'ס מסעדה חלבית כשרה בלב דיזנגוף אוירה נעימה ומאכלים מעולים. הכניסה משערים 4 ו־6 פתוח עד חצות.

● במסעדה מבחר מטעמי חלב ודבש כשר למהדרין מנות דגים. פסטות, בלינצ'ס, סלטים, גבינות ועוגות. פתוח 21–6. עטרה אלנבי 54.

יהודיות
● בקיטון, מטבח יהודי ביתי תפריט מגוון. רח' דיזנגוף 145 ת"א. טלפון: 03"233679.

ישראלי מקורי
● במסעדת אורי מציעים לך גריל ומאכלים ביתיים כשרים. בצלאל 52 בורסת היהלומים.

● מסעדת סבורסה ממעדני המטבח הישראלי המחודש והבשר. בניהולו של השף אורי גוטמן תבצא במסעדת "פורמה" ברחוב הירקון 105 ת"א. להזמנות בלבד: 238913

● מטבחים מסעדה השיכת לסוג המשובח. התפריט מזרחי ומלל גם ממולאים, סלטים, בשרים על האש ודגים. במפגשים אלם שיעודו לאירועים מכל הסוגים. במפגשים תהיה אוירה אמיתית. רחוב אהרון קציר תל־השומר. טלפון: 769427.

ים־תיכוניות
● בפונדק הצ'יירים, רחוב סירקין 4 גבעתיים, מאכלי צייר אוסקלת פתוחים, התפריט מיוחד האוירה בקטנה. טלפון 728200.

● מסעדת הפנינה מסעדת הפנינה הטוסקת לים, מציעה תפריט מגוון ויין חינם. נוף מרהיב ברכבל ותחתון, בת־גלים, חיפה.

● בפרית מסעדה ים תיכונית קדודה במסורת ממולאים ובמעדני הבשר והדגים. טוויה לאנינ' טעם. "כפרית" – דוד בן צבי 70. ת"א 822979

מזרחיות
● מסעדת עזיז – מבחר שיפודים על האש, סלטים ביתיים במחירים עממיים. אבטית, בקלווה וקפה על השכן הבית. טל: 370911 רח' אצל 6 ותקוה.

● בנוסח אנה־אל־שם כראי לאכול במסעדת הילמי המחודשת. התפריט מזרחי וגם אירופאי. שפודים ממולאים וסוגי סלט במחיר מוזל. בהנהלת גביל 063"52050.

● אבו סעיד – מאכלים מזרחיים דגים, סלטים ובשרים. רמת־גן הירקון 15 אחרי הבורסה. הרצליה נווה־אמירים .052"559252

● הגיעו אורחים מחו"ל יש יום הולדת? הילדים רוצים לאכול בחוץ? לאן? לפונדק שאול כמובן.
עם אוכל תימני מזרחי במיזוג אויר מלא. פונדק שאול כשר. כרם התימנים אלישיב 11 תל־אביב. מתקבלות הזמנות בטלפונים: 657619, 653303

● לה ולי גריל ואורז כשר בהשגחת הרבנות אצ"ל 61 שכונת התקוה. להלי 372439.

סטקיות
● האם אכלת בשר שיפודים בשוכה? היחס חם ואדיב. הכניסה מדרך השלום 24. טלפון 336509.

ספרדיות
● תרש ויחיד דון אלבורסי מטעמים ספרדיים: פאיה, מוסיקה באווירה ספרדית. דיזנגוף 277. טלפון: 443907

פאב־מסעדה
● בבני האודים ערבי ג'אז תפריט מגוון בימי ו' ג'ים סיישן ועטליה פניאל. דיזנגוף 212. 243450.

צרפתיות
● "שומפור־שומפורבזר" מציעה בלינצ'ס ומאכלי ים, נוף מרהיב במזל דגים 1 יפו העתיקה 820693.

● "היפופוטמוס", סטייקים, דגים ומאכלי ים, כבר אזו במבחר רטבים צרפתיים. ירמיהו 12. טלפון 448729.

רומניות
● במסעדת ישראל סטקיה ומעולאים ברמה אחרת במחיר עממי השווה לכל נפש. לאירועים מיוחדים עד 60 איש. גם בשבת. דרך פתח־תקוה 78 ת"א.

תימניות
● ברגילה II מסעדה תימנית הטובה שבעיר מציעה תפריט במחירים מוזלים. פתוח שבעה ימים בשבוע עד לשעות הבוקר. השירות מהיר ואדיב. מסמדר היפה שבעיר. רחוב דוד המלך 1. טלפון: 263330.

● בואו להנות מאוירה מזרחית תפריט תימני עד לשעות הבוקר ברגילה III. ג'חנון, מלאווח ותוני מרק תימני. רחוב כ"ישמי 10. טלפון: 223479.

מועדון מסעדה
● בפנטסיה. תכנית בינאומית מאותגה באוירה יוונית אמיתית. רחוב המלאכה 30 באזור התעשייה חולון. טל: 800500.

ערוך ע"י מודפון 38 38 38

[illegible] من الأصل

مكذا من الاصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון
המשך

מעקב ואיזון לחץ דם
03-425741

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

בוגר קיבוץ
נסיון בניהול ויצוא (טכסטיל)
פנוי להצעות
טל: 03-479549

הכשרה לעבודה

עסקים

ב.מ. (קבלן רשום) ביצוע עבודות סיוד, צבע ושיפוצים. לפרטים טל. 03-831466

"הטרקטור"
יפתח קורס לנהיגה
בטרקטור 14.9.86
החל מגיל 15
055-92779
08-451234

נשי וחוכחה!
ברוך
כל שרותי הנהלת החשבונות
לעצמאים וחברות
במחירים נוחים מאוד
03-835797

משרדים

מחסנים

אולמות

חנויות

מבני תעשיה

מגרשים

הלוואות

לתשומת לב המפרסמים בלוח "העיר"

בכל פניה לפרסום מודעה חוזרת, להפסקת פרסום מודעה חוזרת או בירור אחר, יש למסור את מספר הקוד כפי שהודפס בסוף המודעה.
הודעות חידוש וביטול מתקבלות ישירות בטלפון: 03-371261 (רבקה).

הנהלת לוח "העיר"

מציעים למכירה

נופש וקיט

מוצרי חשמל

חקלאות

ריפוי והדיה

צילום

מערכת סטריאו

בריאות

ניקוי ופוליש

רהיטים

חיפוי והדברה

כלי נגינה

חיות בית

סטריאו וידאו
סטריאו עם סטייל!! - FISHER
מערכת סטריאו 7 חלקים 1875 ש"ח

כיוון ותיקון פסנתרים בהנחה!
יעוץ לפני קניה
דניאל שחר
02-767837

רהיטי הכוכב רהיטי יוקרה
עד 30% הנחה לדגמי 87

הצטרף לענף המלונאות

למלון ארבעה כוכבים בירושלים
דרושים
★ מנהל/ת קבלה
★ מנהל/ת חשבונות (סגן/ית, רצוי ניסיון בתחום המלונאות)
★ מבקר/ת מזון ומשקאות
★ מבקר/ת הכנסות
★ חשב/ת שכר
★ CETLEDGER
★ מחסנאי/ת מנוסה
★ עוזר מחסנאי/ת
בעלי כישורים מתאימים יפנו למנהל כ"א, ת"ד 2482, ירושלים

****
מלון 5 כוכבים בירושלים
מחפש
● מנהל מח' מזון ומשקאות
● סגן מנהל מח' מזון ומשקאות
★ בעלי כושר ניהולי.
★ בעלי ניסיון מוכח של לפחות 5 שנים בתפעול מח' מזון ומשקאות.
המתאימים ישלחו קורות חיים בצרוף תמונה לת.ד. 28025 מיקוד 6616 ל/118
- סודיות מובטחת -

מלונות דן
למלון דן פנורמה ת"א
דרושים/ות
פוליטורצ'יק
אינסטלטור/מסגר
עם ניסיון של שנה לפחות
חשמלאי/ת
מוסמך/ת
מתאימים/ות בלבד יפנו למח' כ"א טל: 663311

מלון שרתון פלאזה ירושלים
דרושות
מלצריות
שליטה בשפה האנגלית,
שפה נוספת יתרון
לפנות למחלקת כח-אדם
טלפון 02-228133

הילטון תל-אביב
דרושות
חדרניות למשמרת בוקר
לפנות לכח אדם בין השעות 14:00-15:30 אחה"צ
03-640292-3

למלון דן אכדיה
דרושים
1. קופאי קבלה
2. איש אחזקה לעבודות פוליטורה וריפוד
3. צבע
4. NIGHT AUDITOR (נייט אודיטור)
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות למחלקת כוח אדם
טלפון 052-556677

מלונות דן
למלון דן אכדיה
דרוש/ה
Night Auditor
קופאי/ת לילה
מתאימים בלבד יפנו למח' כ"א טל' 052-556677

למלון קרלטון בת"א דרושים
טל. 03-201467
טבחים בעלי תעודה וניסיון
טבח בקר משעה 04.00
חדרניות למשמרת בוקר וערב

הלוח הארצי הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון
המשך

שידוכים

שידוכים

אותיות דביקות

חוגים

מסע

סידות

קורס לצילום
ע"י צלם מקצועי
בסטודיו מודרני
הדרכה אישית
מספר מקומות מוגבל
טל. 03-474470 בערב

שיעור

הלוח הארצי
הלוח הבטוח
חיפה והצפון

דירות

בניה קולקטיבית

ביקוש דירות

4-4.5 חדרים

3-3.5 חדרים

2-2.5 חדרים

1-1.5 חדרים

5 חדרים ויותר

קריות

וילות ובתים

דירות בשכ"ח

קח תן

מקרר

קבלנים

הורמונות טובה

רמ"פ

מכונת כביסה

תנורי אפיה

מכונת תפירה

מלוויות

סידור כלים

תן

קח

הדרכות

בחזון

רוצים לקנות

מוני איר

וידאו

ציפוי אמבטיות

חימום והסקה

שיפוצים

צביעה סידור ושיפוצים
באחריות ע"י עוסק מורשה • הנחות לקראת החגים
052-559306 052-82368

هكذا من الأصل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

חיפה והצפון
המשך

גליל

וילות ובתים

דירות למכירה

נצרת

דירות למכירה

עסקים

מגרשים

משרדים

תנויות ועסקים

מבני תעשיה

מחסנים

הצעות עבודה

ומטפלות עוזרות

שירותים

יד שניה

הלוואות

עתיקות

שעורים

חיות בית

בריאות

מכירות

שיפוצים

חוגים

רהיטים

וידאו

סטריאו

מקרר

כלי נגינה

מכונות כביסה

מערכות קול

מכוניות

אאודי

אלפא רומאו

אוטוביאנקי

אמריקאיות

אוסטין

אופל

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

וולוו

וקסהול

לנציה

מרצדס

נ.ס.או

סובארו

סימקה קרייזלר

פולקסווגן

פיג'ו

רנו

מגורדים

מסחריות

אופנועים

ביקוש רכב

בי"ס לנהיגה

שרותי רכב

פורד

סוזוקי

סוסיתא

פיאט

סיאט

סיטרואן

הלוח הארצי

הארץ חדשות

לחברה קבלנית
דרוש:
מחסנאי טכני
המעונינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 1165 צור שלום מיקוד 27112

המכון לפיתוח ארגוני וניהול כח אדם

לאחד מלקוחותינו במרכז הארץ אנו מחפשים
גזבר
כישורים נדרשים
* השכלה בתחומי כלכלה/חשבונאות — תואר אקדמי עדיף.
* נסיון 2-4 שנים בתעשייה בתחום דומה.
* נסיון בהפעלת צוות עובדים.
* ידע בהפעלת מערכות ממוחשבות.
* בעל רכב פרטי.
בבנייתך נא ציין שכר מבוקש.
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים + השכלה ונסיון לת.ד. 8144 רמת־גן 52181.
סודיות מובטחת.

לחברה ליבוא ושווק בת"א
דרוש:
נהג/מחלק
לעבודה במשרה מלאה.
לקביעת ראיון להתקשר
טל: 03-810947

לחברת שיווק גדולה
באיזור התעשיה טירת הכרמל
דרושים
■ **נהג — מחלק**
■ **מלגזן**
בעלי רשיון נהיגה, לרכב מסחרי מעל 4 טון אחרי שירות צבאי
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים נסיון והמלצות לת"ד. 33083 חיפה מיקוד 31330
לידי מר ישראל מנור

לחברה ציבורית במרכז הכרמל
דרושים:
● **איש אחזקה**
מיומן בעבודות שונות כולל חשמל ומסגרות — בעל נסיון
● **עובדת נקיון**
לעבודה קבועה ומסודרת
לפנות בכתב לת"ד 3269 חיפה.

מתפנה בקרוב
ראש מדור
פתוח מנהלים
נסיון רב בהנחיית סדנאות ופתוח תוכניות
ת.ד. 851 חיפה

למפעל לאלקטרוניקה מתוחכמת דרושים
★ **עובדי/ות יצור**
(מלחימים/ות, מחווטים/ות)
★ **מבקרי איכות**
שעות עבודה נוחות, 5 ימים בשבוע, ארוחות במפעל
נא להתקשר לטלפון: 39104, 39111־052 לעידית

דרושה תעסוקה
לרכב פג'ו דיזל נ"י 5 או להסעת נוסעים 10+1 או להפצת מוצרים שונים של סוכנויות
בית: 04-241679

רס"ן משוחרר בוגר הטכניון
פטור ממס הכנסה
- השקעה
מעוניין בהצעות
ת ד 661 ק ביאליק

לחנות מעל באזור התעשיה הרצליה־פיתוח
דרושה
מוכרת
5 שעות ביום
"הולנד" בגדים
052-550959, 052-559628

להפעל ירושלים
דרושה:
מורה להתעמלות + מדריכות
לשעות אחה"צ
02-225361

חברה לתנועת הנוער
מדריכים לדגני סיור
(כיס, רעננה, הרצליה)
רקע בידיעת הארץ.
משרות חלקיות.
טל' 03-901112 (יובל)

ביה"ס המקיף יוקנעם עלית
דרושים:
מורה למגמת אלקטרואופטיקה
מהנדס אלקטרואופטיקה
מורה לאנגלית

מחפש מכונית?
תמצא ב-
הלוח הארצי
הארץ חדשות
מתפרסם ביום ו' גם בעיתון המקומי שלך

רק לוח העיר מכסה את כל האזור שמעניין אותך
ובמחיר הרבה יותר זול

ל"העיר"
דרוש/ה מגיה/ה מנוסה. לפנות מיום ראשון ב־13.00 לספי. טל' 651131

לחנות צעצועים
דרושים/ות
* **מוכרות מנוסות**
למשרה מלאה ומפוצלת
* **סוכני מכירות לצעצועים**
לפנות לאילן 04-289166

מודיעין אזרחי בע"מ
סניף חיפה והצפון
מאבטחים
למתקן בטחוני באיזור חיפה
● יכולה לעבודה במשמרות
תנאי שכר כ־1000 ש"ח לחודש + נסיעות.
ראיונות בימי א׳־ה׳ בין 10.00 ל־16.00.
בחיפה רח׳ אלנבי 22 קומה ג׳.

לחברה קבלנית
דרוש
מחסנאי טכני
המעונינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 1165 צור שלום 27112

מסעדת פאם
דרושות
דיילות יופי
אשדוד אשקלון והסביבה
טל. 055-31520

דרוש/ה
תכניתן/ית
להדרכת קובול
טל: 052-445034
052-445871

דרוש
מונטז'ר/ית
בעל/ת ניסיון
לפנות לטלפון
03-263445, 267584

כי רק מודעה שמתפרסמת בעתון העיר מגיעה:
גם לקוראי ידיעות
גם לקוראי מעריב
גם לקוראי חדשות
גם לקוראי הארץ

מבצע
ב-42 ש"ח פרסם עד שתמכור!

כל מודעה בלוח העיר מתפרסמת שוב ושוב עד שתמכור - אפילו חודש בעתון העיר ובעתונים: הארץ, חדשות וצומת השרון.

נצא לאכול...
מדור מסעדות, בתי אכל ופונדקים מדי יום שלישי וששי
לוח העיר
ערוך ומאורגן ע"י
מודפון
03-38 38 38

הודעה חשובה
לבעלי דוכנים וקיוסקים
אפשר להזמין עוד...
"גד" חברה להפצה

לוח העיר

מודעות מתקבלות: במשרד הראשי, רח' הנגב 4, ת"א טל. 03-371261 ובכל משרדי הפרסום.

هكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

לפוס יקום בריסון!!

חברה יציבה מבוססת ודינמית.
ב"דים" מייצאת לשתות השיווק, היוקרתיות בארה"ב.
שבוע עבודה בן 5 ימים.
תנאים סוציאליים משופרים.
בשירותי רווחה מפותחים.

למפעלנו בבת־ים
דרושים/ות
עובדים למחלקת ייצור
הכשרה תנתן במקום
תוספות לעבודה בייצור
אפשרות למשרה חלקית

רים תעשיות מזרונים

רופאי־שיניים מנוסים
★ למשרה חלקית / מלאה
בכל רחבי הארץ
אורטודנט
★ למרפאת שיניים בנוה־שאנן
04-530785 ,03-849415

לקופ"ח "מכבי" דרוש
מנהל חשבונות
לסניף חיפה
★ ניסיון של 5 שנים בהנה"ח
★ ניסיון בהנה"ח ממוחשבת - יתרון
★ שעות העבודה: 13.00-08.00.
הפניות בכתב־יד בצירוף תעודות על השכלה, המלצות, דרישות שכר, יש להפנות למנהלת האדמיניסטרטיבית, רח' חיים 6 חיפה.

חברת יבוא
מחפשת
עובדים מסורים
פקיד/ת יבוא
בעל/ת ידע ונסיון בעבודה, שליטה באנגלית.
ידיעת שפה נוספת - יתרון.
פקידת הנהלת חשבונות
בעלת ידע ונסיון ברישום פקודות, קלדנות, גביה, וטיפול בלקוחות.
מחסנאי טכני
בעל ידע ונסיון בעבודה במחסן טכני.
*עדיפות תינתן לנשים וגברים מעל גיל 40.
*העבודה באזור תל־אביב.
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 11029 תל־אביב 61110 עבור א.ל.

יותר טוב מנפאואר

למחלקה המכנית ת"א
בן־יהודה 12,
א'-ה', 18.00-14.00
טל: 284128, 03-298877

דרושים
★ **נגרים** מקצועיים, לעבודות אחזקה של מבנים.
★ **חרטים** C.N.C ואוניברסלי 10 שנות ניסיון, יוצאי צבא, בעלי פרופיל גבוה. 5 ימי עבודה, ארוחות והסעות, העסקה לתקופות ממושכות.
★ **כרסמים** 5-10 שנות ניסיון, יוצאי צבא, בעלי פרופיל גבוה, 5 ימי עבודה, ארוחות והסעות, העסקה לתקופות ממושכות.
★ **עובדי ייצור** למשמרות. בוגרי בתי ספר מקצועיים בתחומי המכניקה.
★ **עובדות ייצור** למשמרות. למקצועות האלקטרוניקה. אפשרי ללא ניסיון מוקדם. יוצאות צבא.
★ **טכנאי ייצור** ניסיון קודם בעבודה עם מחשב.

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה
באר שבע • רחובות

חברת מוסדות
חינוך ותרבות יבנה
טל: 08-437711/2
התהדשות השכונות מודיעה על משרות פנויות:

1. מרכז להכשרה מקצועית ופיתוח כוח־אדם
(משרה חלקית)
תאור המשרה:
★ אחראי על פיתוח הכשרה מקצועית והעסקה.
★ תיאום והכוונה של פונים להעסקה
דרישות המשרה:
★ בעלי תואר אקדמי במדעי החברה הרווחה
★ ניסיון בעבודה בפיתוח כוח־אדם ומשאבי אנוש
★ ניסיון בניהול וריכוז פרוייקטים להשכלה והכשרה מקצועית
★ עדיפות לתושבי יבנה

2. קליינאי/ת תקשורת
(משרה חלקית)
דרישות המשרה:
★ תואר ראשון בהפרעות בתקשורת
★ ניסיון קודם בעבודה - רצוי
★ העבודה בשעות הבוקר בגנים ובבתי־ספר.
שאלונים למועמדים ניתן לקבל ולהגיש במשרדי החברה למוסדות חינוך ובמנהל המתנ"ס בעיריית יבנה עד לתאריך 12.9.86.
אלי איטח, יו"ר ההנהלה

לחברת מחשבים
דרושים/ות
אנשי מכירות
משכורת + אחוזים
תנאים טובים למתאימים!
רק בעלי ניסיון יפנו בכתב־יד בלבד
לט.מ.ל. מחשבים זבוטינסקי 7 ת"א 63479

ללוח הארצי
דרושה
פקידה
למשרה מלאה
(רצוי עם ניסיון במשרד פרסום)
לפרטים נא לפנות לטלפון:
371261 לאבי

שופר־סל
דרושים
עובדי מאפית
לסניפינו:
היפרכל קניון איילון,
אוטובוסים: 20, 23, 40, 42, 67
רמת־אביב - רח' ברזיל 15
אוטובוסים: 24, 27, 45, 49.
רמת־אביב - רח' טאגור 38
אוטובוסים: 24, 27, 45, 49.
תנאי שכר טובים
מועמדים מתבקשים לפנות למנהלי הסניפים במקום

רוברט הלף/ אקונטמפס
החברה המובילה בעולם בהשמת כח־אדם בתחומי מחשבים וחשבונאות
דרושים
★ **מנהלי חשבונות**
סוג 2—3, לפרויקטים בהנהלת חשבונות.
נסיון הכרחי ומוכח.
★ **קלדנים/ות ומעבדי תמלילים**
עם נסיון מוכח
רוברט הלף/אקונטמפס, רח' הנחושת 4 ימין משה ים.
טל' 02-243901, 02-242731,
03-204711, 03-203423
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית גדולה
בענף הרכב
דרושים
1. מחסנאי חלפים בכיר
בעל רקע בחלקי חילוף לרכב
2. מחסנאי חלפים + מפ"ט
רצוי רקע בחלקי הילוף לרכב
3. מכונאי מנוסה
4. בוחן רכב
בעל תעודת הסמכה
למועמדים המתאימים ינתנו
תנאים טובים
נא לפנות לטל: 9-779111

לחברה גדולה בענף האירועים
דרוש
קצין ביטחון
דרישות התפקיד:
1. ניסיון מוכח + המלצות
2. אחרי שירות צבאי
3. כושר ניהול ואחריות על צוות עובדים
4. עבודה במשמרות
5. בריאות תקינה
תנאים הולמים למתאימים
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים
ניסיון קודם והמלצות
לת.ד. 24031 ת"א עבור קב"ט
-- סודיות מובטחת --

דרושים/ות
מקדמי/ות מכירות
ליום עבודה מלא בשכר
הכשרה במקום
טל: 055-56524 לפנינה

למפעל רם - תעשיות אשדוד
אזור התעשיה הצפוני
דרושים
2 חרטים מעולים
מסגרים חותכים בלהבה
למתאימים תנאים טובים
לפנות: ליהודה מכוח אדם
טל: 055-32435

למפעל אלקטרוני באשדוד
דרושה
מזכירת מחלקת ייצור
הכישורים הדרושים:
★ 12 שנות לימוד לפחות.
★ שליטה מלאה באנגלית.
★ הדפסה עברית־אנגלית.
★ רצוי רקע ביבוא/יצוא ובהנהח"ש.
★ ניסיון קודם הכרחי.
נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים לת.ד. 4857 ת"א מ. 61048.

למפעל תעשייתי מתפתח
באזור הדרום
דרוש
טכנולוג מזון
צעיר לעבודה מגוונת
נא להתקשר בדחיפות
לטלפון: 03-221765

סיבים כימיים ישראלים בע"מ
אקרילן (מקבוצת כלל) אשדוד
למפעלנו דרושים:
★ **חרט**
בוגר בית"ס מקצועי
עם ניסיון למחלקת האחזקה
★ **מכונאי אחזקה**
★ **צבע תעשייתי**
על המועמדים להיות תושבי אשדוד או הסביבה הקרובה
נא להתקשר למחלקת כח אדם
טלפון: 055-31234

גלת מכון לפסיכולוגיה תעשייתית בע"מ

ללקוח שלנו:
חברה לשיווק מוצרי תקשורת מחשבים (השייכת לקבוצה פיננסית מבוססת)
דרוש
נשיא חברה
בארה"ב
הכישורים הדרושים:
● ניסיון בניהול עצמאי של חברה על כל הבטיה הפיננסיים הארגוניים והשיווקים
● הכרות וניסיון עסקי בשיווק של ארה"ב
● ניסיון שיווקי בענף התקשורת והמחשבים
תינתן עדיפות לבוגר בהנדסה אלקטרונית ומינהל עסקים גם ישראלי השוהה כעת בארה"ב יוכל להגיש את מועמדותו.
פנה בכתב יד בצירוף קורות חיים כולל פירוט הניסיון הקודם לת.ד. 33137 ת"א עבור משרת "נשיא חברה"
למצליחים אין הגבלה בגובה השכר!

גבור סברינה
דרושים
★ **אחראי/ת בקרה לאולם סריגה**
להפעלת צוות בודקי טיב בייצור
בעל ניסיון בתעשיית הטכסטיל
(רצוי בוגר שנקר)
★ **חשמלאי/ת**
בוגר בי"ס מקצועי
בעל ידע בזרם נמוך
★★★
נא לפנות אל מנחם 052-24104
או 052-24246

ARTDIRECTOV
עם נסיון, רצון ודמיון
טל: 280378, 202782, 03-202582
(ראובן)
פרסום ברדך וונדר

למפעל טקסטיל בירושלים
דרושים
1. **מנהלות קו תפירה**
בעלות נסיון בלבד
2. **מנהלות ביקורת טיב**
עם נסיון בלבד
5 ימי עבודה בשבוע
3. **מכונאים-מנהלי משמרת**
לבעלי רקע טכני/מכני
יוכשרו לעבודה כמנהלי משמרת
העבודה ב־3 משמרות
תנאים אישיים טובים
4. **עובדת מזנון**
העבודה בשעות 7.30 — 12.00
לפנות לטלפון 02-718710 לענת

מלון שרתון פלאזה ירושלים
דרושות
מלצריות
שליטה בשפה האנגלית,
שפה נוספת יתרון
לפנות למחלקת כוח־אדם
טלפון 02-228133

לחברת שווק ארצית
דרוש
איש מכירות לסניף ת"א
★ מרץ ויוזמה ★ נסיון במכירות ★ יחסי צבור
★ כושר ניהול מו"מ
★ נכונות לעבודה קשה ומאומצת
אנו מציעים לעומד המתאים
מקום העבודה אזור התעשיה חולון
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים
לת"ד 9197 ירושלים 91081

למרכז לרפואת שיניים במרכז הארץ
דרוש
רופא/ת שיניים
ומנהל/ת רפואי/ת
א. ניהול צוות של כ־12 רופאי שיניים
ב. ניסיון מוכח בשיקום פה, רצוי מומחה
ג. העבודה מחייבת משרה מלאה
המעונינים יפנו למשרד מנהל 02-226609 (אורית)

למפעל בטון באשדוד דרוש
מפעיל
★ בוגר תיכון ★ אחרי צבא
★ רצוי טכנאי או הנדסאי
לפנות בכתב, בציון תולדות חיים לת.ד. 2177 אשדוד

לפרסום שהר ושות'
דרושה
מזכירה
עדיפות לבעלות רקע בענף
נא לפנות לשלמה טל: 03-373604

לעיתון יומי דרושות
דילות מכירה
באזור גוש דן
★ 3-4 פעמים בשבוע
★ משמרות גמישות
מתאים במיוחד לסטודנטיות
להתקשר 03-824271 שלוחה 540

לאופנת ברוך מפעל למכנסיים
בקרית מלאכי
דרושות
תופרות מקצועיות
ולא מקצועיות
תנאים טובים
הסעות
055-85283

היפרכל חולון
רח' פרופסור שור 36
דרושים:
★ **עובדי מחלקת ירקות**
★ **עובדי מחלקת בשר**
אין צורך בניסיון קודם -
הכשרה תינתן במקום
נא לפנות למנהל ההיפרכל במקום

קניית זכות להפלגה (מלחי)
ב- 2.10 או 6.10
ל־7 ימים או 10 ימים
באיזור איי יוון ואיטליה
בדבר פרטים לפנות לעדו
בעבודה טל' 8-336702
ביום א'

לחברה מסחרית
בתחום ספרים ועיתונים
דרושים
עובדים למחסן
★ ידיעת השפה האנגלית - חובה
לפנות לחב' סטימצקי - רח' הרכבת 22
ת"א למחלקת כ"א

לעיתון יומי דרושים
רוכשי מודעות מנוסים
רווחים גבוהים
למתאימים
בדבר פרטים
נא לכתוב לת.ד. 273 עבור מס' 1

למושב בית זית
דרוש/ה
רכז/ת קן הנוער
העובד והלומד
אפשרות למגורים במקום
שכר לפי הכישורים
לפרטים להתקשר 526334, 527929,
524616 או אחה"צ 914332

מכון מ.ש.פ.
שירותים פסיכולוגיים

עבור לקוחנו "בית מסחר לרהיטים"
תצוגה מתמדת ומכירות בקנה מידה גדול
דרוש
מנהל אדמיניסטרטיבי ומסחרי
הכישורים הנדרשים:
★ *כושר ניהול צוות מכירות וטיפול בלקוחות*
★ *כושר ארגון, יכולת פיקוח והנעת עובדים ושליטה על זרימת העבודה*
★ *יחסי אנוש טובים עם מיגוון רחב של אנשים (לקוחות, ספקים, כפופים)*
★ *הזדהות עם תפקיד ניהולי ושמירת לויאליות לחברה*
★ *עדיפות לבעלי ניסיון במסחר ברהיטים*
על המועמד להיות תושב ירושלים, גיל 50 — 35
המעוניינים יפנו בכתב־יד ובפירוט קורות־חיים
לת"ד 13012, ירושלים 91130

פרויקט נוער בינלאומי יוקרתי
דרוש מזכירה/מנהלת משרד
★ שליטה מלאה ויכולת עבודה בעברית ובאנגלית ★ כישורים אדמינסטרטיביים ★ עדיפות לבעלת ניסיון ★ בעלת יוזמה
פרטים: מחנה רעות.
ת"ד 71134 ירושלים טל' 02-225726

אחות
לפרויקט דיור מוגן לקשישים בירושלים
על המועמדת להתגורר במקום בלילות ובשבתות
עדיפות לדוברת שפות זרות
מועמדות תפנינה בכתב עם פרוט קורות חיים לשלמה, סס זהב בע"מ, ת"ד 93, ירושלים

אגודת בית יד לבנים
אתר הנצחה ירושלים
מכריזה בזה כי נתפנתה מישרת:
מנהל יד לבנים
(בחצי משרה)
הדרגה: יח—יטב בדרוג אחיד, או 6—8 בדרוג המנהלי
פרטים נוספים אודות המשרה, הכישורים הדרושים וכן טפסים להגשת מועמדות, ניתן להשיג במשרדי האגודה, רח' שאלתיאל, ליד בית הכנסת החדש, טלפון 02-225092 בין 8.30 — 11.00 לפנה"צ. המועד האחרון להגשת המועמדות: 10.10.86

עיריית תל־אביב־יפו
מינהל החינוך הנוער והתרבות
לשבטי הצופים
בתל־אביב־יפו
דרושים
מרכזים ומדריכים
בוגרי תנועות נוער בעלי ניסיון בהדרכה יתקשרו למחלקה לצופים והנ' נוער
טל' 438258/438767
בין השעות: 08.00-14.00
אל הגב' רחל.

כיוון ותיקון
פסנתרים
בהנחה!
יעוץ לפני קניה
דניאל שחר
02-767837

לבית ספר יגאל אלון
באשקלון
דרוש/ה **מורה להיסטוריה**
בהיקף של 18 שעות שבועיות
להכנה לקראת בחינות בגרות מועד חורף דרושים
מורים למתמטיקה אנגלית תנ"ך
טלפון: 051-38840 בשעות העבודה, 051-30018 בשעות הערב
כתובת: סימטת ברגר 1 שכונת שמשון אשקלון

המנקז
זיפות ואיטום גגות
טל' 02/714786

לאקדמון
דרושה מזכירה
לניהול משרד
● בעלת יכולת גבוהה
● יחסי אנוש טובים
● נסיון בעבודה
● הדפסה בעברית
לקביעת ראיון
02-584294 ,02-584288

פרסום זמיר

למוסכים ושרותים בע"מ
צומת הר־טוב
דרוש
מכונאי דיזל
עם ניסיון של 5 שנים לפחות במקצוע,
רצוי בעל הסמכה במקצוע
נא לטלפן בשעות העבודה 02-916111/2
או בכתב בצירוף קורות־חיים
ותעודות מקצועיות!!!
למוסכים ושרותים בע"מ
צומת הרטוב ד.נ. שמשון

לבעלי אמביציה
שריון גרף בע"מ מציע:
1. הכשרה לתפקיד טכנאי מכונות צילום + עבודה
2. ניהול מחלקת מכשירי כתיבה
טלפון 02-521650

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920

משרה פנויה ח/314/86
במחלקה להתחדשות השכונות, ירושלים
נתפנתה משרה של
עוזרת מנהלית
באגף לקשרי חוץ
תאור התפקיד:
מתן שירותי מזכירות לצוות עובדי האגף ולמנהלו ואחריות למזכירות האגף.
הכישורים הדרושים:
שליטה מלאה (שפת אם) באנגלית כולל כושר ניסוח והגהה. כתבנות באנגלית (רצויה יכולת הדפסה גם בעברית).
ידע בהפעלת מעבד תמלילים כושר אירגוני ויכולת לעבוד בתנאי לחץ.
★ הערה: ממלאת העסוק עשויה להדרש לעבוד שעות נוספות.
דרגה תיקבע לפי כישורי המועמדת
תאריך אחרון להגשת מועמדות 19.9.86

דרושות
דיילות מכירה
3 פעמים בשבוע
מתאים לסטודנטים
רווחים גבוהים למתאימים
בדבר פרטים 02-224245 למשה

קסטל תקשורת בע"מ
דרוש הנדסאי/טכנאי
לאחזקה והפעלה של מערכות עריכה ושידור בוידיאו
מקום העבודה בירושלים
המעוניינים יתקשרו החל מיום א' בין השעות 9.00—12.00
טל' 02-521221

איש
מכירות
מנוסה
לעבודה מעניינת
בניהול
★ ידע בניהול ושיווק
תושב עפולה בלבד
04-515804

טכנאי
שיניים
מנוסה
לעבודות חרסינה
★ ידע מוכח
לעבודה באזור השרון ובחיפה
טל: 052-445227
04-530785
תנאים מצוינים למתאים

איש
מכירות
מנוסה
לעבודה מעניינת
בניהול
★ ידע בניהול ושיווק
תושב נהריה/עכו
בלבד
04-515804

משאויר
מעינה אוירית בעמ
דרושות
קלדניות
לעבודה במשמרות בנתב"ג
תנאים מצויינים
להתקשר
לטל: 03-9711696

הלוח הארצי הארץ חדשות

לבית אבות סיני אחוזה
דרושים
1) טבח/ית דתי (אפשרית למשרה חלקית)
2) כח עזר למרפאה.
3) פנסיונר/ית דתי לעבודות קלות במטבח
להציה טלפונית למר פרי טל' 04-241418

R.H אלקטרוניקה בע"מ
דרושות
מרכיבות ומחווטות מנוסות
למועמדות המתאימות תנאים טובים
לפנות טלפונית 065-75582

למפעל תעשייתי בענף המתכת באיזור חיפה
דרוש באגף הרכש
מנהל מחסן
כישורים:
* נסיון של מספר שנים בתפקיד דומה בתעשיה
* יכולת לנהול מלאי באמצעות מחשב
* גיל עד 40 שנה · יוצא צבא

רק העונים על הדרישות הנ"ל יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 3218 חיפה מיקוד 31032
סודיות מובטחת

דור־כימיקלים
מקבוצת דור־כרמל
דרוש
מכשירן תעשייתי
* ידע במיכשור פנאומטי ו/או אלקטרוני
* רצוי נסיון בתעשיה

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם למחי כ"א
לפי הכתובת הרשומה מטה או טלפונית 04-726952 מחי כ"א
סודיות מובטחת
ת.ד. 10036 חיפה. מיקוד 28110

בבית חולים "אלישע" בחיפה
פניה משרת
מנהל/ת חשבונות
סוג 3 — 2
לעבודה במערכת ממוחשבת
המשרה מלאה וקבועה (8.00-16.00)
הכשורים הדרושים:
* ידיעת עברית ברמה סבירה.
* ידיעת אנגלית בקריאה ודיבור
* בסיס תיאורטי בהנדיש
* סוג 3 — 2
* סדר והתמדה בעבודה
* נסיון יועדף. אך אינו הכרחי

הצעות בכתב יד בלבד נא להפנות לת.ד. 6518 חיפה 31064.

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
דרוש
מסגר / מכונאי
בעל ידע ונסיון במסגרות מכניקה, פנאומטיקה והידראוליקה
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 5196 חיפה (31051)
* סודיות מובטחת *

דרושה אחות
לעבודה מעניינת עם קשישים בדיור מוגן גילה
פרטים:
טל' 532097 מדור לקשיש עירית ירושלים

זה ה־CHANCE שלך!
רוכש/ת מודעות מנוסה
הכנסה גבוהה ביותר ואחזקת רכב
אם הינך:- בעלת נסיון קודם בגיל עד 30. בעל/ת רכב
טלפן/י לקביעת ראיון 03-5463198

למלון ארבעה כוכבים בירושלים
דרושים
* מנהל/ת קבלה
* מנהל/ת חשבונות (סוג ד. רצוי נסיון בתחום המלונאות)
* מבקר/ת מזון ומשקאות
* מבקר/ת הכנסות
* חשב/ת שכר
* CETLEDGER
* מחסנאי/ת מנוסה
* עוזר מחסנאי/ת

בעלי כישורים מתאימים יפנו למנהל כ"א, ת"ד 2482, ירושלים

לחברת ת.ד.ל. בע"מ
לעבודה בבית חולים רמב"ם
דרוש
חשמלאי מוסמך
חייב להיות בעל תעודת מוסמך
להתקשר לטל' 04-523644

לחברה קבלנית לבנין
דרוש/ה
מהנדס/הנדסאי ביצוע
בעל נסיון 3 שנים לפחות בחישוב כמויות, הכנת חשבונות לקבלנים ונותני עבודה, טיפול בביצוע אתרים ציבוריים
יתרון לנסיון במחשב I.B.M .P.C.
לפנות לטלפון 04-671417

לסער פרסומאים בע"מ
חברת הפרסום הדינמית בחיפה
דרושים:
מנהל/ת מכירות
* משרה מלאה, דיוהר
* 5 שנות נסיון הוכח בעולם
* רכב הכרחי
* הופעה נאה ונעשו נים.
* השכלה אקדמית ...

איש/ת מכירות
* הופעה ...
* ...
* ...

לקביעת ראיון נא לפנות לדני
לוסקי מיום ראשון טל. 04-258333
מתל־אביב עם 10 שנות נסיון בפרסום

Maquette מקט
Leather Fashions
למפעלנו בעכו וכרמיאל
דרוש
מחסנאי מנוסה
* 5 שנות נסיון בטכסטיל/הלבשה — רצוי.
* נסיון וידע במחסן ממוחשב — יתרון
תנאים טובים למתאימים
לפרטים 04-919321
סודיות מובטחת

א.דורי
חברה לעבודות הנדסיות בע"מ
דרושים
אינסטלטורים
לעבודות אינסטלציה בבנין
העבודה באזור הצפון
נא לפנות לשושי (עד 16.00)
טלפון: 726994 (04)

מיעצה אזורית עמק יזרעאל
דרוש
מורה נהיגה
בעל רשיון פרטי + משא לעבודה קבועה
תנאים טובים למועמד המתאים
לקבלת פרטים
טלפון 7-065-93016 לחזי

דרוש
איש קרור
יכולת ניהול צוות ברישיון ...
נסיון של 6 שנים ...
טל' 04-740656 או 04-671778

חיש חרושת ברזל בע"מ
מפרץ חיפה
טכנאי/הנדסאי מכונות
בעל ידע ונסיון בתכנון חלקי מכונות / ציוד שינוע
5 ימי עבודה בשבוע ארוחות במפעל
לפנות למח' כח אדם
טל' 04-740257

קליל
מוצרי אלומיניום בע"מ
דרושה
מזכירת מנכ"ל
בעלת הכישורים הבאים:
* נסיון של מספר שנים בעבודות מזכירות
* ידע טוב בהדפסה עברית-אנגלית
* שליטה טובה בשפה האנגלית

נא לפנות בכתב יד
בפרוט קורות חיים ונסיון קודם
למנהל כח אדם ת.ד. 655 חיפה

"אוגר חברתי"
למסגרת שקום נוער
דרוש:
אדם בעל יכולת עבודה עם נוער בעייתי
לפנות בכתב לת.ד. 837 חיפה
ולציין טלפון להתקשרות

חברה מסחרית ארצית
דרושה בחיפה
תכניתן/ית
* בעלת נסיון של לפחות 3 שנים.
* ידע בשפות: R.P.G II ,COBOL ובמערכות הפעלה DOS/VSE/CICS

יתרון לבעלי יכולת ללמוד ולהבין טקסט טכני בשפה האנגלית
בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד
לת.ד. 4868 חיפה עבור משרה 665

למפעל עתיר ידע באזור חיפה
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה
* רצוי נסיון בתחום הדיגיטלי
* עדיפות לבעלי נסיון בעבודה עם מעגלי GATE ARRAY ותכנון ב DAIZY
טל' 04-726369

לתדיראן שיווק ושירותים
דרושים
מתקינים
למזגני אויר מפוצלים ומזגני חלון
באיזורי חיפה והצפון.
רכב חובה
לפרטים נוספים לפנות החל מיום ב' 08/09/86 לעמוס ברק 724411.

מפעלי עץ כרמיאל בע"מ
אחים חלווה
אזור התעשיה כרמיאל · דרוש
טכנאי / הנדסאי בניין / אדריכלית
לעבודה טכנית באגף היצור
* נסיון בעבודה קודמת.
בדבר פרטים להתקשר 2-04-986661
ובבית 04-987027 לאברהם

לחברתנו בחיפה, המייצרת וממציאה מכשירים ומוצרים לתעשיות המיקרואלקטרוניקה ברחבי העולם, דרושות
עובדות ייצור
* למשמרת בוקר (07.30 עד 16.45) · למשמרת ערב (17.00 עד 23.00)

הנתונים הדרושים · בוגרות 10 שנות לימוד לפחות
* ראיה תקינה (ללא משקפיים או עדשות מגע).

המועמדות שתתקבלנה תעבורנה הכשרה מוקדמת בשכר מלא. אנו מציעים 5 ימי עבודה בשבוע, תנאי עבודה נוחים, הסעות, ארוחות, מעון לילדי עובדים
נא לפנות טלפונית לגב' שושנה כהן בטל 3 510271 או בכתב לת.ד 875, חיפה 31008, עבור אגף משאבי אנוש
המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד. - סודיות מובטחת -

קוליקה
חברת בת של:
KULICKE AND SOFFA INDUSTRIES INC. USA
מרכז תעשיות מדע, ת.ד 875, חיפה 31008
אנשים. טכנולוגיה. קידמה

לחברת ביטוח
דרושים
אנשי רכישה
שיוכשרו ע"י החברה.
כישורים:
12 שנות לימוד
גיל 25-35
נשוי/ה
לקציני צה"ל משוחררים יתרון
בדבר פרטים נא לפנות בכתב
לת.ד. 33361 חיפה
סודיות מובטחת

לבית אבות על הכרמל
דרוש/ה
עובד/ת סוציאלית
דוברת גרמנית למשרה מלאה
נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 5114 חיפה

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ
הנדסאי/ת טכנאי/ת מערכות וואקום
תאור התפקיד:
הפעלה ותחזוקה של מערכות וואקום גבוה לשיקוע שכבות דקות של מבודדים ומוליכים.
פיתוח תהליכים במיקרואלקטרוניקה ומדידות.
הכישורים הדרושים:
* בוגר/ת ביי"ס להנדסאים או טכנאים במגמת פיסיקה או מכניקה עדינה. עדיף עם רקע באלקטרוניקה.
* ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.
* רצוי בעל/ת נסיון מקצועי במערכות וואקום גבוה ומיכשור מדידה לשכבות דקות.
* לאחר שרות צבאי.

הערה: העבודה נעשית במסגרת צוות מדעי גדול הדרושה נכונות לעבודה גם בשעות נוספות.
מכרז מס' 34/86
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, מחלקת משאבי אנוש, ק.הטכניון חיפה 32000 עד יום 14.9.86 בציון מס' המכרז.

מועצה מקומית מעלות תרשיחא
דרוש/ה
עובד/ת סוציאלי/ת
לחצי משרה לטיפול בפרט ובמשפחה
בעל/ת הכשרה מקצועית ומעשית מתאימה
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים עד 12.9.86 למחלקת כח אדם ת.ד. 59 מעלות

למשרדים בנהריה
דרושים
פקידה
ידע בהנהח"ש
מנהל עבודה
טכני
רצוי רשיון נהיגה
מעל 15 טון
נהגים
מעל 15 טון
לפנות טל' 04-926411

דרוש 5 חדרים למכירה
— ללא תיווך
2 חדרי אמבטיה
+ שירותים + ארונות
שירותי אורחים
מטבח כפרי + פינת אוכל
חנית צמודה + טלפון
רח' אלי כהן אשקלון
טל' עבודה 051-22355 משה
טל' בבית: 051-21019

עיריית תל־אביב־יפו
האגף לרווחה צבורית
דרושות
אחיות מוסמכות
רצוי עם קורס
לבריאות הציבור
לקבלת פרטים נוספים יש לפנות לגא.ר.ג.,
בית שטראוס,
רח' בלפור 14, ת"א
טל. 299549, 295419

גן אורנים
דרוש
"רסר"
תיאור התפקיד:
אחראי על התחזוקה, גינון, ניקיון, ציוד וכלים
דרישות התפקיד:
1. כושר ניהול ואחריות על צוות עובדים
2. נסיון קודם
3. יכולת לעבודה במשמרות

תנאים טובים למועמד המתאים
לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון: 03-422171 למרטין

חברת החשמל לישראל בע"מ
דרוש
מהנדס/ת חשמל
למחלקת רשת תת־קרקעית, חיבורים לבתים ותפעול באגף הצרכנות.

דרישות התפקיד:
* תואר בהנדסת חשמל.
* נסיון של 5 שנים לפחות בתכנון וביצוע פרוייקטים בנושאים של אינסטלציה חשמלית ותחנות טרנספורמציה פנימיות (מתח גבוה ומתח נמוך)
* ידיעת השפות עברית ואנגלית (קריאה כתיבה ודיבור) הכרחית. ידיעת השפה הגרמנית (קריאה ודיבור) רצויה.

המעונינים במשרה הנ"ל יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל מחלקת כח־אדם המשרד הראשי, ת"ד 10 חיפה — 31000.

עירית הרצליה
תפקיד: מרכזת תוכנית האתג"ר.
כישורים נדרשים: חינוך על תיכוני בתחום מדעי החברה.
– נסיון בעבודה חינוכית עם ילדים צעירים.
– נסיון בהדרכה או ייעוץ לכבוגרים.
– כושר ניהולי.

התפקיד מחייב שעות עבודה לא שגרתיות.
היקף המשרה: בין 70% – 100% משרה לפי היקף הפעילות.
הדרגה: תקבע בהתאם לכישורי המועמד.
הצעות יש להגיש לטל': 052 – 541186 עד 12.9.86
בין השעות 13.00 – 8.00

סכין בין השיניים

ל בלבו דרושים אנשי מכירות נמרצים
לעבודה קשה — אך מכניסה
לקביעת ראיון נא להתקשר לטובה טל' 04-670918
בלבו זה לא עוד פרויקט פרסומי.
בלבו הוא העיתון הנפוץ ביותר בחיפה
בלבו הוא הכלי הפרסומי היעיל ביותר בחיפה

יותר טוב מנפאואר

למחלקה הטכנית ת"א
רח' בן־יהודה 12,
א'-ה', 08.00-14.00
טל: 284128, 03-298877

דרוש
SYSTEM MANAGER
שנתיים נסיון בתחום של מערכות הפעלה של IBM 43, מערכות הפעלה VM, VSE ומערכות תקשורת VTAM, CICS.
לעבודה מעניינת לתקופה ממושכת ובתנאים טובים.

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

מפעלים המלח בע"מ
לחברתנו דרושים
מהנדסי כימיה
1. לפקוח תהליך במפעלי הייצור בסדום
2. למחקר במעבדות החברה בבאר־שבע ובמפעלים בסדום

למועמדים המתאימים תינתן עזרה בדיור.

המעונינים מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים
אל ראש יחידת המנגנון
במפעלי ים־המלח ת.ד. 75
באר־שבע 84100 טל. 057-950811
קו פנימי 212.
בקבוצת כימיקלים לישראל

Caprice קפריס
* מרכז תצוגה וסחר בע"מ *
דרושות
דיילות מכירה
בענף התכשיטים
בעלות יכולת ניהול שיחה ב־2 שפות
אירופאיות על בוריין: אנגלית/גרמנית / ספרדית / איטלקית / צרפתית /שבדית /יפנית
גיל 30-45 הופעה נאה
לפנות לטל' 723211 לבקש את גב' מנו מרים

תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטרום) בע"מ
אזור התעשיה הדרומית, עכו, ת.ד. 2357
דרושים
שסתומאי
* מסגר מכני בעל נסיון בשיפוץ שסתומים לסוגיהם
* בוגר בי"ס מקצועי עם נסיון מעשי של 3 שנים.

מחסנאי
* ידיעת אנגלית טכנית.
* התמצאות בציוד טכני וחלפים בתעשיה, רצוי בתעשיה הכימית/הפטרוכימית.
* ידע ונסיון מוכח בניפוק לפי מספר קטלוגי ממוחשב

נא לפנות בכתב יד למחלקת כוח אדם.
- סודיות מובטחת -

ADACOM TECHNOLOGIES
לחברתנו המפתחת ומיצרת מוצרי תקשורת ...
מהנדס חומרה
* מהנדס אלקטרוניקה
* בוגר הנדסת מחשבים
* 2-3 שנות נסיון בתכנון מעגלים דגיטליים סביב מיקרופרוססורים Z80 ואינטל 8088.

הנדסאי אלקטרוניקה
לבד"ס ואינטגרציה
* שנתיים נסיון באיתור תקלות חומרה ותוכנה במיקרופרוססורים של אינטל
* רצוי ידע בעבודה עם ציוד בדיקה ממוחשב.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
אדאקום טכנולוגיות בע"מ
מרכז תעשייתי ת.ד. 118 יקנעם 20600

هكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

ע.מ.ן. חברה לשיווק וקידום מכירות.
דרושים
סטודנטים/ות
להפצת מוצר חדש בזמנכם הפנוי
טלפון 660870

להברת בניה גדולה בחיפה
דרוש
מנהל עבודה
לעבודות גמר בכרמיאל
• 10 שנות ניסיון
נא לפנות טלפונית 04-670067

להבי ישקר
מפעל להבים למנועי סילון. יזמון להבים לחיל האויר ולתעשיית המטוסים בעולם. קידום והעדה על בסיס הישגים אישיים. שבוע עבודה בן 5 ימים.
דרושים עובדי יצור
* בעלי השכלה מקצועית.
* עדיפות למושבי נהריה או הסביבה.
המעוניינים/ות בקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהלת כח אדם, להבי ישקר בע"מ
ת.ד 330 נהריה 22102 טל 04-927831

זמיר שרותי כח אדם בע"מ
לסניפינו
בחיפה, תל־אביב, רחובות
דרושים/ות
למחלקה הטכנית:
★ מסגרים מנוסים
★ רתכים מעולים
בעלי טסט מכל הסוגים
★ חשמלאי תעשיה ובנין
★ חשמלאי מוסמך/ ראשי/בכיר
★ מכונאי רכב מנוסה
- סוג 3 (מאיזור חיפה)
למחלקה המשרדית:
★ מזכירה עב'/אנג' מנוסה
שליטה מלאה באנגלית, רצוי שפת אם.
למתאימים/ות שכר גבוה, ארוחות והסעות
חיפה החלוץ 3, טל 04 670373
תל אביב שדרות מוצקין 22, טל 03 5464514
רחובות בית הפועלים 6, 08 454651

לחברת "אי.אי.אס" המובילה בשווקי תואמי י.ב.מ. (S/36/38 ד־3270)
דרושים/ות
מהנדסי אלקטרוניקה לפתוח
נסיון של שנתיים לפחות בפתוח חומרה ותוכנה למערכות ספרתיות משובצות מיקרו מחשבים
טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה לבד"ס
נסיון של שנה לפחות בבדיקות של מעגלים ספרתיים משולבים עם מיקרו מחשבים
מועמדים/ות מתאימים/ות בלבד יפנו
בצרוף קורות חיים בכתב יד ל"אי. אי. אס" בע"מ ת.ד. 1640 חיפה 31015
לידי מה משאבי אנוש.

יותר טוב מנפאואר
לסניף חיפה
המחלקה הטכנית
רח' העצמאות 41
טל: 04-530051
דרושים/ות
1. מרכיבת אלקטרוניקה
נסיון מואיראב הלחמה וצמות למשרה מלאה
2. כרסם
נסיון של 5 שנים רצוי עם סכונת ORON
3. אלקטרונאי
מנוסה בתעשיה אחזקת מער אלקטרוניים וידע בחשמל
4. מכונאי אחזקה
לעבודה במכונות אריזה, ערכה ופנאומטיקה נסיון הכרחי לעבודה במשמרות
5. מסגרים מנוסים
נסיון של 3 שנים
6. נגר רהיטים
מנוסה לתקופה ממושכת
7. מכונאי אחזקה
בכיר נסיון במכבשים, מכונות עבוד שבבי הדראוליקה ופנאומטיקה
אזור מגורים חיפה וקריות עכו ונהריה הכרחי לכל המועמדים
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה
באר שבע • רחובות

וולטה כרמיאל בע"מ
למפעלנו בכרמיאל המיצרים מוצרי פלסטיק מתוחכמים ליצוא
דרושים
מנהל טכני
להפקיד אחראי בנושאי אחזקה, מבנות ורכש
● הכישורים הדרושים:
• מהנדס מכונות.
• נסיון של 5־3 שנים בתכנון.
• נסיון בניהול מו"מ עם ספקים וקבלנים.
עובד מעבדת פיתוח
• השכלה תיכונית מלאה.
• כישורים נוספים יתרון.
• יכולת טכנית טובה
• מגורים בכרמיאל חובה
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית
04-987539 ,985243
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד

למפעלנו בנהריה
דרוש
עובד מעבדה.
בעל ידע בהפעלת מכשירים עדינים לביצוע בדיקות מעבדתיות במעבדה ובאולם הייצור.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים נסיון בעבודה וטלפון למנהל כ"א איתנית ת.ד. 32 נהריה
סודיות מובטחת

טרומאסבסט חברה להרכבה מבנים טרומיים בע"מ
למפעלנו באיזור עכו
דרושים:
הנדסאית ארכיטקטורה
למשרד תיכנון
נסיון קודם יתרון
(לבקש את רוברטו)
מלגזן/מחסנאי
רשיון למלגזה, נסיון קודם יתרון
עובדי ייצור —
א) נגרים ב) עובדי אלומיניום
עוזר אחזקה ידע בחשמל, ריתוך, מכניקה
5 ימים בשבוע תנאי שכר הולמים
בדבר פרטים: טל: 04-911615/6/7

חשב/ת שכר
ארגון דינמי ומתפתח המוביל בתחומו בארץ מעונין בך
אצלנו תהנה מתנאי עבודה ושכר ההולמים את נסיונך וכישורך בעבודתך המקצועית:
- תזכה לעצמאות ולגיבוי מירבי
- תהיה אחראי על תשלומי שכר לכ־1000 עובדים
- תהיה אחראי על צוות עובדים.
מועמדים המתגוררים באזור תל-אביב ועד אשקלון מתבקשים לפנות בכתב יד
לת.ד. 11024 תל-אביב 61110
עבור מס' 1200.

אלסינט
למפעל בחיפה דרוש
קניין/ית
לאגף הרכש. משרה מס' 230017
לרכישת רכיבים אלקטרוניים בארץ ובחו"ל
* הכרה טובה של שוק הרכיבים.
* כושר לניהול משא ומתן
* שליטה בשפה האנגלית
* עדיפות להנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה.
* ניסיון קודם חובה
אנא פנה בצרוף קורות חיים, ת.ז. מס' המשרה וטלפון להתקשרות למדור גיוס
ת.ד. 550 חיפה, סודיות מובטחת

להברה מסחרית ארצית לטרקטורים ולציוד חקלאי
דרוש בחיפה
מחסנאי טכני
הכישורים הדרושים:
• נסיון קודם בתחום החלפים
• נסיון קודם בעבודה עם מחשב
• עדיפות למפיים יוצא צה"ל
• ידיעת השפה האנגלית — יתרון
תנאים טובים למועמד המתאים
סודיות מובטחת
נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 2333 חיפה 31022

מועצה מקומית מגדל העמק
המחלקה לעבודה סוציאלית
דרושים
*** עובדים/ות סוציאליים**
*** רכז/ת התנדבות**
נא לפנות למנהל המחלקה סלפון 5־4־41563 065

שאש שרותי אבטחה ושמירה
קרל זינגר בע"מ
העצמאות 60, חיפה טל. 642528
לעבודה בטחונית במשמרות
•מאבטחים
•בודקי מטענים
לעבודה קבועה.
* אזור חיפה והקריות בלבד
* בוגרי צבא משטרה
* בריאות: פרופיל 97 ומעלה.
* בוגרי 10 שנות לימוד לפחות.
* גיל עד 40.
תנאים מצוינים למתאימים.
נא להצטייד בתעודת זהות, פנקס שחרור, פנקס מילואים, 2 תמונות.
נא לפנות ביום ב' (8.9.86) 12.00–09.00.

לברסל קור בע"מ
דרושה
מזכירה/פקידה
• בוגרת 12 שנות לימוד, אחרי צבא.
• ידע באנגלית ובעברית על בוריין.
• ידע בנהול משרד, בהנהלת חשבונות וביהדפסה.
לנהל משרד באופן עצמאי ולמשרה מלאה
טל' 04-717782 יוסף לוי 3, איזור התעשיה קריית ביאליק

לחברה ארצית לשיווק מזון
דרושים:
★ **מחסנאי** בעל ניסיון
★ **נהג** לחלוקת מזון
נא לפנות בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 20170 ת"א 61201 עבור יצחק

למפעל גדול באיזור מגדל העמק
דרושים
← מכונאי תעשיה בכיר.
← חשמלאי — תעשיה בכיר
← גיל 30 ומעלה.
← ניסיון 10 שנים בתעשיה לפחות
← תנאים מצויינים למתאימים.
לפנות בכתב למנהל כח אדם
ת.ד. 1278 ק. טבעון.

ל"הזרע" מכון חיפה
דרוש
מסגר אחזקה
רצוי בוגר בי"ס מקצועי.
ידע ונסיון בריתוך.
לפנות במקום, דרך בר־יהודה, חיפה,
אל דב וקסלר. טלפון 04-671171

מילהפון
מיוחד לבעלי כרטיסי אשראי.
אין צורך לרדת להדר,
הרם טלפון
ומודעת המילים שלך
תתפרסם
במחירי העיתון.
טל. 04-666666
04-528274-8

עירית תל־אביב־יפו
מינהל החינוך התרבות והספורט
למרכזים קהילתיים בתל־אביב־יפו
דרושים מדריכים/ות לבלט ולג'ז
העבודה בשעות אחה"צ והערב
המעוניינים יפנו לגבי צילה מרגיט, בית העיריה, כבר מלכי ישראל, ח"א קומה 11, חדר 1117
בין השעות 09.00 — 13.00, טלפון 436743

ציקלון מוצרי תעופה בע"מ
דרושים/ות
עובדי ייצור
• בעלי נסיון בעבודות פיברגלס
• רצוי עם נסיון בכלים
עובדות ייצור
• הכשרה תנתן במקום.
כרסמי C.N.C.
* ידע כללי בתוכנות מכונות C.N.C
* ידע בכוון כרסומת C.N.C לייצור סדרתי (Set up)
* נסיון של 3 שנים לפחות
מסגרים
* בעלי נסיון בעבודות פח.
מפעלנו מציע תנאי עבודה טובים.
5 ימי עבודה, הסעות מחיפה ורחבי הגליל המערבי
מועמדים ייפנו בכתב יד בציון קורות חיים למדור קליטת עובדים
צקלון בע"מ ת.ד. 114 כרמיאל
סודיות מובטחת

למפעל גדול בכרמיאל
דרושים
√ **כרסמים/חרטים** בעלי נסיון רב בתבניות.
√ **טכנאי/הנדסאי מכשור ובקרה / מכונות**
לכיון ואחזקת מכונות המשלבות מע' מחשב, הדראוליקה ופנאומטיקה.
* נסיון בן שנתיים באחזקה והפעלה של מכונות C.N.C
* המתאימים יוכשרו ע"י קורסים מקצועיים במפעל.
נא לפנות בכתב יד בלבד, בצרוף קורות חיים, תעודות והמלצות המעידות על השכלה ונסיון לת.ד. 1962 חיפה

להברה לבנין בחיפה
דרוש
מנהל/ת חשבונות
עם נסיון במערכת ממוחשבת (I.B.M — חשבשבת).
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם, תוך ציון התנאים הנדרשים לת.ד. 6435 חיפה 31063.

לאגודה חקלאית בכפ"ס העוסקת בהספקה לשיווק אשר לה הנהלת חשבונות ממוחשבת
דרוש
מנהל/ת חשבונות ראשי
המעוניין/ת יפנה בטלפון 052-20259 בכדי לקבוע ראיון.

למפעל תעשיה גדול
דרושים:
חשמלאים בעלי רשיון
עדיפות לבעלי ידע באוטומציה ואלקטרוניקה תעשייתית
נא לפנות לטלפון 065-71020

לסוכנות ביטוח מהמובילות בענף
דרוש:
מנהל מכירות
* בעל כושר התמדה
* ראש פתוח
* רקע בשיווק יתרון
* נשוי + רכב
למתאימים תנאים מעולים.
המועמדים המתאימים יוכשרו ע"י החברה
בדבר פרטים 04-711061 שישי ובשבת מיום א' 04-703418, 04-713044

ל"ציון חברה לבימוי
דרושים:
זוג קריירסטים
(המשלימים אחד את השני)
לבניית קריירה עצמאית משותפת בתחום הביטוח
הדרישות:
• השכלה תיכונית ומעלה.
• יוזמה וחריצות
• בעלי חוג מכרים רחב.
הזוג יעבור הכשרה אישית מתאימה וישולב במהירות הבוק במערך העסקים של החברה באיזור הצפון
לקבלת פרטים: ביום א' 7.9.86
טל' 04-531271 (משה אביטל)

דלק
ל"דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ
דרוש/ה **פקיד/ה**
למתקן חיפה
דרישות התפקיד:
★ השכלה תיכונית מלאה
★ ידע בפקידות כללית ובהנהח"ש
★ רצוי רשיון נהיגה
בדבר פרטים נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 629 חיפה 31006

לשרות קריסטל חיפה
דרושים
1. טכנאי שרות למקררים / מכונות כביסה / תנורים וכו'.
2. אחראי בית מלאכה
(עדיף קצין רכב).
בכתב יד ת.ד. 9138 חיפה סודיות מובטחת

לסמפו בירה שיווק ושות'
דרוש:
איש מכירות
* 12 שנות לימוד
* נסיון עבודה בענף המזון
* מקום מגורים בחיפה או בקריות
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
לת.ד. 439 תל־חנן

לעיתון ה"הארץ" דרושים
מחלקי עיתונים
לעבודה בשעות הבוקר המוקדמות באזור תל־אביב, רמת־השרון, רמלה, לוד
רצוי בעלי קטנוע
לצלצל 824271 ביום ב'
בשעות 16.00–10.00 ליורם

בי"ח לוינשטיין רעננה
דרושות
אחיות וכוחות עזר
לפרוייקט מיוחד (במימון חוץ)
לפנות לשרותי הסיעוד
טלפון: 052-451151

לבית דפוס בקריות
דרוש
דפס מנוסה
719844, 703742

תעשיות רבב בע"מ
דרושים
רתכי חשמל ו־CO2
יוצאי צבא
בעלי נסיון של 3 שנים לפחות
תנאים טובים למתאימים
נא לפנות למנהל כוח אדם
נצרת־עלית, ת.ד. 535 טל: 065-58111-2

להברה מסחרית גדולה
דרושים/ות
*** מהנדס/ת אלקטרוניקה**
מנוסה
לתפקיד בכיר
שליטה טובה בנושאים דיגיטליים ואנלוגיים. יכולת ארגון.
*** טכנאי אלקטרוניקה**
מנוסים/ות
נסיון של לפחות שנתיים באחזקת מערכות אלקטרוניות מורכבות
עדיפות לטכנאים בוגרי חיל־אויר
לפנות לת.ד. 46172, חיפה
סודיות מובטחת

לחברתנו המתרחבת
דרושים
אנשי מכירות
באיזור חיפה והצפון
* עדיפות לבעלי נסיון במכירות
* גיל 35־27
* השכלה פורמלית
* בעלי רשיון נהיגה עדיפות לבעלי רכב
לקביעת ראיון נא להתקשר: מיום א':
חיפה והקריות 5־672351 — קדרון או גדי
עכו נהריה — 928690 — שלמה
* אם הגעת לשיא הישגיך במקום עבודתך
* אם כושרך וכשרונותיך שואפים ליותר...
* ואתה פתוח להישגים חדשים
— מודעה זו מכוונת אליך!

נשיונל סמיקונדקטור National Semiconductor
חברת נשיונל סמיקונדקטור שמרכזה בעמק הסיליקון בארה"ב, הקימה במגדל העמק מרכז טכנולוגי מהמתקדמים בעולם, שיפתח ויצר מעגלים משולבים בתהליכים חדשים ומתוחכמים. לנו דרוש:
לאחזקת מכשור תעשייתי במתקן
טכנאי מכשור ובקרה/מכשירן
משרה מס' 5109
* בעל נסיון במכשור תעשייתי
* בעל רקע מוכח באלקטרוניקה.
* ידיעת אנגלית טכנית.
* נסיון במערכות בקרה משולבות מחשב - יתרון.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור אי.סי. בע"מ ת.ד. 619 מגדל העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם ולציין את מספר המשרה וטלפון להתקשרות.
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

עירית כפר־סבא
דרוש
פסיכולוג תינוכי במשרה חלקית בשיעור 50% כמ"מ לשנה על פי חוזה.
פרטים נוספים אצל מנהלת השרות הפסיכולוגי 052-21145
על המועמדים בעלי הכישורים הדרושים להגיש מועמדותם בכתב למזכיר העיר תוך ציון קורות חיים. נסיון במקומות עבודה קודמים והמצאת העתקי תעודות והמלצות, לא יאוחר מיום 12.9.86
יצחק ולד
ראש העיריה

דרושים
לחברה חדשה במגדל העמק, חברת בת של חברה אמריקנית, העוסקת בפיתוח, ייצור ושווק של מכונות אוטומטיות לתעשיית המיקרואלקטרוניקה.
1. מהנדס אלקטרוניקה לתפקיד מהנדס מוצר
נדרש נסיון בעיבוד תמונה ובקרה ממוחשבת, הכרת מחשבי 16 סיביות, חומרה ותוכנה. הבנה בתהליכי ייצור ויכולת ניהול צוות עובדים קטן.
2. טכנאי מכשור ובקרה להרכבת מיכלולים אלקטרואופטיים
נדרש נסיון בהרכבת מיכלולים אלקטרואופטיים והכרת רכיבים אופטיים.
3. מזכירה בכירה
נדרשת יכולת אירגונית, שליטה מושלמת בשפה האנגלית, יכולת הפעלת מחשב אישי או מעבד תמלילים.
עדיפות למועמדים הגרים באיזור מגדל העמק
פניות בכתב ל"מפעל" ת.ד. 6098 חיפה 31060

עירית כפר־סבא
דרוש/ה
1. תואר המשרה: מרכז/ת מתנדבים ברשות המקומית.
2. תאור המשרה אפשר לקבל במחלקה לשרותים חברתיים.
3. דרישות המשרה: השכלה אקדמאית במדעי ההתנהגות עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, חינוך והתמצאות בשרותי רווחה. נכונות לעבודה בשעות אחה"צ והערב.
4. היקף המשרה: חצי משרה.
5. העובד יועסק עפ"י חוזה מיוחד - בשלב ראשון לשנה אחת.
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים והמלצות למזכיר העיר עד יום 19.9.86
יצחק ולד
ראש העיר